

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis

L 311



Izdevums
latviešu valodā

Tiesību akti

54. sējums
2011. gada 25. novembris

Saturs

II Nelegislatīvi akti

REGULAS

- ★ Komisijas Regula (ES) Nr. 1178/2011 (2011. gada 3. novembris), ar ko nosaka tehniskās prasības un administratīvās procedūras attiecībā uz civilās aviācijas gaisa kuģa apkalpi atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 216/2008 ⁽¹⁾ 1

Cena: EUR 8

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ

LV

Tiesību akti, kuru virsraksti ir gaišajā drukā, attiecas uz kārtējiem jautājumiem lauksaimniecības jomā un parasti ir spēkā tikai ierobežotu laika posmu.

Visu citu tiesību aktu virsraksti ir tumšajā drukā, un pirms tiem ir zvaigznīte.

II

(Nelegislatīvi akti)

REGULAS

KOMISIJAS REGULA (ES) Nr. 1178/2011

(2011. gada 3. novembris),

ar ko nosaka tehniskās prasības un administratīvās procedūras attiecībā uz civilās aviācijas gaisa kuģa apkalpi atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 216/2008

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

paredzēts, ka atbilstīgi zināmiem nosacījumiem un gadījumā, ja tas atļauts valsts tiesību aktos, aviācijas medicīnas pārbaudes var veikt arī vispārējās medicīniskās prakses ārsti.

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 20. februāra Regulu (EK) Nr. 216/2008 par kopīgiem noteikumiem civilās aviācijas jomā un par Eiropas Aviācijas drošības aģentūras izveidi, un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 91/670/EEK, Regulu (EK) Nr. 1592/2002 un Direktīvu 2004/36/EK⁽¹⁾, un jo īpaši tās 7. panta 6. punktu, 8. panta 5. punktu un 10. panta 5. punktu,

tā kā:

(1) Regulas (EK) Nr. 216/2008 nolūks ir izveidot un uzturēt augstu civilās aviācijas drošības līmeni Eiropā. Tajā ir paredzēti līdzekļi, kā sasniegt ne vien minēto mērķi, bet arī citus mērķus civilās aviācijas drošības jomā.

(2) Gan konkrētu gaisa kuģu ekspluatācijā iesaistītajiem pilotiem, gan šo pilotu mācībās, eksāmenos un pārbaudēs izmantotajām lidojumu simulatoru trenažieru iekārtām un iesaistītajām personām un organizācijām ir jāatbilst attiecīgajām pamatprasībām, kas izklāstītas Regulas (EK) Nr. 216/2008 III pielikumā. Saskaņā ar minēto regulu pilotiem, kā arī to apmācībā iesaistītajām personām un organizācijām, jābūt sertificētiem, tiklīdz ir atzīta to atbilstība pamatprasībām.

(3) Attiecīgi, pilotiem vajadzētu saņemt veselības apliecību, un arī aviācijas medicīnas ekspertiem, kas veic aviācijas medicīnas pārbaudes pilotu veselības stāvokļa novērtēšanai, jābūt sertificētiem, tiklīdz ir atzīta to atbilstība pamatprasībām. Tomēr Regulā (EK) Nr. 216/2008 ir

(4) Salona apkalpei, kas iesaistīta konkrētu gaisa kuģu ekspluatācijā, jāatbilst attiecīgajām pamatprasībām, kas izklāstītas Regulas (EK) Nr. 216/2008 IV pielikumā. Šajā regulā ir paredzēts, ka ir regulāri jāpārbauda salona apkalpes locekļu veselības stāvoklis, lai tie droši varētu pildīt tiem uzticētos drošības pienākumus. Atbilstība jāapliecina ar attiecīgu novērtējumu, pamatojoties uz paraugpraksi aviācijas medicīnas jomā.

(5) Regulā (EK) Nr. 216/2008 ir noteikts, ka Komisijai jāpieņem vajadzīgie īstenošanas noteikumi, lai iedibinātu nosacījumus, kuriem atbilstoši tiek sertificēti piloti un to mācībās, eksāmenos un pārbaudēs iesaistītās personas, kā arī nosacījumus salona apkalpes locekļu sertifikācijai un to veselības stāvokļa novērtējumam.

(6) Ir jānosaka procedūras un prasības, kā notiek jau izsniegtu nacionālo pilota apliecību un nacionālo lido-tāja-inženiera apliecību konvertācija par pilotu apliecībām, lai nodrošinātu, ka tiem ir iespēja veikt savas darbības atbilstoši saskaņotiem nosacījumiem; saskaņā ar šo regulu būtu jākonvertē arī pārbaudes lidojumu kvalifikācijas.

(7) Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pieņemt trešo valstu izdotas apliecības, ja vien tiek nodrošināts tāds drošības līmenis, kas līdzvērtīgs Regulā (EK) Nr. 216/2008 aprakstītajam. Vajadzētu paredzēt nosacījumus trešo valstu izdoto apliecību pieņemšanai.

(¹) OV L 79, 19.3.2008., 1. lpp.

- (8) Lai nodrošinātu, ka pilota apliecības saņemšanai tiek ņemtas vērā arī mācības, kas sāktas pirms šīs regulas piemērošanas, vajadzētu paredzēt nosacījumus jau pabeigto mācību atzīšanai; vajadzētu paredzēt arī nosacījumus militāro apliecību atzīšanai.
- (9) Ir svarīgi, lai aeronavigācijas nozares un dalībvalsts pārvaldes iestāžu rīcībā būtu pietiekami daudz laika, lai tās varētu pielāgoties jaunajam regulatīvajam satvaram, lai dalībvalstīm būtu laiks izdot tādas īpaša veida pilota apliecības un veselības apliecības, uz kurām neattiecas JAR, un ar konkrētiem nosacījumiem atzīt jau izdoto apliecību un sertifikātu derīgumu, kā arī veiktās aviācijas medicīnas pārbaudes, pirms sāks piemērot šo regulu.
- (10) Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 69. panta 2. punktu ir atcelta Padomes 1991. gada 16. decembra Direktīva 91/670/EEK par personāla licenču savstarpēju pieņemšanu amata pienākumu pildīšanai civilajā aviācijā⁽¹⁾. Ar šo regulu pieņemtos pasākumus ir jāuzskata par atbilstošajiem pasākumiem.
- (11) Lai nodrošinātu raitu pāreju, kā arī vienādi augstu civilās aviācijas drošības līmeni Savienībā, īstenošanas pasākumiem ir jāatspoguļo jaunākie sasniegumi, tostarp paraugprakse, un zinātniskais un tehnoloģiskais progress pilotu mācību un gaisa kuģa apkalpes locekļu veselības stāvokļa jomā. Attiecīgi ir jāņem vērā tehniskās prasības un administratīvās procedūras, par kurām laikā līdz 2009. gada 30. jūnijam ir vienojušās Starptautiskā Civilās aviācijas organizācija (ICAO) un apvienotās aviācijas institūcijas, kā arī spēkā esošie tiesību akti attiecībā uz atsevišķām valstīs spēkā esošām specifiskām prasībām.
- (12) Aģentūra sagatavoja īstenošanas noteikumu projektu un to iesniedza kā atzinumu Komisijai saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 19. panta 1. punktu.
- (13) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar atzinumu, ko sniegusi ar Regulas (EK) Nr. 216/2008 65. pantu izveidotā Komiteja,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Darbības joma

Ar šo regulu nosaka šākus noteikumus

1. dažādām ar pilota apliecībām saistītām kvalifikācijas atzīmēm, nosacījumus, ar kādiem šīs apliecības izdod, uztur to derīgumu, groza, ierobežo, aptur vai atsauc, apliecību turētāju tiesības un pienākumus, nosacījumus, ar kādiem notiek jau izdoto nacionālo pilota apliecību un nacionālo

lidotāja-inženiera apliecību konvertācija par pilota licencēm, kā arī nosacījumus trešo valstu izdoto apliecību pieņemšanai;

2. par mācību lidojumu vai simulēto mācību lidojumu nodrošināšanu un pilotu prasmju novērtēšanu atbildīgo personu sertifikācijai;
3. par dažādām pilotu veselības apliecībām, nosacījumus, ar kādiem veselības apliecības izdod, uztur to derīgumu, groza, ierobežo, aptur vai atsauc, veselības apliecību turētāju tiesības un pienākumus, kā arī nosacījumus, ar kādiem notiek nacionālo veselības apliecību konvertācija par vispārēji atzītām veselības apliecībām;
4. aviācijas medicīnas ekspertu sertifikācijai, kā arī nosacījumus, kuriem atbilstoši aviācijas medicīnas pārbaudes var veikt vispārējās medicīniskās prakses ārsti;
5. salona apkalpes locekļu regulārajām aviācijas medicīnas pārbaudēm, kā arī par šo pārbažu veikšanu atbildīgo personu kvalifikācijai.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā ir lietotas šādas definīcijas:

- 1) "FCL daļas apliecība" (*Part-FCL licence*) ir gaisa kuģa apkalpes apliecība, kas atbilst I pielikuma prasībām;
- 2) "JAR" ir apvienoto aviācijas institūciju pieņemtās vienotās prasības aviācijai, kuras piemēro kopš 2009. gada 30. jūnija;
- 3) "viegla lidaparāta pilota apliecība (LAPL)" ir amatierpilota apliecība, kas minēta Regulas (EK) Nr. 216/2008 7. pantā;
- 4) "JAR atbilstoša apliecība" ir pilota apliecība un ar to saistītās kvalifikācijas atzīmes, sertifikāti, atļaujas un/vai kvalifikācijas, ko saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros atspoguļojas JAR prasības, un procedūrām ir izdevusi vai atzinusi dalībvalsts, kas izpildījusi attiecīgās JAR prasības, un kuru – saistībā ar šādu JAR – ierosina savstarpēji atzīt apvienoto aviācijas institūciju sistēmā;
- 5) "JAR neatbilstoša apliecība" ir pilota apliecība, ko izdevusi vai atzinusi dalībvalsts saskaņā ar valsts tiesību aktiem, bet kuru – saistībā ar attiecīgo JAR – neierosina savstarpēji atzīt;

⁽¹⁾ OV L 373, 31.12.1991., 21. lpp.

- 6) "prasību izpildes ieskaitīšana" ir iepriekšējās pieredzes vai kvalifikācijas atzīšana;
- 7) "prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojums" ir ziņojums, uz kura pamata var atzīt iepriekšēju pieredzi vai kvalifikāciju;
- 8) "konvertācijas ziņojums" ir ziņojums, uz kura pamata apliecību var konvertēt par FCL daļas apliecību;
- 9) "JAR atbilstoša pilota veselības apliecība un aviācijas medicīnas eksperta apliecība" ir apliecība, kuru saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros atspoguļojas JAR prasības, un procedūrām ir izdevusi vai atzinusi dalībvalsts, kas izpildījusi attiecīgās JAR prasības, un kuru – saistībā ar šādu JAR – ierosina savstarpēji atzīt apvienoto aviācijas institūciju sistēmā;
- 10) "JAR neatbilstoša pilota veselības apliecība un aviācijas medicīnas eksperta apliecība" ir apliecība, kuru saskaņā ar valsts tiesību aktiem izdevusi vai atzinusi dalībvalsts, bet kuru – saistībā ar attiecīgo JAR – neierosina savstarpēji atzīt.

3. pants

Pilota apliecības un veselības apliecības izsniegšana

Neskarot 7. pantu, Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā un 4. panta 5. punktā minēto gaisa kuģu pilotiem ir jāievēro šīs regulas I pielikumā un IV pielikumā noteiktās tehniskās prasības un administratīvās procedūras.

4. pants

Jau izdotas nacionālās pilota apliecības

1. JAR atbilstošas apliecības, ko dalībvalsts izdevusi vai atzinusi pirms 2012. gada 8. aprīļa, uzskata par izdotām saskaņā ar šo regulu. Ne vēlāk kā līdz 2017. gada 8. aprīlim dalībvalstis šīs apliecības aizstāj ar apliecībām, kas atbilst ARA daļā noteiktajam paraugam.

2. JAR neatbilstošas apliecības, tostarp visas ar tām saistītas atzīmes, sertifikātus, atļaujas un/vai kvalifikācijas, ko dalībvalsts ir izdevusi vai atzinusi, pirms sākts piemērot šo regulu, šīs apliecības izdevēja dalībvalsts konvertē par FCL daļas apliecībām.

3. JAR neatbilstošas apliecības konvertē par FCL daļas apliecībām un ar tām saistītām atzīmēm vai sertifikātiem saskaņā ar:

a) II pielikuma noteikumiem vai

b) konvertācijas ziņojumā noteiktajiem elementiem.

4. Konvertācijas ziņojumu,

a) apspriežoties ar Eiropas Aviācijas drošības aģentūru (turpmāk – aģentūra), sagatavo dalībvalsts, kas izdevusi attiecīgo pilota apliecību;

b) ziņojumā norāda valsts prasības, uz kuru pamata pilota apliecības izsniegtas;

c) tajā apraksta pilotiem piešķirtās tiesības;

d) tajā norāda, par kurām I pielikuma prasībām to izpilde ir ieskaitīta;

e) norāda ierobežojumus, kas jāiekļauj FCL daļas apliecībā, un visas prasības, kas pilotam jāizpilda, lai šie ierobežojumi tiktu atcelti.

5. Konvertācijas ziņojumā iekļauj arī visu to dokumentu kopijas, kas nepieciešami, lai apliecinātu 4. punkta a) līdz e) apakšpunktos izklāstītos elementus, tostarp attiecīgo valsts prasību un procedūru kopijas. Izstrādājot konvertācijas ziņojumu, dalībvalstis dara visu iespējamo, lai piloti varētu saglabāt savu pašreizējo darbības jomu.

6. Neatkarīgi no 1. punkta un 3. punkta klases kvalifikācijas instruktora apliecības vai eksaminētāja apliecības turētājiem, kuru tiesības attiecas uz vienpilota augstas veikspējas sarežģītajām lidmašīnām, viņu tiesības konvertē par tipa kvalifikācijas instruktora apliecību vai eksaminētāja apliecību vienpilota lidmašīnām.

7. Dalībvalsts var atļaut studentpilotam bez uzraudzības izmantot ierobežotas tiesības līdz laikam, kad viņš/viņa atbilst visām prasībām, kuru izpilde nepieciešama LAPL izdošanai saskaņā ar šādiem nosacījumiem:

a) šīs tiesības attiecas tikai uz attiecīgās valsts teritoriju vai tās daļu;

b) tiesības piešķir ierobežotā ģeogrāfiskajā apgabalā, attiecībā uz lidojumiem ar viena virzuļdzinēja lidmašīnām, kuru maksimālā pacelšanās masa nepārsniedz 2 000 kg, un izslēdzot iespēju pārvadāt pasažierus;

c) šīs atļaujas izdod, pamatojoties uz individuālu drošuma riska novērtējumu, ko veic instruktors pēc tam, kad dalībvalsts ir veikusi vispārēju drošības riska iepriekšēju novērtējumu;

d) dalībvalstis iesniedz regulārus ziņojumus Komisijai un aģentūrai ik pēc trīs gadiem.

5. pants

Jau izdotas nacionālās pilota veselības apliecības un aviācijas medicīnas eksperta apliecības

1. JAR atbilstošas pilota veselības apliecības un aviācijas medicīnas eksperta apliecības, ko dalībvalsts izdevusi vai atzinusi, pirms sāks piemērot šo regulu, uzskata par tādām apliecībām, kas izdotas saskaņā ar šo regulu.

2. Ne vēlāk kā līdz 2017. gada 8. aprīlim dalībvalstis šīs pilota veselības apliecības un aviācijas medicīnas eksperta apliecības aizstāj ar apliecībām, kas atbilst ARA daļā noteiktajam paraugam.

3. JAR neatbilstošas pilota veselības apliecības un aviācijas medicīnas eksperta apliecības, ko dalībvalsts izdevusi, pirms sāks piemērot šo regulu, saglabā savu derīgumu līdz to nākamās atkārtotās apstiprināšanas termiņam vai līdz 2017. gada 8. aprīlim, atkarībā no tā, kurš datums ir agrāk.

4. Šā panta 1. un 2. punktā minēto apliecību atkārtotajai apstiprināšanai jāatbilst IV pielikuma noteikumiem.

6. pants

Pārbaudes lidojumu kvalifikāciju konvertācija

1. Pilotiem, kas, pirms sāks piemērot šo regulu, veikuši 1. un 2. kategorijas pārbaudes lidojumus, kā noteikts Komisijas Regulas (EK) Nr. 1702/2003⁽¹⁾ pielikumā, vai kas snieguši instruktāžu pārbaudes lidojumu pilotiem, dalībvalsts, kas viņiem izdevusi pārbaudes lidojumu kvalifikācijas, šīs pārbaudes lidojumu kvalifikācijas konvertē par pārbaudes lidojumu atzīmēm saskaņā ar šīs regulas I pielikumu un – attiecīgā gadījumā – par pārbaudes lidojumu instruktora apliecībām.

2. Šo konvertāciju veic saskaņā ar elementiem, kas iekļauti konvertācijas ziņojumā, kurš atbilst 4. panta 4) un 5) punktā izklāstītajām prasībām.

7. pants

Jau izdotas nacionālās lidotāja-inženiera apliecības

1. Lai lidotāja-inženiera apliecības, kas izdotas saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu, konvertētu par FCL daļas apliecībām, to turētājiem jāiesniedz iesniegums šo apliecību izdevējam dalībvalstij.

2. Lidotāja-inženiera apliecības konvertē par FCL daļas apliecībām saskaņā ar konvertācijas ziņojumu, kas atbilst 4. panta 4) un 5) punktā izklāstītajām prasībām.

3. Ja pieteikums ir iesniegts aviokompāniju transporta pilota apliecības (ATPL) saņemšanai lidmašīnām, ir jānodrošina atbilstība I pielikuma FCL.510.A c) punkta 2) apakšpunkta noteikumiem par prasību izpildes ieskaitīšanu.

8. pants

Nosacījumi, ar kādiem tiek pieņemtas trešo valstu izdotas apliecības

1. Neskarot Regulas (EK) Nr. 216/2008 12. pantu un gadījumā, ja Savienība un trešā valsts nav noslēgusi nolīgumu attiecībā uz pilotu apliecību izsniegšanu, dalībvalsts var pieņemt trešās valsts apliecības un saistītās veselības apliecības, ko izdevušas trešās valstis vai kas izdotas to vārdā, saskaņā ar šīs regulas III pielikuma noteikumiem.

2. FCL daļas apliecības pretendentiem, kuriem jau ir vismaz līdzvērtīga apliecība, kvalifikācijas atzīme vai sertifikāts, ko saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegusi trešā valsts, ir jāizpilda visas šīs regulas I pielikuma prasības, lai gan var samazināt prasības attiecībā uz kursu ilgumu, lekciju un specifisko mācību stundu skaitu.

3. Pretendentam ieskaitāmās prasības, ņemot vērā apstiprinātās mācību organizācijas ieteikumu, nosaka tā dalībvalsts, kurai pilots iesniedzis pieteikumu.

4. Saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu trešo valstu vai trešo valstu vārdā izsniegto ATPL turētājiem, kas izpildījuši pieredzes prasības ATPL saņemšanai attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā, kā noteikts šīs regulas I pielikuma F apakšdaļā, var pilnā apmērā ieskaitīt prasību izpildi attiecībā uz mācību kursa apguvi pirms teorētiskajiem eksāmeniem un prasmju pārbaudes, ja trešās valsts apliecībā ir derīga tipa kvalifikācijas atzīme tādām lidaparātam, ko paredzēts izmanto ATPL prasmju pārbaudē.

5. Lidmašīnas vai helikoptera tipa kvalifikācijas atzīmes var izsniegt FCL daļas apliecību turētājiem, kas atbilst trešo valstu noteiktajām prasībām attiecībā uz šo kvalifikācijas atzīmju izdošanu. Šādas atzīmes attiecas tikai uz šajā trešajā valstī reģistrētu gaisa kuģi. Šo ierobežojumu var atcelt tad, kad pilots izpilda III pielikuma C.1. punkta prasības.

9. pants

To mācību ieskaitīšana, kas sāktas, pirms sāks piemērot šo regulu

1. Saistībā ar FCL daļas apliecību izdošanu saskaņā ar I pielikumu pilnā mērā ieskaita mācības, kuras – saskaņā ar apvienoto aviācijas institūciju prasībām un procedūrām un kādas dalībvalsts regulatīvā kontrolē – sāktas, pirms sāks piemērot šo regulu, un kuras – saistībā ar attiecīgo JAR – ir ierosināts savstarpēji atzīt apvienoto aviācijas institūciju sistēmā, ar nosacījumu, ka šīs mācības un eksāmeni ir pabeigti vēlākais 2016. gada 8. aprīlī.

⁽¹⁾ OV L 243, 27.9.2003., 6. lpp.

2. Mācības, kas saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu sāktas, pirms sāktas piemērot šo regulu, ieskaita FCL daļas licences izdošanas nolūkā, pamatojoties uz prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojumu, kuru, apspriežoties ar aģentūru, sagatavojusi attiecīgā dalībvalsts.

3. Prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojumā apraksta mācību jomu, norāda tās prasības FCL daļas apliecības saņemšanai, kas tiek ieskaitītas, un – attiecīgā gadījumā – norāda prasības, kas pieteikuma iesniedzējam jāizpilda, lai saņemtu FCL daļas apliecību. Ziņojumā iekļauj visu to dokumentu kopijas, kas nepieciešami, lai apliecinātu mācību jomu un valsts noteikumus un procedūras, ar kurām saskaņā šīs mācības sāktas.

10. pants

Militārā dienesta laikā iegūto pilota apliecību ieskaitīšana

1. Lai militārās aviācijas personāla apliecību turētāji varētu iegūt FCL daļas apliecības, tie iesniedz pieteikumu dalībvalstī, kur tie bijuši militārajā dienestā.

2. Militārajā dienestā gūtās zināšanas, pieredze un iemaņas ieskaita attiecīgo, I pielikumā izklāstīto prasību izpildes nolūkā, atbilstoši prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojuma elementiem, kuru, apspriežoties ar aģentūru, sagatavojusi dalībvalsts.

3. Prasību izpildes ieskaitīšanas ziņojumā:

- a) apraksta valsts prasības, uz kuru pamata tika izsniegtas militārās apliecības, kvalifikācijas atzīmes, sertifikāti, atļaujas un/vai kvalifikācijas;
- b) apraksta pilotiem piešķirtās tiesības;
- c) norāda, par kurām I pielikuma prasībām to izpilde ir ieskaitīta;
- d) norāda ierobežojumus, kas jāiekļauj FCL daļas apliecībās, un norāda visas prasības, kas pilotam jāizpilda, lai šie ierobežojumi tiktu atcelti;
- e) iekļauj visu to dokumentu kopijas, kas nepieciešami, lai apliecinātu iepriekšējos punktos norādīto informāciju, tostarp attiecīgo valsts prasību un procedūru kopijas.

11. pants

Salona apkalpes veselības stāvoklis

1. Salona apkalpes locekļiem, kas iesaistīti Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minēto gaisa kuģu darbībā, ir jāievēro VI pielikumā noteiktās tehniskās prasības un administratīvās procedūras.

2. Salona apkalpes locekļu medicīnas pārbaudes vai novērtējumus, kas veikti saskaņā ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 3922/91 ⁽¹⁾ un kas šīs regulas piemērošanas dienā ir joprojām derīgi, uzskata par derīgiem saskaņā ar šo regulu līdz datumam, kurš ir agrāk:

- a) līdz to derīguma beigām, ko nosaka kompetentā iestāde saskaņā ar Regulu (EEK) Nr. 3922/91, vai
- b) līdz derīguma beigām, kas noteikts IV pielikuma MED.C.005. punktā.

Derīguma termiņu skaita no pēdējās veselības pārbaudes vai novērtējuma dienas.

Pēc derīguma termiņa beigām visas turpmākās aviācijas medicīnas atkārtotās pārbaudes veic saskaņā ar IV pielikumu.

12. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

1. Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

To piemēro no 2012. gada 8. aprīļa.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu turpmākos I pielikuma noteikumus nepiemērot līdz 2015. gada 8. aprīlim:

- a) noteikumus saistībā ar vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu, dirižabļu, gaisa balonu un planieru pilota apliecībām;
- b) B apakšiedaļas noteikumus;
- c) FCL.800, FCL.805, FCL.815 un FCL.820 noteikumus;
- d) attiecībā uz helikopteriem – J apakšiedaļas 8. iedaļas noteikumus;
- e) J apakšiedaļas 10. un 11. iedaļas noteikumus.

3. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu nekonvertēt JAR neatbilstošas lidmašīnu un helikopteru apliecības, ko tās izsniegušas līdz 2014. gada 8. aprīlim.

⁽¹⁾ OV L 373, 31.12.1991., 4. lpp.

4. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu līdz 2014. gada 8. aprīlim nepieņemot šīs regulas noteikumus pilotiem, kuriem ir kādas trešās valsts izdota apliecība un ar to saistīta veselības apliecība un kas iesaistīti Regulas (EK) Nr. 216/2008 4. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunktā precizēto gaisa kuģu nekomerciālā ekspluatācijā.

5. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu IV pielikuma B apakšiedaļas 3. iedaļas noteikumus nepieņemot līdz 2015. gada 8. aprīlim.

6. Atkāpjoties no 1. punkta, dalībvalstis var pieņemt lēmumu IV pielikuma C apakšiedaļas noteikumus nepieņemot līdz 2014. gada 8. aprīlim.

7. Ja dalībvalsts izmanto 2. līdz 6. punkta noteikumus, tā par to ziņo Komisijai un aģentūrai. Šajā paziņojumā tiek aprakstīti iemesli, kāpēc šāda atkāpe piemērota, kā arī programma paredzēto pasākumu izpildei un attiecīgais šo pasākumu izpildes grafiks.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2011. gada 3. novembrī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētājs
José Manuel BARROSO

I PIELIKUMS

[PART-FCL]

A APAKŠIEDAĻA
VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**FCL.001 Kompetentā iestāde**

Šajā daļā kompetentā iestāde ir dalībvalsts norīkota iestāde, kurai persona lūdz izsniegt pilota apliecības vai ar tām saistītās kvalifikācijas atzīmes vai sertifikātus.

FCL.005 Darbības joma

Šī daļa nosaka prasības pilotu apliecību un ar tām saistīto kvalifikācijas atzīmju vai sertifikātu izsniegšanai, kā arī to derīguma un izmantošanas nosacījumus.

FCL.010 Definīcijas

Šajā daļā izmantotas šādas definīcijas.

“Akrobātiskais lidojums” ir manevrēšana ar iepriekšēju nodomu, tostarp pēkšņa gaisa kuģa stāvokļa maiņa, neparastā stāvoklī gaisā vai ar neparastām ātruma izmaiņām, kas nav nepieciešams parastā lidojumā vai tādā apmācībā tādu apliecību vai kvalifikācijas atzīmju saņemšanai, kas nav akrobātisko lidojumu apliecība vai kvalifikācijas atzīme.

“Lidmašīna” ir par gaisu smagāks gaisa kuģis, kurš pārvietojas ar dzinēja palīdzību un kuru lidojumā notur aerodinamiskā reakcija uz tā spārniem, kuri ir nekustīgi.

“Lidmašīna, kas jāekspluatē, izmantojot otro pilotu” ir lidmašīnas tips, kuras pilotēšanai ir nepieciešams otrais pilots, kā norādīts lidojumu rokasgrāmatā vai ekspluatanta apliecībā.

“Gaisa kuģis” ir ikviens lidaparāts, ko atmosfērā notur mijiedarbība ar gaisu, ja tā nav no zemes virsmas reflektēta mijiedarbība ar gaisu.

“Lidotmāka” ir konsekventa labas spriestspējas un padziļinātu zināšanu, prasmju lietošana un attieksme, lai sasniegtu lidojuma mērķus.

“Dirižablis” ir par gaisu vieglāks gaisa kuģis, kurš pārvietojas ar dzinēja palīdzību, izņemot karstā gaisa dirižabļus, kas šajā daļā tiek iekļauti gaisa balona definīcijā.

“Balons” ir par gaisu vieglāks gaisa kuģis, kam virzību nepiešķir dzinējs un kas veic lidojumu, izmantojot gāzi vai sildierīci. Šajā daļā arī karstā gaisa dirižabli ar dzinēju uzskata par balonu.

“Pamatinstrumentu trenāžieru iekārta” (BITD) ir uz zemes izvietota trenāžieru iekārta, kas ir attiecīgās lidmašīnu klases studentpilota postenis. Tajā var būt uz ekrāna attēloti instrumentu paneļi un ar atsperēm noslogotas lidojuma vadības ierīces, nodrošinot vismaz instrumentālo lidojumu procedūru apmācības iespējas.

“Gaisa kuģa kategorija” ir gaisa kuģu klasifikācija pēc galvenajiem raksturojumiem, piemēram, lidmašīna, vertikālas pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģis, helikopters, dirižablis, planieris, brīvais gaisa balons.

“Lidmašīnas klase” ir vienpilota lidmašīnu klasifikācija, kam nav nepieciešama tipa kvalifikācijas atzīme.

“Gaisa balonu klase” ir gaisa balonu klasifikācija atbilstīgi līdzekļiem, kas izmantoti gaisa balona pacelšanai un lidojuma turpināšanai.

“Komerčiāli gaisa pārvadājumi” ir pasažieru, kravas vai pasta pārvadājumi par samaksu vai saskaņā ar nomu.

“Kompetence” ir prasmju, zināšanu un attieksmes apvienojums, kas nepieciešams, lai izpildītu uzdevumu saskaņā ar noteikto standartu.

“Kompetences elements” ir darbība, ko veido uzdevums ar sākuma notikumu un beigu notikumu, skaidri nosakot uzdevuma robežas, kā arī redzams rezultāts.

“Kompetences vienība” ir atsevišķa funkcija, ko veido virkne kompetences elementu.

“Otrais pilots” ir pilots, kurš pilda jebkurus pilota pienākumus, izņemot gaisa kuģa komandiera pienākumus, gaisa kuģī, kura apkalpē nepieciešami vairāki piloti, izņemot pilotu, kas atrodas gaisa kuģī tikai mācību lidojuma nolūkā apliecības vai kvalifikācijas atzīmes saņemšanai.

“Maršruta lidojums” ir lidojums no izlidošanas vietas līdz ielidošanas vietai pa iepriekš izplānotu maršrutu, izmantojot standarta navigācijas procedūras.

“Maiņas otrais pilots kreisēšanas fāzē” ir pilots, kas lidojumos ar daudzpilotu apkalpi kreisēšanas fāzē augstāk nekā FL 200 nomaina otro pilotu, atbrīvojot to no tā pienākumiem pie vadības ierīcēm.

“Nolidojums ar instruktoru” ir lidojuma laiks vai zemes instrumentālā treniņa laiks, kurā personu māca lidot attiecīgi kvalificēts instruktors.

“Kļūda” ir lidojuma apkalpes darbība vai bezdarbība, kas izraisa novirzes organizatoriskajos vai lidojuma nolūkos vai gaidāmajos rezultātos.

“Kļūdu pārvaldība” ir process, kurā kļūdas tiek atklātas un uz to reaģē ar pretpasākumiem, kas samazina vai novērš kļūdu sekas un samazina turpmāku kļūdu vai nevēlamu gaisa kuģa stāvokļa iespēju.

“Pilnīgs lidojumu trenāžieris” (FFS) ir noteikta gaisa kuģu tipa, modeļa vai sērijas pilota kabīnes pilnīga kopija, tostarp viss aprīkojums un datorprogrammas gaisa kuģa kustības pa zemi un lidojuma pilnīgai imitēšanai, vizuālā sistēma, kas nodrošina skatu no kabīnes imitāciju kustības pa zemi un lidojuma laikā, un slodžu un gaisa stāvokļa imitācijas sistēma.

“Lidojuma laiks”:

lidmašīnām, ceļojuma planieriem ar dzinēju un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģiem – kopējais laiks no gaisa kuģa kustības sākuma brīža, lai paceltos, līdz tā apstāšanās brīdim pēc lidojuma;

helikopteriem – kopējais laiks no brīža, kad helikoptera rotoru sākas griezties, līdz helikoptera apstāšanās brīdim pēc lidojuma beigām un rotoru apstāšanās;

dirižabļiem – kopējais laiks no brīža, kad dirižablis tiek atbrīvots no masta, lai paceltos, līdz brīdim, kad dirižablis pēc lidojuma beigām apstājas un tiek nostiprināts pie masta;

planieriem – kopējais laiks no brīža, kad planieris sāk kustību uz zemes, lai paceltos, līdz brīdim, kad planieris pēc lidojuma beigām apstājas;

gaisa baloniem – kopējais laiks no brīža, kad grozs atraucas no zemes, lai paceltos, līdz brīdim, kad tas pēc lidojuma beigām apstājas.

“Lidojuma laiks saskaņā ar instrumentālā lidojuma noteikumiem” (IFR) ir kopējais lidojuma laiks, kad gaisa kuģis tiek ekspluatēts saskaņā ar instrumentālā lidojuma noteikumiem.

“Lidojumu trenāžieris” (FTD) ir noteikta gaisa kuģa tipa instrumentu, aprīkojuma, panelu un vadības ierīču kopija atklātā pilotu kabīnes zonā vai slēgtā gaisa kuģa pilotu kabīnē, tostarp viss aprīkojums un datorprogrammas, kas nepieciešamas gaisa kuģa tehniskajam raksturojumam ekspluatācijā uz zemes un lidojumu ekspluatācijā tādā mērā, kas atbilst ierīkotajām sistēmām. Nav nepieciešama kustības imitācijas vai vizuālā sistēma, izņemot helikoptera 2. un 3. līmeņa FTD, kam ir nepieciešamas vizuālās sistēmas.

“Lidojuma un navigācijas procedūru trenāžieris” (FNPT) ir trenāžieru iekārta ar pilotu kabīni, tostarp visu aprīkojumu un datorprogrammām, kas nepieciešamas gaisa kuģa tipa vai klases tehniskajam raksturojumam atbilstīgiem lidojumiem tādā mērā, lai sistēmas funkcionētu kā gaisa kuģī.

“Gaisa balonu grupa” ir gaisa balonu klasifikācija, ņemot vērā to izmēru vai apvalka ietilpību.

“Helikopters” ir par gaisu smagāks gaisa kuģis, kas noturas gaisā lidojuma laikā galvenokārt viena vai vairāku nesošo propelleru un gaisa mijiedarbības rezultātā, un šos propellerus griež dzinējs ap vertikālei tuvām rotācijas asīm.

“Instrumentālā lidojuma laiks” ir laiks, kad pilots vada gaisa kuģi, izmantojot tikai instrumentus.

“Zemes instrumentālā treniņa laiks” ir laiks, kurā pilots tiek apmācīts simulētā instrumentālā lidojumā, izmantojot lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtas (FSTD).

“Instrumentālais laiks” ir instrumentālā lidojuma vai zemes instrumentālā treniņa laiks.

“Daudzpilotu lidojums”:

lidmašīnām – ir lidojums ar vismaz diviem pilotiem, izmantojot apkalpes sadarbību viena vai daudzpilotu lidmašīnās;

helikopteriem – lidojums ar vismaz diviem pilotiem, izmantojot apkalpes sadarbību daudzpilotu helikopteros.

“Daudzpilotu apkalpes sadarbība” (MCC) ir lidojuma apkalpes darbība saliedētā komandā, ko vada gaisa kuģa kapteinis.

“Daudzpilotu apkalpes gaisa kuģis”:

lidmašīnām – lidmašīnas, kas sertificētas lidojumiem ar vismaz divu pilotu apkalpi;

helikopteriem, dirižabļiem un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģiem – gaisa kuģa tips, kura ekspluatācijā ir nepieciešams otrais pilots, kā norādīts lidojumu rokasgrāmatā, gaisa kuģa ekspluatanta apliecībā vai līdzvērtīgā dokumentā.

“Nakts” ir laika periods no civilās vakara krēslas beigām līdz civilās rītausmas sākumam vai cits tāds laika periods starp saulrietu un saullēktu, kuru var noteikt attiecīgā pilnvarotā iestāde.

“Citas trenāžieru iekārtas” (OTD) ir mācību palīgierīces, kas nav lidojumu simulatori, lidojumu trenāžieru iekārtas vai lidojuma un navigācijas procedūru trenāžieri, un kas sniedz apmācības iespējas, ja pilotu kabīnes apstākļus nav nepieciešams nodrošināt pilnā apjomā.

“Izpildījuma kritēriji” ir vienkārši, vērtējoši apgalvojumi attiecībā uz vajadzīgo kompetences elementa izpildes rezultātu un kritērija apraksts, ko izmanto, lai noteiktu, vai sasniegts vajadzīgais izpildījuma līmenis.

“Gaisa kuģa kapteinis” (PIC) ir pilots, kas norīkots pildīt kapteiņa pienākumus un atbild par drošu lidojuma norisi.

“Uzraudzīts gaisa kuģa kapteinis” (PICUS) ir otrais pilots, kas kuģa kapteiņa uzraudzībā veic gaisa kuģa kapteiņa pienākumus un uzdevumus.

“Vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģis” ir gaisa kuģis, kas attīsta vertikālās pacelšanās un lidojuma dzinējspēku, izmantojot mainīgas ģeometrijas rotorus, dzinējus vai vilces iekārtas lidaparāta fizelāžā vai spārnos.

“Planieris ar dzinēju” ir gaisa kuģis ar vienu vai diviem dzinējiem; laikā, kad dzinēji nedarbojas, tam ir planiera īpašības.

“Privātais pilots” ir pilots, kura apliecība nedod tiesības pilotēt gaisa kuģi lidojumos, par kuriem tiek maksāts atalgojums, izņemot šajā daļā noteiktās mācības vai eksāmenus.

“Kvalifikācijas pārbaude” ir prasmju apliecināšana, lai atjaunotu kvalifikācijas atzīmes vai pagarinātu to derīguma termiņu, tostarp mutisks eksāmens, ja tāds ir nepieciešams.

“Atjaunošana” (piemēram, kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta atjaunošana) ir administratīva darbība pēc kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta derīguma termiņa beigām, lai noteiktu prasību izpildes gadījumā uz konkrētu laikposmu atjaunotu ar kvalifikācijas atzīmi vai sertifikātu saistītās tiesības.

“Derīguma termiņa pagarināšana” (piemēram, kvalifikācijas atzīmes vai sertifikāta derīguma termiņa pagarināšana) ir administratīva darbība kvalifikācijas vai sertifikāta derīguma termiņa laikā, kas noteiktu prasību izpildes gadījumā turētājam dod iespēju konkrētā laikposmā izmantot ar kvalifikācijas atzīmi vai sertifikātu saistītās tiesības.

“Maršruta sektors” ir lidojums ar pacelšanos, izlidošanu, vismaz 15 minūšu ilgu kreisēšanu, ielidošanu, nolaišanās un nosēšanās fāzi.

“Planieris” ir par gaisu smagāks gaisa kuģis, kuru lidojumā notur gaisa aerodinamiskā reakcija uz tā nekustīgajām nesošajām virsmām un kura brīvais lidojums nav atkarīgs no dzinēja.

“Vienpilota gaisa kuģis” ir gaisa kuģis, kas sertificēts lidojumiem ar vienu pilotu.

“Prasmju pārbaude” ir prasmju apliecināšana, kas nepieciešama apliecības vai kvalifikācijas atzīmes izsniegšanai, tostarp mutisks eksāmens, ja tāds ir nepieciešams.

“Patstāvīgais nolidojums” ir lidojuma laiks, kurā studentpilots ir vienīgā persona gaisa kuģī.

“Gaisa kuģa kapteinis apmācību procesā” (SPIC) ir studentpilots, kas darbojas kuģa kapteiņa statusā, lidojumā piedaloties instruktoram, kurš tika novēro studentpilota apmācību procesā un neiejaucas vai nevada gaisa kuģa lidojumu.

“Apdraudējums” ir lidojuma sarežģītību palielinoši gaisa kuģa apkalpes neizraisīti notikumi vai kļūdas, kas jānovērš, lai saglabātu pietiekamu lidojuma drošību.

“Apdraudējumu pārvaldība” ir process, kurā apdraudējumi tiek atklāti un uz to reaģē ar pretpasākumiem, kas samazina vai novērš apdraudējumu sekas un samazina turpmāku kļūdu vai nevēlamu gaisa kuģa stāvokļu iespēju.

“Ceļojuma planieris ar dzinēju” (TMG) ir atsevišķas klases planieris ar dzinēju, kam integrēts neievelkams dzinējs un neievelkams propellers. Tas spēj ar savu jaudu pacelties un uzņemt augstumu saskaņā ar lidojumu rokasgrāmatu.

“Gaisa kuģa tips” ir gaisa kuģu klasifikācija, kam nepieciešama tipa kvalifikācijas atzīme atbilstīgi 21. daļā noteiktajiem datiem par piemērotību ekspluatācijai un kur ietilpst visi vienas un tās pašas principiālās konstrukcijas visu modifikāciju gaisa kuģi, izņemot tādas gaisa kuģa modifikācijas, kam izmainās pilotēšanas vai lidojumu raksturojumi.

FCL.015 Apliecību, kvalifikāciju un sertifikātu pieteikumi un to izsniegšana

- a) Pieteikumu pilota apliecību un ar tām saistīto kvalifikāciju un sertifikātu izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai iesniedz kompetentajai iestādei šīs iestādes noteiktajā formā un veidā. Pieteikumam pievieno apliecinājumus, ka pretendents atbilst apliecības vai sertifikāta, kā arī saistīto kvalifikāciju vai apstiprinājumu izsniegšanas, derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas prasībām, kas noteiktas šajā daļā un medicīnisko noteikumu daļā.
- b) Ar apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu piešķirto tiesību ierobežojumu vai paplašinājumu apliecībā vai sertifikātā apstiprina kompetentā iestāde.
- c) Personai vienlaikus ir tikai viena apliecība attiecīgās kategorijas gaisa kuģiem, kas izsniegta saskaņā ar šo daļu.
- d) Pieteikumu citas kategorijas lidaparāta kvalifikācijas apliecības izsniegšanai vai papildu kvalifikāciju vai sertifikātu izsniegšanai, kā arī pieteikumu šo apliecību kvalifikāciju vai sertifikātu grozīšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai iesniedz kompetentajai iestādei, kas sākotnēji izsniedza pilota apliecību, izņemot gadījumu, ja pilots pieprasījis kompetentās iestādes maiņu un pilota licencēšanas un medicīniskās informācijas nodošanu citai iestādei.

FCL.020 Studentpilots

Patstāvīgus lidojumus studentpilots veic tikai tad, ja ir attiecīgs pilnvarojums un ja lidojumu uzrauga instruktors.

Pirms pirmā patstāvīgā lidojuma veikšanas studentpilots:

lidmašīnām, helikopteriem un dirižabļiem – ir vismaz 16 gadu vecs,

planieriem un gaisa baloniem – ir vismaz 14 gadu vecs.

FCL.025 Teorētiskie eksāmeni apliecību izsniegšanai

a) Pretendenta pienākumi

- 1) Pretendents nokārto visus attiecīgās apliecības vai kvalifikācijas saņemšanai nepieciešamos eksāmenus, par ko atbild viena dalībvalsts.
- 2) Pretendents eksāmenus kārto tikai pēc tās apstiprinātās mācību organizācijas (ATO) ieteikuma, kas atbild par mācību norisi, kad apmierinošā līmenī ir apgūts teorētiskais mācību kurss.
- 3) ATO ieteikums ir derīgs 12 mēnešus. Ja šajā termiņā pretendents nav mēģinājis nokārtot vismaz vienu teorētiskā eksāmena biļeti, ATO lemj par papildu mācību nepieciešamību, ņemot vērā pretendenta vajadzības.

b) Prasības eksāmenu sekmīgai nokārtošanai

- 1) Pretendents ir sekmīgi nokārtojis eksāmenu, ja saņemti vismaz 75 % no attiecīgajam eksāmenam noteiktā vērtējuma. Netiek izmantota vērtējuma samazināšana par nepareizām atbildēm.
- 2) Ja šajā daļā nav noteikts citādi, pretendents ir sekmīgi nokārtojis attiecīgajai pilota apliecībai vai kvalifikācijai nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, ja visas eksāmena biļetes ir nokārtotas 18 mēnešu laikā kopš tā kalendārā mēneša beigām, kad pretendents pirmo reizi mēģināja nokārtot kādu no eksāmena biļetēm.
- 3) Ja pretendents kādu no eksāmena biļetēm nespēj sekmīgi nokārtot arī 4. mēģinājumā vai ja pretendents visas eksāmena biļetes nespēj sekmīgi nokārtot vai nu 6 reizēs, vai 2) punktā norādītajā laikā, viņš vēlreiz kārto visas eksāmena biļetes.

Pirms atkārtotas eksāmenu kārtošanas pretendents turpina mācības ATO. Nepieciešamo mācību apjomu un jomu nosaka mācību organizācija, ņemot vērā pretendenta vajadzības.

c) Derīguma termiņš

- 1) Sekmīgi nokārtotiem teorētiskajiem eksāmeniem ir noteikti šādi derīguma termiņi:
 - i) vieglā gaisa kuģa pilota, privātpilota, planiera pilota vai gaisa balona pilota apliecības izsniegšanai – 24 mēneši;
 - ii) komercpilota apliecības vai instrumentālo lidojumu kvalifikācijas (IR) izsniegšanai – 36 mēneši;
 - iii) gan i), gan ii) apakšpunktā norādīto termiņu skaita no dienas, kad pilots sekmīgi nokārto teorētiskos eksāmenus saskaņā ar b) apakšpunkta 2) punktu.
- 2) Sekmīgi nokārtoti aviokompāniju transporta pilota apliecības (ATPL) izsniegšanai nepieciešamie teorētiskie eksāmeni ir derīgi ATPL izsniegšanai vismaz 7 gadus pēc pēdējās derīguma dienas, kas noteikta:
 - i) apliecībā norādītajām IR; vai
 - ii) helikopteriem – apliecībā norādītajām helikoptera tipa kvalifikācijām.

FCL.030 Praktisko prasmju pārbaude

- a) Pirms apliecības, kvalifikācijas vai sertifikāta saņemšanai nepieciešamās praktisko prasmju pārbaudes pretendents sekmīgi nokārto nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, izņemot gadījumu, ja pretendents apgūst integrētās lidojumu mācības.

Teorētisko zināšanu apguvi vienmēr pabeidz pirms prasmju pārbaudēm.

- b) Izņemot aviokompāniju transporta pilota apliecības izsniegšanu, pēc mācību apguves pretendentu prasmju pārbaudei iesaka par mācībām atbildīgā organizācija vai persona. Mācību apguves dati tiek iesniegti eksaminētajam.

FCL.035 Lidojumu laika un teorētisko zināšanu prasību izpildes ieskaitīšana**a) Lidojumu laika ieskaitīšana**

- 1) Ja šajā daļā nav noteikts citādi, apliecības, kvalifikācijas vai sertifikātam noteiktajā lidojumu laikā ieskaita lidojumus ar tādas pašas kategorijas gaisa kuģi, kura pilota apliecībai vai kvalifikācijai pretendents ir pieteicies.
- 2) Lidaparāta kapteinis vai lidaparāta kapteinis mācību procesā
 - i) Pretendentam, kurš piesakās uz apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu, visus patstāvīgos nolidojumus, nolidojumus ar instruktoru vai PIC statusā veiktos lidojumus pilnā apjomā ieskaita kopējā lidojumu laikā, kas nepieciešams apliecības, kvalifikācijas vai sertifikāta saņemšanai.
 - ii) ATP integrētā mācību kursa beidzējam ieskaita līdz 50 stundām gaisa kuģa kapteiņa apmācību procesā instrumentālo laiku PIC laikā, kas nepieciešams aviokompāniju transporta pilota apliecībai, komercpilota apliecībai un daudzdzinēju tipa vai klases kvalifikācijām.
 - iii) CPL/IR integrētā mācību kursa beidzējam ieskaita līdz 50 stundām gaisa kuģa kapteiņa apmācību procesā instrumentālo laiku PIC laikā, kas nepieciešams komercpilota apliecībai un daudzdzinēju tipa vai klases kvalifikācijām.

- 3) Lidojumu laiks otrā pilota statusā. Ja šajā daļā nav noteikts citādi, pilota apliecības turētājam, kas darbojas otrā pilota vai PICUS statusā, visu otrā pilota lidojumu laiku ieskaita kopējā lidojumu laikā, kas nepieciešams augstākas pakāpes pilota apliecības saņemšanai.

b) *Teorētisko zināšanu prasību izpildes ieskaitīšana*

- 1) Pretendentam, kas ir nokārtojis aviokompāniju transporta pilota apliecības saņemšanai nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi vieglā gaisa kuģa pilota apliecībai, privātpilota apliecībai, komercpilota apliecībai un, izņemot helikopterus, IR tajā pašā gaisa kuģu kategorijā.
- 2) Pretendentam, kas ir nokārtojis komercpilota apliecības saņemšanai nepieciešamos teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi vieglā gaisa kuģa pilota apliecībai vai privātpilota apliecībai tajā pašā gaisa kuģu kategorijā.
- 3) IR turētājam vai pretendentam, kas ir nokārtojis noteiktas gaisa kuģu kategorijas instrumentu teorētiskos eksāmenus, pilnā apmērā ieskaita prasību izpildi attiecībā uz teorētisko zināšanu apguvi un eksāmeņiem IR iegūšanai citā gaisa kuģu kategorijā.
- 4) Pilota apliecības turētājam ieskaita attiecīgo prasību izpildi attiecībā uz teorētisko zināšanu apguvi un eksāmeņiem citas gaisa kuģu kategorijas apliecības saņemšanai saskaņā ar šīs daļas 1. pielikumu.

Prasību izpildes ieskaitīšana attiecas arī uz pilota apliecības pretendentiem, kas jau ir sekmīgi nokārtojuši teorētiskos eksāmenus šādas apliecības saņemšanai citā gaisa kuģu kategorijā, ja ir ievērots FCL.025. punkta c) apakšpunktā noteiktais derīguma termiņš.

FCL.040 Apliecību tiesību izmantošana

Apliecības tiesību izmantošana ir atkarīga no tajā iekļautajām kvalifikācijām, ja tādas ir, un no medicīniskās izziņas.

FCL.045 Pienākums nēsāt līdzī un uzrādīt dokumentus

- a) Izmantojot apliecības tiesības, pilotam vienmēr jābūt līdzī derīgai apliecībai un derīgai veselības apliecībai.
- b) Pilotam jābūt līdzī arī personu apliecinošam dokumentam ar viņa fotogrāfiju.
- c) Pilots vai studentpilots bez nepamatotas kavēšanās uzrāda lidojumu laika vēsturi pārbaudei, ja to pieprasa kompetentas iestādes pilnvarots pārstāvis.
- d) Studentpilotam ir līdzī visi apliecinājumi, kas apstiprina patstāvīgu maršruta lidojumu pilnvarojumu, ko nosaka FCL.020. punkta a) apakšpunkts.

FCL.050 Lidojumu laika reģistrēšana

Pilots uztur ticamu informācijas reģistru par visiem lidojumiem atbilstīgi kompetentās iestādes noteiktajai formai un veidam.

FCL.055 Valodu zināšanas

- a) Vispārīgās prasības. Lidmašīnu, helikopteru, vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu un dirižabļu pilotiem, kam ir jālieto radio tālrunis, nav atļauts izmantot savu apliecību un kvalifikāciju tiesības, ja uz apliecības nav apstiprinājuma, ka pilots pārvalda angļu valodu vai valodu, kas lidojumu laikā tiek izmantota radio saziņā. Apstiprinājumā norāda valodu, zināšanu līmeni un derīguma termiņu.
- b) Valodas zināšanu apstiprinājuma pretendents saskaņā ar šīs daļas 2. pielikumu apliecina valodas zināšanas vismaz operatīvajā līmenī gan frazeoloģismu, gan sarunvalodas jomā. Šajā nolūkā pretendents apliecina spēju:
 - 1) raiti sazināties, gan neredzot sarunbiedru, gan arī tiešā saziņā;
 - 2) precīzi un skaidri sazināties par vispārīgiem un ar darbu saistītiem tematiem;
 - 3) izmantot piemērotas saziņas stratēģijas, apmainoties ar ziņām, konstatējot un risinot pārpratumus vispārējās un ar darbu saistītās situācijās;

- 4) veiksmīgi tikt galā ar valodas problēmām, ko izraisa sarežģījumi vai negaidīti notikumu pavērsieni, kas rodas parastās darba situācijās vai saistībā ar saziņas uzdevumu, kas valodas lietotājam citādā ziņā ir pazīstams; un
 - 5) lietot dialektu vai akcentu, ko saprot aeronavigācijas vidē.
- c) Izņemot pilotus, kas saskaņā ar šīs daļas 2. pielikumu ir apliecinājuši valodas zināšanas eksperta līmenī, valodas zināšanu apstiprinājums tiek atkārtoti novērtēts ik pēc:
- 1) 4 gadiem, ja pilots apliecina operatīvā līmeņa zināšanas; vai
 - 2) 6 gadiem, ja pilots apliecina paaugstināta līmeņa zināšanas.
- d) Īpašas prasības instrumentālo lidojumu kvalifikāciju (IR) turētājiem. Neskarot iepriekšējos punktus, IR turētāji apliecina spēju lietot angļu valodu tādā līmenī, kas ļauj:
- 1) saprast visu būtisko informāciju visos lidojuma posmos, tostarp lidojuma sagatavošanā;
 - 2) izmantot radiotelefonu visos lidojuma posmos, tostarp ārkārtas situācijās;
 - 3) sazināties ar citiem apkalpes locekļiem visos lidojuma posmos, tostarp lidojuma sagatavošanā.
- e) IR turētāji apliecina valodas zināšanas un spēju lietot angļu valodu saskaņā ar kompetentās iestādes noteiktu novērtēšanas metodi.

FCL.060 Nesenā pieredze

- a) Gaisa baloni. Komerčiālus gaisa pārvadājumus vai pasažieru pārvadājumus ar gaisa balonu pilots drīkst veikt tikai tad, ja iepriekšējās 180 dienās ir veicis:
- 1) vismaz 3 lidojumus gaisa balona pilota statusā, no kuriem vismaz viens lidojums veikts ar attiecīgās klases un grupas gaisa balonu; vai
 - 2) 1 lidojumu ar attiecīgās klases un grupas gaisa balonu tāda instruktora uzraudzībā, kura kvalifikācija atbilst J apakšiedaļai.
- b) Lidmašīnas, helikopteri, vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi, dirižabli un planieri. Komerčiālu gaisa pārvadājumu vai pasažieru pārvadājumu lidojumus ar gaisa kuģi pilots drīkst veikt:
- 1) PIC vai otrā pilota statusā, ja viņš iepriekšējās 90 dienās ir veicis vismaz 3 pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās ar tāda paša tipa vai klases gaisa kuģi vai ar tāda paša tipa vai klases FFS. Visas 3 pacelšanās un nosēšanās pilots veic daudzpilotu vai vienpilota lidojumos atbilstīgi pilotam piešķirtajām tiesībām; un
 - 2) PIC statusā naktī, ja viņš:
 - i) iepriekšējās 90 dienās ir veicis vismaz 1 pacelšanos, nolaišanos un nosēšanos naktī ar tāda paša tipa vai klases gaisa kuģi vai ar tāda paša tipa vai klases FFS; vai
 - ii) ir IR turētājs;
 - 3) kā aizvietojošais otrais pilots kreisēšanas lidojumā, ja viņš:
 - i) ir izpildījis b) apakšpunkta 1) punkta prasības; vai
 - ii) iepriekšējās 90 dienās ir veicis vismaz 3 sektorus kreisēšanas lidojumā aizvietojošā otrā pilota statusā ar tāda paša tipa vai klases gaisa kuģi; vai
 - iii) ir piedalījies FFS pieredzes un lidojumu prasmes atsvaidzināšanas mācībās ar intervālu, kas nepārsniedz 90 dienas. Prasmju atsvaidzināšanas mācības var apvienot ar ekspluatanta prasmju atsvaidzināšanas mācībām, kas noteiktas OPS OR daļā.

- 4) Ja pilotam ir piešķirtas tiesības veikt lidojumus ar vairāku tipu lidmašīnām ar līdzīgām vadības un lidojuma spējām, 3 pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās, kas noteiktas 1) punktā, var veikt tā, kā definēts atbilstīgi 21. daļai noteiktajos datos par piemērotību ekspluatācijai.
- 5) Ja pilotam ir piešķirtas tiesības veikt lidojumus ar vairāku tipu nesarežģītiem helikopteriem ar līdzīgām vadības un lidojuma spējām, kā definēts atbilstīgi 21. daļai noteiktajos datos par piemērotību ekspluatācijai, 3 pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās, kas noteiktas 1) punktā, var veikt ar vienu no attiecīgo tipu helikopteriem, ja pilots iepriekšējos 6 mēnešos ir veicis vismaz 2 lidojuma stundas ar katru no attiecīgo tipu helikopteriem.
- c) Īpašas prasības komerciāliem gaisa pārvadājumiem
- 1) Attiecībā uz komerciālajiem gaisa pārvadājumiem 90 dienu periodu, kas noteikts b) apakšpunkta 1) un 2) punktā, var pagarināt līdz ne vairāk kā 120 dienām, ja pilots veic uzraudzītu lidojumu reisa apstākļos kopā ar tipa kvalifikācijas instruktoru vai eksaminētāju.
- 2) Ja pilots neizpilda 1) punkta prasības, pirms pilota tiesību izmantošanas viņš veic mācību lidojumu ar izmantojamā tipa gaisa kuģi vai tā FFS, ievērojot vismaz tās prasības, kas noteiktas b) apakšpunkta 1) un 2) punktā.

FCL.065 Tiesību ierobežojums komerciālo gaisa pārvadājumu pilota apliecību turētājiem, kas vecāki par 60 gadiem

- a) 60–64 gadu vecums. Lidmašīnas un helikopteri. Pilota apliecības turētājs, kas sasniedzis 60 gadu vecumu, neveic lidojumus komerciālo gaisa pārvadājumu gaisa kuģa pilota statusā, izņemot gadījumus, ja:
- 1) viņš ir daudzpilotu apkalpes loceklis; un
- 2) lidojuma apkalpē šāds pilota apliecības turētājs, kas sasniedzis 60 gadu vecumu, ir tikai viens.
- b) 65 gadu vecums. Pilota apliecības turētājs, kas sasniedzis 65 gadu vecumu, neveic lidojumus komerciālo gaisa pārvadājumu gaisa kuģa pilota statusā.

FCL.070 Apliecību, kvalifikāciju un sertifikātu atsaukšana, apturēšana un ierobežošana

- a) Kompetentā iestāde ir tiesīga ierobežot, apturēt vai atsaukt apliecības, kvalifikācijas un sertifikātus, kas izsniegti saskaņā ar šo daļu, ja pilots neizpilda šīs daļas, medicīnisko noteikumu daļas vai ekspluatācijas prasības saskaņā ar ARA daļā noteiktajiem nosacījumiem un procedūrām.
- b) Ja pilota apliecība tiek apturēta vai atsaukta, pilots nekavējoties atdod apliecību vai sertifikātu attiecīgajai kompetentajai iestādei.

B APAKŠIEDAĻA

VIEGLĀ GAISA KUĢA PILOTA APLIECĪBA – LAPL

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības

FCL.100 LAPL – minimālais vecums

LAPL pretendenti ir:

- a) lidmašīnām un helikopteriem – vismaz 17 gadu veci;
- b) planieriem un gaisa baloniem – vismaz 16 gadu veci.

FCL.105 LAPL – tiesības un nosacījumi

- a) Vispārīgās prasības. LAPL apliecības turētājs ir tiesīgs bez atalgojuma veikt nekomerciālus lidojumus PIC statusā ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.
- b) Nosacījumi. LAPL pretendenti izpilda prasības, kas noteiktas attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai un (attiecīgos gadījumos) prasmju pārbaudē izmantotās klases vai tipa gaisa kuģim.

FCL.110 LAPL – prasību izpildes ieskaitīšana tādai pašai gaisa kuģu kategorijai

- a) LAPL pretendenti, kas ir bijuši citas apliecības turētāji tādā pašā gaisa kuģu kategorijā, pilnā apjomā ieskaita attiecīgo prasību izpildi šīs gaisa kuģu kategorijas LAPL saņemšanai.
- b) Neskarot iepriekšējo punktu, ja apliecības derīguma termiņš ir beidzies, pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar FCL.125 LAPL izsniegšanai attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā.

FCL.115 LAPL – mācību kurss

LAPL pretendenti mācību kursu apgūst ATO. Kursā ir teorētisko zināšanu apguve un mācību lidojumi atbilstīgi tiesībām, ko piešķir LAPL.

FCL.120 LAPL – teorētiskie eksāmeni

LAPL pretendenti apliecina LAPL piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

- a) vispārīgi priekšmeti:
- aviāciju regulējošie normatīvie akti,
 - cilvēka veiktspēja,
 - meteoroloģija un
 - sakari;
- b) specifiski priekšmeti, kas saistīti ar atšķirīgām gaisa kuģu kategorijām:
- lidojuma principi,
 - ekspluatācijas procedūras,
 - lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
 - vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem un
 - navigācija.

FCL.125 LAPL – prasmju pārbaude

- a) LAPL pretendenti prasmju pārbaudē apliecina spēju attiecīgās kategorijas gaisa kuģa PIC statusā veikt nepieciešamās procedūras un manevrus tādā kompetences līmenī, kas atbilst apliecības piešķirtajām tiesībām.
- b) Pirms prasmju pārbaudes pretendenti veic mācību lidojumus ar tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģi, kādu izmanto prasmju pārbaudē. Piešķirtās tiesības attiecinās tikai uz to klasi vai tipu, ko izmanto prasmju pārbaudē, kamēr apliecībā nav apstiprinātas paplašinātas tiesības saskaņā ar B apakšiedaļu.
- c) *Sekmīgs novērtējums*
- 1) Prasmju pārbaudi sadala vairākās daļās, aptverot visus lidojuma posmus ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.
 - 2) Ja pretendents nenokārto kādu no iedaļas punktiem, visu iedaļu uzskata par nenokārtotu. Ja pretendents nenokārto tikai vienu iedaļu, viņš vēlreiz kārto tikai šo iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk nekā vienu iedaļu, visa pārbaude tiek uzskatīta par nenokārtotu.
 - 3) Ja saskaņā ar 2) punktu prasmju pārbaude ir jākārt vēlreiz, jebkuras iedaļas (tostarp iepriekšējā reizē nokārtoto iedaļu) nenokārtošana nozīmē, ka nav nokārtota visa pārbaude.
 - 4) Ja visas iedaļas netiek nokārtotas divos mēģinājumos, ir nepieciešamas papildu praktiskās mācības.

2. IEDAĻA

Īpašas prasības LAPL saņemšanai lidmašīnām – LAPL(A)**FCL.105.A LAPL(A) – Tiesības un nosacījumi**

- a) LAPL, kas attiecas uz lidmašīnām, tās turētājam piešķir tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar viena virzuļdzinēja lidmašīnām (zeme) vai ar TMG, kuru maksimālā pieļaujamā sertificētā pacelšanās masa nepārsniedz 2 000 kg, ar ne vairāk kā 3 pasažieriem, lai gaisa kuģi nekad nebūtu vairāk par 4 personām.
- b) LAPL(A) turētāji pārvadā pasažierus tikai pēc tam, kad pēc apliecības saņemšanas ir veiktas 10 lidojuma stundas PIC statusā ar lidmašīnām vai TMG.

FCL.110.A LAPL(A) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

- a) LAPL(A) pretendenti ir veikuši vismaz 30 mācību lidojuma stundas ar lidmašīnu vai TMG, tostarp vismaz:
- 1) 15 nolidojumu stundas ar instruktoru ar tās klases lidaparātu, ar kuru kārtos prasmju pārbaudi;
 - 2) 6 uzraudzīta patstāvīga nolidojuma stundas, tostarp vismaz 3 patstāvīgo maršruta lidojuma stundas; no tiem vismaz viens maršruta lidojums ir vismaz 150 km (80 NM) attālumā, veicot 1 nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos lidlaukā, kas nav izlidošanas lidlauks.
- b) Īpašas prasības pretendentiem ar LAPL(S), kuru attiecinā arī uz TMG. LAPL(A) pretendenti, kuriem jau ir pamata LAPL(S), kuru attiecinā arī uz TMG, ir veikuši vismaz 21 stundas lidojumus ar TMG, kad ir saņemts apstiprinājums par tiesību attiecināšanu uz TMG, un izpilda FCL.135.A prasības attiecībā uz lidmašīnām.
- c) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar pieredzi PIC statusā var ieskaitīt a) apakšpunkta prasību izpildi.

Ieskaitāmo prasību apjomu nosaka ATO, kur pilots apgūst mācību kursu, ņemot vērā pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, taču šis apjoms:

- 1) nepārsniedz kopējo PIC lidojumu laiku;
- 2) nepārsniedz 50 % no a) apakšpunktā noteiktā stundu skaita;
- 3) neiekļauj prasības, ko nosaka a) apakšpunkta 2) punkts.

FCL.135.A LAPL(A) – tiesību attiecināšana uz citu lidmašīnas klasi vai variantu

- a) LAPL(A) tiesības attiecas tikai uz tās klases un varianta lidmašīnu vai TMG, ar kuru kārtos prasmju pārbaudi. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ar citas klases lidmašīnu ir izpildījis turpmākās prasības:
- 1) 3 mācību lidojuma stundas, tostarp:
 - i) 10 mācību pacelšanās un nosēšanās ar instruktoru un
 - ii) 10 uzraudzītas patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās;
 - 2) prasmju pārbaudi, lai apliecinātu adekvātu prasmju līmeni lidojumos ar jaunās klases lidmašīnu. Prasmju pārbaudē pretendents eksaminētājam apliecina arī adekvātas teorētiskās zināšanas par jauno lidmašīnu klasi šādos priekšmetos:
 - i) ekspluatācijas procedūras;
 - ii) lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana;
 - iii) vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem.
- b) Pirms LAPL turētājs var izmantot apliecības tiesības cita varianta lidmašīnā, kas netika izmantota prasmju pārbaudē, pilots piedalās atšķirību vai iepazīšanās mācībās. Atšķirību mācību apguvi reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzvērtīgā dokumentā, ko paraksta instruktors.

FCL.140.A LAPL(A) – prasmju uzturēšanas prasības

a) LAPL(A) turētājs izmanto apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 24 mēnešos viņš lidmašīnas vai TMG pilota statusā:

- 1) ir veicis vismaz 12 lidojuma stundas PIC statusā, tostarp 12 pacelšanās un nosēšanās; un
- 2) ir piedalījies lidojumu prasmju atsvaidzināšanas mācībās vismaz 1 stundu no kopējā lidojumu laika ar instruktoru.

b) LAPL(A) turētāji, kas neatbilst a) apakšpunkta prasībām:

- 1) nokārto kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas; vai
- 2) vai nu ar instruktoru, vai arī pastāvīgos nolidojumos, iegūst papildu lidojuma laiku vai veic pacelšanās un nosēšanās, lai izpildītu a) apakšpunkta prasības.

3. IEDAĻA**Īpašas prasības LAPL saņemšanai helikopteriem – LAPL(H)****FCL.105.H LAPL(H) – tiesības**

LAPL, kas attiecas uz helikopteriem, tās turētājam piešķir tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar viendzinēja helikopteriem, kuru maksimālā pieļaujamā sertificētā pacelšanās masa nepārsniedz 2 000 kg, ar ne vairāk kā 3 pasažieriem, lai lidaparātā nekad nebūtu vairāk par 4 personām.

FCL.110.H LAPL(H) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

a) LAPL(H) pretendenti ir veikuši vismaz 40 mācību lidojuma stundas ar helikopteru. No tām vismaz 35 stundas pretendents lido ar tā tipa helikopteru, ar kuru kārtu prasmju pārbaudi. Mācību lidojumi ietver vismaz:

- 1) 20 mācību lidojumu stundas ar instruktoru; un
- 2) 10 uzraudzītus patstāvīgos lidojumus ar vismaz 5 patstāvīga maršruta lidojuma stundām; no tiem vismaz viens maršruta lidojums ir vismaz 150 km (80 NM) attālumā, veicot 1 nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos lidlaukā, kas nav izlidošanas lidlauks.

b) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar pieredzi PIC statusā var ieskaitīt a) apakšpunkta prasību izpildi.

Ieskaitāmo prasību apjomu nosaka ATO, kur pilots apgūst mācību kursu, ņemot vērā pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, taču šis apjoms:

- 1) nepārsniedz kopējo PIC lidojumu laiku;
- 2) nepārsniedz 50 % no a) apakšpunktā noteiktā stundu skaita;
- 3) neiekļauj prasības, ko nosaka a) apakšpunkta 2) punkts.

FCL.135.H LAPL(H) – tiesību attiecināšana uz citu helikoptera klasi vai variantu

a) LAPL(H) tiesības attiecas tikai uz tā tipa vai varianta helikopteru, ar kuru kārtu prasmju pārbaudi. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ir veicis:

- 1) 5 mācību lidojuma stundas, tostarp:
 - i) 15 mācību pacelšanās ar instruktoru, nolaišanās un nosēšanās;
 - ii) 15 uzraudzītas patstāvīgas pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās;

- 2) prasmju pārbaudi, lai apliecinātu adekvātu prasmju līmeni lidojumos ar jaunā tipa helikopteru. Prasmju pārbaudē pretendents eksaminētājam apliecina arī adekvātas teorētiskās zināšanas par jaunā tipa helikopteru šādos priekšmetos:

- ekspluatācijas procedūras,
- lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem.

- b) Pirms LAPL(H) turētājs izmanto apliecības tiesības cita varianta helikopterā, kas netika izmantots prasmju pārbaudē, pilots piedalās atšķirību vai iepazīšanās mācībās atbilstīgi 21. daļā noteiktajiem datiem par piemērotību ekspluatācijai. Atšķirību mācību apguvi reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzvērtīgā dokumentā, ko paraksta instruktors.

FCL.140.H LAPL(H) – prasmju uzturēšanas prasības

- a) LAPL(H) turētājs izmanto attiecīgā helikoptera tipa apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 12 mēnešos viņš ar šā tipa helikopteru:

- 1) ir veicis vismaz 6 lidojuma stundas PIC statusā, tostarp 6 pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās; un
- 2) ir piedalījies lidojumu prasmju atsvaidzināšanas mācībās vismaz 1 stundu no kopējā lidojumu laika ar instruktoru.

- b) LAPL(H) turētāji, kas neatbilst a) apakšpunkta prasībām:

- 1) ar attiecīgā tipa helikopteru nokārto kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas; vai
- 2) veic papildu apmācības nolidojumus ar instruktoru vai patstāvīgos lidojumus vai pacelšanās un nosēšanās instruktora uzraudzībā, lai izpildītu a) apakšpunkta prasības.

4. IEDAĻA

Īpašas prasības LAPL saņemšanai planieriem – LAPL(S)

FCL.105.S LAPL(S) – tiesības un nosacījumi

- a) LAPL, kas attiecas uz planieriem, tās turētājam piešķir tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar planieriem un planieriem ar dzinēju. Lai izmantotu apliecības tiesības ar TMG, apliecības turētājs izpilda FCL.135.S prasības.
- b) LAPL(S) turētāji pārvaldā pasažierus tikai pēc tam, kad pēc apliecības saņemšanas ir veiktas 10 lidojumu stundas vai 30 planiera palaišanas PIC statusā ar planieriem vai planieriem ar dzinēju.

FCL.110.S LAPL(S) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

- a) LAPL(S) pretendenti ir veikuši vismaz 15 mācību lidojumu stundas ar planieriem vai planieriem ar dzinēju, tostarp vismaz:

- 1) 10 mācību lidojumu stundas ar instruktoru;
- 2) 2 uzraudzītu patstāvīgo lidojumu stundas;
- 3) 45 palaišanas un nosēšanās;
- 4) 1 patstāvīgu maršruta lidojumu vismaz 50 km (27 NM) attālumā vai 1 apmācības maršruta nolidojumu ar instruktoru vismaz 100 km (55 NM) attālumā.

- b) No 15 stundām, ko nosaka a) apakšpunkts, ar TMG atļauts lidot ne vairāk kā 7 stundas.

- c) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar pieredzi PIC statusā var ieskaitīt a) apakšpunkta prasību izpildi.

Ieskaitāmo prasību apjomu nosaka ATO, kur pilots apgūst mācību kursu, ņemot vērā pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, taču šis apjoms:

- 1) nepārsniedz kopējo lidojumu laiku PIC statusā;
- 2) nepārsniedz 50 % no a) apakšpunktā noteiktā stundu skaita;
- 3) neiekļauj prasības, ko nosaka a) apakšpunkta 2) līdz 4) punkts.

FCL.130.S LAPL(S) – palaišanas metodes

- a) LAPL(S) tiesības attiecas tikai uz to palaišanas metodi, kas tika iekļauta prasmju pārbaudē. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ir veicis:

- 1) attiecībā uz palaišanu ar vinčas palīdzību un ievēkot ar automobili – vismaz 10 pacelšanās mācību lidojumus ar instruktoru un 5 patstāvīgas pacelšanās instruktora uzraudzībā;
- 2) attiecībā uz palaišanu, izmantojot ievīlcēju lidmašīnu, vai planieriem ar patstāvīgu palaišanu – vismaz 5 pacelšanās mācību lidojumus ar instruktoru un 5 patstāvīgas pacelšanās instruktora uzraudzībā. Attiecībā uz planieriem ar patstāvīgu palaišanu mācību nolidojumus ar instruktoru var veikt ar TMG;
- 3) attiecībā uz palaišanu, izmantojot gumijas trosi (amortizatoru) – vismaz 3 pacelšanās apmācības nolidojumu laikā ar instruktoru vai uzraudzītas patstāvīgas pacelšanās.

- b) Papildu mācību palaišanas reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā, ko paraksta instruktors.

- c) Lai saglabātu katras palaišanas metodes tiesības, piloti iepriekšējos 24 mēnešos ir veikuši vismaz 5 pacelšanās, izņemot pacelšanos, izmantojot gumijas trosi (amortizatoru), ar šo metodi veicot 2 pacelšanās.

- d) Ja pilots neizpilda c) apakšpunkta prasības, tad, lai atjaunotu apliecības tiesības, viņš attiecīgajā daudzumā veic papildu palaišanas apmācības lidojumus ar instruktoru vai instruktora uzraudzītos patstāvīgos lidojumus.

FCL.135.S LAPL(S) – tiesību attiecināšana uz TMG

LAPL(S) tiesības attiecinā uz TMG, ja pilots ATO ir veicis vismaz:

- a) 6 mācību lidojumu stundas ar TMG, tostarp:

- 1) 4 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru;
- 2) 1 patstāvīgu maršruta lidojumu vismaz 150 km (80 NM) attālumā, veicot 1 nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos lidlaukā, kas nav izlidošanas lidlauks;

- b) prasmju pārbaudi, lai apliecinātu adekvātu prasmju līmeni lidojumos ar TMG. Prasmju pārbaudē pretendents eksaminētājam apliecina arī adekvātas teorētiskās zināšanas par TMG šādos priekšmetos:

- lidojuma principi,
- ekspluatācijas procedūras,
- lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem,
- navigācija.

FCL.140.S LAPL(S) – prasmju uzturēšanas prasības

- a) Planieri un planieri ar dzinēju. LAPL(S) turētājs izmanto planiera vai planiera ar dzinēju apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 24 mēnešos viņš ar planieriem vai planieriem ar dzinēju, izņemot TMG, ir veicis:

- 1) 5 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp 15 palaišanas;
- 2) 2 mācību lidojumus kopā ar instruktoru.

b) TMG. LAPL(S) turētājs izmanto apliecības tiesības ar lidojumiem ar TMG tikai tad, ja:

1) iepriekšējos 24 mēnešos ar TMG:

- i) ir veicis vismaz 12 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp 12 pacelšanās un nosēšanās; un
- ii) ir piedalījies lidojumu prasmju atsvaidzināšanas mācībās vismaz 1 stundu no kopējā lidojumu laika ar instruktoru.

2) Ja LAPL(S) turētājs ir tiesīgs veikt lidojumus arī ar lidmašīnām, 1) punkta prasības var izpildīt arī ar lidmašīnām.

c) LAPL(S) turētāji, kas neatbilst a) un b) apakšpunkta prasībām, pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas:

- 1) attiecīgi ar planieri vai TMG nokārto kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē; vai
- 2) veic papildu apmācības nolidojumus ar instruktoru vai patstāvīgos lidojumus vai pacelšanās un nosēšanās instruktoru uzraudzībā, lai izpildītu a) un b) apakšpunkta prasības.

5. IEDAĻA

Īpašas prasības LAPL saņemšanai gaisa baloniem – LAPL(B)

FCL.105.B LAPL(B) – tiesības

LAPL, kas attiecas uz gaisa baloniem, tās turētājam piešķir tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar karstā gaisa baloniem vai dirižabļiem, kuru balona apvalka tilpums nepārsniedz 3 400 m³, vai ar gāzes gaisa baloniem, kuru balona apvalka tilpums nepārsniedz 1 200 m³, pārvadājot ne vairāk kā 3 pasažierus, lai gaisa kuģi nekad nebūtu vairāk par 4 personām.

FCL.110.B LAPL(B) – pieredzes prasības

a) LAPL(B) pretendenti ar tās pašas klases gaisa baloniem ir veikuši vismaz 16 mācību lidojumu stundas, tostarp vismaz:

- 1) 12 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru;
- 2) 10 piepūšanas un 20 pacelšanās un nosēšanās; un
- 3) 1 uzraudzītu patstāvīgu lidojumu ar minimālo lidojuma laiku vismaz 30 minūtes.

b) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendentiem ar gaisa balonu lidojumu pieredzi PIC statusā var ieskaitīt a) apakšpunkta prasību izpildi.

Ieskaitāmo prasību apjomu nosaka ATO, kur pilots apgūst mācību kursu, ņemot vērā pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, taču šis apjoms:

- 1) nepārsniedz kopējo gaisa balonu lidojumu laiku PIC statusā;
- 2) nepārsniedz 50 % no a) apakšpunktā noteiktā stundu skaita;
- 3) neiekļauj prasības, ko nosaka a) apakšpunkta 2) un 3) punkts.

FCL.130.B LAPL(B) – tiesību attiecināšana uz sasaites lidojumiem

a) LAPL(B) tiesības attiecas tikai uz lidojumiem bez sasaites. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ir veicis vismaz 3 sasaites mācību lidojumus.

b) Papildu mācību apguvi reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā, ko paraksta instruktors.

c) Lai saglabātu šīs tiesības, piloti iepriekšējos 24 mēnešos veic vismaz 2 sasaites lidojumus.

d) Ja pilots neizpilda c) apakšpunkta prasības, tad, lai atjaunotu apliecības tiesības, viņš attiecīgajā daudzumā veic papildu apmācības sasaites nolidojumus ar instruktoru vai instruktora uzraudzītus patstāvīgos sasaites lidojumus.

FCL.135.B LAPL(B) – tiesību attiecināšana uz citu gaisa balona klasi

LAPL(B) tiesības attiecas tikai uz tās klases gaisa balonu, ar kuru kārto prasmju pārbaudi. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots ATO ar citas klases gaisa balonu ir veicis vismaz:

- a) 5 mācību lidojumus ar instruktoru; vai
- b) ja pilots vēlas karstā gaisa balonu LAPL(B) tiesības attiecināt uz karstā gaisa dirižabļiem – 5 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru; un
- c) prasmju pārbaudi, kurā pretendents eksaminētājam apliecina adekvātas teorētiskās zināšanas par attiecīgo citu gaisa balonu klasi šādos priekšmetos:
 - lidojuma principi,
 - ekspluatācijas procedūras,
 - lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
 - vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem.

FCL.140.B LAPL(B) – prasmju uzturēšanas prasības

- a) LAPL(B) turētājs izmanto apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 24 mēnešos viņš ar vienu gaisa balona klasi ir veicis vismaz:
 - 1) 6 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp 10 pacelšanās un nosēšanās; un
 - 2) 1 mācību lidojumu kopā ar instruktoru;
 - 3) turklāt, ja pilots ir kvalificēts lidojumiem ar vairāku klašu gaisa baloniem, tad, lai izmantotu apliecības tiesības ar citas klases gaisa balonu, viņš iepriekšējos 24 mēnešos ir veicis vismaz 3 lidojumu stundas ar šīs klases gaisa baloniem, tostarp 3 pacelšanās un nosēšanās.
- b) LAPL(B) turētāji, kas neatbilst a) apakšpunkta prasībām, pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas:
 - 1) nokārto attiecīgās klases kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē; vai
 - 2) veic papildu apmācības nolidojumus ar instruktoru vai patstāvīgos lidojumus vai pacelšanās un nosēšanās instruktoru uzraudzībā, lai izpildītu a) apakšpunkta prasības.

C APAKŠIEDAĻA**PRIVĀTPILOTA APLIECĪBA (PPL), PLANIERA PILOTA APLIECĪBA (SPL) UN GAISA BALONA PILOTA APLIECĪBA (BPL)****1. IEDAĻA****Kopīgās prasības****FCL.200 Minimālais vecums**

- a) PPL pretendenti ir vismaz 17 gadu veci;
- b) BPL vai SPL pretendenti ir vismaz 16 gadu veci.

FCL.205 Nosacījumi

PPL pretendenti izpilda tās klases vai tipa kvalifikācijas prasības, kas saskaņā ar H apakšiedaļu noteiktas prasmju pārbaudē izmantotajam gaisa kuģim.

FCL.210 Mācību kurss

BPL, SPL vai PPL pretendenti apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO. Kursā ir teorētisko zināšanu apguve un mācību lidojumi atbilstīgi tiesībām, ko piešķir LAPL.

FCL.215 Teorētisko zināšanu eksāmens

BPL, SPL vai PPL pretendenti apliecina piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

- a) vispārīgi priekšmeti:
 - aviāciju regulējošie normatīvie akti,
 - cilvēka veiktspēja,
 - meteoroloģija un
 - sakari;
- b) specifiski priekšmeti, kas saistīti ar atšķirīgām gaisa kuģu kategorijām:
 - lidojuma principi,
 - ekspluatācijas procedūras,
 - lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,
 - vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem un
 - navigācija.

FCL.235 Prasmju pārbaude

- a) BPL, SPL vai PPL pretendenti prasmju pārbaudē apliecina spēju attiecīgās kategorijas gaisa kuģa PIC statusā veikt nepieciešamās procedūras un manevrus tādā kompetences līmenī, kas atbilst apliecības piešķirtajām tiesībām.
- b) Prasmju pārbaudes pretendenti ir veikuši mācību lidojumus ar tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģi vai ar tās grupas gaisa balonu, kādu izmanto prasmju pārbaudē.
- c) Sekmīgs novērtējums
 - 1) Prasmju pārbaudi sadala vairākās daļās, aptverot visus lidojuma posmus ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.
 - 2) Ja pretendents nenokārto kādu no iedaļas punktiem, visu iedaļu uzskata par nenokārtotu. Ja pretendents nenokārto vairāk nekā vienu iedaļu, visa pārbaude tiek uzskatīta par nenokārtotu. Ja pretendents nenokārto tikai vienu iedaļu, viņš vēlreiz kārtot tikai šo iedaļu.
 - 3) Ja saskaņā ar 2) punktu prasmju pārbaude ir jākārtot vēlreiz, jebkuras iedaļas (tostarp iepriekšējā reizē nokārtoto iedaļu) nenokārtošana nozīmē, ka nav nokārtota visa pārbaude.
 - 4) Ja visas iedaļas netiek nokārtotas divos mēģinājumos, ir nepieciešamas papildu mācības.

2. IEDAĻA***Īpašas prasības PPL saņemšanai lidmašīnām – PPL(A)*****FCL.205.A PPL(A) – tiesības**

- a) PPL(A) apliecības turētājs ir tiesīgs PIC vai otrā pilota statusā bez atalgojuma veikt nekomerciālus lidojumus ar lidmašīnām vai TMG.
- b) Neatkarīgi no iepriekšējā apakšpunkta PPL(A) turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:
 - 1) LAPL(A) vai PPL(A) mācību lidojumu nodrošināšanu;
 - 2) šo apliecību saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi veikšanu;
 - 3) kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šīm apliecībām.

FCL.210.A PPL(A) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

- a) PPL(A) pretendenti ir veikuši vismaz 45 mācību lidojumu stundas ar lidmašīnām, no kurām 5 stundas var veikt ar FSTD; tostarp vismaz:
- 1) 25 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru; un
 - 2) 10 uzraudzītu patstāvīgu lidojumu stundas, tostarp vismaz 5 patstāvīgo maršruta lidojumu stundas; no tiem vismaz 1 maršruta lidojums ir vismaz 270 km (150 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauks.
- b) Īpašas prasības pretendentiem ar LAPL(A). PPL(A) pretendentiem ar LAPL(A) pēc LAPL(A) saņemšanas ar lidmašīnām ir veikuši vismaz 15 lidojumu stundas, no kurām vismaz 10 stundas ir mācību lidojumi mācību kursā, ko nodrošina ATO. Mācību kursā ir vismaz 4 uzraudzīta patstāvīga lidojuma stundas, tostarp vismaz 2 patstāvīga maršruta lidojuma stundas; no tiem vismaz 1 maršruta lidojums ir vismaz 270 km (150 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauks.
- c) Īpašas prasības pretendentiem ar LAPL(S), ko attiecinā arī uz TMG. PPL(A) pretendenti ar LAPL(S), ko attiecinā arī uz TMG, ir veikuši:
- 1) vismaz 24 lidojuma stundas ar TMG pēc tam, kad ir saņemts apstiprinājums par tiesību attiecināšanu arī uz TMG; un
 - 2) 15 mācību lidojuma stundas ar lidmašīnām mācību kursā, ko nodrošina ATO, tostarp izpildot vismaz a) apakšpunkta 2) punkta prasības.
- d) Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar citas gaisa kuģa kategorijas apliecību, izņemot gaisa balonu apliecību, ieskaita 10 % no PIC lidojumu laika prasībām ar šādu gaisa kuģi, bet ne vairāk kā 10 stundas. Prasību izpildes ieskaitīšana neattiecas uz a) apakšpunkta 2) punkta prasībām.

3. IEDAĻA**Īpašas prasības PPL saņemšanai helikopteriem – PPL(H)****FCL.205.H PPL(H) – tiesības**

- a) PPL(H) apliecības turētājs ir tiesīgs PIC vai otrā pilota statusā bez atalgojuma veikt nekomerciālus lidojumus ar helikopteriem.
- b) Neatkarīgi no iepriekšējā apakšpunkta PPL(H) turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:
- 1) LAPL(H) vai PPL(H) mācību lidojumu nodrošināšanu;
 - 2) šo apliecību saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaužu vai kvalifikācijas pārbaužu veikšanu;
 - 3) kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šīm apliecībām.

FCL.210.H PPL(H) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

- a) PPL(H) pretendenti ir veikuši vismaz 45 mācību lidojuma stundas ar helikopteriem, no kurām 5 stundas var veikt ar FSTD vai FFS; tostarp vismaz:
- 1) 25 apmācības nolidojuma stundas ar instruktoru; un
 - 2) 10 uzraudzīta patstāvīga lidojuma stundas, tostarp vismaz 5 patstāvīga maršruta lidojuma stundas; no tiem vismaz 1 maršruta lidojums ir vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauks.
 - 3) no 45 mācību lidojuma stundām vismaz 35 stundas pretendents ir veicis ar tā tipa helikopteru, ar kuru kārtos prasmju pārbaudi.

- b) Īpašas prasības pretendentiem ar LAPL(H). PPL(H) pretendenti ar LAPL(H) apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO. Mācību kursā ir vismaz 5 apmācības nolidojuma stundas ar instruktoru un vismaz 1 uzraudzīts patstāvīgs maršruta lidojums vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauks.
- c) Pretendenti ar citas gaisa kuģa kategorijas apliecību, izņemot gaisa balonu apliecību, ieskaita 10 % no PIC lidojumu laika prasībām ar šādu gaisa kuģi, bet ne vairāk kā 6 stundas. Prasību izpildes ieskaitīšana neattiecas uz a) apakšpunkta 2) punkta prasībām.

4. IEDAĻA

Īpašas prasības PPL saņemšanai dirižabļiem – PPL(As)

FCL.205.As PPL(As) – tiesības

- a) PPL(H) apliecības turētājs ir tiesīgs PIC vai otrā pilota statusā bez atalgojuma veikt nekomerciālus lidojumus ar dirižabļiem.
- b) Neatkarīgi no iepriekšējā apakšpunkta PPL(As) turētājs ar instruktoru vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:
- 1) PPL(As) mācību lidojumu nodrošināšanu;
 - 2) šīs apliecības saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaužu vai kvalifikācijas pārbaužu veikšanu;
 - 3) kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šo apliecību.

FCL.210.As PPL(As) – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

- a) PPL(As) pretendenti ir veikuši vismaz 35 mācību lidojuma stundas ar dirižabļiem, no kurām 5 stundas var veikt ar FSTD; tostarp vismaz:
- 1) 25 apmācības nolidojuma stundas ar instruktoru, tostarp:
 - i) 3 mācību maršruta lidojuma stundas, tostarp 1 maršruta lidojumu vismaz 65 km (35 NM) attālumā;
 - ii) 3 instrumentālo mācību stundas;
 - 2) 8 pacelšanās un nosēšanās lidlaukā, tostarp nostiprināšanas pie masta un atbrīvošanas no masta procedūras;
 - 3) 8 uzraudzīta patstāvīga lidojuma stundas;
- b) Pretendenti, kam ir BPL un kvalifikācija lidojumiem ar karstā gaisa dirižabļiem, ieskaita 10 % no PIC lidojumu laika prasībām ar šādiem dirižabļiem, bet ne vairāk kā 5 stundas.

5. IEDAĻA

Īpašas prasības planiera pilota apliecības (SPL) saņemšanai

FCL.205.S SPL – tiesības un nosacījumi

- a) SPL piešķir tās turētājam tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar planieriem un planieriem ar dzinēju. Lai izmantotu apliecības tiesības ar TMG, apliecības turētājs izpilda FCL.135.S prasības.
- b) SPL turētāji:
- 1) pārvadā pasažierus tikai pēc tam, kad pēc apliecības saņemšanas ir veiktas vismaz 10 lidojuma stundas vai 30 planiera palaišanas PIC statusā ar planieriem vai planieriem ar dzinēju;
 - 2) ir tiesīgi veikt tikai nekomerciālus lidojumus bez atalgojuma līdz brīdim, kad SPL turētāji:
 - i) ir sasnieguši 18 gadu vecumu;
 - ii) pēc apliecības saņemšanas ir veikuši 75 lidojuma stundas vai 200 planiera palaišanas PIC statusā ar planieriem vai planieriem ar dzinēju;
 - iii) ir nokārtojuši kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē.

- c) Neatkarīgi no b) apakšpunkta 2) punkta SPL turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:

LAPL(S) vai SPL mācību lidojumu nodrošināšanu;

šo apliecību saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaužu vai kvalifikācijas pārbaužu veikšanu;

kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šīm apliecībām.

FCL.210.S SPL – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

- a) SPL pretendenti ir veikuši vismaz 15 mācību lidojuma stundas ar planieriem vai planieriem ar dzinēju, tostarp izpildot vismaz FCL.110.S prasības.

- b) SPL pretendentiem ar LAPL(S) pilnā apjomā ieskaita SPL saņemšanai noteikto prasību izpildi.

SPL pretendentiem, kam iepriekšējos 2 gados pirms pieteikuma iesniegšanas bija LAPL(S), pilnā apjomā ieskaita teorētisko zināšanu un mācību lidojumu prasību izpildi.

Prasību izpildes ieskaitīšana. Pretendenti ar citas gaisa kuģa kategorijas apliecību, izņemot gaisa balonu apliecību, ieskaita 10 % no PIC lidojumu laika prasībām ar šādu gaisa kuģi, bet ne vairāk kā 7 stundas. Prasību izpildes ieskaitīšana neattiecas uz FCL.110.S a) apakšpunkta 2) līdz 4) punkta prasībām.

FCL.220.S SPL – palaišanas metodes

SPL tiesības attiecas tikai uz to palaišanas metodi, kas tika iekļauta prasmju pārbaudē. Šo ierobežojumu var atcelt un jaunās tiesības var izmantot, ja pilots izpilda FCL.130.S prasības.

FCL.230.S SPL – prasmju uzturēšanas prasības

SPL turētāji izmanto apliecības tiesības tikai tad, ja ir izpildītas FCL.140.A noteiktās prasmju uzturēšanas prasības.

6. IEDAĻA

Īpašas prasības gaisa balona pilota apliecības (BPL) saņemšanai

FCL.205.B BPL tiesības un nosacījumi

- a) BPL piešķir tās turētājam tiesības PIC statusā veikt lidojumus ar gaisa baloniem un karsta gaisa dirižabļiem.

- b) BPL turētāji ir tiesīgi veikt tikai nekomerciālus lidojumus bez atalgojuma līdz brīdim, kad:

- 1) ir sasnieguši 18 gadu vecumu;
- 2) PIC statusā ar gaisa baloniem ir veikuši 50 lidojuma stundas un 50 pacelšanās un nosēšanās;
- 3) ar attiecīgās klases gaisa balonu ir nokārtojuši kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē.

- c) Neatkarīgi no b) apakšpunkta BPL turētājs ar instruktora vai eksaminētāja tiesībām var saņemt atalgojumu par:

- 1) LAPL(B) vai BPL mācību lidojumu nodrošināšanu;
- 2) šo apliecību saņemšanai nepieciešamo prasmju pārbaužu vai kvalifikācijas pārbaužu veikšanu;
- 3) kvalifikācijām un sertifikātiem, kas saistīti ar šīm apliecībām.

FCL.210.B BPL – pieredzes prasības un prasību izpildes ieskaitīšana

- a) BPL pretendenti ar tās pašas klases un grupas gaisa baloniem ir veikuši vismaz 16 mācību lidojuma stundas, tostarp vismaz:

- 1) 12 apmācības nolidojuma stundas ar instruktoru;
- 2) 10 piepūšanas un 20 pacelšanās un nosēšanās; un
- 3) 1 uzraudzītu patstāvīgu lidojumu ar minimālo lidojuma laiku vismaz 30 minūtes.

b) BPL pretendentiem ar LAPL(B) pilnā apjomā ieskaita BPL saņemšanai noteikto prasību izpildi.

BPL pretendentiem, kam iepriekšējos 2 gados pirms pieteikuma iesniegšanas bija LAPL(B), pilnā apjomā ieskaita teorētisko zināšanu un mācību lidojumu prasību izpildi.

FCL.220.B BPL – tiesību attiecināšana uz sasaites lidojumiem

BPL tiesības attiecas tikai uz lidojumiem bez sasaites. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots izpilda FCL.130.B prasības.

FCL.225.B BPL – tiesību attiecināšana uz citu gaisa balona klasi vai grupu

BPL tiesības attiecas tikai uz tās klases un grupas gaisa balonu, ar kuru kārtu prasmju pārbaudi. Šo ierobežojumu var atcelt, ja pilots:

a) gadījumos, kad tiesības tiek attiecinātas uz citu klasi tajā pašā gaisa balonu grupā, ir izpildījis FCL.135.B prasības;

b) gadījumos, kad tiesības tiek attiecinātas uz citu grupu tajā pašā gaisa balonu klasē, ir veicis vismaz:

1) 2 mācību lidojumus ar attiecīgās grupas gaisa balonu; un

2) turpmāk norādītā ilguma lidojumus ar gaisa baloniem PIC statusā:

i) baloniem ar balona apvalka tilpumu no 3 401 m³ līdz 6 000 m³ – vismaz 100 stundas;

ii) gaisa baloniem ar balona apvalka tilpumu no 6 001 m³ līdz 10 500 m³ – vismaz 200 stundas;

iii) gaisa baloniem ar balona apvalka tilpumu vairāk par 10 500 m³ – vismaz 300 stundas;

iv) gāzes baloniem ar balona apvalka tilpumu vairāk par 1 260 m³ – vismaz 50 stundas.

FCL.230.B BPL – prasmju uzturēšanas prasības

a) BPL turētājs izmanto apliecības tiesības tikai tad, ja iepriekšējos 24 mēnešos ar vienu gaisa balonu klasi viņš veicis vismaz:

1) 6 lidojuma stundas PIC statusā, tostarp 10 pacelšanās un nosēšanās; un

2) 1 mācību lidojumu kopā ar instruktoru attiecīgās klases gaisa balonā ar maksimālo balona apvalka tilpumu, uz kuru attiecas piešķirtās tiesības;

3) turklāt, ja pilots ir kvalificēts lidojumiem ar vairāku klašu gaisa baloniem, tad, lai izmantotu apliecības tiesības ar citas klases gaisa balonu, viņš iepriekšējos 24 mēnešos ir veicis vismaz 3 lidojuma stundas ar šīs klases gaisa baloniem, tostarp 3 pacelšanās un nosēšanās.

b) BPL turētāji, kas neatbilst a) apakšpunkta prasībām, pirms apliecības tiesību izmantošanas atsākšanas:

1) nokārto kvalifikācijas pārbaudi eksaminētāja klātbūtnē attiecīgās klases gaisa balonā ar maksimālo balona apvalka tilpumu, uz kuru attiecas piešķirtās tiesības; vai

2) veic papildu apmācības nolidojumus ar instruktoru vai patstāvīgos lidojumus vai pacelšanās un nosēšanās instruktoru uzraudzībā, lai izpildītu a) apakšpunkta prasības.

D APAKŠIEDAĻA

KOMERCPILOTA APLIECĪBA – CPL

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības**FCL.300 CPL – minimālais vecums**

CPL pretendenti ir vismaz 18 gadu veci.

FCL.305 CPL – tiesības un nosacījumi

a) Tiesības. Attiecīgās gaisa kuģa kategorijas CPL turētājam ir šādas tiesības:

- 1) izmantot LAPL un PPL turētāja tiesības;
- 2) pildīt PIC vai otrā pilota funkcijas jebkura gaisa kuģa lidojumos, kas nav komerciāli gaisa pārvadājumi;
- 3) pildīt jebkura vienpilota gaisa kuģa PIC funkcijas komerciālos gaisa pārvadājumos, ievērojot FCL.060 un šīs apakšiedaļas ierobežojumus;
- 4) pildīt otrā pilota funkcijas komerciālos gaisa pārvadājumos, ievērojot FCL.060 noteiktos ierobežojumus.

b) Nosacījumi. CPL pretendenti izpilda tās klases vai tipa kvalifikācijas prasības, kas noteiktas prasmju pārbaudē izmantotajam gaisa kuģim.

FCL.310 CPL – teorētiskie eksāmeni

CPL pretendenti apliecina piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

- aviāciju regulējošie normatīvie akti,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – gaisa kuģa korpus/sistēmas/spēka iekārta,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – instrumenti,
- masa un līdzsvars,
- lidojuma tehniskais raksturojums,
- lidojuma plānošana un uzraudzība,
- cilvēka veikspēja,
- meteoroloģija,
- vispārējā navigācija,
- radionavigācija,
- ekspluatācijas procedūras,
- lidojuma principi,
- vizuālo lidojumu noteikumu (VFR) sakari.

FCL.315 CPL – mācību kurss

CPL pretendents ir apguvis teorētiskās zināšanas un mācību lidojumus, ko nodrošina ATO, saskaņā ar šīs daļas 3. pielikumu.

FCL.320 CPL – prasmju pārbaude

CPL pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 4. pielikumu, lai apliecinātu spēju attiecīgās kategorijas gaisa kuģa PIC statusā veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī.

2. IEDAĻA

Īpašas prasības lidmašīnu kategorijai – CPL(A)**FCL.325.A CPL(A) – īpaši nosacījumi MPL turētājiem**

Pirms CPL(A) tiesību izmantošanas MPL turētājs ar lidmašīnām ir veicis:

a) 70 lidojuma stundas:

1) PIC statusā; vai

2) vismaz 10 lidojuma stundas PIC statusā un papildu lidojumu laiku uzraudzīta PIC statusā (PICUS).

No šīm 70 stundām 20 stundas ir VFR maršruta lidojumu laiks PIC statusā vai maršruta lidojumu laiks, no kura vismaz 10 stundas ir lidojumi PIC statusā un 10 stundas – PICUS statusā. Šajā lidojumu laikā ietilpst VFR maršruta lidojums vismaz 540 km (300 NM) attālumā, PIC statusā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 dažādos lidlaukos;

b) CPL(A) moduļu kursa elementus atbilstīgi šīs daļas 3. pielikuma E iedaļas 10. punkta a) apakšpunktam un 11. punktam; un

c) CPL(A) prasmju pārbaudi saskaņā ar FCL.320.

E APAKŠIEDAĻA

DAUDZPILOTU APKALPES PILOTA APLIECĪBA – MPL**FCL.400.A MPL – minimālais vecums**

MPL pretendenti ir vismaz 18 gadu veci.

FCL.405.A MPL – tiesības

a) MPL turētājs ir tiesīgs pildīt otrā pilota funkcijas lidmašīnā, kuras apkalpē nepieciešams otrais pilots.

b) MPL turētājs ir tiesīgs iegūt papildu tiesības, kas piešķirtas:

1) PPL(A) turētājam, ja ir izpildītas C apakšiedaļā noteiktās PPL(A) prasības;

2) CPL(A), ja ir izpildītas FCL.325.A prasības.

c) MPL turētāja IR(A) tiesības attiecas tikai uz lidmašīnām, kuru apkalpē nepieciešams otrais pilots. IR(A) tiesības var attiecināt uz vienpilota lidmašīnu lidojumiem, ja apliecības turētājs ir apguvis nepieciešamo apmācību, lai pildītu PIC funkcijas vienpilota lidojumos tikai pēc instrumentu rādījumiem, un ir nokārtojis IR(A) prasmju pārbaudi vienpilota lidojumiem.

FCL.410.A MPL – mācību kurss un teorētiskie eksāmeni

a) Mācību kurss. MPL pretendents ir apguvis teorētiskās zināšanas un veicis mācību lidojumus, ko nodrošina ATO, saskaņā ar šīs daļas 5. pielikumu.

b) Eksāmeni. MPL pretendents apliecina zināšanu līmeni, kas atbilst ATPL(A) turētājam saskaņā ar FCL.515 un daudzpilota tipa kvalifikācijām.

FCL.415.A MPL – praktiskās prasmes

a) MPL pretendents ilgstošā novērtēšanas procesā apliecina prasmes, kas nepieciešamas visu šīs daļas 5. pielikumā norādīto kompetences vienību izpildei pilotam, kas lido vai nelido ar vairāku turbīndzinēju daudzpilota lidmašīnu, atbilstīgi VFR un IFR.

b) Mācību kursa noslēgumā pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu, lai apliecinātu spēju veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī. Prasmju pārbaudi kārtā ar tāda tipa lidmašīnu, ko izmanto MPL integrētā mācību kursa noslēguma daļā, vai ar tāda paša tipa FFS.

F APAKŠIEDAĻA

AVIOKOMPĀNIJU TRANSPORTA PILOTA APLIECĪBA – ATPL

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības**FCL.500 ATPL – minimālais vecums**

ATPL pretendenti ir vismaz 21 gadu veci.

FCL.505 ATPL – tiesības

a) Attiecīgās gaisa kuģu kategorijas ATPL turētājam ir šādas tiesības:

- 1) izmantot LAPL, PPL un CPL turētāja tiesības;
- 2) veikt lidojumus kā komerciālo gaisa pārvadājumu PIC.

b) ATPL pretendenti izpilda tās tipa kvalifikācijas prasības, kas noteiktas prasmju pārbaudē izmantotajam gaisa kuģim.

FCL.515 ATPL – mācību kurss un teorētiskie eksāmeni

a) Mācību kurss. ATPL pretendenti ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina ATO. Tas ir integrēts mācību kurss vai moduļu kurss saskaņā ar šīs daļas 3. pielikumu.

b) Eksāmeni. ATPL pretendenti apliecina piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

- aviāciju regulējošie normatīvie akti,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – gaisa kuģa korpus/sistēmas/spēka iekārta,
- vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – instrumenti,
- masa un līdzsvars,
- lidojuma tehniskais raksturojums,
- lidojuma plānošana un uzraudzība,
- cilvēka veiktspēja,
- meteoroloģija,
- vispārējā navigācija,
- radionavigācija,
- ekspluatācijas procedūras,
- lidojuma principi,
- VFR sakari,
- IFR sakari.

2. IEDAĻA

Īpašas prasības gaisa kuģu kategorijai – ATPL(A)**FCL.505.A ATPL(A) – tiesību ierobežojumi pilotiem, kam iepriekš bijusi MPL**

Ja ATPL(A) turētājiem iepriekš ir bijusi tikai MPL, apliecības tiesības attiecas tikai uz daudzpilotu lidojumiem, ja vien turētājs nav izpildījis FCL.405.A b) apakšpunkta 2) punkta un c) apakšpunkta prasības vienpilota lidojumiem.

FCL.510.A ATPL(A) – priekšnosacījumi, pieredze un prasību izpildes ieskaitīšana

a) Priekšnosacījumi. ATPL(A) pretendenti ir:

- 1) MPL; vai
- 2) CPL(A) un daudzdzinēju IR lidmašīnām. Šajā gadījumā pretendents ir apguvis MCC mācības.

b) Pieredze. ATPL(A) pretendenti ir veikuši vismaz 1 500 lidojuma stundas ar lidmašīnām, tostarp vismaz:

- 1) 500 daudzpilotu lidojuma stundas ar lidmašīnām;
- 2) i) 500 lidojuma stundas uzraudzīta PIC statusā; vai
ii) 250 stundas PIC statusā; vai
iii) 250 lidojuma stundas, tostarp vismaz 70 lidojuma stundas PIC statusā, bet pārējie ir lidojumi uzraudzīta PIC statusā;
- 3) 200 maršruta lidojuma stundas, no tām vismaz 100 lidojuma stundas PIC statusā vai uzraudzīta PIC statusā;
- 4) 75 stundas instrumentālās mācībās, no kurām ne vairāk kā 30 stundas ir zemes instrumentālā treniņa laiks; un
- 5) 100 nakts lidojuma stundas PIC vai otrā pilota statusā.

Līdz 100 stundām no 1 500 lidojuma stundu laika var veikt ar FFS un FNTP. No šīm 100 stundām ar FNTP atļauts veikt ne vairāk kā 25 stundas.

c) Prasību izpildes ieskaitīšana.

- 1) Citu gaisa kuģu kategoriju pilota apliecības turētājiem var ieskaitīt lidojumu laika prasību izpildi šādā maksimālajā apjomā:
 - i) TMG vai planieriem – 30 lidojuma stundas PIC statusā;
 - ii) helikopteriem – 50 % no visām b) apakšpunktā noteiktajām lidojumu laika prasībām.
- 2) Saskaņā ar piemērojamajiem valsts noteikumiem izsniegtas lidotāja-inženiera apliecības turētājiem ieskaita 50 % no lidotāja-inženiera lidojumu laika, bet ne vairāk par 250 stundām. Šīs 250 stundas var ieskaitīt attiecībā uz a) apakšpunktā noteikto 1 500 stundu prasību vai b) apakšpunkta 1) punktā noteikto 500 stundu prasību, ja kopējais ieskaitīto prasību apjoms attiecībā pret jebkuru no apakšpunktiem nepārsniedz 250 stundas.

d) Pieredze, kas prasīta b) apakšpunktā, jāpabeidz pirms ATPL(A) prasmju pārbaudes.

FCL.520.A ATPL(A) – prasmju pārbaude

ATPL(A) pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu, lai apliecinātu spēju daudzpilotu lidmašīnas PIC statusā, ievērojot IFR, veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī.

Prasmju pārbaudi kārto ar lidmašīnu vai ar tāda paša tipa atbilstīgi kvalificētu FFS.

3. IEDAĻA***Īpašas prasības helikopteru kategorijai – ATPL(H)*****FCL.510.H ATPL(H) – priekšnosacījumi, pieredze un prasību izpildes ieskaitīšana**

ATPL(H) pretendenti:

- a) ir CPL(H) un daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācijas turētāji, kā arī ir apguvuši MCC;

b) ir veikuši vismaz 1 000 lidojuma stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz:

- 1) 350 lidojuma stundas ar daudzpilotu helikopteriem;
- 2) i) 250 stundas PIC statusā; vai
ii) 100 lidojuma stundas PIC statusā un 150 lidojuma stundas uzraudzīta PIC statusā; vai
iii) 250 lidojumu stundas ar daudzpilotu helikopteriem uzraudzīta PIC statusā. Šajā gadījumā ATPL(H) tiesības attiecas tikai uz daudzpilotu lidojumiem, līdz veiktas 100 lidojumu stundas PIC statusā;
- 3) 200 maršruta lidojumu stundas, no tām vismaz 100 lidojumu stundas PIC statusā vai uzraudzīta PIC statusā;
- 4) 30 instrumentālā laika mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 10 stundas ir zemes instrumentālā treniņa laiks; un
- 5) 100 nakts lidojumu stundas PIC vai otrā pilota statusā.

No 1 000 stundām ne vairāk kā 100 stundas var veikt ar FSTD, no kurām ne vairāk kā 25 stundas – ar FNPT.

c) Attiecībā uz lidmašīnu lidojumu laiku ieskaita izpildi apjomā līdz 50 % no b) apakšpunktā noteiktajām lidojumu laika prasībām.

d) Pieredzes prasības, ko nosaka b) apakšpunkts, izpilda pirms ATPL(H) prasmju pārbaudes.

FCL.520.H ATPL(H) – prasmju pārbaude

ATPL(H) pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu, lai apliecinātu spēju daudzpilotu helikoptera PIC statusā veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī.

Prasmju pārbaudi kārto ar helikopteru vai ar tāda paša tipa atbilstīgi kvalificētu FFS.

G APAKŠIEDAĻA

INSTRUMENTĀLO LIDOJUMU KVALIFIKĀCIJA – IR

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības

FCL.600 IR – vispārīgās prasības

Lidojumus ar lidmašīnu, helikopteru, dirižabli vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi atbilstīgi IFR veic tikai PPL, CPL, MPL un ATPL turētāji ar IR, kas atbilst attiecīgā gaisa kuģa kategorijai, vai pēc prasmju pārbaudes vai apmācības ar instruktoru.

FCL.605 IR – tiesības

- a) IR turētājs ir tiesīgs veikt lidojumus ar gaisa kuģi atbilstīgi IFR ar lēmuma pieņemšanas augstumu, kas nav mazāks par 200 pēdām (60 m).
- b) Daudzdzinēju IR tiesības var attiecināt uz lēmuma pieņemšanas augstumu, kas ir mazāks nekā 200 pēdas (60 m), ja pretendents ir apguvis īpašas mācības, ko nodrošina ATO, un ar daudzpilotu gaisa kuģi ir nokārtojis šīs daļas 9. pielikumā noteiktās prasmju pārbaudes 6. iedaļu.
- c) IR turētāji izmanto savas tiesības saskaņā ar šīs daļas 8. pielikuma nosacījumiem.
- d) Tikai attiecībā uz helikopteriem. Lai atbilstīgi IFR izmantotu PIC tiesības daudzpilotu helikopteros, IR(H) turētājs veic vismaz 70 instrumentālā laika mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 30 stundas ir zemes instrumentālā treniņa laiks.

FCL.610 IR – priekšnosacījumi un prasību izpildes ieskaitīšana

IR pretendenti:

a) ir:

1) vismaz attiecīgās gaisa kuģu kategorijas PPL turētāji un:

i) tiesīgi veikts nakts lidojumus saskaņā ar FCL.810; vai

ii) ir citas gaisa kuģu kategorijas ATPL turētāji; vai

2) attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL turētāji.

b) ir veikuši vismaz 50 maršruta lidojumu stundas PIC statusā ar lidmašīnām, helikopteriem vai dirižabļiem, no tām vismaz 10 stundas vai – attiecībā uz gaisa kuģiem – 20 stundas ir nolidotas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.

c) Tikai attiecībā uz helikopteriem. Pretendentus, kas ir apguvuši ATP(H)/IR, ATP(H), CPL(H)/IR vai CPL(H) integrēto mācību kursu, atbrīvo no b) apakšpunkta prasību izpildes.

FCL.615 IR – teorētiskās zināšanas un mācību lidojumi

a) Mācību kurss. IR pretendenti ir apguvuši teorētisko mācību kursu un mācību lidojumus, ko nodrošina ATO. Mācību kurss ir:

1) integrēts mācību kurss, kurā ietilpst mācības IR saņemšanai saskaņā ar šīs daļas 3. pielikumu; vai

2) moduļu kurss saskaņā ar šīs daļas 6. pielikumu.

b) Eksāmeni. Pretendenti apliecina piešķirtajām tiesībām atbilstīgu teorētisko zināšanu līmeni, nokārtojot šādus eksāmenus:

— aviāciju regulējošie normatīvie akti,

— vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem – instrumenti,

— lidojuma tehniskais raksturojums un uzraudzība,

— cilvēka veikspēja,

— meteoroloģija,

— radionavigācija,

— IFR sakari.

FCL.620 IR – prasmju pārbaude

a) IR pretendenti nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 7. pielikumu, lai apliecinātu spēju veikt nepieciešamās procedūras un manevrus apliecības piešķirtajām tiesībām atbilstīgā kompetences līmenī.

b) Daudzdzinēju IR prasmju pārbaudi kārto ar daudzdzinēju gaisa kuģi. Viendzinēja IR prasmju pārbaudi kārto ar viendzinēja gaisa kuģi. Šajā apakšpunktā daudzdzinēju centrālās vilces lidmašīnu uzskata par viendzinēja lidmašīnu.

FCL.625 IR – Derīguma termiņš, derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

a) Derīguma termiņš. IR ir derīga 1 gadu.

b) Derīguma termiņa pagarināšana.

1) IR derīguma termiņu pagarina 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma.

2) Pretendenti, kas nespēj nokārtot IR saņemšanai nepieciešamo attiecīgo kvalifikācijas pārbaudes iedaļu pirms derīguma beigu datuma, neizmanto IR tiesības tikmēr, kamēr nokārto IR saņemšanai nepieciešamo kvalifikācijas pārbaudi.

- c) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja IR derīguma termiņš ir beidzies, pretendenti savu tiesību atjaunošanas nolūkā:
- 1) piedalās lidojumu prasmju atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO, lai sasniegtu kvalifikācijas līmeni, kāds nepieciešams prasmju pārbaudes instrumenta elementa sekmīgai nokārtošanai saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu; un
 - 2) nokārto kvalifikācijas pārbaudi attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu.
- d) Ja IR derīguma termiņš nav ticis pagarināts vai atjaunots 7 iepriekšējo gadu laikā, turētājs vēlreiz kārto IR teorētiskos eksāmenus un prasmju pārbaudi.

2. IEDAĻA

Īpašas prasības lidmašīnu kategorijai

FCL.625.A IR(A) – derīguma termiņa pagarināšana

- a) Derīguma termiņa pagarināšana. IR(A) derīguma termiņa pagarināšanas pretendenti:
- 1) ja ir nepieciešama arī klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana, nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;
 - 2) ja klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana nav nepieciešama:
 - i) vienpilota lidmašīnām – nokārto šīs daļas 9. pielikumā noteiktās kvalifikācijas pārbaudes visu 3.b iedaļu un tās 1. iedaļas daļas, kas attiecas uz konkrēto lidojumu veidu; un
 - ii) daudzpilota lidmašīnām – nokārto šīs daļas 9. pielikumā noteiktās kvalifikācijas pārbaudes visu 6. iedaļu tikai par instrumentu rādījumiem.
 - 3) Attiecībā uz 2) punktu var izmantot attiecīgās lidmašīnas klases vai tipa FNPT II vai FFS, bet vismaz katru otro kvalifikācijas pārbaudi IR(A) derīguma termiņa pagarināšanai šādos apstākļos veic ar lidmašīnu.
- b) Savstarpējo prasību izpildes ieskaitīšanu veic saskaņā ar šīs daļas 8. pielikumu.

3. IEDAĻA

Īpašas prasības helikopteru kategorijai

FCL.625.H IR(H) – derīguma termiņa pagarināšana

- a) IR(H) derīguma termiņa pagarināšanas pretendenti:
- 1) ja ir nepieciešama arī tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana, nokārto kvalifikācijas pārbaudi ar attiecīgā tipa helikopteru saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;
 - 2) ja tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana nav nepieciešama, nokārto tikai šīs daļas 9. pielikumā noteiktās kvalifikācijas pārbaudes 5. iedaļu un tās 1. iedaļas daļas, kas attiecas uz konkrēto helikoptera tipu. Šajā gadījumā var izmantot FTD II/III vai FFS, kas pārstāv attiecīgo helikoptera tipu, bet vismaz katru otro kvalifikācijas pārbaudi IR(H) derīguma termiņa pagarināšanai šādos apstākļos veic ar helikopteru.
- b) Savstarpējo prasību izpildes ieskaitīšanu veic saskaņā ar šīs daļas 8. pielikumu.

FCL.630.H IR(H) – ar viendzinēja helikopteriem saistīto tiesību attiecināšana uz daudzdzinēju helikopteriem

Viendzinēja helikopteriem derīgu IR(H) turētāji, kas pirmo reizi vēlas attiecināt savas IR(H) tiesības uz daudzdzinēju helikopteriem:

- a) apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO, tostarp 5 instrumentālā lidojuma mācību stundas ar instruktoru, no kurām 3 stundas ir atļautas ar FFS vai FTD 2/3, vai FNPT II/III; un
- b) ar daudzdzinēju helikopteriem nokārto šīs daļas 9. pielikumā noteiktās prasmju pārbaudes 5. iedaļu.

4. IEDAĻA

Īpašas prasības dirižabļu kategorijai**FCL.625.As IR(As) – derīguma termiņa pagarināšana**

IR(As) derīguma termiņa pagarināšanas pretendenti:

- a) ja ir nepieciešama arī tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana, nokārto kvalifikācijas pārbaudi ar attiecīgā tipa dirižabli saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;
- b) ja tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana nav nepieciešama, nokārto tikai šīs daļas 9. pielikumā noteiktās dirižabļa kvalifikācijas pārbaudes 5. iedaļu un tās 1. iedaļas daļas, kas attiecas uz konkrēto lidojumu veidu. Šajā gadījumā var izmantot attiecīgā tipa FTD 2/3 vai FFS, bet vismaz katru otro kvalifikācijas pārbaudi IR(As) derīguma termiņa pagarināšanai šādos apstākļos veic ar dirižabli.

H APAKŠIEDAĻA

KLASES UN TIPA KVALIFIKĀCIJA

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības**FCL.700 Klases vai tipa kvalifikācijas nepieciešamības nosacījumi**

- a) Izņemot LAPL, SPL un BPL, pilota apliecības turētāji neveic gaisa kuģa pilota funkcijas bez derīgas un atbilstīgas klases vai tipa kvalifikācijas, izņemot gadījumus, ja tiek kārtota prasmju pārbaude vai kvalifikācijas pārbaude, lai atjaunotu klases vai tipa kvalifikāciju, vai ja tiek veikti mācību lidojumi.
- b) Neatkarīgi no a) apakšpunkta, tādos lidojumos, kas saistīti ar gaisa kuģu tipu ieviešanu vai modificēšanu, piloti ir tiesīgi no kompetentās iestādes saņemt īpašu sertifikātu, kas pilotus pilnvaro šādu lidojumu veikšanai. Šāds pilnvarojums ir derīgs tikai konkrētajiem lidojumiem.
- c) Neatkarīgi no a) un b) apakšpunkta, tādos lidojumos, kas saistīti ar gaisa kuģu tipu ieviešanu vai modificēšanu un ko atbilstīgi pilnvarām veic projektēšanas vai ražošanas organizācijas, kā arī mācību lidojumos, kas nepieciešami pārbaudes lidojumu kvalifikācijas saņemšanai, gadījumā, ja nav iespējams izpildīt šīs apakšiedaļas prasības, piloti ir tiesīgi saņemt pārbaudes lidojumu kvalifikāciju saskaņā ar FCL.820.

FCL.705 Klases vai tipa kvalifikācijas turētāja tiesības

Klases vai tipa kvalifikācijas turētāji ir tiesīgi veikt pilota funkcijas kvalifikācijā norādītās klases vai tipa gaisa kuģi.

FCL.710 Klases un tipa kvalifikācija – varianti

- a) Lai pilots savas tiesības varētu attiecināt uz citu gaisa kuģa variantu tās pašas klases vai tipa kvalifikāciju ietvaros, viņš piedalās atšķirību vai iepazīšanās mācībās. Attiecībā uz variantiem vienu un to pašu tipa kvalifikāciju ietvaros atšķirību vai iepazīšanās mācībās ir attiecīgie elementi atbilstīgi 21. daļai noteiktajos datos par piemērotību ekspluatācijai.
- b) Ja 2 gadus pēc atšķirību mācībām ar attiecīgo gaisa kuģa variantu lidojumi nav veikti, pilots piedalās papildu atšķirību mācībās un nokārto kvalifikācijas pārbaudi ar attiecīgo gaisa kuģa variantu, lai saglabātu tiesības, izņemot tipus vai variantus, kas attiecas uz viena virzuldzinēja lidaparātu vai TMG klases kvalifikācijām.
- c) Atšķirību mācību apguvi reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzvērtīgā dokumentā, ko paraksta instruktors.

FCL.725 Klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanas prasības

- a) Mācību kurss. Klases vai tipa kvalifikācijas pretendenti apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO. Tipa kvalifikācijas mācību kursā ir attiecīgā tipa obligātie mācību elementi atbilstīgi 21. daļai noteiktajos datos par piemērotību ekspluatācijai.
- b) Teorētisko zināšanu eksāmens. Klases vai tipa kvalifikācijas pretendents nokārto teorētisko eksāmenu, ko organizē ATO, lai apliecinātu teorētisko zināšanu līmeni, kas nepieciešams attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģu lidojumu drošībai.
 - 1) Daudzpilotu gaisa kuģiem – teorētisko eksāmenu kārtro rakstveidā, un tajā ir vismaz 100 jautājumi ar atbilžu variantiem, kas proporcionāli aptver galvenos mācību programmas priekšmetus.

- 2) Vienpilota daudzdzinēju gaisa kuģiem – teorētisko eksāmenu kārtā rakstveidā, un tajā iekļauto jautājumu ar atbildžu variantiem skaitu nosaka gaisa kuģa sarežģītība.
 - 3) Viendzinēja gaisa kuģiem – eksaminētājs prasmju pārbaudes laikā pieņem mutisku teorētisko eksāmenu, lai noskaidrotu, vai ir sasniegts apmierinošs zināšanu līmenis.
 - 4) Vienpilota lidmašīnām, kas klasificētas kā augstas veiktspējas lidmašīnas, – teorētisko eksāmenu kārtā rakstveidā, un tajā ir vismaz 60 jautājumi ar atbildžu variantiem, kas proporcionāli aptver galvenos mācību programmas priekšmetus.
- c) Prasmju pārbaude. Klases vai tipa kvalifikācijas pretendents nokārto prasmju pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu, lai apliecinātu prasmes, kas nepieciešamas attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģa drošai pilotēšanai.
- Pretendents nokārto prasmju pārbaudi 6 mēnešu laikā pēc klases vai tipa kvalifikācijas mācību kursa sākšanas un 6 mēnešu laikā pirms klases vai tipa kvalifikācijas pieteikuma iesniegšanas.
- d) Ja pretendents jau ir tipa kvalifikācija noteiktam gaisa kuģu tipam ar tiesībām veikt vienpilota vai daudzpilota lidojumus, tiek uzskatīts, ka šis pretendents ir izpildījis teorētisko zināšanu prasības, piesakoties uz tiesībām veikt cita veida lidojumus ar tāda paša tipa gaisa kuģiem.
- e) Neatkarīgi no iepriekšējiem punktiem, piloti, kam ir pārbaudes lidojumu kvalifikācija (izsniegta saskaņā ar FCL.820), kas bijuši iesaistīti noteikta gaisa kuģu tipa izstrādes, sertifikācijas vai ražošanas pārbaudes lidojumos un kas veikuši vai nu kopumā 50 lidojumu stundas, vai arī 10 pārbaudes lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgā tipa gaisa kuģi, ir tiesīgi pretendēt uz attiecīgā tipa kvalifikāciju, ja ir izpildītas šā tipa kvalifikācijai noteiktās pieredzes prasības un priekšnosacījumi saskaņā ar šīs apakšdaļas noteikumiem attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai.

FCL.740 Klases vai tipa kvalifikācijas derīgums un atjaunošana

- a) Klases un tipa kvalifikācijas derīguma termiņš ir 1 gads, izņemot vienpilota viendzinēja klases kvalifikāciju, kam derīguma termiņš ir 2 gadi, ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi.
- b) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja ir beidzies klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņš, pretendents:
- 1) piedalās lidojumu prasmes atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO, ja tās nepieciešamas drošai attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģu pilotēšanai; un
 - 2) nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu.

2. IEDAĻA

Īpašas prasības lidmašīnu kategorijai

FCL.720.A Pieredzes prasības un priekšnosacījumi klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai – lidmašīnas

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, klases vai tipa kvalifikācijas pretendents izpilda šādas pieredzes prasības un priekšnosacījumus attiecīgās kvalifikācijas saņemšanai:

- a) Vienpilota daudzdzinēju lidmašīnas. vienpilota daudzdzinēju lidmašīnas pirmās klases vai tipa kvalifikācijas pretendents ar lidmašīnām ir veicis 70 lidojumu stundas PIC statusā;
- b) Vienpilota augstas veiktspējas nesarežģītas lidmašīnas. Pirms mācību lidojumu sākšanas vienpilota augstas veiktspējas lidmašīnas pirmās klases vai tipa kvalifikācijas pretendents:
- 1) ir nodrošinājis kopējo lidojumu pieredzi vismaz 200 stundu apjomā, no kurām 70 stundas ir nolidotas ar lidmašīnām PIC statusā; un
 - 2) i) ir ieguvis sertifikātu, kas apliecina ATO papildu teorētiskā mācību kursa apmierinošu apguvi; vai
 - ii) ir nokārtoti ATPL(A) teorētiskie eksāmeni saskaņā ar šo daļu; vai
 - iii) ir gan apliecība, kas izsniegta saskaņā ar šo daļu, gan atbilstīgi Čikāgas konvencijas 1. pielikumam izsniegta ATPL(A) vai CPL(A)/IR turētājs ar ieskaitītu ATPL(A) teorētisko zināšanu prasību izpildi;

- 3) turklāt piloti, kas vēlas iegūt tiesības veikt daudzpilotu lidmašīnu lidojumus, izpilda d) apakšpunkta 4) punkta prasības;
- c) Vienpilota augstas veiktspējas sarežģītas lidmašīnas. Vienpilota augstas veiktspējas lidmašīnas pirmās tipa kvalifikācijas pretendents papildus b) apakšpunkta prasību izpildei ir izpildījis prasības arī daudzdzinēju IR(A), kā noteikts G apakšiedaļā.
- d) Daudzpilotu lidmašīnas. Pretendents, kas piesakās uz daudzpilotu lidmašīnas pirmās tipa kvalifikācijas mācību kursu, ir studentpilots, kurš apgūst MPL mācību kursu vai kuram:
- 1) ir vismaz 70 lidojumu stundu pieredze ar lidmašīnām PIC statusā;
 - 2) ir daudzdzinēju IR(A);
 - 3) ir nokārtoti ATPL(A) teorētiskie eksāmeni saskaņā ar šo daļu; un
 - 4) izņemot gadījumu, ja tipa kvalifikācijas kurss ir apvienots ar MCC kursu:
 - i) ir sertifikāts, kas apliecina lidmašīnu MCC kursa apmierinošu apguvi; vai
 - ii) ir sertifikāts, kas apliecina helikopteru MCC kursa apmierinošu apguvi, un vairāk nekā 100 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu helikopteriem; vai
 - iii) ir vismaz 500 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu helikopteriem; vai
 - iv) ir vismaz 500 stundu pilota pieredze daudzpilotu lidojumos ar vienpilota daudzdzinēju lidmašīnām komerciālos gaisa pārvadājumos saskaņā ar attiecīgajām lidaparātu ekspluatācijas prasībām.
- e) Neatkarīgi no d) punkta dalībvalsts var izdot tipa kvalifikāciju ar ierobežotām tiesībām daudzpilotu lidmašīnai, kas ļauj šādas kvalifikācijas turētājam pildīt maiņas otrā pilota funkcijas kreisēšanas fāzē virs lidojuma līmeņa 200 ar nosacījumu, ka diviem pārējiem apkalpes locekļiem ir tipa kvalifikācija saskaņā ar d) punktu.
- f) Papildu daudzpilotu un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītu lidmašīnu tipa kvalifikācijas. Pretendentam, kas vēlas iegūt papildu daudzpilotu tipa kvalifikācijas un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītu lidmašīnu tipa kvalifikācijas, ir jābūt daudzdzinēju IR(A) turētājam.
- g) Ja to nosaka atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai, tipa kvalifikācijas tiesības sākotnēji var attiekties tikai uz lidojumiem instruktora uzraudzībā. Uzraudzīto lidojumu stundas reģistrē pilota reģistrācijas žurnālā vai līdzīgā reģistrā, ko paraksta instruktors. Ierobežojumu atceļ, kad pilots apliecina, ka ir izpildījis datus par piemērotību ekspluatācijai noteiktās uzraudzīto lidojumu stundu prasības.

FCL.725.A Teorētiskās zināšanas un mācību lidojumi klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai – lidmašīnas

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi:

a) vienpilota daudzdzinēju lidmašīnām:

- 1) vienpilota daudzdzinēju klases kvalifikācijas teorētiskajā mācību kursā ir mācības par daudzdzinēju lidmašīnu ekspluatāciju vismaz 7 stundu apjomā;
 - 2) vienpilota daudzdzinēju klases vai tipa kvalifikācijas mācību lidojumu kursā ir vismaz 2 stundas un 30 minūtes apmācības nolidojumi ar instruktoru daudzdzinēju lidmašīnu standarta ekspluatācijas apstākļos un vismaz 3 stundas un 30 minūtes ilgi apmācības nolidojumi ar instruktoru dzinēja atteices un nestandarta lidojumu metožu izmantošanas apstākļos.
- b) Vienpilota lidmašīnas (jūra). Vienpilota lidmašīnas (jūra) kvalifikācijas mācību kursā ir teorētisko zināšanu apguve un mācību lidojumi. Vienpilota lidmašīnu (jūra) klases vai tipa kvalifikācijas (jūra) mācību kursā ir vismaz 8 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, ja pretendents ir attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas sauszemes versija, vai 10 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, ja pretendents šādas kvalifikācijas nav.

FCL.730.A Īpašas prasības pilotiem, kas sāk tipa kvalifikācijas bez lidojumu prakses (ZFTT) mācību kursu – lidmašīnas

- a) Pilots, kas sāk ZFTT mācību kursu, ar daudzpilotu turboreaktīvu lidmašīnu, kas sertificēta saskaņā ar CS-25 standartiem vai līdzvērtīgām lidojumderīguma normām, vai ar daudzpilotu turbopropelleru lidmašīnu, kuras maksimālā pieļaujamā sertificētā pacelšanās masa ir vismaz 10 tonnas vai sertificētā pasažieru vietu konfigurācija ir vairāk nekā 19 pasažieriem, ir veicis vismaz:
- 1) 1 500 lidojumu stundas vai 250 maršruta sektorus, ja mācību kursā izmantotais FFS atbilst CG, C līmenim vai C starplīmenim;
 - 2) 500 lidojumu stundas vai 100 maršruta sektorus, ja mācību kursā izmantotais FFS atbilst DG vai D līmenim.
- b) Ja pilots turbopropelleru lidmašīnu nomaina pret turboreaktīvu lidmašīnu, ir nepieciešamas papildu mācības ar simulatoru.

FCL.735.A Daudzpilotu apkalpes sadarbības mācību kurss – lidmašīnas

- a) MCC mācību kursā ir vismaz:
- 1) teorētiskās mācības un uzdevumi 25 stundu apjomā; un
 - 2) praktiskās MCC mācības 20 stundu apjomā vai – studentpilotiem, kas apgūst ATP integrēto mācību kursu, – 15 stundu apjomā.
- Izmanto FNPT II MCC vai FFS. Ja MCC mācības apvieno ar sākotnējām tipa kvalifikācijas mācībām, praktiskās MCC mācības ir atļauts samazināt līdz ne mazāk kā 10 stundām, ja vienu un to pašu FFS izmanto gan MCC, gan tipa kvalifikācijas mācībās.
- b) MMC mācību kursu, ko nodrošina ATO, apgūst 6 mēnešos.
- c) Ja MCC kurss nav apvienots ar tipa kvalifikācijas kursu, pēc MCC mācību kursa pretendents izsniedz sertifikātu par mācību kursa apguvi.
- d) Pretendentu, kas apguvis jebkuras citas gaisa kuģu kategorijas MCC kursu, atbrīvo no a) apakšpunkta 1) punkta prasībām.

FCL.740.A Klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana – lidmašīnas

- a) Daudzdzinēju klases un tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu daudzdzinēju klases un tipa kvalifikāciju, pretendents:
- 1) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigām nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu ar attiecīgās klases vai tipa lidmašīnu vai ar šīs klases vai tipa FSTD; un
 - 2) kvalifikācijas derīguma termiņa laikā veic vismaz:
 - i) 10 maršruta sektorus kā attiecīgās klases vai tipa lidmašīnas pilots; vai
 - ii) 1 maršruta sektoru kā attiecīgās klases vai tipa lidmašīnas vai FFS pilots, lidojot kopā ar eksaminētāju. Šo maršruta sektoru var veikt kvalifikācijas pārbaudes laikā;
 - 3) Pilotu, kurš strādā komerciālo gaisa pārvadājumu uzņēmumā, kas apstiprināts saskaņā ar piemērojamām prasībām attiecībā uz gaisa pārvadājumu darbībām, un kurš ir nokārtojis ekspluatanta kvalifikācijas pārbaudi kopā ar kvalifikācijas pārbaudi klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai, atbrīvo no 2) punkta prasībām.
 - 4) IR(A) derīguma termiņa pagarināšanu var apvienot ar kvalifikācijas pārbaudi klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai.

- b) Vienpilota viendzinēja klases kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana.
- 1) Viena virzuļdzinēja lidmašīnas klases kvalifikācijas un TMG kvalifikācijas. Lai pagarinātu vienpilota viena virzuļdzinēja lidmašīnas klases kvalifikācijas vai TMG kvalifikācijas derīguma termiņu, pretendents:
 - i) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma eksaminētāja klātbūtnē nokārto attiecīgās klases kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu; vai
 - ii) 12 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas beigu datuma veic 12 lidojumu stundas ar attiecīgās klases lidmašīnu, tostarp:
 - 6 stundas PIC statusā;
 - 12 pacelšanās un 12 nosēšanās; un
 - vismaz 1 stundas mācību lidojumu ar lidojumu instruktoru (FI) vai ar klases kvalifikācijas instruktoru (CRI). Pretendentus atbrīvo no šāda lidojuma, ja ir nokārtota klases vai tipa kvalifikācijas pārbaude vai prasmju pārbaude ar jebkuras citas klases vai tipa lidmašīnu.
 - 2) Ja pretendentiem ir gan viena virzuļdzinēja lidmašīnas (sauszeme) klases kvalifikācija, gan TMG kvalifikācija, 1) punkta prasības var izpildīt jebkurā no šīm klasēm, tādējādi nodrošinot abu kvalifikāciju derīguma termiņa pagarināšanu.
 - 3) Vienpilota viendzinēja turbopropelleru lidmašīnas. Lai pagarinātu viendzinēja turbopropelleru klases kvalifikācijas derīguma termiņu, 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma pretendents eksaminētāja klātbūtnē nokārto attiecīgās klases kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu.
- c) Pretendenti, kas līdz klases vai tipa kvalifikācijas derīguma beigu datumam nenokārto visas kvalifikācijas pārbaudes iedaļas, neizmanto šīs kvalifikācijas tiesības līdz brīdim, kad kvalifikācijas pārbaude ir nokārtota.

3. IEDAĻA

Īpašas prasības helikopteru kategorijai

FCL.720.H Pieredzes prasības un priekšnosacījumi klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai – helikopteri

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, pirmās helikoptera tipa kvalifikācijas pretendents izpilda šādas pieredzes prasības un priekšnosacījumus attiecīgās kvalifikācijas saņemšanai:

- a) Daudzpilotu helikopteri. Daudzpilotu helikoptera pirmās tipa kvalifikācijas pretendents:
- 1) ir veicis vismaz 70 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC statusā;
 - 2) izņemot gadījumu, ja tipa kvalifikācijas kurss ir apvienots ar MCC kursu:
 - i) ir sertificāts, kas apliecina helikoptera MCC kursa apmierinošu apguvi; vai
 - ii) ir vismaz 500 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu lidmašīnām; vai
 - iii) ir vismaz 500 stundu pilota pieredze daudzpilotu lidojumos ar daudzdzinēju helikopteriem;
 - 3) ir nokārtojis ATPL(H) teorētiskos eksāmenus.
- b) Pretendentam, kas piesakās uz daudzpilotu helikoptera pirmās tipa kvalifikācijas mācību kursu, ir apguvis ATP(H)/IR, ATP(H), CPL(H)/IR vai CPL(H) integrēto mācību kursu un kas neatbilst a) apakšpunkta 1) punkta prasībām, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz otrā pilota funkciju izpildi. Šo ierobežojumu atceļ, ja pilots ir:
- 1) veicis 70 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC vai uzraudzīta kapteiņa statusā;
 - 2) nokārtojis daudzpilotu prasmju pārbaudi ar attiecīgā tipa helikoptera PIC statusā;

c) Vienpilota daudzdzinēju helikopteri. Vienpilota daudzdzinēju helikoptera pirmās tipa kvalifikācijas pretendents:

1) pirms mācību lidojumu sākšanas:

- i) ir nokārtojis ATPL(H) teorētiskos eksāmenus; vai
- ii) ir ieguvis sertifikātu par ATO pirmsiestāšanās kursa apguvi. Kursā ir šādi ATPL(H) teorētiskā mācību kursa priekšmeti:
 - vispārīgas zināšanas par lidaparātiem: lidaparāta korpuss/sistēmas/spēka iekārta un instrumenti/elektronika,
 - lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana: masa un līdzsvars, tehniskais raksturojums;

2) ja ir apgūts ATP(H)/IR, ATP(H) vai CPL(H)/IR integrētais mācību kurss, ir veicis 70 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC statusā.

FCL.735.H Daudzpilotu apkalpes sadarbības mācību kurss – helikopteri

a) MCC mācību kursā ir vismaz:

1) attiecībā uz MCC/IR:

- i) teorētiskās mācības un uzdevumi 25 stundu apjomā; un
- ii) praktiskās MCC mācības 20 stundu apjomā vai – studentpilotiem, kas apgūst ATP(H)/IR integrēto mācību kursu, – 15 stundu apjomā. Ja MCC mācības apvieno ar sākotnējām daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācijas mācībām, praktiskās MCC mācības var samazināt līdz ne mazāk kā 10 stundām, ja vienu un to pašu FSTD izmanto gan MCC, gan tipa kvalifikācijas mācībās;

2) attiecībā uz MCC/VFR:

- i) teorētiskās mācības un uzdevumi 25 stundu apjomā; un
- ii) praktiskās MCC mācības 15 stundu apjomā vai – studentpilotiem, kas apgūst ATP(H)/IR integrēto mācību kursu, – 10 stundu apjomā. Ja MCC mācības apvieno ar sākotnējām daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācijas mācībām, praktiskās MCC mācības var samazināt līdz ne mazāk kā 7 stundām, ja vienu un to pašu FSTD izmanto gan MCC, gan tipa kvalifikācijas mācībās.

b) MMC mācību kursu, ko nodrošina ATO, apgūst 6 mēnešos.

Izmanto MCC atbilstīgu FNPT II vai III un FTD 2/3 vai FFS.

c) Ja MCC kurss nav apvienots ar daudzpilotu tipa kvalifikācijas kursu, pēc MCC mācību kursa pretendents izsniedz sertifikātu par mācību kursa apguvi.

d) Pretendentu, kas apguvis jebkuras citas gaisa kuģu kategorijas MCC kursu, atbrīvo no a) apakšpunkta 1) punkta i) apakšpunkta vai a) apakšpunkta 2) punkta i) apakšpunkta prasībām.

e) MCC/IR pretendentu, kas apguvis MCC/VFR kursu, atbrīvo no a) apakšpunkta 1) punkta i) apakšpunkta prasībām, un šāds pretendents apmeklē praktiskās MCC/IR mācības 5 stundu apjomā.

FCL.740.H Tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana – helikopteri

a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu termiņu helikopteru tipa kvalifikācijai, pretendents:

- 1) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma nokārto kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu ar attiecīgā tipa helikopteru vai ar šā tipa FSTD, kas atbilst attiecīgajam tipam; un
- 2) kvalifikācijas derīguma termiņa laikā veic vismaz 2 lidojumu stundas ar attiecīgā tipa helikopteru. Kvalifikācijas pārbaudes ilgumu var ieskaitīt šo 2 stundu apjomā.

- 3) Ja pretendentiem ir vairākas viena virzuļdzinēja helikoptera tipa kvalifikācijas, visu attiecīgo tipu kvalifikāciju derīguma termiņu var pagarināt, nokārtojot tikai 1 attiecīgā tipa kvalifikācijas pārbaudi, ja derīguma termiņa laikā ar cita tipa helikopteriem veiktas vismaz 2 lidojumu stundas PIC statusā.

Kvalifikācijas pārbaudi katru reizi kārto ar cita tipa helikopteru.

- 4) Ja pretendentiem ir vairākas tipa kvalifikācijas viena virzuļdzinēja helikopteriem ar maksimālo pieļaujamo sertificēto pacelšanās masu līdz 3 175 kg, visu attiecīgo tipu kvalifikāciju derīguma termiņu var pagarināt, nokārtojot kvalifikācijas pārbaudi tikai vienā no pretendenta tipa kvalifikācijām, ja:

- i) ir veiktas 300 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC statusā;
- ii) ir veiktas 15 lidojumu stundas ar katra attiecīgā tipa helikopteriem; un
- iii) derīguma termiņa laikā PIC statusā ir veiktas vismaz 2 lidojumu stundas ar katru no pārējo tipu helikopteriem.

Kvalifikācijas pārbaudi katru reizi kārto ar cita tipa helikopteru.

- 5) Pilots, kas sekmīgi nokārto papildu tipa kvalifikācijas prasmju pārbaudi, iegūst vispārējo grupu tipu kvalifikāciju derīguma termiņa pagarinājumu saskaņā ar 3) un 4) punktu.
- 6) IR(H) derīguma termiņa pagarināšanu var apvienot ar tipa kvalifikācijas pārbaudi.
- b) Pretendenti, kas līdz tipa kvalifikācijas derīguma beigu datumam nenokārto visas kvalifikācijas pārbaudes iedaļas, neizmanto šīs kvalifikācijas tiesības līdz brīdim, kad kvalifikācijas pārbaude ir nokārtota. Saistībā ar a) apakšpunkta 3) un 4) punktu pretendents neizmanto neviena attiecīgā tipa tiesības.

4. IEDAĻA

Īpašas prasības vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu kategorijai

FCL.720.PL Pieredzes prasības un priekšnosacījumi tipa kvalifikācijas izsniegšanai – vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa pirmreizējās tipa kvalifikācijas pretendents izpilda šādas pieredzes prasības un priekšnosacījumus:

a) lidmašīnu pilotiem:

- 1) ir iegūta CPL/IR(A) ar ATPL teorētiskajām zināšanām vai ATPL(A);
- 2) ir sertifikāts, kas apliecina MCC kursa apguvi;
- 3) ir vairāk nekā 100 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu lidmašīnām;
- 4) ir veiktas 40 mācību lidojumu stundas ar helikopteriem;

b) helikopteru pilotiem:

- 1) ir iegūta CPL/IR(H) ar ATPL teorētiskajām zināšanām vai ATPL/IR(H);
- 2) ir sertifikāts, kas apliecina MCC kursa apguvi;
- 3) ir vairāk nekā 100 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu helikopteriem;
- 4) ir veiktas 40 mācību lidojumu stundas ar lidmašīnām;

c) pilotiem, kas kvalificēti lidojumiem gan ar lidmašīnām, gan ar helikopteriem:

- 1) ir iegūta vismaz CPL(H);
- 2) ir iegūtas IR un ATPL teorētiskās zināšanas vai ATPL lidmašīnām vai helikopteriem;
- 3) ir sertifikāts, kas apliecina helikopteru vai lidmašīnu MCC kursa apguvi;
- 4) ir vismaz 100 stundu pilota pieredze lidojumos ar daudzpilotu helikopteriem vai lidmašīnām;

- 5) ir veiktas vismaz 40 mācību lidojumu stundas attiecīgi ar lidmašīnām vai helikopteriem, ja pilotam nav ATPL vai daudzpilotu gaisa kuģu vadīšanas pieredzes.

FCL.725.PL Tipa kvalifikācijas izsniegšanai nepieciešamie mācību lidojumi – vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi

Mācību lidojumu daļu vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu tipa kvalifikācijas mācību kursā veic gan ar gaisa kuģi, gan ar šādam nolūkam kvalificētu gaisa kuģa FSTD.

FCL.740.PL Tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana – vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi

- a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikāciju derīguma termiņu, pretendents:

- 1) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma nokārto attiecīgā vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;
 - 2) kvalifikācijas derīguma termiņa laikā veic vismaz:
 - i) 10 maršruta sektorus attiecīgā tipa vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa pilota statusā; vai
 - ii) 1 maršruta sektoru attiecīgā tipa vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa vai FFS pilota statusā, lidojot kopā ar eksaminētāju. Šo maršruta sektoru var veikt kvalifikācijas pārbaudes laikā;
 - 3) Pilotu, kurš strādā komerciālo gaisa pārvadājumu uzņēmumā, kas apstiprināts saskaņā ar piemērojamām prasībām attiecībā uz gaisa pārvadājumu darbībām, un kurš ir nokārtojis ekspluatanta kvalifikācijas pārbaudi kopā ar kvalifikācijas pārbaudi tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai, atbrīvo no 2) punkta prasībām.
- b) Pretendenti, kas līdz tipa kvalifikācijas derīguma beigu datumam nenokārto visas kvalifikācijas pārbaudes iedaļas, neizmanto šīs kvalifikācijas tiesības līdz brīdim, kad kvalifikācijas pārbaude ir nokārtota.

5. IEDAĻA

Īpašas prasības dirižabļu kategorijai

FCL.720.As Priekšnosacījumi tipa kvalifikācijas izsniegšanai – dirižabļi

Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, pirmreizējās dirižabļa tipa kvalifikācijas pretendents izpilda šādas pieredzes prasības un priekšnosacījumus:

- a) daudzpilotu dirižabļiem:

- 1) ir vismaz 70 lidojumu stundu pieredze ar dirižabļiem PIC statusā;
- 2) ir sertifikāts, kas apliecina dirižabļu MCC kursa apmierinošu apguvi.
- 3) Pretendentam, kas neatbilst 2) punkta prasībām, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz otrā pilota funkciju izpildi. Ierobežojumu atceļ, ja pilots ir veicis 100 lidojumu stundas ar dirižabļiem PIC statusā vai kā uzraudzīts dirižabļa kapteinis.

FCL.735.As Daudzpilotu apkalpes sadarbības mācību kurss – dirižabļi

- a) MCC mācību kursā ir vismaz:

- 1) teorētiskās mācības un uzdevumi 12 stundu apjomā; un
- 2) praktiskās MCC mācības 5 stundu apjomā;
- 3) ticis izmantots MCC atbilstīgs FNPT II vai III un FTD 2/3 vai FFS.

- b) MMC mācību kursu, ko nodrošina ATO, apgūst 6 mēnešos.

- c) Ja MCC kurss nav apvienots ar daudzpilotu tipa kvalifikācijas kursu, pēc MCC mācību kursa pretendents izsniedz sertifikātu par mācību kursa apguvi.

- d) Pretendentu, kas apguvis jebkuras citas gaisa kuģu kategorijas MCC kursu, atbrīvo no a) apakšpunkta prasībām.

FCL.740.As Tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšana – dirižabļi

- a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu dirižabļu tipa kvalifikāciju derīguma termiņu, pretendents:
- 1) 3 mēnešu laikā pirms kvalifikācijas derīguma beigu datuma nokārto attiecīgā dirižabļu tipa kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu; un
 - 2) kvalifikācijas derīguma termiņa laikā veic vismaz 2 lidojumu stundas ar attiecīgā tipa dirižabli. Kvalifikācijas pārbaudes ilgumu var ieskaitīt šo 2 stundu apjomā;
 - 3) IR(As) derīguma termiņa pagarināšanu var apvienot ar kvalifikācijas pārbaudi klases vai tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanai.
- b) Pretendenti, kas līdz tipa kvalifikācijas derīguma beigu datumam nenokārto visas kvalifikācijas pārbaudes iedaļas, neizmanto šīs kvalifikācijas tiesības līdz brīdim, kad kvalifikācijas pārbaude ir nokārtota.

I APAKŠIEDAĻA**PAPILDU KVALIFIKĀCIJAS****FCL.800 Akrobātisko lidojumu kvalifikācija**

- a) Lidmašīnas, TMG vai planiera pilota apliecības turētāji veic akrobātiskos lidojumus tikai tad, ja ir iegūta atbilstīga kvalifikācija.
- b) Akrobātisko lidojumu kvalifikācijas pretendenti:
- 1) pēc apliecības saņemšanas ir veikuši vismaz 40 lidojumu stundas vai – attiecībā uz planieriem – 120 palaišanas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi PIC statusā;
 - 2) ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina ATO, tostarp:
 - i) kvalifikācijai atbilstīgas teorētiskās mācības;
 - ii) vismaz 5 stundu vai 20 mācību akrobātiskos lidojumus ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.
- c) Akrobātisko lidojumu kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz to gaisa kuģu kategoriju, ar kuru tika veikti mācību lidojumi. Tiesības attiecinā uz citu gaisa kuģu kategoriju, ja pilotam ir šīs gaisa kuģu kategorijas apliecība un ja ir sekmīgi veikti vismaz 3 apmācības nolidojumi ar instruktoru, aptverot visu akrobātisko lidojumu mācību programmu attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai.

FCL.805 Planiera vilkšanas un reklāmkaroga vilkšanas kvalifikācija

- a) Lidmašīnas vai TMG apliecības turētāji var vilkt planieri vai reklāmkarogu tikai tad, ja ir iegūta atbilstīga planiera vilkšanas vai reklāmkaroga vilkšanas kvalifikācija.
- b) Planiera vilkšanas kvalifikācijas pretendenti:
- 1) pēc apliecības saņemšanas ir veikuši vismaz 30 lidojumu stundas PIC statusā un 60 pacelšanās un nosēšanās ar lidmašīnām, ja paredzēts vilkt lidmašīnas, vai ar TMG, ja paredzēts vilkt TMG;
 - 2) ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina ATO, tostarp:
 - i) teorētiskās mācības par vilkšanas lidojumiem un procedūrām;
 - ii) vismaz 10 mācību lidojumu stundas, velkot planieri, tostarp 5 apmācības lidojumus ar instruktoru; un
 - iii) izņemot LAPL(S) vai SPL turētājus, 5 iepazīšanās lidojumus ar planieri, kuru palaiž gaisa kuģi.

c) Reklāmkaroga vilkšanas pretendenti:

- 1) pēc apliecības saņemšanas ir veikuši vismaz 100 lidojumu stundas un 200 pacelšanās un nosēšanās PIC statusā ar lidmašīnām vai TMG. No šīm stundām vismaz 30 lidojumu stundas ir veiktas ar lidmašīnām, ja paredzēts veikt lidmašīnu lidojumus, vai ar TMG, ja paredzēts veikt TMG lidojumus;
- 2) ir apguvuši mācību kursu, ko nodrošina ATO, tostarp:
 - i) teorētiskās mācības par vilkšanas lidojumiem un procedūrām;
 - ii) vismaz 10 mācību lidojumu stundas, velkot reklāmkarogu, tostarp 5 apmācības lidojumus ar instruktoru.
- d) Planiera un reklāmkaroga vilkšanas kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz lidmašīnām vai TMG atbilstīgi tam, ar kādu gaisa kuģi tika veikti mācību lidojumi. Tiesības attiecinā uz citu gaisa kuģu kategoriju, ja pilotam ir lidmašīnu vai TMG apliecība un ja ir sekmīgi veikti vismaz 3 apmācības nolidojumi ar instruktoru, aptverot visu vilkšanas mācību programmu attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai.
- e) Lai izmantotu planiera vai reklāmkaroga vilkšanas kvalifikācijas tiesības, kvalifikācijas turētājs iepriekšējos 24 mēnešos ir veicis vismaz 5 vilkšanas lidojumus.
- f) Ja pilots neatbilst e) apakšpunkta prasībām, pirms tiesību izmantošanas atsākšanas pilots veic trūkstošos vilkšanas lidojumus ar instruktoru vai instruktora uzraudzībā.

FCL.810 Nakts lidojumu kvalifikācija

a) Lidmašīnas, TMG, dirižablji.

- 1) Ja LAPL vai PPL tiesības lidmašīnām, TMG vai dirižabljiem paredzēts izmantot VFR apstākļos naktī, pretendenti apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO. Mācību kursā ir:
 - i) teorētiskās mācības;
 - ii) vismaz 5 nakts lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi, tostarp 3 apmācības lidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā vismaz 1 maršruta navigācijas stunda ar vismaz vienu apmācības maršruta nolidojumu ar instruktoru vismaz 50 km attālumā, kā arī 5 patstāvīgas pacelšanās un 5 patstāvīgas nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos.
- 2) Pirms nakts apmācības pabeigšanas LAPL turētāji ir apguvuši pamata instrumentālo lidojumu apmācību, kas nepieciešama PPL saņemšanai.
- 3) Ja pretendentiem ir gan viena virzuldzinēja lidmašīnas (sauszeme), gan TMG klases kvalifikācija, 1) punkta prasības var izpildīt ar vienas klases vai abu klašu lidaparātiem.

b) Helikopteri. Ja PPL tiesības helikopteriem ir paredzēts izmantot VFR apstākļos naktī, pretendents:

- 1) pēc apliecības saņemšanas ir veicis vismaz 100 lidojumu stundas ar helikopteriem pilota statusā, tostarp vismaz 60 lidojumu stundas ar helikopteriem PIC statusā un 20 maršruta lidojumu stundas;
- 2) ir apguvis mācību kursu, ko nodrošina ATO. Mācību kursu apgūst 6 mēnešu laikā, un tajā ir:
 - i) teorētiskās mācības 5 stundu apjomā;
 - ii) 10 apmācības instrumentālo mācību lidojumu stundas ar instruktoru ar helikopteriem; un
 - iii) 5 nakts lidojumu stundas, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stunda un 5 patstāvīgie nakts cikli. Katrā ciklā ir pacelšanās un nosēšanās.

- 3) Pretendentam, kam ir vai ir bijusi IR lidmašīnai vai TMG, ieskaita 5 stundu izpildi no 2) punkta ii) apakšpunkta prasībām.
- c) Gaisa baloni. Ja LAPL tiesības gaisa baloniem vai BPL tiesības paredzēts izmantot VFR apstākļos naktī, pretendenti veic vismaz 2 nakts mācību lidojumus, un katrs no tiem ilgst vismaz 1 stundu.

FCL.815 Kalnu lidojumu kvalifikācija

- a) Tiesības. Kalnu lidojumu kvalifikācijas turētājs ir tiesīgs veikt lidojumus ar lidmašīnām vai TMG, paceļoties no un nosēžoties uz virsmām, kas atbilst dalībvalstu attiecīgi norīkoto iestāžu noteiktajām kvalifikācijas prasībām.

Sākotnējo kalnu lidojumu kvalifikāciju var iegūt:

- 1) uz riteņiem, lai iegūtu tiesības pacelties no un nosēsties uz virsmām, ko neklāj sniegs; vai
 - 2) uz slēpēm, lai iegūtu tiesības pacelties no un nosēsties uz virsmām, ko klāj sniegs.
 - 3) Sākotnējās kvalifikācijas tiesības var attiecināt uz riteņu vai slēpju varianta tiesībām, ja pilots ir apguvis attiecīgu papildu iepazīšanās kursu, tostarp teorētiskās mācības un mācību lidojumus ar kalnu lidojumu instruktoru.
- b) Mācību kurss. Kalnu lidojumu kvalifikācijas pretendenti 24 mēnešu laikā ir apguvuši teorijas un mācību lidojumu kursu, ko nodrošina ATO. Kursa saturs atbilst iegūstamās kvalifikācijas prasībām.
- c) Prasmju pārbaude. Pēc mācību kursa apguves pretendents nokārto prasmju pārbaudi ar šādam nolūkam kvalificētu FE. Prasmju pārbaudē ir:
- 1) mutisks teorētisko zināšanu eksāmens;
 - 2) 6 nosēšanās uz vismaz 2 atšķirīgām virsmām atbilstīgi kalnu lidojumu kvalifikācijas prasībām, izņemot to virsmu, no kuras veic pacelšanos.
- d) Derīguma termiņš. Kalnu lidojumu kvalifikācijas derīguma termiņš ir 24 mēneši.
- e) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu kalnu lidojumu kvalifikācijas derīguma termiņu, pretendents:
- 1) iepriekšējos 24 mēnešos ir veicis vismaz 6 nosēšanās kalnos; vai
 - 2) nokārto kvalifikācijas pārbaudi. Kvalifikācijas pārbaude atbilst c) apakšpunkta prasībām.
- f) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja kvalifikācijas derīguma termiņš ir beidzies, pretendents izpilda e) apakšpunkta 2) punkta prasības.

FCL.820 Pārbaudes lidojumu kvalifikācija

- a) Lidmašīnas vai helikoptera pilota apliecības turētāji pilda PIC funkcijas 1. un 2. kategorijas pārbaudes lidojumos, kā noteikts 21. daļā, tikai tad, ja ir iegūta pārbaudes lidojumu kvalifikācija.
- b) Pārbaudes lidojumu kvalifikācijas prasība, ko nosaka a) apakšpunkts, attiecas tikai uz pārbaudes lidojumiem, ko veic ar:
- 1) helikopteriem, kas ir sertificēti vai kas jāsertificē saskaņā ar CS-27 vai CS-29 standartu vai līdzvērtīgām lidojumderīguma normām; vai
 - 2) lidmašīnām, kas sertificētas vai kas jāsertificē saskaņā ar:
 - i) CS-25 standartu vai līdzvērtīgām lidojumderīguma normām; vai
 - ii) CS-23 standartu vai līdzvērtīgām lidojumderīguma normām, izņemot lidmašīnas, kuru maksimālā pacelšanās masa ir zem 2 000 kg.

- c) Pārbaudes lidojumu kvalifikācijas turētāja tiesības ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi:
- 1) 1. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikācijas iegūšanai – PIC vai otrā pilota statusā veikt visu kategoriju pārbaudes lidojumus saskaņā ar 21. daļu;
 - 2) 2. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikācijas iegūšanai:
 - i) veikt 1. kategorijas pārbaudes lidojumus saskaņā ar 21. daļu:
 - otrā pilota statusā; vai
 - PIC statusā attiecībā uz lidmašīnām, kas norādītas b) apakšpunkta 2) punkta ii) apakšpunktā, izņemot tās, kuras ietilpst reģionālo lidmašīnu (*commuter aeroplanes*) kategorijā vai kuru projektētais pikēšanas ātrums pārsniedz 0,6 mahus, vai kurām maksimālā mākoņu apakšējā robeža ir augstāka par 25 000 pēdām;
 - ii) PIC vai otrā pilota statusā veikt visu citu kategoriju pārbaudes lidojumus saskaņā ar 21. daļu;
 - 3) turklāt attiecībā uz 1. vai 2. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikāciju veikt lidojumus, kas konkrēti attiecas uz projektēšanas un ražošanas organizāciju darbību, ievērojot iegūto tiesību jomu, ja nav jāizpilda H apakšiedaļas prasības.
- d) Pirmreizējās pārbaudes lidojumu kvalifikācijas pretendenti ir:
- 1) vismaz attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL un IR turētāji;
 - 2) veikuši vismaz 1 000 lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģiem; no tām vismaz 400 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
 - 3) apguvuši ATO mācību kursu, kas atbilst paredzētajai gaisa kuģa un lidojumu kategorijai. Mācību procesā ir vismaz šādi priekšmeti:
 - tehniskais raksturojums,
 - stabilitātes un kontroles/vadības īpašības,
 - sistēmas,
 - pārbaūžu pārvaldība,
 - riska/drošības pārvaldība.
- e) Pārbaudes lidojumu kvalifikācijas turētāju tiesības var attiecināt uz citu pārbaudes lidojumu kategoriju vai citu gaisa kuģu kategoriju, ja ATO ir ticis apgūts papildu mācību kurss.

J APAKŠIEDAĻA

INSTRUKTORI

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības

FCL.900 Instruktoru sertifikāti

- a) Vispārīgās prasības. Persona tikai tad vada:
- 1) mācību lidojumus ar gaisa kuģi, ja viņam/viņai ir:
 - i) pilota apliecība, kas izsniegta vai apstiprināta saskaņā ar šo regulu;
 - ii) attiecīgajām mācībām atbilstīgs instruktora sertifikāts, kas izsniegts saskaņā ar šo apakšiedaļu;
 - 2) trenāžiera mācību lidojumu vai MCC mācības, ja viņam/viņai ir attiecīgajām mācībām atbilstīgs instruktora sertifikāts, kas izsniegts saskaņā ar šo apakšiedaļu.

b) Īpašie nosacījumi

- 1) Ieviešot jaunu gaisa kuģi dalībvalstī vai ekspluatanta flotē, kad nav iespējams nodrošināt šīs apakšiedaļas prasību izpildi, kompetentā iestāde ir tiesīga izsniegt īpašu sertifikātu, kas piešķir mācību lidojumu vadīšanas tiesības. Šāds sertifikāts attiecas tikai uz mācību lidojumiem, kas nepieciešami jauna gaisa kuģu tipa ieviešanai, un tā derīguma termiņš nepārsniedz 1 gadu.
- 2) Saskaņā ar b) apakšpunkta 1) punktu izsniegta sertifikāta turētāji, kas vēlas pieteikties uz instruktora sertifikātu, izpilda priekšnosacījumus un derīguma termiņa pagarināšanas prasības, kas noteiktas šai instruktoru kategorijai. Neatkarīgi no FCL.905.TRI (b) TRI apliecībā, kas izdota saskaņā ar šo [apakš]punktu, ietilpst tiesības nodrošināt pildīt instruktora funkcijas attiecīgā tipa TRI vai SFI apliecību izsniegšanai.

c) Mācības ārpus dalībvalstu teritorijas

- 1) Neatkarīgi no a) punkta – ja mācību lidojumus nodrošina ATO, kas atrodas ārpus dalībvalstu teritorijas, kompetentā iestāde ir tiesīga izsniegt instruktora sertifikātu pretendenta, kuram ir pilota apliecība, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu, ja pretendents:
 - i) ir ieguvis vismaz tādu apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu, kas ir līdzvērtīgs tai, kurai atbilstīgi viņš/ viņa drīkst pildīt instruktora funkcijas, un – jebkurā gadījumā – vismaz CPL.
 - ii) atbilst attiecīgā instruktoru sertifikāta izsniegšanas prasībām, kas noteiktas šajā apakšiedaļā;
 - iii) kompetentajai iestādei apliecina adekvātu zināšanu līmeni par Eiropas aviācijas drošības noteikumiem, lai spētu īstenot instruktora tiesības saskaņā ar šo daļu.
- 2) Sertifikāta tiesības attiecas tikai uz mācību lidojumu vadīšanu:
 - i) ATO, kas atrodas ārpus dalībvalstu teritorijas;
 - ii) studentpilotiem, kas pietiekami labi pārvalda valodu, kādā tiek vadīti mācību lidojumi.

FCL.915 Vispārīgi priekšnosacījumi un prasības instruktoriem

- a) Vispārīgās prasības. Instruktoru sertifikāta pretendents ir vismaz 18 gadu vecs.
- b) Papildu prasības instruktoriem, kas vada mācību lidojumus ar gaisa kuģi. Instruktoru sertifikāta pretendents vai šāda sertifikāta turētājs ar tiesībām vadīt mācību lidojumus ar gaisa kuģi:
 - 1) ir vismaz apliecības un – attiecīgos gadījumos – arī kvalifikācijas turētājs ar tiesībām vadīt mācību lidojumus;
 - 2) izņemot pārbaudes lidojumu instruktoru, ir:
 - i) veicis vismaz 15 lidojumu stundas pilota statusā ar tādas klases vai tipa gaisa kuģi, kādā ir jāvada mācību lidojumi; no tām ne vairāk kā 7 stundas var veikt ar gaisa kuģa klasei vai tipam atbilstīgu FSTD; vai
 - ii) nokārtojis kompetenču pārbaudi attiecīgajā gaisa kuģu klases vai tipa instruktoru kategorijā;
 - 3) ir tiesīgs šādos mācību lidojumos veikt PIC funkcijas.
- c) Prasību izpildes ieskaitīšana turpmāko kvalifikāciju iegūšanai un derīguma termiņa pagarināšanai.
 - 1) Papildu instruktoru sertifikātu pretendentiem var ieskaitīt mācību vadīšanas un mācību apguves prasības, kas izpildītas jau iegūtā instruktoru sertifikāta iegūšanai.
 - 2) Lidojumu stundas eksaminētāja statusā prasmju pārbaudēs vai kvalifikācijas pārbaudēs pilnā apmērā ieskaita visu jau iegūto instruktoru sertifikātu derīguma termiņa pagarināšanas prasību izpildē.

FCL.920 Instruktoru kompetences un to pārbaude

Visiem instruktoriem nodrošina mācības šādu kompetenču iegūšanai:

- mācību līdzekļu sagatavošana,
- mācību procesu veicinoša klimata radīšana,
- zināšanu nodošanas prasmes,
- apdraudējuma un kļūdu pārvaldības (TEM) un apkalpes resursu pārvaldības integrēšana,
- laika pārvaldība mācību mērķu sasniegšanai,
- mācību procesa sekmēšana,
- apmācāmās personas snieguma novērtēšana,
- progresu uzraudzīšana un izvērtēšana,
- mācību sesiju novērtēšana,
- ziņojuma sagatavošana par sasniegto rezultātu.

FCL.925 Papildu prasības MPL mācību instruktoriem

a) Instruktori, kas vada MPL mācības:

- 1) ir sekmīgi apguvuši MPL mācību instruktora kursu, ko nodrošina ATO; un
- 2) turklāt attiecībā uz MPL integrētā mācību kursa pamata, vidējā un augstākā līmeņa mācību posmiem:
 - i) ir ieguvuši daudzpilotu lidojumu pieredzi; un
 - ii) ir apguvuši sākotnējās apkalpes resursu pārvaldības mācības pie komerciālu gaisa pārvadājumu ekspluatanta, kas apstiprināts saskaņā ar attiecīgajām lidaparātu ekspluatācijas prasībām.

b) MPL mācību instruktoru mācību kurss.

- 1) MPL mācību instruktoru mācību kursā ir mācības vismaz 14 stundu apjomā.

Pēc mācību kursa apguves pretendents iegūst instruktora kompetenču un mācību procesa kompetenču pieejas zināšanu novērtējumu.

- 2) Novērtējumu veido praktiska mācību lidojumu vadīšanas prasmju apliecināšana atbilstīgā MPL mācību kursa posmā. Šo novērtēšanas procesu saskaņā ar K apakšiedaļu vada kvalificēts eksaminētājs.
- 3) Pretendentam pēc sekmīgas MPL mācību kursa apguves ATO izsniedz MPL mācību instruktora kvalifikācijas sertifikātu.

c) Lai saglabātu tiesības, instruktors iepriekšējos 12 mēnešos MPL mācību kursa ietvaros ir vadījis:

- 1) 1 trenāžiera mācību lidojumu vismaz 3 stundu ilgumā; vai
- 2) 1 treniņlidojumu gaisā vismaz 1 stundas ilgumā, tostarp vismaz 2 pacelšanās un nosēšanās.

d) Ja instruktors nav izpildījis c) apakšpunkta prasības, tad pirms MPL mācību lidojumu vadīšanas tiesību izmantošanas viņš:

- 1) piedalās atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO, lai sasniegtu instruktora kompetenču pārbaudes nokārtošanai nepieciešamo kompetences līmeni; un
- 2) nokārto b) apakšpunkta 2) punktā noteikto kompetenču pārbaudi.

FCL.930 Mācību kurss

Instruktoru sertifikāta pretendenti ir apguvuši teorētisko mācību un mācību lidojumu kursu, ko nodrošina ATO. Papildus katras instruktora kategorijas konkrētajiem elementiem, kas aprakstīti šajā daļā, kursā ir arī FCL.920 noteiktie elementi.

FCL.935 Kompetenču pārbaude

- a) Izņemot daudzpilota apkalpes sadarbības instruktoru (MCCI), trenažiera mācību instruktoru (STI), kalnu lidojumu kvalifikācijas mācību instruktoru (MI) un pārbaudes lidojumu instruktoru (FTI), instruktora sertifikāta pretendents nokārto attiecīgās gaisa kuģu kategorijas kompetenču pārbaudi, lai saskaņā ar K apakšsadaļu kvalificētam eksaminētājam apliecinātu spēju nodrošināt studentpilota mācību vadīšanu nolūkā sasniegt attiecīgajai apliecībai, kvalifikācijai vai sertifikātam atbilstīgu līmeni.
- b) Šajā pārbaudē ietilpst:
- 1) FCL.920 aprakstīto kompetenču apliecināšana attiecībā uz pirmslidojuma un pēclidojuma instruktāžu un teorētisko mācību vadīšanu;
 - 2) mutisks teorijas eksāmens uz zemes, pirmslidojuma un pēclidojuma instruktāža un instruktāžas spēju apliecināšana lidojuma laikā ar attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģi vai FSTD;
 - 3) atbilstīgi uzdevumi instruktora kompetenču novērtēšanai.
- c) Pārbaudi veic ar tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģi vai FSTD, kādu izmanto lidojumu mācībās.
- d) Ja kompetenču pārbaude ir nepieciešama, lai pagarinātu instruktora sertifikāta derīguma termiņu, pretendents, kas nenokārto kompetenču pārbaudi, līdz sekmīgai pārbaudes nokārtošanai sertifikāta tiesības neizmanto.

FCL.940 Instruktoru sertifikātu derīguma termiņš

Izņemot MI un neskarot FCL.900 b) apakšpunkta 1) punktu, instruktora sertifikāta derīguma termiņš ir 3 gadi.

2. IEDAĻA***Īpašas prasības lidojumu instruktoram – FI*****FCL.905.FI FI – tiesības un nosacījumi**

FI piešķir tiesības vadīt mācību lidojumus, lai:

- a) izsniegtu attiecīgās gaisa kuģu kategorijas PPL, SPL, BPL un LAPL, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu;
- b) izsniegtu klases un tipa kvalifikācijas vienpilota viendzinēja gaisa kuģim, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītas lidmašīnas; tiesību attiecināšanai uz citu gaisa balonu klasi un grupu un tiesību attiecināšanai uz citu planieru klasi;
- c) izsniegtu vienpilota vai daudzpilota dirižabļu tipa kvalifikācijas;
- d) izsniegtu attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu, ja FI ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas šādas kategorijas gaisa kuģa pilota statusā, tostarp vismaz 200 mācību lidojumu stundas;
- e) izsniegtu nakts lidojumu kvalifikāciju, ja FI:
 - 1) ir kvalificēts veikt nakts lidojumus ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi;
 - 2) saskaņā ar i) apakšpunktu kvalificētam FI ir apliecinājis spēju vadīt nakts mācību lidojumus; un
 - 3) atbilst nakts lidojumu pieredzes prasībām, ko nosaka FCL.060 b) apakšpunkta 2) punkts.
- f) izsniegtu vilkšanas lidojumu vai akrobātisko lidojumu kvalifikāciju, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu, ja ir iegūtas šādas tiesības un ja FI saskaņā ar i) apakšpunktu kvalificētam FI ir apliecinājis spēju vadīt nakts mācību lidojumus;

- g) izsniegtu attiecīgās gaisa kuģu kategorijas IR, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu, ja FI:
- 1) ir veicis vismaz 200 lidojumu stundas atbilstīgi IFR; no tām ne vairāk par 50 stundām var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FFS, FTD 2/3 vai FNPT II;
 - 2) kā studentpilots ir apguvis IRI mācību kursu un ir nokārtojis IRI sertifikāta kompetenču pārbaudi; un
 - 3) turklāt:
 - i) attiecībā uz daudzdzinēju lidmašīnām ir izpildījis CRI sertifikāta izsniegšanas prasības;
 - ii) attiecībā uz daudzdzinēju helikopteriem ir izpildījis TRI sertifikāta izsniegšanas prasības.
- h) izsniegtu vienpilota daudzdzinēju klases vai tipa kvalifikācijas, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, ja FI:
- 1) attiecībā uz lidmašīnām atbilst CRI mācību kursa priekšnosacījumiem, kas noteikti FCL.915.CRI a) apakšpunktā, un FCL.930.CRI un FCL.935 prasībām;
 - 2) attiecībā uz helikopteriem atbilst FCL.910.TRI c) apakšpunkta 1) punkta prasībām un TRI(H) mācību kursa priekšnosacījumiem, kas noteikti FCL.915.TRI b) apakšpunkta 2) punktā;
- i) izsniegtu FI, IRI, CRI, STI vai MI sertifikātu, pagarinātu vai atjaunotu tā derīguma termiņu, ja FI:
- 1) ir veicis vismaz:
 - i) attiecībā uz FI(S) – vismaz 50 mācību lidojumu stundas ar planieriem vai 150 palaišanas planieru mācību lidojumos;
 - ii) attiecībā uz FI(B) – vismaz 50 mācību lidojumu stundas ar gaisa baloniem vai 50 pacelšanās gaisa balonu mācību lidojumos;
 - iii) visos citos gadījumos – 500 mācību lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi;
 - 2) ir nokārtojis kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935 ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi, lai lidojumu instruktora eksaminētājam (FIE) apliecinātu spēju vadīt FI sertifikāta mācības;
- j) izsniegtu MPL, pagarinātu vai atjaunotu tās derīguma termiņu, ja FI:
- 1) mācību lidojumu pamata posmam ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā, tostarp vismaz 200 mācību lidojumu stundas;
 - 2) mācību pamata līmeņa posmam:
 - i) ir ieguvis daudzdzinēju lidmašīnas IR un tiesības vadīt IR mācības; un
 - ii) ir veicis vismaz 1 500 daudzpilotu apkalpes lidojumu stundas.
 - 3) Ja FI jau ir kvalificēts vadīt mācības ATP(A) vai CPL(A)/IR integrētajos mācībuursos, 2) punkta ii) apakšpunkta prasības var aizstāt ar prasību apgūt strukturētu mācību kursu, ko veido:
 - i) MCC kvalifikācija;
 - ii) 5 mācību lidojumu novērošana MPL kursa 3. posmā;
 - iii) 5 mācību lidojumu novērošana MPL kursa 4. posmā;
 - iv) ekspluatantu regulāro avioreisu 5 praktisko mācību lidojumu sesiju novērošana;
 - v) MCCI instruktora kursa saturs.
- Šajā gadījumā FI vada pirmās 5 instruktora uzraudzītās sesijas, ko uzrauga MPL mācību lidojumiem kvalificēts TRI(A), MCCI(A) vai SFI(A).

FCL.910.FI FI – tiesību ierobežojumi

- a) FI tiesības attiecas tikai uz mācību lidojumu vadīšanu tās pašas gaisa kuģu kategorijas FI uzraudzībā, kuru šim nolūkam norādījusi ATO, šādos gadījumos:
- 1) PPL, SPL, BPL un LAPL izsniegšanai;
 - 2) visos PPL līmeņa lidmašīnu un helikopteru integrētajos mācībuursos;
 - 3) vienpilota viendzinēja gaisa kuģu klases un tipa kvalifikācijām, tiesību attiecināšanai uz citu gaisa balonu klasi un grupu un tiesību attiecināšanai uz citu planieru klasi;
 - 4) nakts lidojumu, vilkšanas vai akrobātisko lidojumu kvalifikācijām.
- b) Vadot uzraudzītas mācības saskaņā ar a) apakšpunktu, FI nav tiesību atļaut studentpilotiem veikt pirmos patstāvīgos lidojumus un pirmos patstāvīgos maršruta lidojumus.
- c) FI sertifikāta ierobežojumus, kas noteikti a) un b) apakšpunktā, atceļ, ja:
- 1) attiecībā uz FI(A) – ir veicis vismaz 100 mācību lidojumu stundas ar lidmašīnām vai TMG un turklāt ir uzraudzījis vismaz 25 studentpilotu patstāvīgos lidojumus;
 - 2) attiecībā uz FI(H) – ir veicis vismaz 100 mācību lidojumu stundas ar helikopteriem un turklāt ir uzraudzījis vismaz 25 studentpilotu patstāvīgās lidojumu mācības gaisā;
 - 3) attiecībā uz FI(As), FI(S) un FI(B) – ir veicis vismaz 15 mācību lidojumu stundas vai 50 pacelšanās mācību lidojumus, aptverot visu mācību lidojumu programmu PPL(As), SPL vai BPL attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā;

FCL.915.FI FI – priekšnosacījumi

FI sertifikāta pretendents:

- a) piesakoties uz FI(A) un FI(H) sertifikātu:
- 1) ir veicis vismaz 10 instrumentālo mācību lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi; no tām 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FSTD;
 - 2) ir veicis 20 maršruta lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi atbilstīgi VFR; un
- b) turklāt, piesakoties uz FI(A) sertifikātu:
- 1) ir vismaz CPL(A) turētājs; vai
 - 2) ir vismaz PPL(A) turētājs un:
 - i) izpilda prasības attiecībā uz CPL teorētiskajām zināšanām, izņemot gadījumus, ja FI(A) nodrošina apmācību vienīgi LAPL(A), un
 - ii) ir veicis vismaz 200 lidojumu stundas, tostarp 150 stundas PIC statusā, ar lidmašīnām vai TMG;
 - 3) ir veicis vismaz 30 lidojumu stundas ar viena virzuļdzinēja lidmašīnām, no kurām vismaz 5 lidojumu stundas ir veiktas iepriekšējos 6 mēnešos pirms pirmsiestāšanās pārbaudes lidojuma, ko nosaka FCL.930.FI a) apakšpunkts;
 - 4) ir veicis VFR atbilstīgu maršruta lidojumu PIC statusā, tostarp lidojumu vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos 2 dažādos lidlaukos;
- c) turklāt, piesakoties uz FI(H) sertifikātu, ir veicis 250 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, no kurām:
- 1) vismaz 100 lidojumu stundas veiktas PIC statusā, ja pretendents ir vismaz CPL(H); vai
 - 2) vismaz 200 lidojumu stundas veiktas PIC statusā, ja pretendents ir vismaz PPL(H) un ir izpildītas CPL teorētisko zināšanu prasības;

- d) piesakoties uz FI(As) sertifikātu, ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas PIC statusā ar dirižabļiem, no kurām vismaz 400 lidojumu stundas veiktas PIC statusā ar CPL(As) sertifikātu;
- e) piesakoties uz FI(S) sertifikātu, ir veicis 100 lidojumu stundas un 200 palaišanas PIC statusā ar planieriem. Turklāt, ja pretendents vēlas vadīt lidojumu mācības ar TMG, viņš veic 30 lidojumu stundas PIC statusā ar TMG un ar TMG nokārto papildu kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935 FI, kas ir attiecīgi kvalificēts saskaņā ar FCL.905.FI j) apakšpunktu, klātbūtnē;
- f) piesakoties uz FI(B) sertifikātu, ir veicis vismaz 75 lidojumu stundas PIC statusā ar gaisa baloniem; no tām vismaz 15 stundas ir veiktas ar tādas klases gaisa balonu, kādu paredzēts vadīt lidojumu mācībās.

FCL.930.FI FI – mācību kurss

- a) FI sertifikāta pretendenti ir nokārtojuši pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu, ko saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu vada kvalificēts FI, 6 mēnešu laikā pirms kursa sākšanas, lai novērtētu viņu spēju apgūt šo kursu. Pirmsiestāšanās pārbaudes lidojuma pamatā ir klases un tipa kvalifikācijas prasmju pārbaude, ko nosaka šīs daļas 9. pielikums.

- b) FI mācību kursā ir:

- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
- 2) i) attiecībā uz FI(A), (H) un (As) – teorētiskās mācības vismaz 100 stundu apjomā, tostarp pārbaudes mācību gaitā;
ii) attiecībā uz FI(B) vai FI(S) – teorētiskās mācības vismaz 30 stundu apjomā, tostarp pārbaudes mācību gaitā;
- 3) i) attiecībā uz FI(A) un (H) – vismaz 30 mācību lidojumu stundas, no kurām 25 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru, no tām 5 stundas var veikt ar FFS, FNPT I vai II vai FTD 2/3;
ii) attiecībā uz FI(As) – vismaz 20 mācību lidojumu stundas, no kurām 15 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru;
- iii) attiecībā uz FI(S) – vismaz 6 mācību lidojumu stundas vai 20 pacelšanās mācību lidojumos;
- iv) attiecībā uz FI(S), kas nodrošina TMG mācības, – vismaz 6 stundas apmācības nolidojumi ar instruktoru ar TMG;
- v) attiecībā uz FI(B) – vismaz 3 mācību lidojumu stundas, tostarp 3 pacelšanās mācību lidojumos.

Piesakoties uz FI sertifikātu citā gaisa kuģu kategorijā, pilotiem, kam ir vai ir bijusi:

- 1) FI(A), (H) vai (As), ieskaita 55 stundas no b) apakšpunkta 2) punkta i) apakšpunkta prasībām vai 18 stundas no b) apakšpunkta 2) punkta ii) apakšpunkta prasībām;

FCL.940.FI FI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

- a) Lai pagarinātu FI sertifikāta derīguma termiņu, tā turētājs izpilda 2 no šādām 3 prasībām:

- 1) veic:

- i) attiecībā uz FI(A) un (H) – vismaz 50 mācību lidojumu stundas ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi kā FI, TRI, CRI, IRI, MI vai eksaminētāja statusā sertifikāta derīguma termiņa laikā. Ja ir jāpagarina IR mācību vadīšanas tiesības, 10 no šīm stundām ir mācību lidojumi IR iegūšanai, un tie ir veikti iepriekšējos 12 mēnešos pirms FI sertifikāta derīguma beigu datuma;
- ii) attiecībā uz FI(As) – vismaz 20 mācību lidojumu stundas ar gaisa kuģiem kā FI, IRI vai eksaminētāja statusā sertifikāta derīguma termiņa laikā. Ja ir jāpagarina IR mācību vadīšanas tiesības, 10 no šīm stundām ir mācību lidojumi IR iegūšanai, un tie ir veikti iepriekšējos 12 mēnešos pirms FI sertifikāta derīguma beigu datuma;

- iii) attiecībā uz FI(S) – vismaz 30 mācību lidojumu stundas vai 60 pacelšanās mācību lidojumus ar planieriem, planieriem ar dzinēju vai TMG kā LAFI, FI vai eksaminētāja statusā sertifikāta derīguma termiņa laikā;
 - iv) attiecībā uz FI(B) – vismaz 6 mācību lidojumu stundas ar gaisa baloniem kā FI vai eksaminētāja statusā sertifikāta derīguma termiņa laikā;
- 2) FI sertifikāta derīguma termiņa laikā apmeklē instruktoru prasmju atsvaidzināšanas semināru;
 - 3) 12 mēnešu laikā pirms FI sertifikāta derīguma beigu datuma nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.
- b) Katrai otrajai FI(A) vai FI(H) derīguma termiņa pagarināšanai vai katrai trešajai FI(As), (S) un (B) derīguma termiņa pagarināšanai turētājs nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.
 - c) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja FI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents iepriekšējos 12 mēnešos pirms derīguma termiņa atjaunošanas:
 - 1) apmeklē instruktoru prasmju atsvaidzināšanas semināru;
 - 2) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.

4. IEDAĻA

Īpašas prasības tipu kvalifikācijas instruktoram – TRI

FCL.905.TRI TRI – tiesības un nosacījumi

TRI ir tiesīgs vadīt mācības:

- a) IR derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja TRI ir derīga IR;
- b) TRI vai SFI sertifikāta izsniegšanai, ja turētājam ir 3 gadu TRI pieredze; un
- c) attiecībā uz TRI vienpilota lidmašīnām:
 - 1) vienpilota augstas veiktspējas sarežģīto lidmašīnu tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja pretendents vēlas iegūt tiesības veikt vienpilota lidojumus.

TRI(SPA) tiesības var attiecināt uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģītā lidmašīnu tipa kvalifikācijas mācību lidojumiem daudzpilotu lidojumos, ja TRI:

 - i) ir MCCI sertifikāts; vai
 - ii) ir vai ir bijis TRI sertifikāts daudzpilotu lidmašīnām;
 - 2) MPL kursa pamata līmeņa posma apgūšanai, ja viņa/viņas tiesības tiek attiecinātas uz daudzpilotu lidojumiem un viņam/viņai ir vai ir bijis FI(A) vai IRI(A) sertifikāts;
- d) attiecībā uz TRI daudzpilotu lidmašīnām:
 - 1) tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai:
 - i) daudzpilotu lidmašīnām;
 - ii) vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām, ja pretendents vēlas iegūt TRI tiesības daudzpilotu lidojumos;
 - 2) MCC mācību kursa apgūšanai;
 - 3) MPL kursa pamata, vidējā un augstākā līmeņa posma apgūšanai, ja saistībā ar pamata posmu viņam/viņai ir vai ir bijis FI(A) vai IRI(A) sertifikāts;

e) attiecībā uz TRI helikopteriem:

- 1) helikoptera tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai;
- 2) MCC mācību kursa apgūšanai, ja viņam/viņai ir daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācija;
- 3) vienpilota IR(H) tiesību attiecināšanai uz daudzdzinēju IR(H);

f) attiecībā uz TRI vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi:

- 1) vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai;
- 2) MCC mācību kursa apgūšanai.

FCL.910.TRI TRI – tiesību ierobežojumi

a) Vispārīgās prasības. Ja TRI mācības veic tikai ar FFS, TRI tiesības attiecas tikai uz mācību vadīšanu ar FFS.

Šajā gadījumā TRI var vadīt uzraudzītus lidojumus reisa apstākļos, ja TRI mācību kursā ir nodrošinātas papildu mācības šādam nolūkam.

b) TRI lidmašīnām un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģim – TRI(A) un TRI(PL). TRI tiesības attiecas tikai uz tāda tipa lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi, kādu izmantoja mācībās un kompetenču pārbaudē. TRI tiesības var attiecināt uz citiem tiem, ja TRI:

- 1) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis vismaz 15 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās ar attiecīgā tipa gaisa kuģi; no tiem 7 sektorus var veikt ar FFS;
- 2) ir apguvis attiecīgā TRI kursa tehnisko mācību un mācību lidojumu daļas;
- 3) ir nokārtojis attiecīgās kompetenču pārbaudes iedaļas saskaņā ar FCL.935, lai atbilstīgi K apakšiedaļai kvalificētam FIE vai TRE apliecinātu savu spēju nodrošināt pilota mācības, tostarp pirmslidojuma un pēclidojuma instruktažu un teorētisko mācību vadīšanu, tipa kvalifikācijas izsniegšanai neieciešamajā līmenī.

c) TRI helikopteriem – TRI(H).

- 1) TRI(H) tiesības attiecas tikai uz tāda tipa helikopteri, ar kādu tika kārtota TRI sertifikāta izsniegšanas prasmju pārbaude. TRI tiesības var attiecināt uz citiem tiem, ja TRI:
 - i) apguvis atbilstīgo TRI kursa tehnisko daļu ar attiecīgā tipa helikoptera vai šā tipa FSTD;
 - ii) veicis vismaz 2 mācību lidojumu stundas ar šo tipu atbilstīgi kvalificēta TRI(H) uzraudzībā; un
 - iii) ir nokārtojis attiecīgās kompetenču pārbaudes iedaļas saskaņā ar FCL.935, lai atbilstīgi K apakšiedaļai kvalificētam FIE vai TRE apliecinātu savu spēju nodrošināt pilota apmācību, tostarp pirmslidojuma un pēclidojuma instruktažu un teorētisko mācību vadīšanu, tipa kvalifikācijas izsniegšanai neieciešamajā līmenī.
- 2) Pirms vienpilota TRI(H) tiesību attiecināšanas uz tāda paša tipa daudzpilotu helikopteriem to turētājs veic vismaz 100 lidojumu stundas ar šāda tipa daudzpilotu helikopteriem.

d) Neatkarīgi no iepriekšējiem apakšpunktiem – to TRI sertifikāta turētāju tiesības, kam ir izsniegta tipa kvalifikācija saskaņā ar FCL.725 e) apakšpunktu, var attiecināt uz šo jaunā tipa gaisa kuģi.

FCL.915.TRI TRI – priekšnosacījumi

TRI sertifikāta pretendents:

a) ir attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL, MPL vai ATPL pilota apliecības turētājs;

b) piesakoties uz TRI(MPA) sertifikātu:

- 1) ir veicis 1 500 lidojumu stundas daudzpilotu lidmašīnas pilota statusā; un
- 2) iepriekšējos 12 mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas dienas ir veicis 30 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās, PIC vai otrā pilota statusā ar attiecīgā tipa lidmašīnu; no tiem 15 sektorus var veikt ar šā tipa FFS; un

c) piesakoties uz TRI(SPA) sertifikātu:

- 1) iepriekšējos 12 mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas dienas ir veicis 30 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās, PIC statusā ar attiecīgā tipa lidmašīnu; no tiem 15 sektorus var veikt ar šā tipa FFS; un
- 2) i) ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā, tostarp 30 lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgā tipa lidmašīnu; vai
ii) ir vai ir bijis FI sertifikāta turētājs daudzdzinēju lidmašīnām ar IR(A) tiesībām;

d) piesakoties uz TRI(H) sertifikātu:

- 1) piesakoties uz TRI(H) sertifikātu vienpilota viendzinēja helikopteriem, ir veicis 250 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā;
- 2) piesakoties uz TRI(H) sertifikātu vienpilota daudzdzinēju helikopteriem, ir veicis 500 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp 100 lidojumu stundas PIC statusā ar vienpilota daudzdzinēju helikopteriem;
- 3) piesakoties uz TRI(H) sertifikātu daudzpilotu helikopteriem, ir veicis 1 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp:
 - i) 350 lidojumu stundas daudzpilotu helikoptera pilota statusā; vai
 - ii) ja pretendents jau ir TRI(H) sertifikāts vienpilota daudzdzinēju helikopteriem, 100 lidojumu stundas šā tipa daudzpilotu lidojumu pilota statusā.
- 4) FI(H) turētājiem pilnā apjomā ieskaita 1) un 2) punkta prasību izpildi attiecībā uz vienpilota helikopteru;

e) piesakoties uz TRI(PL)sertifikātu:

- 1) ir veicis 1 500 lidojumu stundas daudzpilotu lidmašīnas, vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa vai daudzpilotu helikoptera pilota statusā; un
- 2) iepriekšējos 12 mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis 30 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās, PIC vai otrā pilota statusā ar attiecīgā tipa vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi; no tiem 15 sektorus var veikt ar šā tipa FFS.

FCL.930.TRI TRI – mācību kurss

a) TRI mācību kursā ir vismaz:

- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
- 2) tehniskās mācības 10 stundu apjomā, tostarp tehnisko zināšanu atjaunošana, mācību stundu materiālu sagatavošana un mācīšanas prasmju attīstīšana darbam klasē un ar trenāžieriem;
- 3) 5 mācību lidojumu stundas ar attiecīgo gaisa kuģi vai šā gaisa kuģa trenāžieri, ja izmanto vienpilota gaisa kuģi, vai 10 mācību lidojumu stundas ar daudzpilotu lidaparātu vai šā gaisa kuģa trenāžieri.

b) Pretendentiem, kam ir instruktora sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.

c) TRI sertifikāta pretendentam, kam ir SFI sertifikāts attiecīgajam tipam, pilnā apjomā ieskaita šā apakšpunkta prasību izpildi TRI sertifikāta izsniegšanai ar tiesībām veikt tikai mācību lidojumus ar trenāžieriem.

FCL.935.TRI TRI – kompetenču pārbaude

Ja TRI kompetenču pārbaudi kārtro ar FFS, TRI sertifikāta tiesības attiecas tikai uz mācību lidojumiem ar FFS.

Šo ierobežojumu atcel, ja TRI ir nokārtojis kompetenču pārbaudi ar gaisa kuģi.

FCL.940.TRI TRI – Derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana**a) Derīguma termiņa pagarināšana**

- 1) Lidmašīnas. Lai pagarinātu TRI(A) sertifikāta derīguma termiņu, pretendents pēdējo 12 mēnešu laikā pirms sertifikāta derīguma termiņa beigām izpilda 1 no šādām 3 prasībām:
 - i) veic vienu no šādām pilna tipa kvalifikācijas mācību kursa daļām: vismaz 3 stundas trenāžieru sesijas vai vienu uzdevumu gaisā, kas ilgt vismaz 1 stundu un kura laikā tiek veiktas vismaz 2 pacelšanās un nosēšanās;
 - ii) piedalās ATO nodrošinātās TRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās;
 - iii) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.
- 2) Helikopteri un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi. Lai pagarinātu TRI (H) vai TRI(PL) sertifikāta derīguma termiņu, pretendents TRI sertifikāta derīguma termiņa laikā izpilda 2 no šādām 3 prasībām:
 - i) veic 50 mācību lidojumu stundas ar katra tipa gaisa kuģi, uz kuru attiecas instruktora tiesības, vai ar šo tipu FSTD; no tām vismaz 15 lidojumu stundas ir veiktas iepriekšējos 12 mēnešos pirms TRI sertifikāta derīguma beigu datuma.

Attiecībā uz TRI(PL) – šīs mācību lidojumu stundas veic TRI vai tipa kvalifikācijas eksaminētāja (TRE) vai SFI, vai trenāžieru mācību lidojumu eksaminētāja (SFE) statusā. Attiecībā uz TRI(H) šajā nolūkā tiek ņemts vērā arī lidojumu laiks FI, instrumentālo lidojumu kvalifikācijas instruktora (IRI), trenāžieru mācību instruktora (STI) vai jebkura cita veida eksaminētāja statusā;
 - ii) piedalās ATO nodrošinātās TRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās;
 - iii) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.
- 3) Vismaz katrai otrajai TRI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšanai, sertifikāta turētājam jānokārto kompetenču pārbaude saskaņā ar FCL.935.
- 4) Ja personai ir TRI sertifikāts vairākiem vienas gaisa kuģu kategorijas tiptiem, līdz ar noteiktās kompetenču pārbaudes nokārtošanu ar vienu no šiem tiptiem tiek pagarināts arī citu tās pašas gaisa kuģu kategorijas tipu derīguma termiņš.
- 5) Īpašas prasības TRI(H) derīguma termiņa pagarināšanai. TRI(H), kam ir FI(H) sertifikāts attiecīgajam tipam, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta prasību izpildi. Šajā gadījumā TRI(H) sertifikāts ir derīgs līdz FI(H) sertifikāta derīguma beigu datumam.

b) Derīguma termiņa atjaunošana

- 1) Lidmašīnas Ja TRI(A) sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents:
 - i) pēdējo 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis vismaz 30 maršruta sektorus, tostarp pacelšanās un nosēšanās ar attiecīgā tipa lidmašīnu; no tiem 15 sektorus var veikt ar FFS;
 - ii) ir pabeidzis TRI kursa attiecīgās daļas apstiprinātā ATO;
 - iii) pilnā tipa kvalifikācijas kursā vismaz 3 stundas ir vadījis mācību lidojumus ar attiecīgā tipa lidmašīnu TRI(A) uzraudzībā.
- 2) Helikopteri un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi. Ja TRI (H) vai TRI(PL) sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents iepriekšējos 12 mēnešos pirms derīguma termiņa atjaunošanas:
 - i) piedalās ATO nodrošinātās TRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās, kur ir attiecīgie TRI mācību kursa elementi; un
 - ii) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935 ar katru gaisa kuģa tipu, attiecībā uz kuru pretendents vēlas atjaunot instruktora tiesību derīguma termiņu.

5. IEDAĻA

Īpašas prasības klases kvalifikācijas instruktoram – CRI**FCL.905.CRI CRI – tiesības un nosacījumi**

a) CRI ir tiesīgs vadīt mācības:

- 1) klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai nesarežģītām zemas veiktspējas vienpilota lidmašīnām, ja pretendents vēlas veikt vienpilota lidojumus;
- 2) vilkšanas vai akrobātiskos lidojumus kvalifikācijai attiecīgajā lidaparātu kategorijā, ja CRI ir attiecīgā kvalifikācija un saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu kvalificētam FI ir apliecinājis spēju vadīt šīs kvalifikācijas mācības.

b) CRI tiesības attiecas tikai uz to lidmašīnas klasi vai tipu, ar kuru tika nokārtota instruktora kompetenču pārbaude. CRI tiesības attiecinā uz citām klasēm vai tiptiem, ja iepriekšējos 12 mēnešos CRI ir:

- 1) veicis 15 lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgās klases vai tipa lidmašīnām;
- 2) veicis vienu mācību lidojumu labās puses sēdekļi cita attiecīgajā klasē vai tipā kvalificēta CRI vai FI uzraudzībā, kas sēž otrā pilota sēdekļi.

FCL.915.CRI CRI – priekšnosacījumi

CRI sertifikāta pretendents:

a) attiecībā uz daudzdzinēju lidmašīnām:

- 1) ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā;
- 2) ir veicis vismaz 30 lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgās klases vai tipa lidmašīnu;

b) attiecībā uz viendzinēja lidmašīnām:

- 1) ir veicis vismaz 300 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā;
- 2) ir veicis vismaz 30 lidojumu stundas PIC statusā ar attiecīgās klases vai tipa lidmašīnu.

FCL.930.CRI CRI – mācību kurss

a) CRI mācību kursā ir vismaz:

- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
- 2) tehniskās mācības 10 stundu apjomā, tostarp tehnisko zināšanu atjaunošana, mācību stundu materiālu sagatavošana un mācīšanas prasmju attīstīšana darbam klasē un ar trenižieriem;
- 3) 5 mācību lidojumu stundas ar daudzdzinēju lidmašīnām vai 3 mācību lidojumu stundas ar viendzinēja lidmašīnām, ko saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu nodrošina kvalificēts FI(A).

b) Pretendentiem, kam ir instruktora sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.

FCL.940.CRI CRI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

a) Lai pagarinātu CRI sertifikāta derīguma termiņu, pretendents iepriekšējos 12 mēnešos pirms CRI sertifikāta derīguma beigu datuma ir:

- 1) vadījis vismaz 10 mācību lidojumu stundas CRI statusā. Ja pretendenta CRI tiesības attiecas gan uz viendzinēja, gan daudzdzinēju lidmašīnām, 10 mācību lidojumu stundas vienādās daļās ir lidojumi ar viendzinēja un daudzdzinēju lidmašīnām; vai
- 2) piedalās ATO nodrošinātās CRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās; vai
- 3) nokārtojis kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935 attiecīgi daudzdzinēju vai viendzinēja lidmašīnām.

- b) Vismaz katrai otrajai CRI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšanai turētājs izpilda a) apakšpunkta 3) punkta prasības.
- c) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja CRI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents iepriekšējos 12 mēnešos pirms derīguma termiņa atjaunošanas:
 - 1) piedalās ATO nodrošinātās CRI instruktora prasmju atsvaidzināšanas mācībās;
 - 2) nokārto kompetenču pārbaudi saskaņā ar FCL.935.

6. IEDAĻA

Īpašas prasības instrumentālo lidojumu kvalifikācijas instruktoram – IRI

FCL.905.IRI IRI – tiesības un nosacījumi

- a) IRI ir tiesīgs vadīt mācības IR izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā.
- b) Īpašas prasības attiecībā uz MPL kursu. Lai vadītu mācības MPL kursa pamata līmeņa posmā, IRI(A):
 - 1) ir IR daudzdzinēju lidmašīnām; un
 - 2) ir veicis vismaz 1 500 daudzpilotu apkalpes lidojumu stundas.
- 3) Ja IRI jau ir kvalificēts vadīt mācības ATP(A) vai CPL(A)/IR integrētajā mācību kursā, b) apakšpunkta 2) punkta prasības var aizstāt ar FCL.905.FI j) apakšpunkta 3) punktā noteiktā mācību kursa apguvi.

FCL.915.IRI IRI – priekšnosacījumi

IRI sertifikāta pretendents:

- a) piesakoties uz IRI(A) sertifikātu:
 - 1) ir veicis vismaz 800 lidojumu stundas atbilstīgi IFR, no kurām vismaz 400 lidojumu stundas veiktas ar lidmašīnām; un
 - 2) ja pretendents piesakās uz IRI(A) daudzdzinēju lidmašīnām – atbilst FCL.915.CRI a) apakšpunkta prasībām;
- b) piesakoties uz IRI(H) sertifikātu:
 - 1) ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas atbilstīgi IFR, no kurām vismaz 250 stundas ir instrumentāli lidojumi ar helikopteriem; un
 - 2) ja pretendents piesakās uz IR(H) daudzpilotu helikopteriem – atbilst FCL.905.FI g) apakšpunkta 3) punkta ii) apakšpunkta prasībām;
- c) piesakoties uz IRI(As) sertifikātu, ir veicis vismaz 300 lidojumu stundas atbilstīgi IFR, no kurām vismaz 100 stundas ir instrumentāli lidojumi ar gaisa kuģiem.

FCL.930.IRI IRI – mācību kurss

- a) IRI mācību kursā ir vismaz:
 - 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
 - 2) tehniskās mācības 10 stundu apjomā, tostarp instrumentu teorētisko zināšanu atjaunošana, mācību stundu materiālu sagatavošana un mācīšanas prasmju attīstīšana darbam klasē;
 - 3) i) attiecībā uz IRI(A) – vismaz 10 mācību lidojumu stundas ar lidmašīnu, FFS, FTD 2/3 vai FNPT II. Pretendentiem ar FI(A) sertifikātu šo skaitu samazina līdz 5 stundām;
 - ii) attiecībā uz IRI(H) – vismaz 10 mācību lidojumu stundas ar helikopteru, FFS, FTD 2/3 vai FNPT II/III;
 - iii) attiecībā uz IRI(A) – vismaz 10 mācību lidojumu stundas ar gaisa kuģi, FFS, FTD 2/3 vai FNPT II.

- b) Mācību lidojumus saskaņā ar FCL.905.FI i) apakšpunktu vada kvalificēts FI.
- c) Pretendenti, kam ir instruktora sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.

FCL.940.IRI IRI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

Lai pagarinātu vai atjaunotu IRI sertifikāta derīguma termiņu, turētājs izpilda FI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas prasības saskaņā ar FCL.940.FI.

7. IEDAĻA

Īpašas prasības lidojumu trenāžieru instruktoram – SFI

FCL.905.SFI SFI – tiesības un nosacījumi

SFI ir tiesīgs vadīt attiecīgās kategorijas gaisa kuģa mācību lidojumus trenāžierī:

- a) IR izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja viņam/viņai ir vai ir bijusi IR attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā un ja ir apgūts IRI mācību kurss; un

- b) attiecībā uz SFI vienpilota lidmašīnām:

- 1) vienpilota augstas veiktspējas sarežģītu lidmašīnu tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja pretendents vēlas iegūt tiesības veikt vienpilota lidojumus.

SFI (SPA) tiesības var attiecināt uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģīto lidmašīnu tipa kvalifikācijām daudzpilotu lidojumos, ja viņam/viņai:

- i) ir MCCI sertifikāts; vai
- ii) ir vai ir bijis TRI sertifikāts daudzpilotu lidmašīnām; un

- 2) ja SFI(SPA) tiesības saskaņā ar 1) punktu tiek attiecinātas uz daudzpilotu lidojumiem:

- i) MCC mācību kursa apgūšanai;
- ii) MPL kursa pamata līmeņa posma apgūšanai;

- c) attiecībā uz SFI daudzpilotu lidmašīnām:

- 1) tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai:

- i) daudzpilotu lidmašīnām;
- ii) vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām, ja pretendents vēlas iegūt TRI tiesības daudzpilotu lidojumos;

- 2) MCC mācību kursa apgūšanai;

- 3) MCC mācību kursa apgūšanai; MPL pamata, vidējā un augstākā līmeņa posma apgūšanai, ja saistībā ar pamata posmu viņam/viņai ir vai ir bijis FI(A) vai IRI(A) sertifikāts;

- d) attiecībā uz SFI helikopteriem:

- 1) helikoptera tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai;
- 2) MCC mācību kursa apgūšanai, ja TRI ir tiesīgs vadīt daudzpilotu helikopteru mācības.

FCL.910.SFI SFI – tiesību ierobežojumi

SFI tiesības attiecas tikai uz FTD 2/3 vai FFS tādām gaisa kuģa tipam, ar kādu tika apgūts SFI mācību kurss.

Tiesības var attiecināt uz citu tipu FSTD tajā pašā gaisa kuģu kategorijā, ja turētājs:

- a) ir sekmīgi apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā; un

- b) pilnā tipa kvalifikācijas kursā vismaz 3 stundas ir vadījis mācību lidojumus saistībā ar attiecīgā tipa SFI pienākumiem šim nolūkam kvalificēta TRE uzraudzībā, kurš apstiprina mācību vadīšanu atbilstīgā līmenī.

FCL.915.SFI SFI – priekšnosacījumi

SFI sertifikāta pretendents:

- a) ir vai ir bijis attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL, MPL vai ATPL turētājs;
- b) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi attiecīgās gaisa kuģa tipa kvalifikācijas izsniegšanai, izmantojot šā tipa FFS; un
- c) turklāt, piesakoties uz SFI(A) sertifikātu daudzpilotu lidmašīnām vai uz SFI(PL) sertifikātu:
- 1) ir veicis vismaz 1 500 lidojumu stundas attiecīgi daudzpilotu lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa pilota statusā;
 - 2) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas pilota vai novērotāja statusā ir veicis vismaz:
 - i) 3 maršruta sektorus attiecīgā tipa gaisa kuģa pilota kabīnē; vai
 - ii) regulāro avioreisu 2 mācību simulācijas sesijas, ko attiecīgā tipa gaisa kuģa pilota kabīnē veic kvalificēta apkalpe. Šīs simulācijas nozīmē vismaz 2 lidojumus, katru 2 stundu ilgumā, starp 2 dažādiem lidlaukiem, tostarp attiecīgo pirmslidojuma plānošanu un instruktāžu;
- d) turklāt, piesakoties uz SFI(A) sertifikātu vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām:
- 1) ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas PIC statusā ar vienpilota lidmašīnām;
 - 2) ir vai ir bijis daudzdzinēju IR(A) turētājs; un
 - 3) ir izpildījis c) apakšpunkta 2) punkta prasības;
- e) turklāt, piesakoties uz SFI(H) sertifikātu:
- 1) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis vismaz 1 lidojumu stundu pilota vai novērotāja statusā attiecīgā tipa gaisa kuģa pilota kabīnē; un
 - 2) attiecībā uz daudzpilotu helikopteriem – ir ieguvis vismaz 1 000 lidojumu stundu pieredzi helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 350 stundu pieredzi daudzpilotu helikoptera pilota statusā;
 - 3) attiecībā uz vienpilota daudzdzinēju helikopteriem – ir veicis 500 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp 100 lidojumu stundas PIC statusā ar vienpilota daudzdzinēju helikopteriem;
 - 4) attiecībā uz vienpilota viendzinēja helikopteriem – ir veicis 250 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā.

FCL.930.SFI SFI – mācību kurss

a) SFI mācību kursā ir:

- 1) attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursa FSTD mācību daļa;
- 2) TRI mācību kurss.

b) SFI sertifikāta pretendents, kam ir attiecīgā tipa TRI sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita šā punkta prasības.

FCL.940.SFI SFI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu SFI sertifikāta derīguma termiņu, pretendents SFI sertifikāta derīguma termiņa laikā izpilda 2 no šādām 3 prasībām:

- 1) 50 stundas veic instruktora vai eksaminētāja funkcijā ar FSTD, no kurām vismaz 15 stundas veiktas 12 mēnešu laikā pirms SFI sertifikāta derīguma beigu datuma;
- 2) piedalās ATO nodrošinātās SFI prasmju atsvaidzināšanas mācībās;
- 3) nokārto attiecīgās kompetenču pārbaudes iedaļas saskaņā ar FCL.935.

b) Turklāt pretendents ar FFS nokārto kvalifikācijas pārbaudes kvalifikāciju izsniegšanai tādiem gaisa kuģu tipiem, uz kuriem attiecas iegūtās tiesības.

c) Vismaz katrai otrajai SFI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšanai sertifikāta turētājs izpilda a) apakšpunkta 3) punkta prasības.

d) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja SFI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents 12 mēnešu laikā pirms derīguma termiņa atjaunošanas:

- 1) apgūst SFI mācību kursa trenāžieru mācību daļu;
- 2) izpilda a) apakšpunkta 2) un 3) punkta prasības.

8. IEDAĻA

Īpašas prasības daudzpilotu apkalpes sadarbības instruktoram – MCCI

FCL.905.MCCI MCCI – tiesības un nosacījumi

a) MCCI ir tiesīgs vadīt mācību lidojumus:

- 1) MCC kursa praktisko daļu, kad tā netiek apvienota ar tipa kvalifikācijas mācībām; un
- 2) attiecībā uz MCCI(A) – MPL integrētā mācību kursa pamata līmeņa posmā, ja viņam/viņai ir vai ir bijis FI(A) vai IRI(A) sertifikāts.

FCL.910.MCCI MCCI – tiesību ierobežojumi

MCCI sertifikāta turētāja tiesības attiecas uz FNPT II/III MCC, FTD 2/3 vai FFS, ar kuru tika apgūts MCCI mācību kurss.

Tiesības var attiecināt uz citu gaisa kuģa tipu FSTD, ja turētājs ir apguvis MCCI praktisko mācību kursu ar šo tipu FNPT II/III MCC, FTD 2/3 vai FFS.

FCL.915.MCCI MCCI – priekšnosacījumi

MCCI sertifikāta pretendents:

a) ir vai ir bijis attiecīgās gaisa kuģu kategorijas CPL, MPL vai ATPL turētājs;

b) ir:

- 1) attiecībā uz lidmašīnām, dirižabļiem un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģiem – ieguvis vismaz 1 500 lidojumu stundu pieredzi daudzpilotu apkalpes lidojumu pilota statusā;
- 2) attiecībā uz helikopteriem – ieguvis vismaz 1 000 lidojumu stundu pieredzi daudzpilotu apkalpes lidojumu pilota statusā, no kurām vismaz 350 stundas ir lidojumi ar daudzpilotu helikopteriem.

FCL.930.MCCI MCCI – mācību kurss

a) MCCI mācību kursā ir vismaz:

- 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
- 2) tehniskās mācības ar FSTD tipu, kura mācības pretendents vēlas nodrošināt;
- 3) 3 praktisko mācību stundas, kas var būt mācību lidojumi vai MCC mācības ar attiecīgo FNPT II/III MCC, FTD 2/3 vai FFS šim nolūkam ATO norādīta TRI, SFI vai MCCI uzraudzībā. Šajās uzraudzīto mācību lidojumu stundās iekļauta pretendenta kompetenču pārbaude saskaņā ar FCL.920.

b) Pretendentiem, kam ir vai ir bijis FI, TRI, CRI, IRI vai SFI sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.

FCL.940.MCCI MCCI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

a) Lai pagarinātu MCCI sertifikāta derīguma termiņu, MCCI sertifikāta derīguma termiņa pēdējos 12 mēnešos pretendents ir izpildījis FCL.930.MCCI a) apakšpunkta 3) punkta prasības ar attiecīgā tipa FNPT II/III, FTD 2/3 vai FFS.

b) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja MCCI derīguma termiņš ir beidzies, pretendents izpilda FCL.930.MCCI a) apakšpunkta 2) un 3) punkta prasības ar attiecīgā tipa FNPT II/III MCC, FTD 2/3 vai FFS.

9. IEDAĻA***Īpašas prasības trenāžieru mācību lidojumu instruktoram – STI*****FCL.905.STI STI – tiesības un nosacījumi**

a) STI ir tiesīgs vadīt attiecīgās gaisa kuģu kategorijas trenāžieru mācību lidojumus:

- 1) apliecības izsniegšanai;
- 2) vienpilota lidmašīnu (izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģīto lidmašīnu), IR un klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai.

b) STI(A) papildu tiesības. STI(A) tiesības attiecas arī uz trenāžieru mācību lidojumiem MPL integrētā mācību kursa lidojumu pamatprasmju mācībās.

FCL.910.STI STI – tiesību ierobežojumi

STI tiesības attiecas uz FNPT II/III, FTD 2/3 vai FFS, ar kuru tika apgūts STI mācību kurss.

Tiesības var attiecināt uz citu gaisa kuģa tipu FSTD, ja turētājs:

- a) ir apguvis attiecīgā tipa TRI kursa FFS mācību daļu;
- b) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi attiecīgās gaisa kuģa tipa kvalifikācijas izsniegšanai, izmantojot šā tipa FFS;
- c) tipa kvalifikācijas kursā lidojumu instruktora eksaminētāja (FIE) uzraudzībā ir veicis vismaz vienu 3 stundas ilgu FSTD sesiju attiecībā uz STI pienākumiem attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā.

FCL.915.STI STI – priekšnosacījumi

STI sertifikāta pretendents:

- a) ir ieguvis vai 3 gadu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas bija ieguvis pilota apliecību un instruktora tiesības, kas atbilst kursam, kurā turētājs paredzējis nodrošināt mācības;

- b) 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ar FNPT ir nokārtojis attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas pārbaudi.

STI(A) pretendents, kas vēlas vadīt mācības tikai ar BITD, veic tikai tos uzdevumus, kas nepieciešami PPL(A) prasmju pārbaudei;

- c) turklāt, piesakoties uz STI(H) sertifikātu, 12 mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir veicis vismaz 1 lidojumu stundu novērotāja statusā attiecīgā tipa helikoptera pilotu kabīnē.

FCL.930.STI STI – mācību kurss

- a) STI mācību kursā ir vismaz 3 FIE uzraudzītas mācību lidojumu stundas saistībā ar ST pienākumiem ar FFS, FTD 2/3 vai FNPT II/III. Šajās uzraudzīto mācību lidojumu stundās iekļauta pretendenta kompetenču pārbaude saskaņā ar FCL.920.

Pretendenti, kas vēlas vadīt mācības tikai ar BITD, veic tikai mācību lidojumus ar BITD.

- b) STI(H) sertifikāta pretendentiem kursā ir arī attiecīgā TRI kursa FFS mācību daļa.

FCL.940.STI STI sertifikāta derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

- a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu STI sertifikāta derīguma termiņu, STI sertifikāta derīguma termiņa pēdējos 12 mēnešos pretendents:

- 1) ir vadījis vismaz 3 mācību lidojumu stundas ar FFS, FNPT II/III vai BITD kā daļu no CPL, IR, PPL vai klases vai tipa kvalifikācijas kursa; un
- 2) ar FFS, FTD 2/3 vai FNPT II/III, ar kuru parasti tiek veikti mācību lidojumi, ir nokārtojis attiecīgās gaisa kuģa klases vai tipa kvalifikācijas pārbaudes iedaļas saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu.

STI(A), kas vada mācības tikai ar BITD, kvalifikācijas pārbaudē ir tikai tādi uzdevumi, kas nepieciešami PPL(A) prasmju pārbaudei.

- b) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja STI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents:

- 1) piedalās STI prasmju atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO;
- 2) ar FFS, FTD 2/3 vai FNPT II/III, ar kuru parasti tiek veikti mācību lidojumi, nokārto attiecīgās gaisa kuģa klases vai tipa kvalifikācijas pārbaudes iedaļas saskaņā ar šīs daļas 9. pielikumu;

STI(A), kas vada mācības tikai ar BITD, kvalifikācijas pārbaudē ir tikai tādi uzdevumi, kas nepieciešami PPL(A) prasmju pārbaudei.

- 3) šim nolūkam ATO norādīta FI, CRI(A), IRI vai TRI(H) uzraudzībā vada vismaz 3 mācību lidojumu stundas kā daļu no CPL, IR, PPL vai klases vai tipa kvalifikācijas kursa. Vismaz 1 mācību lidojumu stundu uzrauga FIE(A).

10. IEDAĻA

Kalnu lidojumu instruktors – MI

FCL.905.MI MI – tiesības un nosacījumi

MI ir tiesīgs vadīt mācību lidojumus kalnu lidojumu kvalifikācijas izsniegšanai.

FCL.915.MI MI – priekšnosacījumi

MI sertifikāta pretendents:

- a) ieguvis FI, CRI vai TRI sertifikātu ar tiesībām, kas attiecas uz vienpilota lidmašīnām;
- b) ieguvis kalnu lidojumu kvalifikāciju.

FCL.930.MI MI – mācību kurss

- a) MI mācību kursā ir pretendenta kompetenču novērtējums saskaņā ar FCL.920.
- b) Pirms kursa sākšanas pretendenti ir nokārtojuši pirmsiestāšanās pārbaudes lidojumu kopā ar MI, kam ir FI sertifikāts, lai novērtētu viņu pieredzi un spēju sākt mācību kursu.

FCL.940.MI MI sertifikāta derīguma termiņš

MI sertifikāts ir derīgs FI, TRI vai CRI sertifikāta derīguma laikā.

11. IEDAĻA**Īpašas prasības pārbaudes lidojumu instruktoram – FTI****FCL.905.FTI FTI – tiesības un nosacījumi**

- a) Pārbaudes lidojumu instruktors (FTI) ir tiesīgs attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā vadīt mācības:
 - 1) 1. un 2. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikāciju izsniegšanai, ja viņam/viņai ir attiecīgā pārbaudes lidojumu kvalifikācijas kategorija;
 - 2) FTI sertifikāta izsniegšanai attiecīgajā pārbaudes lidojumu kvalifikācijas kategorijā, ja instruktoram ir vismaz 2 gadu pieredze pārbaudes lidojumu kvalifikācijas mācību vadīšanā.
- b) FTI tiesībās, ja ir iegūta 1. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikācija, iekļauta mācību lidojumu vadīšana arī attiecībā uz 2. kategorijas pārbaudes lidojumu kvalifikācijām.

FCL.915.FTI FTI – Priekšnosacījumi

FTI sertifikāta pretendents:

- a) ir ieguvis saskaņā ar FCL.820 izsniegtu pārbaudes lidojumu kvalifikāciju;
- b) ir veicis vismaz 2001. un 2. un kategorijas pārbaudes lidojumu stundas.

FCL.930.FTI FTI – mācību kurss

- a) FTI mācību kursā ir vismaz:
 - 1) mācību procesa vadīšana 25 stundu apjomā;
 - 2) tehniskās mācības 10 stundu apjomā, tostarp tehnisko zināšanu atjaunošana, mācību stundu materiālu sagatavošana un mācīšanas prasmju attīstīšana darbam klasē un ar treniņieriem;
 - 3) 5 praktisko lidojumu mācību stundas saskaņā ar FCL.905.FTI b) apakšpunktu kvalificēta FTI uzraudzībā. Šajās mācību lidojumu stundās iekļauta pretendenta kompetenču pārbaude saskaņā ar FCL.920.
- b) Prasību izpildes ieskaitīšana
 - 1) Pretendentiem, kam ir instruktora sertifikāts, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 1) punkta prasību izpildi.
 - 2) Turklāt pretendentiem, kam ir vai ir bijis FI vai TRI sertifikāts attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā, pilnā apjomā ieskaita a) apakšpunkta 2) punkta prasību izpildi.

FCL.940.FTI FTI – derīguma termiņa pagarināšana un atjaunošana

- a) Derīguma termiņa pagarināšana. Lai pagarinātu FTI sertifikāta derīguma termiņu, pretendents FTI sertifikāta derīguma termiņa laikā izpilda 1 no šādām prasībām:
 - 1) veic vismaz:
 - i) 50 pārbaudes lidojumu stundas, no kurām vismaz 15 lidojumu stundas veiktas 12 mēnešu laikā pirms FTI sertifikāta derīguma beigu datuma; un
 - ii) 5 pārbaudes lidojumu mācību lidojumu stundas 12 mēnešu laikā pirms FTI sertifikāta derīguma beigu datuma; vai

- 2) piedalās FTI prasmju atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO. Prasmju atsvaidzināšanas mācību pamatā ir FTI mācību kursa praktisko mācību lidojumu elements saskaņā ar FCL.930.FTI a) apakšpunkta 3) punktu un ietver vismaz 1 mācību lidojumu saskaņā ar FCL.905.FTI b) apakšpunktu kvalificēta FTI uzraudzībā.
- b) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja FTI sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendents piedalās FTI prasmju atsvaidzināšanas mācībās, ko nodrošina ATO. Prasmju atsvaidzināšanas mācības atbilst vismaz FCL.930.FTI a) apakšpunkta 3) punkta prasībām.

K APAKŠIEDAĻA

EKSAMINĒTĀJI

1. IEDAĻA

Kopīgās prasības

FCL.1000 Eksaminētāju sertifikāti

a) Vispārīgās prasības. Eksaminētāja sertifikāta turētāji:

- 1) ir ieguvuši līdzvērtīgu apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu atbilstīgi pilnvarām vadīt prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes un tiesībām vadīt attiecīgās mācības;
- 2) ir kvalificēti veikt PIC funkcijas prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes laikā, ja pārbaudi veic ar gaisa kuģi.

b) Īpašie nosacījumi

- 1) Ieviešot jaunu gaisa kuģi dalībvalstī vai ekspluatanta flotē, kad nav iespējams nodrošināt atbilstību šīs apakšiedaļas prasībām, kompetentā iestāde ir tiesīga izsniegt īpašu sertifikātu, kas piešķir prasmju pārbaudi un kvalifikācijas pārbaudi vadīšanas tiesības. Šāds sertifikāts attiecas tikai uz prasmju pārbaudēm un kvalifikācijas pārbaudēm, kas nepieciešamas jauna gaisa kuģu tipa ieviešanai, un tā derīguma termiņš nepārsniedz 1 gadu.
- 2) Saskaņā ar b) apakšpunkta 1) punktu izsniegta sertifikāta turētāji, kas vēlas pieteikties uz eksaminētāja sertifikātu, izpilda attiecīgās eksaminētāja kategorijas priekšnosacījumus un derīguma termiņa pagarināšanas prasības.

c) Eksaminācija ārpus dalībvalstu teritorijas

- 1) Neatkarīgi no a) punkta – ja prasmju vai kvalifikācijas pārbaudes nodrošina ATO, kas atrodas ārpus dalībvalstu teritorijas, dalībvalsts kompetentā iestāde ir tiesīga izsniegt eksaminētāja sertifikātu pretendentam, kuram ir pilota apliecība, kas izsniegta saskaņā ar ICAO 1. pielikumu, ja pretendents:
 - i) ir ieguvis vismaz tādu apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu, kas ir līdzvērtīgs tai, kurai atbilstīgi viņš/viņa drīkst vadīt prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes, un – jebkurā gadījumā – vismaz CPL.
 - ii) atbilst attiecīgā eksaminatoru sertifikāta izsniegšanas prasībām, kas noteiktas šajā apakšiedaļā; un
 - iii) kompetentajai iestādei apliecina adekvātu zināšanu līmeni par Eiropas aviācijas drošības noteikumiem, lai spētu īstenot eksaminatora tiesības saskaņā ar šo daļu.
- 2) Sertifikāts, kas minēts 1) punktā, ir ierobežots; tas paredz tiesības vienīgi sniegt prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes:
 - i) ārpus dalībvalstu teritorijas; un
 - ii) pilotiem, kas pietiekami labi pārvalda valodu, kādā tiek vadītas pārbaudes/eksāmeni.

FCL.1005 Tiesību ierobežojumi saistībā ar personisku ieinteresētību

Eksaminētāji nevada:

a) apliecības, kvalifikācijas vai sertifikāta pretendentu prasmju pārbaudes vai kompetenču pārbaudes:

- 1) ja šiem pretendentiem eksaminētāji ir vadījuši tās apliecības, kvalifikācijas vai tā sertifikāta mācību lidojumus, kura izsniegšanai tiek kārtota attiecīgā prasmju pārbaude vai kompetenču pārbaude; vai

2) ja viņi ir bijuši atbildīgi par prasmju pārbaudes pieteikumu saskaņā ar FCL.030 b) apakšpunktu;

b) prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes, ja viņi uzskata, ka viņu objektivitāte, iespējams, ir ietekmēta.

FCL.1010 Eksaminētāja sertifikāta priekšnosacījumi

Eksaminētāja sertifikāta pretendenti apliecina:

a) ar eksaminētāja tiesībām saistītas attiecīgas zināšanas, biogrāfiju un atbilstošu pieredzi;

b) ka viņiem iepriekšējo 3 gadu laikā nav piemērotas sankcijas, tādas kā saskaņā ar šo daļu izsniegto apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu, kuru turētāji tie ir, apturēšana, ierobežošana vai atsaukšana sakarā ar neatbilstību pamatregulai un tās īstenošanas noteikumiem.

FCL.1015 Eksaminētāju standartizācija

a) Eksaminētāja sertifikāta pretendenti apgūst standartizācijas kursu, ko nodrošina kompetentā iestāde vai ATO un ko apstiprinājusi kompetentā iestāde.

b) Standartizācijas kursā ir teorētiskās un praktiskās mācības, tostarp vismaz:

1) 2 prasmju pārbaudi, kvalifikācijas pārbaudi vai kompetenču pārbaudi vadīšana to apliecību, kvalifikāciju vai sertifikātu izsniegšanai, saistībā ar kurām pretendents vēlas iegūt tiesības veikt pārbaudes;

2) mācības par šajā daļā piemērojamajām prasībām, piemērojamajām gaisa kuģu ekspluatācijas prasībām, prasmju pārbaudi, kvalifikācijas pārbaudi un kompetenču pārbaudi vadīšanu, attiecīgo dokumentu sagatavošanu un ziņošanu;

3) instruktāža par valsts administratīvajām procedūrām un prasībām attiecībā uz personas datu aizsardzību, atbildību, negadījumu apdrošināšanu un nodevām.

c) Eksaminētāja sertifikāta turētāji nevada pretendenta prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes, ja pretendenta kompetentā iestāde nav tā pati, kas izsniedza eksaminētāja sertifikātu, un ja:

1) viņi nav informējuši pretendenta kompetento iestādi par nodomu vadīt prasmju pārbaudi, kvalifikācijas pārbaudi vai kompetenču pārbaudi un par viņiem kā eksaminētājiem piederošajām tiesībām;

2) viņi nav saņēmuši pretendenta kompetentās iestādes instruktāžu par b) apakšpunkta 3) punktā minētajiem elementiem.

FCL.1020 Eksaminētāju kompetences pārbaude

Eksaminētāja sertifikāta pretendenti savu kompetenci apliecina kompetentās iestādes inspektoram vai vadošajam eksaminētājam, ko šim nolūkam īpaši pilnvarojusi par eksaminētāja sertifikātu atbildīgā kompetentā iestāde, vadot prasmju pārbaudi, kvalifikācijas pārbaudi vai kompetenču pārbaudi un veicot tāda eksaminētāja funkcijas, kura tiesības pretendents vēlas iegūt, tostarp instruktāžu, prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes vadīšanu un tās personas novērtēšanu, kuras pārbaude tiek vadīta, mutisko iztaujāšanu un reģistrācijas dokumentu sagatavošanu.

FCL.1025 Eksaminētāja sertifikāta derīguma termiņš, tā pagarināšana un atjaunošana

a) Derīguma termiņš. Eksaminētāja sertifikāta derīguma termiņš ir 3 gadi.

b) Derīguma termiņa pagarināšana. Eksaminētāja sertifikāta derīguma termiņu pagarina, ja sertifikāta turētājs sertifikāta derīguma termiņa laikā:

1) katru gadu ir vadījis vismaz 2 prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes;

2) derīguma termiņa pēdējā gadā ir apmeklējis eksaminētāju prasmju atsvaidzināšanas semināru, ko nodrošina kompetentā iestāde vai ATO un ko apstiprinājusi kompetentā iestāde.

- 3) Vienu no prasmju pārbaudēm vai kvalifikācijas pārbaudēm, kas vadīta derīguma termiņa pēdējā gadā saskaņā ar 1) punktu, novērtē kompetentās iestādes inspektors vai vadošais eksaminētājs, ko šim nolūkam īpaši pilnvarojusi par eksaminētāja sertifikātu atbildīgā kompetentā iestāde.
- 4) Ja derīguma termiņa pagarināšanas pretendents ir vairāku eksaminētāja kategoriju tiesības, visu tiesību apvienoto derīguma termiņa pagarinājumu var nodrošināt, ja pretendents izpilda b) apakšpunkta 1) un 2) punkta un FCL.1020 prasības vienā no iegūtajām eksaminētāju kategorijām, saņemot kompetentās iestādes piekrišanu.
- c) Derīguma termiņa atjaunošana. Ja sertifikāta derīguma termiņš ir beidzies, pretendenti pirms tiesību izmantošanas atsākšanas izpilda b) apakšpunkta 2) punkta un FCL.1020 prasības.
- d) Eksaminētāja sertifikāta derīguma termiņu pagarina vai atjauno, ja pretendents apliecina konsekventu atbilstību FCL.1010 un FCL.1030 prasībām.

FCL.1030 Prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes un kompetenču pārbaudes vadīšana

- a) Vadot prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes un kompetenču pārbaudes, eksaminētāji:

- 1) nodrošina, ka saziņa ar pretendentu tiek veikta bez valodas barjerām;
- 2) pārliecinās, ka pretendents atbilst visām šajā daļā noteiktajām kvalifikācijas, mācību apguves un pieredzes prasībām tādas apliecības, kvalifikācijas vai sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, kuras prasmju pārbaude, kvalifikācijas pārbaude vai kompetenču pārbaude tiek kārtota;
- 3) informē pretendentu par sekām, ko rada nepilnīgas, neprecīzas vai nepatiesas informācijas sniegšana par mācībām un lidojumu pieredzi.

- b) Pēc prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes eksaminētājs:

- 1) informē pretendentu par pārbaudes rezultātu. Ja pārbaude nokārtota daļēji vai ja tā nav nokārtota, eksaminētājs informē pretendentu, ka viņam/viņai nav tiesību izmantot kvalifikācijas tiesības līdz pārbaudes pilnīgai nokārtošanai. Eksaminētājs izskaidro turpmākās mācību prasības un pretendenta apelācijas tiesības;
- 2) ja ir nokārtota kvalifikācijas pārbaude vai kompetenču pārbaude derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, pretendenta apliecībā vai sertifikātā apstiprina jauno kvalifikācijas vai sertifikāta derīguma beigu datumu, ja par pretendenta licenci atbildīgā kompetentā iestāde ir devusi attiecīgu pilnvarojumu;
- 3) pretendentam izsniedz parakstītu ziņojumu par prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi un bez kavēšanās iesniedz ziņojuma kopijas par pretendenta apliecību atbildīgajai kompetentajai iestādei un kompetentajai iestādei, kas izsniedza eksaminētāja sertifikātu. Ziņojumā iekļauj:
 - i) paziņojumu, ka eksaminētājs no pretendenta ir saņēmis informāciju par viņa/viņas pieredzi un apgūtajām mācībām un ka eksaminētājs uzskata šo pieredzi un apgūtās mācības par atbilstīgām šīs daļas piemērojamajām prasībām;
 - ii) apstiprinājumu, ka ir veikti visi nepieciešamie manevri un uzdevumi, kā arī informāciju par mutisko teorijas eksāmenu, ja tāds ticis kārtots. Ja kāds no punktiem nav nokārtots, eksaminētājs protokolā norāda šāda novērtējuma iemeslu;

- iii) prasmju pārbaudes, kvalifikācijas pārbaudes vai kompetenču pārbaudes rezultātu.

- c) Eksaminētāji 5 gadus saglabā protokolus ar informāciju par visām vadītajām prasmju pārbaudēm, kvalifikācijas pārbaudēm un kompetenču pārbaudēm un to rezultātiem.
- d) Pēc pieprasījuma, ko veic par eksaminētāja sertifikātu atbildīgā kompetentā iestāde vai par pretendenta apliecību atbildīgā kompetentā iestāde, eksaminētāji iesniedz visus protokolus, ziņojumus un jebkādu citu informāciju, kas nepieciešama uzraudzības veikšanai.

2. IEDAĻA

Īpašas prasības lidojumu eksaminētājiem – FE**FCL.1005.FE FE – tiesības un nosacījumi**

a) FE(A). Lidmašīnu FE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes PPL(A) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes saistītajām vienpilota klases un tipu kvalifikācijām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 1 000 lidojumu stundas lidmašīnas vai TMG pilota statusā, tostarp vismaz 250 mācību lidojumu stundas;
- 2) prasmju pārbaudes CPL(A) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes saistītajām vienpilota klases un tipu kvalifikācijām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 2 000 lidojumu stundas lidmašīnas vai TMG pilota statusā, tostarp vismaz 250 mācību lidojumu stundas;
- 3) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes LAPL(A) izsniegšanai, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas vai TMG pilota statusā, tostarp vismaz 100 mācību lidojumu stundas;
- 4) prasmju pārbaudes kalnu lidojumu kvalifikācijas izsniegšanai, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas lidmašīnas vai TMG pilota statusā, tostarp vismaz 500 pacelšanās un nosēšanās kalnu lidojumu kvalifikācijas mācību lidojumos.

b) FE(H). Helikopteru FE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes PPL(H) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes vienpilota viendzinēja helikopteru tipu kvalifikācijām, kas norādītas PPL(H), ja eksaminētājs ir veicis vismaz 1 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 250 mācību lidojumu stundas;
- 2) prasmju pārbaudes CPL(H) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes vienpilota viendzinēja helikopteru tipu kvalifikācijām, kas norādītas CPL(H), ja eksaminētājs ir veicis vismaz 2 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 250 mācību lidojumu stundas;
- 3) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes vienpilota viendzinēja helikopteru tipu kvalifikācijām, kas norādītas PPL(H) vai CPL(H), ja eksaminētājs ir izpildījis attiecīgi 1) un 2) punkta prasības un ir iegūta CPL(H) vai ATPL(H) un – attiecīgos gadījumos – IR(H);
- 4) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes LAPL(H) izsniegšanai, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 150 mācību lidojumu stundas.

c) FE(As). Dirižabļu FE ir tiesīgs vadīt prasmju pārbaudes PPL(As) un CPL(As) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas saistītajām dirižabļu tipu kvalifikācijām, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 500 lidojumu stundas dirižabļa pilota statusā, tostarp 100 mācību lidojumu stundas.

d) FE(S). Planieru FE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes SPL un LAPL(S) izsniegšanai, ja eksaminētājs ir veicis vismaz 300 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā, tostarp 150 mācību lidojumu stundas vai 300 palaišanas mācību lidojumos;
- 2) kvalifikācijas pārbaudes SPL tiesību attiecināšanai uz komerciāliem pārvadājumiem, ja eksaminētājs ir veicis 300 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā, tostarp 90 mācību lidojumu stundas;
- 3) prasmju pārbaudes SPL vai LAPL(S) tiesību attiecināšanai uz TMG, ja eksaminētājs ir veicis 300 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā, tostarp 50 mācību lidojumu stundas ar TMG.

e) FE(B). Gaisa balonu FE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes BPL un LAPL(B) izsniegšanai un prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes tiesību attiecināšanai uz citu gaisa balona klasi vai grupu, ja eksaminētājs ir veicis 250 lidojumu stundas gaisa balona pilota statusā, tostarp vismaz 50 mācību lidojumu stundas;
- 2) kvalifikācijas pārbaudes BPL tiesību attiecināšanai uz komerciāliem pārvadājumiem, ja eksaminētājs ir veicis 300 lidojumu stundas gaisa balona pilota statusā, tostarp 50 lidojumu stundas ar tās grupas gaisa baloniem, uz kuru vēlas attiecināt tiesības. 300 lidojumu stundu laikā iekļautas 50 mācību lidojumu stundas.

FCL.1010.FE FE – priekšnosacījumi

FE sertifikāta pretendents:

ir attiecīgās gaisa kuģu kategorijas FI sertifikāta turētājs.

3. IEDAĻA

Īpašas prasības tipa kvalifikācijas eksaminētājiem – TRE

FCL.1005.TRE TRE – tiesības un nosacījumi

a) TRE(A) un TRE(PL). Lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu TRE ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes attiecīgi lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu tipu kvalifikāciju pirmajai izsniegšanai;
- 2) kvalifikācijas pārbaudes tipu un IR derīguma termiņa pagarināšanai;
- 3) prasmju pārbaudes ATPL(A) izsniegšanai;
- 4) prasmju pārbaudes MPL izsniegšanai, ja eksaminētājs ir izpildījis FCL.925 prasības;
- 5) kompetenču pārbaudes attiecīgās gaisa kuģu kategorijas TRI vai SFI sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja eksaminētājs vismaz 3 gadus ir TRE.

b) TRE(H). TRE(H) ir tiesīgs vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes helikopteru tipu kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai;
- 2) kvalifikācijas pārbaudes IR derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, viendzinēja helikopteru IR(H) tiesību attiecināšanai uz daudzdzinēju helikoteriem, ja TRE(H) ir derīga IR(H);
- 3) prasmju pārbaudes ATPL(H) izsniegšanai;
- 4) kompetenču pārbaudes TRI(H) vai SFI(H) sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja eksaminētājs vismaz 3 gadus ir TRE.

FCL.1010.TRE TRE – priekšnosacījumi

a) TRE(A) un TRE(PL). Lidmašīnu un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu TRE sertifikāta pretendenti:

- 1) piesakoties uz daudzpilota lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu TRE sertifikātu, ir veikuši vismaz 1 500 lidojumu stundas attiecīgi daudzpilota lidmašīnas vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa pilota statusā, no kurām vismaz 500 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
- 2) piesakoties uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģīto lidmašīnu TRE sertifikātu, ir veikuši vismaz 500 lidojumu stundas vienpilota lidmašīnas pilota statusā, no kurām vismaz 200 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
- 3) ir attiecīgā tipa CPL vai ATPL un TRI sertifikāta turētāji;
- 4) piesakoties uz TRE sertifikāta sākotnējo izsniegšanu, ir veikuši vismaz 50 mācību lidojumu stundas TRI, FI vai SFI statusā ar attiecīgo tipu vai šā tipa FSTD.

b) TRE(H). Helikopteru TRE(H) sertifikāta pretendenti:

- 1) ir attiecīgā tipa TRI(H) sertifikāta turētāji vai, piesakoties uz vienpilota viendzinēja helikopteru sertifikātu, ir derīga FI(H) sertifikāta turētāji;
- 2) piesakoties uz TRE sertifikāta sākotnējo izsniegšanu, ir veikuši 50 mācību lidojumu stundas TRI, FI vai SFI statusā ar attiecīgo tipu vai šā tipa FSTD;
- 3) piesakoties uz daudzpilota helikopteru TRE sertifikātu, ir CPL(H) vai ATPL(H) turētāji un ir veikuši vismaz 1 500 lidojumu stundas daudzpilota helikoptera pilota statusā, no kurām vismaz 500 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
- 4) piesakoties uz vienpilota daudzdzinēju helikopteru sertifikātu:
 - i) ir veikuši vismaz 1 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, no kurām vismaz 500 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
 - ii) ir CPL(H) vai ATPL(H) un (attiecīgos gadījumos) derīga IR(H) sertifikāta turētāji;
- 5) piesakoties uz vienpilota viendzinēja helikopteru TRE sertifikātu:
 - i) ir veikuši vismaz 750 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, no kurām vismaz 500 lidojumu stundas veiktas PIC statusā;
 - ii) ir profesionāla helikoptera pilota apliecības turētāji.
- 6) Pirms vienpilota daudzdzinēju TRE(H) tiesību attiecināšanas uz tāda paša tipa daudzpilota daudzdzinēju helikopteriem turētājs veic vismaz 100 lidojumu stundas ar šāda tipa daudzpilota helikopteriem.
- 7) Piesakoties uz pirmo daudzpilota daudzdzinēju TRE sertifikātu, 1 500 stundu daudzpilota helikopteru lidojumu pieredzes prasības, ko nosaka b) apakšpunkta 3) punkts, var uzskatīt par izpildītām, ja pretendenti veikuši 500 lidojumu stundas PIC statusā ar tāda paša tipa daudzpilota helikopteriem.

4. IEDAĻA

Īpašas prasības klases kvalifikācijas eksaminētājam – CRE

FCL.1005.CRE CRE – tiesības

Attiecībā uz vienpilota lidmašīnām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, CRE ir tiesīgs vadīt:

- a) prasmju pārbaudes klases un tipa kvalifikāciju izsniegšanai;
- b) kvalifikācijas pārbaudes:
 - 1) klases vai tipa kvalifikāciju derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai;
 - 2) IR derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja CRE atbilst FCL.1010.IRE a) apakšpunkta prasībām.

FCL.1010.CRE CRE – priekšnosacījumi

CRE sertifikāta pretendenti:

- a) ir CPL(A), MPL(A) vai ATPL(A) turētāji ar vienpilota lidojumu tiesībām vai ir bijuši šādas apliecības turētāji un ir PPL(A) turētāji;
- b) ir attiecīgās klases vai tipa CRI sertifikāta turētāji;
- c) ir veikuši 500 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā.

5. IEDAĻA

Īpašas prasības instrumentālo lidojumu kvalifikācijas eksaminētājam – IRE**FCL.1005.IRE IRE – tiesības**

IRE sertifikāta turētājs ir tiesīgs vadīt IR izsniegšanas prasmju pārbaudes un IR derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas kvalifikācijas pārbaudes.

FCL.1010.IRE IRE – priekšnosacījumi

a) IRE(A). Lidmašīnu IRE sertifikāta pretendenti ir IRI(A) turētāji un ir veikuši:

- 1) 2 000 lidojumu stundas lidmašīnas pilota statusā; un
- 2) 450 lidojumu stundas atbilstīgi IFR, no kurām 250 stundas – instruktora statusā.

b) IRE(H). Helikopteru IRE sertifikāta pretendenti ir IRI(H) turētāji un ir veikuši:

- 1) 2 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā; un
- 2) 300 instrumentālu lidojumu stundas ar helikopteriem, no kurām 200 stundas – instruktora statusā.

c) IRE(As). Dirižabļu IRE sertifikāta pretendenti ir IRI(As) turētāji un ir veikuši:

- 1) 500 lidojumu stundas dirižabļa pilota statusā; un
- 2) 100 instrumentālu lidojumu stundas ar dirižabļiem, no kurām 50 stundas – instruktora statusā.

6. IEDAĻA

Īpašas prasības trenāžieru lidojumu eksaminētājam – SFE**FCL.1005.SFE SFE – tiesības un nosacījumi**

a) SFE(A) un SFE(PL). Lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu SFE ir tiesīgs ar FFS vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes attiecīgi daudzpilotu lidmašīnu vai vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu tipu kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai;
- 2) kvalifikācijas pārbaudes IR derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja SFE atbilst FCL.1010.IRE prasībām attiecīgajai gaisa kuģu kategorijai;
- 3) prasmju pārbaudes ATPL(A) izsniegšanai;
- 4) prasmju pārbaudes MPL izsniegšanai, ja eksaminētājs ir izpildījis FCL.925 prasības;
- 5) kompetenču pārbaudes attiecīgās gaisa kuģu kategorijas SFI sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja eksaminētājs vismaz 3 gadus ir SFE.

b) SFE(H). Helikopteru SFE ir tiesīgs ar FFS vadīt:

- 1) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes tipa kvalifikāciju izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai; un
- 2) kvalifikācijas pārbaudes IR derīguma termiņa pagarināšanai un atjaunošanai, ja SFE atbilst FCL.1010.IRE b) apakšpunkta prasībām;
- 3) prasmju pārbaudes ATPL(H) izsniegšanai;
- 4) prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes SFI(H) sertifikāta izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja eksaminētājs vismaz 3 gadus ir SFE.

FCL.1010.SFE SFE – priekšnosacījumi

a) SFE(A). Lidmašīnu SFE sertifikāta pretendenti:

- 1) ir vai ir bijuši attiecīgā lidmašīnas tipa ATPL(A), klases vai tipa kvalifikācijas un SFI (A) sertifikāta turētāji;
- 2) ir veikuši vismaz 1 500 lidojumu stundas daudzpilotu lidmašīnas pilota statusā;
- 3) piesakoties uz SFE sertifikāta sākotnējo izsniegšanu, ar attiecīgo tipu ir veikuši vismaz 50 trenāžieru mācību lidojumu stundas SFI(A) statusā.

b) SFE(H). Helikopteru SFE sertifikāta pretendenti:

- 1) ir vai ir bijuši atbilstīgā helikoptera tipa ATPL(H), tipa kvalifikācijas un SFI(H) sertifikāta turētāji;
- 2) ir veikuši vismaz 1 000 lidojumu stundas daudzpilotu helikoptera pilota statusā;
- 3) piesakoties uz SFE sertifikāta sākotnējo izsniegšanu, ar attiecīgo tipu ir veikuši vismaz 50 trenāžieru mācību lidojumu stundas SFI(H) statusā.

7. IEDAĻA***Īpašas prasības lidojumu instruktoru eksaminētājam – FIE*****FCL.1005.FIE FIE – tiesības un nosacījumi**

- a) FIE(A). Lidmašīnu FIE ir tiesīgs vadīt kompetenču pārbaudes vienpilota lidmašīnu FI(A), CRI(A), IRI(A) un TRI(A) sertifikātu izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja ir iegūts atbilstīgs instruktora sertifikāts.
- b) FIE(H). Helikopteru FIE ir tiesīgs vadīt kompetenču pārbaudes FI(H), IRI(H) un TRI(H) sertifikātu izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja ir iegūts atbilstīgs instruktora sertifikāts.
- c) FIE (As), (S), (B). Planieru, planieru ar dzinēju, gaisa balonu un dirižabļu FIE ir tiesīgs vadīt kompetenču pārbaudes attiecīgās gaisa kuģu kategorijas instruktora sertifikātu izsniegšanai, derīguma termiņa pagarināšanai vai atjaunošanai, ja ir iegūts atbilstīgs instruktora sertifikāts.

FCL.1010.FIE FIE – priekšnosacījumi

a) FIE(A). Lidmašīnu FIE sertifikāta pretendenti,

ja ir runa par pretendentiem, kas vēlas vadīt kompetenču pārbaudes:

- 1) ir – attiecīgi – atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji;
- 2) ir veikuši 2 000 lidojumu stundas lidmašīnu vai TMG pilota statusā; un
- 3) ir veikuši vismaz 100 lidojumu stundas, apmācot instruktora sertifikāta pretendētus.

b) FIE(H). Helikopteru FIE sertifikāta pretendenti:

- 1) ir – attiecīgi – atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji;
- 2) ir veikuši 2 000 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā;
- 3) ir veikuši vismaz 100 lidojumu stundas, apmācot instruktora sertifikāta pretendētus.

c) FIE(As). Dirižabļu FIE sertifikāta pretendenti:

- 1) ir veikuši 500 lidojumu stundas dirižabļa pilota statusā;
- 2) ir veikuši vismaz 20 lidojumu stundas, apmācot FI(AS) sertifikāta pretendētus;
- 3) ir atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji.

d) FIE(S). Planieru FIE sertifikāta pretendenti:

- 1) ir atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji;
- 2) ir veikuši 500 lidojumu stundas planiera vai planiera ar dzinēju pilota statusā;
- 3) ir veikuši:
 - i) ja sertifikāta pretendenti vēlas vadīt kompetenču pārbaudes ar TMG – 10 stundas vai 30 pacelšanās, apmācot TMG instruktora sertifikāta pretendētus;
 - ii) visos citos gadījumos – 10 stundas vai 30 palaišanas, apmācot instruktora sertifikāta pretendētus.

e) FIE(B). Gaisa balonu FIE sertifikāta pretendenti:

- 1) ir atbilstīga instruktora sertifikāta turētāji;
 - 2) ir veikuši 350 lidojumu stundas gaisa balona pilota statusā;
 - 3) ir pavadījuši 10 stundas instruktora sertifikāta pretendentu apmācībā.
-

*1. papildinājums***Teorētisko zināšanu prasību izpildes ieskaitīšana****A. TEORĒTISKO ZINĀŠANU PRASĪBU IZPILDES IESKAITĪŠANA CITAS GAISA KUĢU KATEGORIJAS PILOTA APLIECĪBAS IZSNIEGŠANAI – IZLĪDZINĀŠANAS MĀCĪBU UN EKSĀMENU PRASĪBAS****1. LAPL, PPL, BPL un SPL**

1.1. LAPL turētājam, kurš pieteicies LAPL saņemšanai citā gaisa kuģu kategorijā, pilnā apjomā ieskaita teorētiskās zināšanas vispārīgajos priekšmetos, kas noteikti FCL.120 a) apakšpunktā.

1.2. Neskarot iepriekšējo punktu: citas gaisa kuģu kategorijas apliecības turētājs, kas pieteicies uz LAPL, PPL, BPL vai SPL, atbilstīgā līmenī apguvis teorētiskās mācības un nokārto teorētiskos eksāmenus šādos priekšmetos:

— lidojuma principi,

— ekspluatācijas procedūras,

— lidojuma tehniskais raksturojums un plānošana,

— vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem, navigācija.

1.3. LAPL turētājam, kas piesakās uz PPL, BPL vai SPL tādā pašā gaisa kuģu kategorijā, pilnā apjomā ieskaita teorētisko mācību un eksāmenu prasību izpildi.

2. CPL

2.1. CPL pretendents, kam ir CPL citā gaisa kuģu kategorijā, ir apguvis apstiprinātu teorētisko izlīdzināšanas mācību kursu atbilstīgi atšķirībām starp dažādo gaisa kuģu kategoriju CPL mācību programmām.

2.2. Pretendents nokārto teorētiskos eksāmenus, kā noteikts šajā daļā, šādos mācību priekšmetos attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā:

021 – vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem: gaisa kuģa korpus un sistēmas, elektronika, spēka iekārta, avārijas situācijās lietojamās iekārtas,

022 – vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem: instrumenti,

032/034 – augstas veikspējas lidmašīnas vai – attiecīgi – helikopteri,

070 – ekspluatācijas procedūras un

080 – lidojuma principi.

2.3. CPL pretendents, kas nokārtojis tādas pašas gaisa kuģu kategorijas attiecīgos IR teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi šādos mācību priekšmetos:

— cilvēka veikspēja,

— meteoroloģija.

3. ATPL

3.1. ATPL pretendents, kam ir ATPL citā gaisa kuģu kategorijā, ir apguvis teorētisko izlīdzināšanas mācību kursu, ko nodrošina ATO, atbilstīgi atšķirībām starp ATPL mācību programmām dažādās gaisa kuģu kategorijās.

3.2. Pretendents nokārto teorētiskos eksāmenus, kā noteikts šajā daļā, šādos mācību priekšmetos attiecīgajā gaisa kuģu kategorijā:

021 – vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem: gaisa kuģa korpuss un sistēmas, elektronika, spēka iekārta, avārijas situācijās lietojamās iekārtas,

022 – vispārīgas zināšanas par gaisa kuģiem: instrumenti,

032 – veikspēja,

070 – ekspluatācijas procedūras un

080 – lidojuma principi.

3.3. ATPL(A) pretendents, kas nokārtojis attiecīgo CPL(A) teorētisko eksāmenu, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi priekšmetā "VFR sakari".

3.4. ATPL(H) pretendents, kas nokārtojis attiecīgos CPL(H) teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi šādos mācību priekšmetos:

— aviāciju regulējošie normatīvie akti,

— lidojuma principi (helikopteri),

— VFR sakari.

3.5. ATPL(A) pretendents, kas nokārtojis attiecīgo IR(A) teorētisko eksāmenu, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi mācību priekšmetā "IFR sakari".

3.6. ATPL(H) pretendents, kam ir IR(H) un kas ir nokārtojis attiecīgos CPL(H) eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi šādos mācību priekšmetos:

— lidojuma principi (helikopteri),

— VFR sakari.

4. IR

4.1. IR pretendents, kas nokārtojis attiecīgos tās pašas gaisa kuģu kategorijas CPL teorētiskos eksāmenus, ieskaita teorētisko zināšanu prasību izpildi šādos mācību priekšmetos:

— cilvēka veikspēja,

— meteoroloģija.

4.2. IR(H) pretendents, kas nokārtojis attiecīgos ATPL(H) VFR teorētiskos eksāmenus, nokārto šādus eksāmenus:

— aviāciju regulējošie normatīvie akti,

— lidojuma plānošana un uzraudzība,

— radionavigācija,

— IFR sakari.

2. papildinājums

Valodu prasmes novērtējuma skala – eksperta, paaugstināts un operatīvais līmenis

Līmenis	Izruna	Struktūra	Vārdu krājums	Valodas plūdums	Izpratnes spējas	Mijiedarbība
Eksperta līmenis (6. līmenis)	Izruna, uzsvars, ritms un intonācija, ko var ietekmēt pirmā valoda vai reģionāli varianti, tomēr gandrīz nemaz netraucē uztveri.	Gan elementāras, gan sarežģītas gramatiskās struktūras un teikumu modeļus konsekventi lieto pienācīgi.	Vārdu krājuma apjoms un precizitāte ir pietiekama, lai lietpratīgi sazinātos par daudziem un dažādiem zināmiem un nezināmiem tematiem. Vārdu krājums ir bagāts ar vārdkopām, niansēts un liecina par noskaņu izpratni.	Spēj izvērsti runāt, valodai dabiski plūstot, bez piepūles. Stilistisku apsvērumu dēļ dažādo runu, piemēram, lai uzsvērtu svarīgāko. Spontāni izmanto pienācīgas diskursa zīmes un pārejas.	Izpratne visu laiku ir precīza gandrīz visos kontekstos, ir valodniecisku un kultūras nianšu izpratne.	Mijiedarbojas bez pūlēm gandrīz visās situācijās. Jūt verbālas un neverbālas nianšes un pareizi uz tām reaģē.
Paaugstināts līmenis (5. līmenis)	Izruna, uzsvars, ritms un intonācija, ko var ietekmēt pirmā valoda vai reģionāli varianti, faktiski nemaz netraucē uztveri.	Pamata gramatiskās struktūras un teikumu modeļi visu laiku tiek veidoti atzīstamā līmenī. Mēģina lietot arī sarežģītu teikuma uzbūvi, taču ar kļūdām, kas dažreiz traucē uztvert jēgu.	Vārdu krājuma apjoms un precizitāte ir pietiekama, lai lietpratīgi sazinātos par vispārējiem, konkrētiem un ar darbu saistītiem tematiem. Visu laiku un veiksmīgi pārveido teikumus. Reizēm lieto vārdu pārnestās nozīmes.	Spēj runāt ilgi un relatīvi viegli par pazīstamiem tematiem, taču var neizmantot runas plūsmas dažādošanu kā stilistisku līdzekli. Var izmantot pienācīgas diskursa zīmes vai pārejas.	Izpratne ir precīza, runājot par vispārējiem, konkrētiem un ar darbu saistītiem tematiem, un gandrīz precīza, runājot par sastopoties ar valodniecisku vai situatīvu sarežģījumu vai neparedzētu notikumu pavērsieni. Spēj saprast dažādus runas variantus (dialektus un/vai akcentus) vai noskaņas.	Atbildes ir tūlītējas, pienācīgas un plašas. Runātāja/klausītāja attiecības pārvalda lietpratīgi.
Operatīvais līmenis (4. līmenis)	Izruna, uzsvars, ritms un intonācija, ko ietekmē pirmā valoda vai reģionālas variācijas, tikai reizēm traucē uztveri.	Pamata gramatiskās struktūras un teikumu modeļus izmanto ar izdomu, parasti tos pārvalda labi. Var gadīties kļūdas, jo īpaši neparastos vai neparedzētos apstākļos, taču tas reti traucē uztvert jēgu.	Vārdu krājuma apjoms un precizitāte ir pietiekama, lai efektīvi sazinātos par vispārējiem, konkrētiem un ar darbu saistītiem tematiem. Bieži spēj veiksmīgi pārveidot teikumus, ja neparastos vai negaidītos apstākļos pietrūkst vārdu krājuma.	Noteiktā ritmā valodu pagausina. Brīžiem valodas veiklība var pazust, pārejot no iestudētas vai frāžainas runas uz spontānu mijiedarbību, taču tas netraucē efektīvi sazināties. Ierobežoti lieto diskursa zīmes un pārejas. Paužu aizpildījums uzmanību nenovērš.	Izpratne lielākoties ir precīza, runājot par vispārējiem, konkrētiem un ar darbu saistītiem tematiem, ja izmantotais akcents vai variācija ir pietiekami saprotama šīs valodas lietotāju starptautiskai kopienai. Runājot par sastopoties ar valodisku vai situatīvu sarežģījumu vai neparedzētu notikumu pavērsieni, izpratne var būt gausāka vai jāizmanto noskaidrošanas paņēmieni.	Parasti atbildes ir tūlītējas, pienācīgas un plašas. Sāk un uztur informācijas apmaiņu pat neparedzētu notikumu pavērsieni gadījumos. Pietiekami labi risina kļājus pārpratumus: pārbauda, pārliecinās vai noskaidro.

Piezīme: 2. pielikuma sākotnējais teksts ir pārņemts uz AMC, skatīt arī paskaidrojumu.

3. papildinājums

Mācību kursi CPL un ATPL izsniegšanai

1. Šis pielikums nosaka dažādu mācību kursu prasības CPL un ATPL izsniegšanai ar IR vai bez tās.
2. Pretendents, kas mācību kursa laikā vēlas pāriet uz citu ATO, iesniedz pieteikumu kompetentajai iestādei, lai tā novērtētu nepieciešamo mācību stundu skaitu.

A. ATP integrētais mācību kurss – lidmašīnas**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. ATP(A) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu otrā pilota funkciju pildīšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni komerciālu gaisa pārvadājumu daudzpilotu daudzdzinēju lidmašīnu lidojumos un lai iegūtu CPL(A)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt ATP(A) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no iepriekš veiktajiem lidojumiem, bet ieskaitītā lidojumu pieredze nepārsniedz 40 stundas (vai 45 stundas, ja ir iegūta nakts lidojumu kvalifikācija), un no tām 20 stundas var ieskaitīt apmācības nolidojumu ar instruktoru laika prasību izpildē.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības ATPL(A) nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi; un
 - c) MCC mācības lidojumi ar daudzpilotu lidmašīnām.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu ATP(A) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. ATP(A) teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 750 stundu apjomā.
7. MCC mācību kursā ir teorētiskās mācības un uzdevumi vismaz 25 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

8. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir ATPL(A) turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

9. Mācību lidojumi, neskaitot tipa kvalifikācijas mācības, kopumā veido vismaz 195 stundas, tostarp pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 55 stundas no visa mācību kursa var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 195 stundās pretendenti veic vismaz:
 - a) 95 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām ne vairāk kā 55 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks;
 - b) 70 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp lidojumus atbilstīgi VFR un instrumentālus lidojumus kā studentpilots gaisa kuģa kapteiņa (SPIC) statusā. Instrumentālo lidojumu laiku SPIC statusā ieskaita kā lidojumu laiku PIC statusā ne vairāk kā 20 stundu apjomā;
 - c) 50 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumus atbilstīgi VFR vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
 - d) 5 lidojumu stundas naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru ar vismaz 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos; un

e) 115 instrumentālā laika stundas, no kurām vismaz:

- 1) 20 stundas SPIC statusā;
- 2) 15 stundas ir MCC apguve, kam atļauts izmantot FFS vai FNPT II;
- 3) 50 stundas ir instrumentālie mācību lidojumi, no kuriem ne vairāk kā:
 - i) 25 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I; vai
 - ii) 40 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT II, FTD 2 vai FFS, no kurām ne vairāk kā 10 stundas var būt mācības ar FNPT I.

Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika. Netiek ieskaitīts mācību laiks ar BITD.

f) 5 lidojumu stundas ar lidmašīnu, kas sertificēta vismaz 4 personu pārvadāšanai un kam ir maināma soļa propellers un ievēlējama šasija.

PRASMJU PĀRBAUDE

10. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(A) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnu un IR prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju lidmašīnu.

B. ATP moduļu mācību kurss – lidmašīnas

1. ATPL(A) pretendenti, kas teorētiskās mācības apguvuši moduļu mācību kursā:

a) ir vismaz PPL(A) turētāji, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu; un

apgūst teorētiskās mācības vismaz šādā apjomā:

- 1) pretendenti ar PPL(A): 650 stundas;
- 2) pretendenti ar CPL(A): 400 stundas;
- 3) pretendenti ar IR(A): 500 stundas;
- 4) pretendenti ar CPL(A) un IR(A): 250 stundas.

Teorētiskās mācības apgūst pirms ATPL(A) prasmju pārbaudes.

C. CPL/IR integrētais mācību kurss – lidmašīnas

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. CPL(A) un IR(A) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu nepieciešamo kvalifikācijas līmeni komerciālu gaisa pārvadājumu lidojumu veikšanai ar vienpilota viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnām un lai iegūtu CPL(A)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(A)/IR integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpieņacējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no iepriekš veiktajiem lidojumiem, bet ieskaitītā lidojumu pieredze nepārsniedz 40 stundas (vai 45 stundas, ja ir iegūta nakts lidojumu kvalifikācija), un no tām 20 stundas var ieskaitīt apmācības nolidojumu ar instruktoru laika prasību izpildē.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(A) un IR nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL/IR(A) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. CPL(A)/IR teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 500 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(A) un IR turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi, neskaitot tipa kvalifikācijas mācības, kopumā veido vismaz 180 stundas, tostarp pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 40 stundas no visa mācību kursa var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 180 stundās pretendenti veic vismaz:

- a) 80 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām ne vairāk kā 40 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks;
- b) 70 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp lidojumus atbilstīgi VFR un instrumentālus lidojumus, ko var veikt SPIC statusā. Instrumentālo lidojumu laiku SPIC statusā ieskaita kā lidojumu laiku PIC statusā ne vairāk kā 20 stundu apjomā;
- c) 50 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumus atbilstīgi VFR vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- d) 5 lidojumu stundas naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru ar vismaz 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos; un
- e) 100 instrumentālā laika stundas, no kurām vismaz:
 - 1) 20 stundas SPIC statusā; un
 - 2) 50 stundas ir instrumentālie mācību lidojumi, no kuriem ne vairāk kā:
 - i) 25 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I, vai
 - ii) 40 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT II, FTD 2 vai FFS, no kurām ne vairāk kā 10 stundas var būt mācības ar FNPT I.

Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika. Netiek ieskaitīts mācību laiks ar BITD.

- f) 5 lidojumu stundas ar lidmašīnu, kas sertificēta vismaz 4 personu pārvadāšanai un kam ir maināma soļa propellers un ievēlams šasija.

PRASMJU PĀRBAUDES

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(A) prasmju pārbaudi un IR prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnu.

D. CPL integrētais mācību kurss – lidmašīnas

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. CPL(A) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu CPL(A) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(A) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpieņacējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no iepriekš veiktajiem lidojumiem, bet ieskaitītā lidojumu pieredze nepārsniedz 40 stundas (vai 45 stundas, ja ir iegūta nakts lidojumu kvalifikācija), un no tām 20 stundas var ieskaitīt apmācības nolidojumu ar instruktoru laika prasību izpildē.

4. Mācību kursā ir:

- a) teorētiskās mācības CPL(A) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
- b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL(A) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. CPL(A) teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 350 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(A) turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi, neskaitot tipa kvalifikācijas mācības, kopumā veido vismaz 150 stundas, tostarp pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 5 stundas no visa mācību kursa var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 150 stundās pretendenti veic vismaz:

- a) 80 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks;
- b) 70 stundas PIC statusā;
- c) 20 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumus atbilstīgi VFR vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- d) 5 lidojumu stundas naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru ar vismaz 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos;
- e) 10 instrumentālo mācību lidojumu stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNTP I, FTD 2, FNPT II vai FFS. Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika. Netiek ieskaitīts mācību laiks ar BITD;
- f) 5 lidojumu stundas ar lidmašīnu, kas sertificēta vismaz četru personu pārvadāšanai un kam ir maināma soļa propellers un ievēlējama šasija.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(A) prasmju pārbaudi ar viendzinēju vai daudzdzinēju lidmašīnu.

E. CPL moduļu mācību kurss – lidmašīnas

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

- 1. CPL(A) moduļu mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana PPL(A) turētājiem, lai sasniegtu CPL(A) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
- 2. Pirms CPL(A) moduļu mācību kursa sākšanas pretendents ir jābūt saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(A) turētājam.
- 3. Pirms mācību lidojumu sākšanas pretendents:
 - a) ir veicis 150 lidojumu stundas;
 - b) ir izpildījis daudzdzinēju lidmašīnu klases vai tipa kvalifikācijas saņemšanas priekšnosacījumus saskaņā ar H apakšiedaļu, ja prasmju pārbaudē izmanto daudzdzinēju lidmašīnu.
- 4. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(A) moduļu mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO. Teorētiskās mācības var apgūt ATO, kas nodrošina tikai teorētiskās mācības.

5. Mācību kursā ir:

- a) teorētiskās mācības CPL(A) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
- b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā CPL(A) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 250 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(A) turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

- 8. Pretendentiem bez IR nodrošina vismaz 25 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp 10 instrumentālo mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar BITD, FNPT I vai II, FTD 2 vai FFS.
- 9. Pretendentiem ar derīgu IR(A) pilnā apjomā ieskaita instrumentālo mācību nolidojumu ar instruktoru laiku. Pretendentiem ar derīgu IR(H) ieskaita ne vairāk par 5 instrumentālo mācību nolidojumu ar instruktoru stundām; šādā gadījumā vismaz 5 instrumentālo mācību nolidojumu stundas veic lidmašīnā. Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika.
- 10. a) Pretendentiem ar IR nodrošina vismaz 15 stundas apmācības vizuālos nolidojumus ar instruktoru.
b) Pretendentiem bez lidmašīnu nakts lidojumu kvalifikācijas papildus nodrošina vismaz 5 nakts mācību lidojumu stundas, no kurām 3 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru, tostarp vismaz 1 maršruta navigācijas stunda un 5 patstāvīgas pacelšanās un nolaišanās ar pilnīgu apstāšanos.
- 11. Vismaz 5 lidojumu stundas veic ar lidmašīnu, kas sertificēta vismaz 4 personu pārvadāšanai un kam ir maināma soļa propellers un ievēlīga šasija.

PIEREDZE

12. CPL(A) pretendents ir veicis 200 mācību lidojumu stundas, tostarp vismaz:

- a) 100 lidojumu stundas PIC statusā, tostarp 20 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 540 km (300 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- b) 5 lidojumu stundas naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru ar vismaz 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgas pacelšanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos; un
- c) 10 instrumentālo mācību lidojumu stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNTP I, FNPT II vai FFS. Pretendentam, kam ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāts, ieskaita ne vairāk kā 10 stundas no instrumentālā mācību laika. Netiek ieskaitīts mācību laiks ar BITD;
- d) 6 lidojumu stundas veic ar daudzdzinēju lidmašīnu.
- e) PIC statusā veikto lidojumu laiku ar citu kategoriju gaisa kuģiem 200 lidojumu stundu laikā var ieskaitīt šādos gadījumos:
 - i) 30 lidojumu stundas ar helikopteriem, ja pretendents ir PPL(H) turētājs; vai
 - ii) 100 lidojumu stundas ar helikopteriem, ja pretendents ir CPL(H) turētājs; vai
 - iii) 30 lidojumu stundas ar TMG vai planieriem; vai
 - iv) 30 lidojumu stundas ar dirižabļiem, ja pretendents ir PPL(As) turētājs; vai
 - v) 60 lidojumu stundas ar dirižabļiem, ja pretendents ir CPL(As) turētājs.

PRASMJU PĀRBAUDE

13. Pēc mācību lidojumu apguves un attiecīgo pieredzes prasību izpildes pretendents kārto CPL(A) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju lidmašīnu.

F. ATP/IR integrētais mācību kurss – helikopteri

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. ATP(H)/IR integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu otrā pilota funkciju pildīšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni komerciālu gaisa pārvadājumu daudzpilotu daudzdzinēju helikopteru lidojumos un lai iegūtu CPL(H)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt ATP(H)/IR integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpieņacējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no attiecīgajām pieredzes prasībām, bet ne vairāk kā:
 - a) 40 stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 50 stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt apmācības nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta helikopteru nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības ATPL(H) un IR nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi; un
 - c) MCC mācības lidojumiem ar daudzpilotu helikopteriem.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu ATP(H)/IR mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. ATP(H)/IR teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 750 stundu apjomā.
7. MCC mācību kursā ir teorētiski mācību uzdevumi vismaz 25 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

8. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir ATPL(H) un IR turētājam.

MĀCĪBU LIDOJUMI

9. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 195 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā. Šajās 195 stundās pretendenti veic vismaz:
 - a) 140 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:
 - 1) 75 vizuālo mācību stundās var būt:
 - i) 30 stundas ar helikoptera FFS, C/D līmenis, vai
 - ii) 25 stundas ar FTD 2/3, vai
 - iii) 20 stundas ar helikoptera FNTP II/III, vai
 - iv) 20 stundas ar lidmašīnu vai TMG;
 - 2) 50 instrumentālās mācību stundās var būt:
 - i) ne vairāk kā 20 stundas ar helikoptera FFS, FTD 2/3 vai FNTP II/III, vai
 - ii) 10 stundas vismaz ar helikoptera FNTP I vai lidmašīnu;

3) 15 stundas ir MCC apguve, kur atļauts izmantot helikoptera FFS vai FTD 2/3(MCC), vai FNPT II/III(MCC).

Ja mācību lidojumos izmantotais helikopters atšķiras no helikoptera FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz apjomam, ko piešķir par helikoptera FNPT II/III.

- b) 55 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 40 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus.
- c) 50 maršruta lidojumu stundas, tostarp vismaz 10 maršruta lidojumu stundas SPIC statusā atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- d) 5 lidojumu stundas ar helikopteriem veic naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
- e) 50 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru mācību stundās ir:
 - i) 10 pamata instrumentālo mācību lidojumu stundas; un
 - ii) 40 IR mācību stundas, tostarp vismaz 10 stundu mācības ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.

PRASMJU PĀRBAUDE

10. Pēc attiecīgo mācību lidojumu apguves pretendents kārtā CPL(H) prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju helikopteru un IR prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts, un izpilda MCC mācību prasības.

G. ATP integrētais mācību kurss – helikopteri

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

- 1. ATP(H) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu otrā pilota funkciju pildīšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni komerciālo gaisa pārvadājumu daudzpilotu daudzdzinēju helikopteru lidojumos ar VFR tiesībām un lai iegūtu CPL(H).
- 2. Pretendents, kas vēlas apgūt ATP(H) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
- 3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpieņacējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no attiecīgajām pieredzes prasībām, bet ne vairāk kā:
 - a) 40 stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 50 stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt apmācības nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta helikopteru nakts lidojumu kvalifikācija.
- 4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības ATPL(H) nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) vizuālie un pamata instrumentālie mācību lidojumi; un
 - c) MCC mācības lidojumiem ar daudzpilotu helikopteriem.
- 5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu ATP(H) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

- 6. ATP(H) teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 650 stundu apjomā.
- 7. MCC mācību kursā ir teorētiski mācību uzdevumi vismaz 20 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

8. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir ATPL(H).

MĀCĪBU LIDOJUMI

9. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 150 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā. Šajās 150 stundās pretendenti veic vismaz:

- a) 95 apmācību nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:

- i) 75 vizuālo mācību stundās var būt:

- 1) 30 stundas ar helikoptera FFS, C/D līmenis, vai
- 2) 25 stundas ar helikoptera FTD 2/3, vai
- 3) 20 stundas ar helikoptera FNTP II/III, vai
- 4) 20 stundas ar lidmašīnu vai TMG;

- ii) 10 pamata instrumentālo mācību lidojumu stundās var būt 5 stundas ar vismaz helikoptera FNTP I vai lidmašīnu;

- iii) 10 stundas MCC, kuras nolūkos: var izmantot helikopteru FFS vai FTD 2,3(MCC) vai FNPT II/III(MCC).

Ja mācību lidojumos izmantotais helikopters atšķiras no helikoptera FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz apjomam, ko piešķir par helikoptera FNPT II/III.

- b) 55 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 40 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus;
- c) 50 maršruta lidojumu stundas, tostarp vismaz 10 maršruta lidojumu stundas SPIC statusā atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- d) 5 lidojumu stundas ar helikopteri veic naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nosēšanās.

PRASMJU PĀRBAUDE

10. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(H) prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju helikopteru un izpilda MCC mācību prasības.

H. ATP moduļu mācību kurss – helikopteri

1. ATPL(H) pretendenti, kas apgūst teorētiskās zināšanas moduļu mācību kursā, ir vismaz PPL(H) turētāji un 18 mēnešos apgūst mācības vismaz šādā apjomā:

- a) pretendentiem, kas ir PPL(H) turētāji, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu: 550 stundas;
- b) pretendentiem, kas ir CPL(H) turētāji: 300 stundas.

2. ATPL(H)/IR pretendenti, kas apgūst teorētiskās zināšanas moduļu mācību kursā, ir vismaz PPL(H) turētāji un apgūst mācības vismaz šādā apjomā:

- a) pretendentiem, kas ir PPL(H) turētāji: 650 stundas;
- b) pretendentiem, kas ir CPL(H) turētāji: 400 stundas;
- c) pretendentiem, kas ir IR(H) turētāji: 500 stundas;
- d) pretendentiem, kas ir ar CPL(H) un IR(H) turētāji: 250 stundas.

I. CPL/IR integrētais mācību kurss – helikopteri**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. CPL(H)/IR integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu nepieciešamo kvalifikācijas līmeni lidojumu veikšanai ar vienpilota daudzdzinēju helikopteri un lai iegūtu daudzdzinēju helikopteru CPL(H)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(H)/IR integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no attiecīgajām pieredzes prasībām, bet ne vairāk kā:
 - a) 40 stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 50 stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt apmācības nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta helikopteru nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(H) un IR, kā arī sākotnējai daudzdzinēju helikoptera tipa kvalifikācijai nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL(H)/IR mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. CPL(H)/IR teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 500 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(H) un IR.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 180 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā. Šajās 180 stundās pretendenti veic vismaz:
 - a) 125 apmācību nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:
 - i) 75 vizuālo mācību stundas, kur var iekļaut:
 - 1) 30 stundas ar helikoptera FFS, C/D līmenis, vai
 - 2) 25 stundas ar helikoptera FTD 2/3, vai
 - 3) 20 stundas ar helikoptera FNTP II/III, vai
 - 4) 20 stundas ar lidmašīnu vai TMG;
 - ii) 50 instrumentu mācību stundas, kur var iekļaut:
 - 1) ne vairāk kā 20 stundas ar helikoptera FFS, FTD 2/3 vai FNTP II/III, vai
 - 2) 10 stundas vismaz ar helikoptera FNTP I vai lidmašīnu.
- Ja mācību lidojumos izmantotais helikopters atšķiras no FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz apjomam, ko piešķir par FNPT II/III.
- b) 55 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 40 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus;

- c) 10 apmācības maršruta lidojumu stundas ar instruktoru;
- d) 10 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;
- e) 5 lidojumu stundas ar helikopteriem veic naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu ar instruktoru stundas, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
- f) 50 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru stundās ir:
 - i) 10 pamata instrumentālo lidojumu mācību stundas; un
 - ii) 40 IR mācību stundas, tostarp vismaz 10 stundu mācības ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(H) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju helikopteru un IR prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.

J. CPL integrētais mācību kurss – helikopteri

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. CPL(H) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu CPL(H) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(H) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(H) turētājs, tiek ieskaitīti 50 % no attiecīgajām pieredzes prasībām, bet ne vairāk kā:
 - a) 40 stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 50 stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta helikopteru nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(H) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.
5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL(H) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā CPL(H) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 350 stundu apjomā – vai 200 stundu apjomā, ja pretendents ir PPL.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(H).

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 135 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 135 stundās pretendenti veic vismaz:
 - a) 85 apmācību nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:
 - i) ne vairāk kā 75 vizuālo mācību stundas, no kurām var būt:
 - 1) 30 stundas ar helikoptera FFS, C/D līmenis, vai

2) 25 stundas ar helikoptera FTD 2/3, vai

3) 20 stundas ar helikoptera FNTP II/III, vai

4) 20 stundas ar lidmašīnu vai TMG;

ii) ne vairāk kā 10 pamatinstrumentu mācību stundas, no kurām 5 stundas var būt ar vismaz helikoptera FNTP I vai lidmašīnu.

Ja mācību lidojumos izmantotais helikopters atšķiras no FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz apjomam, ko piešķir par FNPT II/III.

b) 50 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 35 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus;

c) 10 apmācības maršruta lidojumu stundas ar instruktoru;

d) 10 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos ar pilnīgu apstāšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki;

e) 5 lidojumu stundas ar helikopteri veic naktī, tostarp 3 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;

f) 10 apmācības instrumentālo lidojumu stundas ar instruktoru, tostarp vismaz 5 stundas ar helikopteri.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(H) prasmju pārbaudi.

K. CPL moduļu mācību kurss – helikopteri

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. CPL(H) moduļu mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana PPL(H) turētājiem, lai sasniegtu CPL(H) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.

2. Pirms CPL(H) moduļu mācību kursa sākšanas pretendents ir jābūt saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(H) turētājam.

3. Pirms mācību lidojumu sākšanas pretendents:

a) ir veicis vismaz 155 lidojumu stundas helikoptera pilota statusā, tostarp vismaz 50 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 10 stundas ir maršruta lidojumi;

b) ir izpildījis FCL.725 un FCL.720.H, ja prasmju pārbaudē izmanto daudzdzinēju helikopteri.

4. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(H) moduļu mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO. Teorētiskās mācības var apgūt ATO, kas nodrošina tikai teorētiskās mācības.

5. Mācību kursā ir:

a) teorētiskās mācības CPL(H) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un

b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā CPL(H) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 250 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(H).

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Pretendentiem bez IR nodrošina vismaz 30 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām:
- a) 20 ir vizuālo mācību stundas, kur var iekļaut 5 stundu mācības ar helikoptera FFS, FTD 2/3 vai FNPT II,III; un
 - b) 10 ir instrumentu mācību stundas, kur var iekļaut 5 stundas ar vismaz helikoptera FNTP I, FNPT I vai lidmašīnu.
9. Pretendentiem ar derīgu IR(H) pilnā apjomā ieskaita apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru laiku. Pretendenti ar derīgu IR(A) veic vismaz 5 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru mācību stundas ar helikopteru.
10. Pretendentiem bez helikopteru nakts lidojumu kvalifikācijas papildus nodrošina vismaz 5 nakts mācību lidojumu stundas, no kurām 3 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru, tostarp vismaz 1 maršruta navigācijas stunda un 5 patstāvīgi nakts cikli. Katrā ciklā ir pacelšanās un nosēšanās.

PIEREDZE

11. CPL(H) pretendents ir veicis vismaz 185 lidojumu stundas, tostarp vismaz 50 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 10 stundas ir maršruta lidojumi PIC statusā, tostarp maršruta lidojums atbilstīgi VFR vismaz 185 km (100 NM) attālumā, veicot nosēšanos divos dažādos lidlaukos, kas nav izlidošanas lidlauki.

PIC statusā veikto lidojumu laiku ar citu kategoriju gaisa kuģiem 185 lidojumu stundu laikā var ieskaitīt šādos gadījumos:

- a) 20 lidojumu stundas ar lidmašīnām, ja pretendents ir PPL(A); vai
- b) 50 lidojumu stundas ar lidmašīnām, ja pretendents ir CPL(A); vai
- c) 10 lidojumu stundas ar TMG vai planieriem; vai
- d) 20 lidojumu stundas ar dirižabļiem, ja pretendents ir PPL(As) turētājs; vai
- e) 50 lidojumu stundas ar dirižabļiem, ja pretendents ir CPL(As) turētājs.

PRASMJU PĀRBAUDE

12. Pēc mācību lidojumu apguves un attiecīgo pieredzes prasību izpildes pretendents kārto CPL(H) prasmju pārbaudi.

L. CPL/IR integrētais mācību kurss – dirižabļi**VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS**

1. CPL(As)/IR integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu nepieciešamo kvalifikācijas līmeni lidojumu veikšanai ar dirižabļiem un lai iegūtu CPL(As)/IR.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(As)/IR integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.
3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpienācējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(As), PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(As), PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitītas ne vairāk kā:
 - a) 10 stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
 - b) 15 stundas, no kurām ne vairāk kā 7 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta dirižabļu nakts lidojumu kvalifikācija.
4. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības CPL(As) un IR, kā arī sākotnējai daudzdzinēju dirižabļu tipa kvalifikācijai nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL/IR(As) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. CPL(As)/IR teorētiskajā mācību kursā ir mācības vismaz 500 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(As) un IR.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 80 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā. Šajās 80 stundās pretendenti veic vismaz:

- a) 60 apmācību nolidojumu stundas ar instruktoru, tostarp:

- i) 30 vizuālo mācību stundas, kur var iekļaut:

- 1) 12 stundas ar dirižabļa FFS, vai
- 2) 10 stundas ar dirižabļa FTD, vai
- 3) 8 stundas ar dirižabļa FNTF II/III, vai
- 4) 8 stundas ar lidmašīnu, helikopteru vai TMG;

- ii) 30 instrumentu mācību stundas, kur var iekļaut:

- 1) ne vairāk kā 12 stundas ar dirižabļa FFS, FTD vai FNTF II/III, vai
- 2) 6 stundas vismaz ar dirižabļa FTD 1 vai FNTF I vai lidmašīnu.

Ja mācību lidojumos izmantotais dirižablis atšķiras no FFS, ko izmanto vizuālajās mācībās, maksimālo ieskaitāmo prasību apjomu ierobežo līdz 8 stundām;

- b) 20 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 5 stundas var būt lidojumi SPIC statusā. Veic vismaz 14 stundu patstāvīgos dienas un 1 stundas patstāvīgos nakts lidojumus;
- c) 5 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 90 km (50 NM) attālumā, veicot divas nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos galamērķa lidlaukā;
- d) 5 lidojumu stundas ar dirižabļiem veic naktī, tostarp 3 apmācības lidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
- e) 30 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru stundās ir:
- i) 10 pamata instrumentālo lidojumu mācību stundas; un
- ii) 20 IR mācību stundas, tostarp vismaz 10 stundu mācības ar daudzdzinēju dirižabli, kam ir IFR sertifikāts.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(As) prasmju pārbaudi ar viendzinēja vai daudzdzinēju dirižabli un IR prasmju pārbaudi ar daudzdzinēju dirižabli, kam ir IFR sertifikāts.

M. CPL integrētais mācību kurss – dirižabli

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. CPL(As) integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu CPL(As) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
2. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(As) integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO.

3. Pretendents mācības var sākt kā jaunpieņacējs bez priekšzināšanām vai kā saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu izsniegtas PPL(As), PPL(A) vai PPL(H) turētājs. Ja kursu sāk PPL(As), PPL(A) vai PPL(H) turētājs, tiek ieskaitītas ne vairāk kā:

- a) 10 stundas, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru; vai
- b) 15 stundas, no kurām ne vairāk kā 7 stundas var būt nolidojumi ar instruktoru, ja ir iegūta dirižabļu nakts lidojumu kvalifikācija.

4. Mācību kursā ir:

- a) teorētiskās mācības CPL(As) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
- b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

5. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu CPL(As) mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā CPL(As) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 350 stundu apjomā – vai 200 stundu apjomā, ja pretendents ir PPL.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

7. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(As).

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumi kopumā ir vismaz 50 stundu apjomā, ieskaitot pārbaudes mācību gaitā, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks. Šajās 50 stundās pretendenti veic vismaz:

- a) 30 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām ne vairāk kā 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks;
- b) 20 stundas PIC statusā;
- c) 5 apmācības maršruta lidojumu stundas ar instruktoru;
- d) 5 maršruta lidojumu stundas PIC statusā, tostarp maršruta lidojumu atbilstīgi VFR vismaz 90 km (50 NM) attālumā, veicot divas nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos galamērķa lidlaukā;
- e) 5 lidojumu stundas ar dirižabļiem veic naktī, tostarp 3 apmācības lidojumu stundas ar instruktoru, tajā skaitā 1 maršruta navigācijas stundu un 5 patstāvīgos nakts ciklus. Katrā ciklā ir pacelšanās un nolaišanās;
- f) 10 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru stundas, tostarp vismaz 5 stundas ar dirižabli.

PRASMJU PĀRBAUDE

9. Pēc mācību lidojumu apguves pretendents kārto CPL(As) prasmju pārbaudi.

N. CPL moduļu mācību kurss – dirižabli

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

- 1. CPL(As) moduļu mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana PPL(As) turētājiem, lai sasniegtu CPL(As) izsniegšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni.
- 2. Pirms CPL(As) moduļu mācību kursa sākšanas pretendents:
 - a) ir PPL(As) turētājs, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu;
 - b) ir veicis 200 lidojumu stundas dirižabļa pilota statusā, tostarp vismaz 100 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 50 stundas ir maršruta lidojumi.
- 3. Pretendents, kas vēlas apgūt CPL(As) moduļu mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO. Teorētiskās mācības var apgūt ATO, kas nodrošina tikai teorētiskās mācības.

4. Mācību kursā ir:

- a) teorētiskās mācības CPL(As) nepieciešamajā zināšanu līmenī; un
- b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

5. Apstiprinātā CPL(As) teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 250 stundu apjomā.

TEORĒTISKO ZINĀŠANU EKSĀMENS

6. Pretendents apliecina teorētisko zināšanu līmeni, kas atbilst tiesībām, ko piešķir CPL(As).

MĀCĪBU LIDOJUMI

7. Pretendentiem bez IR nodrošina vismaz 20 apmācības nolidojumu stundas ar instruktoru, no kurām:

10 ir vizuālo mācību stundas, kur var iekļaut 5 stundu mācības ar dirižabļa FFS, FTD 2/3 vai FNPT II, III; un

10 ir instrumentu mācību stundas, kur var iekļaut 5 stundas ar vismaz dirižabļa FTD 1, FNPT I vai lidmašīnu.

8. Pretendentiem ar derīgu IR(As) pilnā apjomā ieskaita instrumentālo mācību nolidojumu ar instruktoru laiku. Pretendenti ar derīgu IR veic vismaz 5 apmācības instrumentālo lidojumu ar instruktoru mācību stundas ar dirižabli.

9. Pretendentiem bez dirižabļa nakts lidojumu kvalifikācijas papildus nodrošina vismaz 5 nakts mācību lidojumu stundas, no kurām 3 stundas ir apmācības nolidojumi ar instruktoru, tostarp vismaz 1 maršruta navigācijas stunda un 5 patstāvīgi nakts cikli. Katrā ciklā ir pacelšanās un nosēšanās.

PIEREDZE

10. CPL(As) pretendents ir veicis vismaz 250 lidojumu stundas ar dirižabļiem, tostarp vismaz 125 lidojumu stundas PIC statusā, no kurām 50 stundas ir maršruta lidojumi PIC statusā, tostarp maršruta lidojums atbilstīgi VFR vismaz 90 km (50 NM) attālumā, veicot nosēšanos galamērķa lidlaukā.

PIC statusā veikto lidojumu laiku ar citu kategoriju gaisa kuģiem 185 lidojumu stundu laikā var ieskaitīt šādos gadījumos:

- a) 30 lidojumu stundas ar lidmašīnām vai helikopteriem, ja pretendents ir attiecīgi PPL(A) vai PPL(H); vai
- b) 60 lidojumu stundas ar lidmašīnām vai helikopteriem, ja pretendents ir attiecīgi CPL(A) vai CPL(H); vai
- c) 10 lidojumu stundas ar TMG vai planieriem; vai
- d) 10 lidojumu stundas ar gaisa baloniem.

PRASMJU PĀRBAUDE

11. Pēc mācību lidojumu apguves un attiecīgo pieredzes prasību izpildes pretendents kārto CPL(As) prasmju pārbaudi.

4. papildinājums

Prasmju pārbaude CPL izsniegšanai**A. Vispārīga informācija**

1. CPL prasmju pārbaudes pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģa mācības, kādu izmanto prasmju pārbaudē.
2. Pretendentam jānokārto visas attiecīgās prasmju pārbaudes iedaļas. Ja netiek nokārtots kāds no iedaļas punktiem, nav nokārtota visa iedaļa. Ja pretendents nenokārto vairākas iedaļas, tad vēlreiz jākārtota visa pārbaude. Pretendents, kas nav nokārtojis tikai vienu iedaļu, vēlreiz kārtot tikai nenokārtoto iedaļu. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtota kāda no iedaļām, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotās iedaļas, pretendents vēlreiz kārtot visu pārbaudi. Visas attiecīgās prasmju pārbaudes iedaļas ir jānokārto 6 mēnešu laikā. IR pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa lidaparāta mācības, kādu izmanto pārbaudē.
3. Pēc jebkuras nenokārtotas prasmju pārbaudes var būt nepieciešamas papildu mācības. Prasmju pārbaudes kārtšanas reižu skaits nav ierobežots.

PĀRBAUDES NORISE

4. Ja pretendents izvēlas pārtraukt prasmju pārbaudi tādu iemeslu dēļ, kurus lidojumu eksaminētājs (FE) uzskata par neadekvātiem, pretendents vēlreiz kārtot visu prasmju pārbaudi. Ja pārbaudes pārtraukšanas iemeslus FE uzskata par adekvātiem, citā lidojumā pārbauda tikai nenokārtotās iedaļas.
5. Ja FE uzskata par nepieciešamu, pretendents vēlreiz atkārtot jebkuru no manevriem vai procedūrām. FE jebkurā brīdī var pārtraukt pārbaudi, ja FE uzskata, ka pretendenta demonstrētās lidojuma prasmes liecina par nepieciešamību vēlreiz kārtot visu pārbaudi.
6. Pretendents vada gaisa kuģi no stāvokļa, kurā ir iespējams veikt PIC funkcijas, un veic pārbaudi tā, it kā gaisa kuģi nebūtu neviena cita apkārpes locekļa. Atbildību par lidojumu nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem.
7. Pretendents FE norāda izpildītas pārbaudes un pienākumus, tostarp identificētos radiotehniskos līdzekļus. Pārbaudes veic saskaņā ar pārbaudes punktu tabulu gaisa kuģim, ar kuru veic prasmju pārbaudi. Pārbaudes pirmslidojuma posmā pretendents nosaka dzinēja un ātruma režīmus. Pretendents aprēķina pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās tehniskā raksturojuma parametrus saskaņā ar izmantotā gaisa kuģa ekspluatācijas rokasgrāmatu vai lidojumu rokasgrāmatu.
8. FE nekādā veidā neiesaistās lidojuma norisē, izņemot gadījumu, ja iejaukšanās ir nepieciešama drošības interesēs vai ja ir jānovērš nepieņemama satiksmes aizkavēšana.

B. Prasmju pārbaudes saturs CPL izsniegšanai – lidmašīnas

1. Prasmju pārbaudē izmantotā lidmašīna atbilst mācību lidmašīnu prasībām un ir sertificēta vismaz četru personu pārvadāšanai, tai ir maināma soļa propellers un ievēlējama šasija.
2. Maršrutu izvēlas FE, un galamērķis ir lidlauks ar aviācijas dispečeru dienestu. Pretendents atbild par lidojuma plānošanu un nodrošina, ka uz gaisa kuģa klāja ir viss lidojumam nepieciešamais aprīkojums un dokumenti. Lidojuma ilgums ir vismaz 90 minūtes.
3. Pretendents apliecina spēju:
 - a) vadīt lidaparātu, nepārsniedzot ierobežojumus;
 - b) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
 - c) pareizi spriest un lidotmāku;
 - d) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē; un
 - e) pastāvīgi vadīt lidaparātu tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

4. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un lidmašīnas tehnisko raksturojumu attiecināmas pielaides šeit norādītajās robežās.

Augstums

normāls lidojums	± 100 pēdas
ar imitētu dzinēja atteici	± 150 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana ar radionavigācijas līdzekļiem ± 5°

Kurss

normāls lidojums	± 10°
ar imitētu dzinēja atteici	± 15°

Ātrums

pacelšanās un nolaišanās	± 5 mezgli
visi citi lidojuma režīmi	± 10 mezgli

PĀRBAUDES SATURS

5. Darbības 2. iedaļas c) punktā un e) punkta iv) apakšpunktā, kā arī visā 5. un 6. iedaļā var veikt ar FNPT II vai FFS.

Uz visām iedaļām attiecināma lidmašīnas pārbaudes punktu tabulu izmantošana, lidotmāka, lidmašīnas vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, pretapledošanas apstrādes un atledošanas procedūru piemērošana un apdraudējuma un kļūdu pārvaldības principu ievērošana.

1. IEDAĻA — PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA	
a	Darbības pirmslidojuma posmā, tostarp: Lidojuma plānošana, dokumentu sagatavošana, masas un līdzsvara noteikšana, meteoroloģisko apstākļu informācija, pirmslidojuma informācijas biļeteni (NOTAMS)
b	Lidmašīnas pārbaude un tehniskā apkalpošana
c	Manevrēšana uz zemes un pacelšanās
d	Tehniskais raksturojums un balansēšana
e	Lidlauka un kustības shēmu ekspluatācija
f	Izlidošanas procedūra, altimetra iestatīšana, sadursmju novēršana (skats no kabīnes)
g	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
2. IEDAĻA — LIDOJUMI NORMĀLOS APSTĀKĻOS	
a	Lidmašīnas vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, tostarp taisna un horizontāla kustība, augstuma uzņemšana un samazināšana, skats no kabīnes
b	Lidojums kritiski zemā ātrumā, tostarp sākotnējās vai pilnīgas ātruma zaudēšanas noteikšana un iziešana no tās
c	Pagriezieni, tostarp nosēšanās konfigurācijā. Asi pagriezieni 45°
d	Lidojums kritiski augstā ātrumā, tostarp spirālveida pikēšanas noteikšana un iziešana no tās
e	Lidojums, ņemot vērā tikai instrumentus, tostarp: i) horizontāls lidojums, kreisēšanas konfigurācija, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā ii) pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu ar 10°–30° sānsveri iii) iziešana no neparasta stāvokļa gaisā iv) ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana;
f	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

3. IEDAĻA — MARŠRUTA PROCEDŪRAS	
a	Lidmašīnas vadības pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, tostarp kreisēšanas konfigurācija Lidojuma attālums ar iepildīto degvielas daudzumu
b	Orientēšanās, kartes nolasīšana
c	Augstums, ātrums, kursa vadīšana, skats no kabīnes
d	Altimetra iestatīšana. Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
e	Lidojuma norises uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas izlietojums, atrašanās vietas noteikšanas kļūdas novērtējums un pareizas atrašanās vietas noteikšanas atjaunošana
f	Meteoroloģisko apstākļu novērošana, tendenču novērtēšana, lidojuma maršruta maiņas plānošana
g	Atrašanās vietas noteikšana, pozīcija (NDB vai VOR), tehnisko līdzekļu identificēšana (instrumentāls lidojums). Lidojuma maršruta maiņas plāna īstenošana, lidojot uz citu lidlauku (vizuāls lidojums)
4. IEDAĻA — NOLAIŠANĀS UN NOSĒŠANĀS PROCEDŪRAS	
a	Ielidošanas procedūras, altimetra iestatīšana, pārbaudes, skats no kabīnes
b	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
c	Rīņķošana zemā augstumā
d	Normāla nosēšanās, nosēšanās sānvējā (ja ir piemēroti apstākļi)
e	Nosēšanās uz īsa skrejceļa
f	Nolaišanās un nosēšanās ar dīkstāves jaudu (tikai viendzinēja lidmašīnas)
g	Nosēšanās, neizmantojot aizspārnus
g	Darbības pēclidojuma posmā
5. IEDAĻA — NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS	
Šo iedaļu var apvienot ar 1.–4. iedaļu	
a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās (drošā augstumā), ugunsgrēka trauksmes imitācija
b	Aprīkojuma darbības traucējumi tostarp rezerves šasijas izlaišana, elektrisko ierīču un bremžu atteice
c	Piespiedu nosēšanās (imitēta)
d	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
e	Mutiski jautājumi
6. IEDAĻA — IMITĒTS ASIMETRISKS LIDOJUMS UN ATTIECĪGIE KLAŠES VAI TIPA PUNKTI	
Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu	
a	Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā (drošā augstumā, ja neveic ar FFS)
b	Asimetriska nolaišanās un rīņķošana
c	Asimetriska nolaišanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos

d	Dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana
e	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras, lidotmāka
f	Pēc FE izvēles – jebkuri attiecīgie klases vai tipa kvalifikācijas prasmju pārbaudes punkti: i) lidmašīnas sistēmas, tostarp autopilota režīma vadīšana ii) pārspiediena sistēmas ekspluatācija iii) atleidošanas un pretapleidošanas apstrādes sistēmas izmantošana
g	Mutiski jautājumi

C. Prasmju pārbaudes saturs CPL izsniegšanai – helikopteri

- Prasmju pārbaudē izmantotais helikopters atbilst mācību helikopteru prasībām.
- Lidojuma zonu un maršrutu izvēlas FE, un visas darbības zemā augstumā un gaidot gaisā notiek lidlaukā ar aviācijas dispečeru dienestu. Maršruti, ko izmanto 3. iedaļā, var beigties izlidošanas lidlaukā vai citā lidlaukā, un viens no galamērķiem ir lidlauks ar aviācijas dispečeru dienestu. Prasmju pārbaudi veic 2 lidojumos. Kopējais lidojuma/-u ilgums ir vismaz 90 minūtes.
- Pretendents apliecina spēju:
 - vadīt helikopteri, nepārsniedzot ierobežojumus;
 - izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
 - pareizi spriest un lidotmāku;
 - izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē; un
 - pastāvīgi vadīt helikopteri tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

- Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un helikoptera tehnisko raksturojumu ir attiecināmas pielāides šādās robežās.

Augstums

normāls lidojums	± 100 pēdas
imitēta smagas avārijas situācija	± 150 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana ar radionavigācijas līdzekļiem ± 10°

Kurss

normāls lidojums	± 10°
imitēta smagas avārijas situācija	± 15°

Ātrums

pacelšanās un nolaišanās, daudzdzinēju	± 5 mezgli
visi citi lidojuma režīmi	± 10 mezgli

Nonesums

pacelšanās, gaidīšana zemes ietekmes zonā	± 3 pēdas
nosēšanās bez kustības uz sāniem vai atpakaļ	

PĀRBAUDES SATURS

5. Visus 4. iedaļas punktus var veikt ar helikoptera FNTF vai helikoptera FFS. Uz visām iedaļām attiecināma helikoptera pārbaudes punktu tabulu izmantošana, lidotmāka, helikoptera vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem un apdraudējuma un kļūdu pārvaldības principu ievērošana.

1. IEDAĻA — PĀRBAUDES UN PROCEDŪRAS PIRMSLIDOJUMA/PĒCLIDOJUMA POSMĀ	
a	Zināšanas par helikopteru (piemēram, tehniskais žurnāls, degviela, masa un līdzsvars, tehniskais raksturojums), lidojuma plānošana, dokumenti, pirmslidojuma informācijas biļeteni (NOTAMS), meteoroloģiskie apstākļi
b	Pārbaude/darbības pirmslidojuma posmā, detaļu novietojums un funkcijas
c	Apkalpes kabīnes pārbaude, startēšanas procedūra
d	Sakaru un navigācijas ierīču pārbaude, frekvenču atlase un iestatīšana
e	Pirmspacelšanās procedūra, radiosakaru procedūra, atbilstīga sadarbība ar ATC
f	Novietošana stāvēšanai, izslēgšana un procedūra pēclidojuma posmā
2. IEDAĻA — MANEVRI, GAIDOT GAISĀ, PAAUGSTINĀTA LĪMEŅA VADĪBA UN NOROBEŽOTAS ZONAS	
a	Pacelšanās un nosēšanās (pacelšanās un piezemēšanās)
b	Manevri un manevri, gaidot gaisā
c	Statiska gaidīšana gaisā ar pretvēju/sānvēju/ceļavēju
d	Statiski pagriezieni, gaidot gaisā, 360° pa kreisi un pa labi (pagriezieni, stāvēt uz vietas)
e	Manevrēšanas kustības uz priekšu, uz sāniem un atpakaļ, gaidot gaisā
f	Imitēta dzinēja atteice, gaidot gaisā
g	Īsas apstāšanās vējā un pa vējam
h	Nosēšanās un pacelšanās nogāzēs/nesagatavotās vietās
i	Pacelšanās (dažādi profili)
j	Pacelšanās sānvējā, ceļavējā (ja iespējams)
k	Pacelšanās ar maksimālo pacelšanās masu (faktisko vai imitēto) l
l	Nolaišanās (dažādi profili)
m	Pacelšanās un nosēšanās ar ierobežotu jaudu
n	Autorotācija (FE izvēlas divus punktus no šiem: pamata, loka, zema ātruma un 360° pagriezieni)
o	Nosēšanās ar autorotāciju
p	Piespiedu nosēšanās ar jaudas atgūšanu
q	Jaudas pārbaudes, tehniskā atzīšana (<i>reconnaissance technique</i>), nolaišanās un izlidošanas metodes
3. IEDAĻA — NAVIGĀCIJA — MARŠRUTA PROCEDŪRAS	
a	Navigācija un orientēšanās dažādos augstumos, kartes nolasīšana
b	Augstuma saglabāšana, ātrums, kursa vadīšana, gaisa telpas novērošana, altimetra iestatīšana
c	Lidojuma norises uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas izlietojums, lidojuma attālums ar iepildīto degvielas daudzumu, ETA, atrašanās vietas noteikšanas kļūdu novērtēšana un pareizas atrašanās vietas noteikšanas atgūšana, instrumentu uzraudzīšana
d	Meteoroloģisko apstākļu novērošana, maršruta maiņas plānošana

e	Atrašanās vietas noteikšana, pozīcija (NDB un/vai VOR), tehnisko līdzekļu identificēšana
f	Sadarbība ar ATC, noteikumu ievērošana utt.
4. IEDAĻA — LIDOJUMA PROCEDŪRAS UN MANEVRI, ŅEMOT VĒRĀ TIKAI INSTRUMENTUS	
a	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums
b	1. pakāpes horizontāli pagriezieni līdz norādītajam kursam, no 180° līdz 360° pa kreisi un pa labi
c	Augstuma uzņemšana un samazināšana, tostarp 1. ātruma pagriezieni līdz norādītajam kursam
d	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā
e	Pagriezieni ar 30° sānsveri, pagriezieni līdz 90° pa kreisi un pa labi
5. IEDAĻA — NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS (JA NEPIECIEŠAMS, IMITĒTAS)	
1. <i>piezīme:</i> ja pārbaudi veic ar daudzdzinēju helikopteru, pārbaudē iekļauj imitētu dzinēja atteices trauksmi, tostarp nolaišanos un nosēšanos ar vienu dzinēju.	
2. <i>piezīme:</i> FE izvēlas četrus no šādiem punktiem:	
a	Dzinēja darbības traucējumi, tostarp regulatora atteice, karburatora/dzinēja apledošums, eļļošanas sistēmas traucējumi
b	Degvielas sistēmas darbības traucējumi
c	Elektriskās sistēmas darbības traucējumi
d	Hidrauliskās sistēmas darbības traucējumi, tostarp nolaišanās un nosēšanās bez hidraulikas
e	Galvenā rotora un/vai pretvērpes sistēmas darbības traucējumi (FFS vai tikai pārrunas)
f	Ugunsgrēka trauksmes imitācija, tostarp dūmu kontrole un izvadīšana
g	Citas nestandarta un ārkārtas procedūras, kas norādītas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā, tostarp daudzdzinēju helikopteriem. Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā: atteikta pacelšanās TDP vai pirms tā vai droša piespiedu nosēšanās DPATO vai pirms tā, tūlīt pēc TDP vai DPATO. Nosēšanās ar imitētu dzinēja atteici: nosēšanās vai riņķošana pēc dzinēja atteices pirms LDP vai DPBL, pēc dzinēja atteices pēc LDP vai droša nosēšanās pēc DPBL.

D. Prasmju pārbaudes saturs CPL izsniegšanai – dirižabļi

- Prasmju pārbaudē izmantotais dirižablis atbilst mācību dirižabļa prasībām.
- Zonu un maršrutu izvēlas FE. Maršruti, ko izmanto 3. iedaļā, var beigties izlidošanas lidlaukā vai citā lidlaukā, un viens no galamērķiem ir lidlauks ar aviācijas dispečeru dienestu. Prasmju pārbaudi veic 2 lidojumos. Kopējais lidojuma/-u ilgums ir vismaz 60 minūtes.
- Pretendents apliecina spēju:
 - vadīt dirižabli, nepārsniedzot ierobežojumus;
 - izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
 - pareizi spriest un lidotmāku;
 - izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē; un
 - pastāvīgi vadīt dirižabli tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

4. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un dirižabļa tehnisko raksturojumu ir attiecināmas pielaides šādās robežās.

Augstums

normāls lidojums	± 100 pēdas
imitēta smagas avārijas situācija	± 150 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana ar radionavigācijas līdzekļiem ± 10°

Kurss

normāls lidojums	± 10°
imitēta smagas avārijas situācija	± 15°

PĀRBAUDES SATURS

5. Visus 5. un 6. iedaļas punktus var veikt ar dirižabļa FNTP vai dirižabļa FFS. Uz visām iedaļām attiecināma dirižabļu pārbaudes punktu tabulu izmantošana, lidotmāka, dirižabļu vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, pretapledošanas apstrādes procedūru piemērošana un apdraudējuma un kļūdu pārvaldības principu ievērošana.

1. IEDAĻA — PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA	
a	Darbības pirmslidojuma posmā, tostarp: Lidojuma plānošana, dokumentu sagatavošana, masas un līdzsvara noteikšana, meteoroloģisko apstākļu informācija, pirmslidojuma informācijas biļeteni (NOTAMS)
b	Dirižabļa pārbaude un tehniskā apkalpošana
c	Procedūra atbrīvošanai no masta, manevrēšana uz zemes un pacelšanās
d	Tehniskais raksturojums un balansēšana
e	Lidlauka un kustības shēmu ekspluatācija
f	Izlidošanas procedūra, altimetra iestatīšana, sadursmju novēršana (skats no kabīnes)
g	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
2. IEDAĻA — LIDOJUMI NORMĀLOS APSTĀKĻOS	
a	Dirižabļa vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, tostarp taisna un horizontāla kustība, augstuma uzņemšana un samazināšana, skats no kabīnes
b	Lidojums barometriskā augstumā
c	Pagriezieni
d	Strauja augstuma samazināšana un paaugstināšana
e	Lidojums, ņemot vērā tikai instrumentus, tostarp: i) horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā ii) pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu iii) iziešana no neparasta stāvokļa gaisā iv) ierobežoti paneļa instrumenti
f	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
3. IEDAĻA — MARŠRUTA PROCEDŪRAS	
a	Dirižabļa vadība pēc ārējiem vizuālajiem orientieriem, Lidojuma attālums ar iepildīto degvielas daudzumu
b	Orientēšanās, kartes nolasīšana

c	Augstums, ātrums, kursa vadīšana, skats no kabīnes
d	Altimetra iestatīšana, sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
e	Lidojuma norises uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas izlietojums, atrašanās vietas noteikšanas kļūdas novērtējums un pareizas atrašanās vietas noteikšanas atjaunošana
f	Meteoroloģisko apstākļu novērošana, tendenču novērtēšana, lidojuma maršruta maiņas plānošana
g	Atrašanās vietas noteikšana, pozīcija (NDB vai VOR), tehnisko līdzekļu identificēšana (instrumentāls lidojums). Lidojuma maršruta maiņas plāna īstenošana, lidojot uz citu lidlauku (vizuāls lidojums)

4. IEDAĻA — NOLAIŠANĀS UN NOSĒŠANĀS PROCEDŪRAS

a	Ielidošanas procedūras, altimetra iestatīšana, pārbaudes, skats no kabīnes
b	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
c	Riņķošana zemā augstumā
d	Normāla nosēšanās
e	Nosēšanās uz īsa skrejceļa
f	Nolaišanās un nosēšanās ar dīkstāves jaudu (tikai viendzinēja dirižabļi)
g	Nosēšanās, neizmantojot aizspārnus
h	Darbības pēclidojuma posmā

5. IEDAĻA — NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS

Šo iedaļu var apvienot ar 1.–4. iedaļu

a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās (drošā augstumā), ugunsgrēka trauksmes imitācija
b	Aprīkojuma darbības traucējumi
c	Piespiedu nosēšanās (imitēta)
d	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
e	Mutiski jautājumi

6. IEDAĻA — ATTIECĪGĀS KLASES VAI TIPĀ PUNKTI

Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu

a	Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā (drošā augstumā, ja neveic ar FFS)
b	Nolaišanās un riņķošana ar dzinēja/-u atteici
c	Nolaišanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos ar dzinēja/-u atteici
d	Balona apvalka spiediena sistēmas darbības traucējumi
e	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras, lidotmāka
f	Pēc FE izvēles – jebkuri attiecīgie klases vai tipa kvalifikācijas prasmju pārbaudes punkti: i) dirižabļu sistēmas ii) balona apvalka spiediena sistēmas darbība
g	Mutiski jautājumi

5. papildinājums

Integrēts MPL mācību kurss

VISPĀRĪGĀS PRAŠĪBAS

1. MPL integrētā mācību kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu otrā pilota funkciju pildīšanai nepieciešamo kvalifikācijas līmeni gaisa pārvadājumu daudzpilotu vairāku turbīndzinēju lidmašīnu lidojumos atbilstīgi VFR un IFR un lai iegūtu MPL.
2. MPL mācību kursa apstiprinājumu piešķir tikai tādai ATO, kas ir daļa no komerciālo gaisa pārvadājumu ekspluatanta, kurš ir sertificēts saskaņā ar MS daļu un attiecīgajām gaisa kuģu ekspluatācijas prasībām, vai kam ar šādu ekspluatantu ir noslēgta attiecīga vienošanās. Apliecība ir derīga tikai saistībā ar šo ekspluatantu, līdz tiek pabeigts aviokompānijas operatora pārejas mācību kurss.
3. Pretendents, kas vēlas apgūt MPL integrēto mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā, ko nodrošina ATO. Mācību pamatā ir kompetenču pieeja, un tās notiek daudzpilotu apkalpes darbības vidē.
4. Mācību kursā iekļauj tikai pretendentes bez priekšzināšanām.
5. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības ATPL(A) nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) vizuālie un instrumentālie mācību lidojumi;
 - c) MCC mācības lidojumiem ar daudzpilotu lidmašīnām; un
 - d) tipa kvalifikācijas mācības.
6. Pretendents, kam neizdodas vai kas nespēj apgūt visu MPL mācību kursu, var kompetentajai iestādei iesniegt pieteikumu par teorētisko eksāmenu un prasmju pārbaudi, lai iegūtu apliecību un IR ar lielākiem tiesību ierobežojumiem, ja ir izpildītas attiecīgās prasības.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

7. Apstiprinātā MPL teorētisko mācību kursā ir mācības vismaz 750 stundu apjomā, lai sasniegtu ATPL(A) nepieciešamo zināšanu līmeni, kā arī attiecīgās tipa kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamās teorētisko mācību stundas saskaņā ar H apakšdaļu.

MĀCĪBU LIDOJUMI

8. Mācību lidojumu kopējais ilgums ir vismaz 240 stundas, tostarp PF un PNF statusā, īstos vai imitētos lidojumos, 4 mācību posmos.
 - a) 1. posms – lidojumu pamatprasmes
Īpašs mācību kurss lidojumiem ar vienpilota lidmašīnu.
 - b) 2. posms – pamata līmenis
Daudzpilotu apkalpes lidojumu un instrumentālo lidojumu mācību ievadkurss.
 - c) 3. posms – vidējais līmenis
Daudzpilotu apkalpes lidojumu prakse ar vairāku turbīndzinēju lidmašīnu, kas sertificēta kā augstas veiktspējas lidmašīna saskaņā ar 21. daļu.
 - d) 4. posms – augstākais līmenis
Tipa kvalifikācijas mācības aviokompāniju vidē.

Faktisko lidojumu pieredzē iekļauj visas H apakšdaļas prasības, mācības iziešanai no neparasta stāvokļa, nakts lidojumus, lidojumus, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, un pieredzi, kas nepieciešama atbilstīgas lidojumprasmes sasniegšanai.

Norādītajos mācību posmos attiecīgi iekļauj MCC mācību prasības.

Asimetrisko lidojumu mācības veic lidmašīnā vai ar FFS.

9. Katru mācību lidojumu programmas posmu veido gan pamatzināšanu apguve, gan praktiskas mācības.

10. Mācību kursā ir nepārtraukta mācību programmas un studentu novērtēšana. Izvērtēšana nodrošina, ka:

- a) kompetences un attiecīgais novērtējums atbilst daudzpilotu lidmašīnas otrā pilota uzdevumiem; un
- b) studenti apgūst nepieciešamās zināšanas progresīvā un apmierinošā veidā.

11. Mācību kursā kompetences iegūšanas nolūkā ir vismaz 12 pacelšanās un nosēšanās. Šīs pacelšanās un nosēšanās veic instruktora uzraudzībā ar lidmašīnu, kuras tipa kvalifikāciju plānots izsniegt.

NOVĒRTĒJUMA LĪMENIS

12. MPL pretendents visās 9 kompetences vienībās, kas norādītas 13. punktā, ir apliecinājis sniegumu augstākajā kompetences līmenī, kas nepieciešams otrā pilota funkciju izpildei un sadarbībai turbīndzinēju daudzpilotu lidmašīnā lidojumos vizuālā un instrumentālā režīmā. Novērtējums apstiprina, ka konsekvēnti tiek saglabāta lidmašīnas vai situācijas kontrole, lai nodrošinātu procedūras vai manevra izdošanos. Pretendents konsekvēnti apliecina zināšanas, prasmes un attieksmi, kāda nepieciešama drošiem attiecīgā tipa lidmašīnas lidojumiem saskaņā ar MPL snieguma kritērijiem.

KOMPETENCES VIENĪBAS

13. Pretendents apliecina kompetenci šādās 9 kompetences vienībās:

- 1) cilvēka veiktspējas principu, tostarp draudu un kļūdu pārvaldības principu, izmantošana;
- 2) lidmašīnas lidojumu procedūras uz zemes;
- 3) pacelšanās;
- 4) augstuma uzņemšana;
- 5) kreisēšana;
- 6) augstuma samazināšana;
- 7) nolaišanās;
- 8) nosēšanās; un
- 9) darbības pēc nosēšanās un lidmašīnas pēclidojuma posmā.

IMITĒTS LIDOJUMS

14. Minimālās FSTD prasības.

a) 1. posms – lidojumu pamatprasmes

E-mācības un sava uzdevuma izpildes ierīces, kuras apstiprina kompetentā iestāde un kuras atbilst šādam raksturojumam:

— ir palīgierīces, kuru parasti nav galddatoriem, piemēram, droseles vadības ierīču sektora funkcionālie dublikāti, sānu vadības svira vai FMS tastatūra; un

— nosaka psihomotoro darbību līdz ar noteikta spēka iedarbību un reakcijas laiku.

b) 2. posms – pamata līmenis

FNPT II MCC, kas atbilst tipveida vairāku turbodzinēju lidmašīnai.

c) 3. posms – vidējais līmenis

FSTD, kas atbilst vairāku turbodzinēju lidmašīnai, kuras ekspluatācijā ir nepieciešams otrais pilots, un kas ir kvalificēta B līmenim līdzvērtīgā standartā, ar šādām papildu funkcijām:

— dienasgaismas/krēslas/nakts vizuālā sistēma, nepārtraukts kabīnes minimālais kolimētais vizuālais redzes lauks, kas katram pilotam nodrošina 180° horizontālo un 40° vertikālo redzes lauku;

— ATC vides imitācija.

d) 4. posms – augstākais līmenis

FFS ir pilnīgi līdzvērtīgs D vai C līmenim ar paaugstināta līmeņa dienasgaismas vizuālo sistēmu, tostarp ar ATC vides imitāciju.

6. papildinājums

IR moduļu mācību kursi**A. IR(A) – moduļu mācību lidojumu kurss**

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. IR(A) moduļu mācību lidojumu kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu lidmašīnu lidojumiem nepieciešamo kvalifikācijas līmeni atbilstīgi IFR un ar IMC. Mācību kursā ir divi moduļi, ko var apgūt atsevišķi vai kopā.

- a) Pamata instrumentālo lidojumu modulis.

Tajā ir 10 instrumentu mācību stundas, no kurām 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar BITD, FNPT I vai II vai FFS. Pēc pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves kandidātam izsniedz mācību kursa apguves sertifikātu.

- b) Instrumentālo lidojumu procedūru modulis.

Tajā ir pārējās IR(A) mācību programmas daļas – 40 stundu viendzinēja vai 45 stundu daudzdzinēju lidmašīnas instrumentu mācības un IR(A) teorētiskais mācību kurss.

2. IR(A) moduļu mācību kursa pretendents ir PPL(A) vai CPL(A), tostarp nakts lidojumu tiesības. Instrumentālo lidojumu procedūru moduļa pretendents, kam nav CPL(A), ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa mācību kursa apguves sertifikāts.

ATO nodrošina, ka daudzdzinēju IR(A) mācību kursa pretendents, kam nav bijusi daudzdzinēju lidmašīnas klases vai tipa kvalifikācija, pirms IR(A) mācību kursa mācību lidojumu sākšanas ir apguvis daudzdzinēju lidmašīnu mācības, kas norādītas H apakšiedaļā.

3. Pretendents, kas vēlas apgūt IR(A) moduļu mācību kursa instrumentālo lidojumu procedūru moduli, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā apstiprinātā mācību kursā. Pirms instrumentālo lidojumu procedūru moduļa sākšanas ATO nodrošina pretendenta atbilstību pamata instrumentālo lidojumu prasmēm. Ja nepieciešams, tiek nodrošinātas prasmju atsvaidzināšanas mācības.

4. Teorētisko mācību kursu apgūst 18 mēnešos. Instrumentālo lidojumu procedūru moduli un prasmju pārbaudi pabeidz, derīguma termiņa laikā nokārtojot teorētisko eksāmenu.

5. Mācību kursā ir:

- a) teorētiskās mācības IR nepieciešamajā zināšanu līmenī;

- b) instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā IR(A) moduļu mācību kursā ir teorētiskās mācības vismaz 150 stundu apjomā.

MĀCĪBU LIDOJUMI

7. Viendzinēja IR(A) mācību kursā ir vismaz 50 instrumentu mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 20 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I vai ne vairāk kā 35 stundas ar FFS vai FNPT II. Ne vairāk kā 10 stundas no zemes instrumentālā treniņa laika ar FNPT II vai FFS var veikt ar FNPT I.

8. Daudzdzinēju IR(A) mācību kursā ir vismaz 55 instrumentu mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 25 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I vai ne vairāk kā 40 stundas ar FFS vai FNPT II. Ne vairāk kā 10 stundas no zemes instrumentālā treniņa laika ar FNPT II vai FFS var veikt ar FNPT I. Pārējie instrumentālie mācību lidojumi ir vismaz 15 lidojumu stundas ar daudzdzinēju lidmašīnām.

9. Viendzinēja IR(A) turētājs, kam ir arī daudzdzinēju klases vai tipa kvalifikācija un kas vēlas iegūt pirmreizējo daudzdzinēju IR(A), apgūst mācību kursu, ko nodrošina ATO un kur ir vismaz 5 instrumentālo mācību lidojumu stundas ar daudzdzinēju lidmašīnām, no kurām 3 stundas var veikt ar FFS vai FNPT II.

- 10.1. CPL(A) vai pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāta turētājam 7. un 8. punktā noteikto mācību apjomu var samazināt par 10 stundām.
- 10.2. IR(H) turētājam 7. un 8. punktā noteikto mācību apjomu var samazināt par 10 stundām.
- 10.3. Kopējais instrumentālo mācību lidojumu laiks ar lidmašīnu atbilst attiecīgi 7. vai 8. punkta prasībām.
11. Lidojumu uzdevumus līdz IR(A) prasmju pārbaudei veido:
- a) Pamata instrumentālo lidojumu modulis: Pamata instrumentālo lidojumu procedūras un manevri, tostarp vismaz:
- pamata instrumentāls lidojums bez ārējiem vizuāliem orientieriem:
- horizontāls lidojums,
 - augstuma uzņemšana,
 - augstuma samazināšana,
 - pagriezieni horizontālā lidojumā, uzņemot augstumu, samazinot augstumu;
- instrumentāla lidojuma shēma;
- ass pagrieziens;
- radionavigācija;
- iziešana no neparasta stāvokļa gaisā;
- ierobežots instrumentu panelis;
- sākotnējas vai pilnīgas ātruma zaudēšanas noteikšana un iziešana no tās;
- b) Instrumentālo lidojumu procedūru modulis:
- i) pirmslidojuma procedūras, kas attiecas uz IFR lidojumiem, tostarp lidojumu rokasgrāmatas un attiecīgo gaisa satiksmes vadības dokumentu izmantošana IFR lidojuma plāna sagatavošanā;
 - ii) procedūras un manevri attiecībā uz IFR normālos, nestandarta un ārkārtas apstākļos, tostarp vismaz:
 - pāreja no vizuāla uz instrumentālu lidojumu pacelšanās laikā,
 - standarta instrumentāla izlidošana un ielidošana,
 - maršruta IFR procedūras,
 - procedūra, gaidot nosēšanās atļauju,
 - instrumentāla nolaišanās, ievērojot noteiktās obligātās prasības,
 - atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā,
 - nosēšanās pēc instrumentālas nolaišanas, tostarp riņķošanas;
 - iii) manevri lidojuma laikā un lidaparāta lidojuma spējas;
 - iv) ja nepieciešams, daudzdzinēju lidmašīnas izmantošana iepriekš norādītajos uzdevumos, tostarp lidmašīnas izmantošana, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, imitējot viendzinēja darbības atteici, kā arī dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (pēdējo uzdevumu izpilda drošā augstumā, ja to neveic ar FFS vai FNPT II).

B. IR(H) – moduļu mācību lidojumu kurss

1. IR(H) moduļu mācību lidojumu kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu helikopteru lidojumiem nepieciešamo kvalifikācijas līmeni atbilstīgi IFR un ar IMC.
2. IR(H) moduļu mācību kursa pretendents ir PPL(H) ar nakts lidojumu kvalifikāciju vai CPL(H), vai ATPL(H). Pirms gaisa kuģa mācību posma sākšanas IR(H) mācību kursā pretendents ir ieguvis tāda helikoptera tipa kvalifikāciju, ko izmanto IR(H) prasmju pārbaudē, vai ir apguvis apstiprinātu attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursu. Pretendentam ir sekmīgas MCC apguves sertifikāts, ja prasmju pārbaude plānota daudzpilotu lidojuma apstākļos.
3. Pretendents, kas vēlas apgūt IR(H) moduļu mācību kursu, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā apstiprinātā mācību kursā.
4. Teorētisko mācību kursu apgūst 18 mēnešos. Mācību lidojumus un prasmju pārbaudi pabeidz, derīguma termiņa laikā nokārtojot teorētisko eksāmenu.
5. Mācību kursā ir:
 - a) teorētiskās mācības IR nepieciešamajā zināšanu līmenī;
 - b) instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā IR(H) moduļu mācību kursā ir mācības vismaz 150 stundu apjomā.

MĀCĪBU LIDOJUMI

7. Viendzinēja IR(H) moduļu mācību kursā ir vismaz 50 instrumentu mācību stundas, no kurām:
 - a) ne vairāk kā 20 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I(H) vai (A). Šīs 20 mācību stundas ar FNPT I (H) vai (A) var aizstāt ar 20 mācību stundām IR(H) iegūšanai, izmantojot šim mācību kursam apstiprinātu lidmašīnu; vai
 - b) ne vairāk kā 35 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FTD 2/3, FNPT II/III vai FFS.
- Instrumentālie mācību lidojumi ir vismaz 10 stundu mācības ar helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.
8. Daudzdzinēju IR(H) mācību kursā ir vismaz 55 instrumentu mācību stundas, no kurām:
 - a) ne vairāk kā 20 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I(H) vai (A). Šīs 20 mācību stundas ar FNPT I (H) vai (A) var aizstāt ar 20 mācību stundām IR(H) iegūšanai, izmantojot šim mācību kursam apstiprinātu lidmašīnu; vai
 - b) ne vairāk kā 40 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FTD 2/3, FNPT II/III vai FFS.

Instrumentālie mācību lidojumi ir vismaz 10 stundu mācības ar daudzdzinēju helikopteru, kam ir IFR sertifikāts.

- 9.1. ATPL(H) turētājiem teorētisko mācību apjomu samazina par 50 stundām.
- 9.2. IR(A) turētājam mācību apjomu var samazināt par 10 stundām.
10. Lidojumu uzdevumus līdz IR(H) prasmju pārbaudei veido:
 - a) pirmslidojuma procedūras, kas attiecas uz IFR lidojumiem, tostarp lidojumu rokasgrāmatas un attiecīgo gaisa satiksmes vadības dokumentu izmantošana IFR lidojuma plāna sagatavošanā;
 - b) procedūras un manevri attiecībā uz IFR normālos, nestandarta un ārkārtas apstākļos, tostarp vismaz:
 - pāreja no vizuāla uz instrumentālu lidojumu pacelšanās laikā,
 - standarta instrumentāla izlidošana un ielidošana,
 - maršruta IFR procedūras,

procedūra, gaidot nosēšanās atļauju,

instrumentāla nolaišanās, ievērojot noteiktās obligātās prasības,

atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā,

nosēšanās pēc instrumentālas nolaišanās, tostarp riņķošanas;

c) manevri lidojuma laikā un lidaparāta lidojuma spējas;

d) ja nepieciešams, daudzdzinēju helikoptera izmantošana iepriekš norādītajos uzdevumos, tostarp helikoptera izmantošana, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, imitējot viendzinēja darbības atteici, kā arī dzinēja izslēgšana un iedarbināšana (pēdējo uzdevumu izpilda drošā augstumā, ja to neveic ar FFS, FNPT II vai FTD 2/3).

C. IR(As) – moduļu mācību lidojumu kurss

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. IR(As) moduļu mācību lidojumu kursa mērķis ir mācību nodrošināšana pilotiem, lai sasniegtu dirižabļu lidojumiem nepieciešamo kvalifikācijas līmeni atbilstīgi IFR un ar IMC. Mācību kursā ir divi moduļi, ko var apgūt atsevišķi vai kopā.

a) Pamata instrumentālo lidojumu modulis.

Tajā ir 10 instrumentu mācību stundas, no kurām 5 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar BITD, FNPT I vai II vai FFS. Pēc pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves kandidātam izsniedz mācību kursa apguves sertifikātu.

b) Instrumentālo lidojumu procedūru modulis.

Tajā ir pārējā IR(As) mācību programmas daļa – 25 instrumentu mācību stundas un IR(As) teorētiskais mācību kurss.

2. IR(As) moduļu mācību kursa pretendents ir PPL(As), tostarp nakts lidojumu tiesības, vai CPL(A). Instrumentālo lidojumu procedūru moduļa pretendents, kam nav CPL(As), ir pamata instrumentālo lidojumu moduļa mācību kursa apguves sertifikāts.

3. Pretendents, kas vēlas apgūt IR(As) moduļu mācību kursa instrumentālo lidojumu procedūru moduli, visus mācību posmus apgūst vienā nepārtrauktā mācību kursā. Pirms instrumentālo lidojumu procedūru moduļa sākšanas ATO nodrošina pretendenta atbilstību pamata instrumentālo lidojumu prasmēm. Ja nepieciešams, tiek nodrošinātas prasmju atsvaidzināšanas mācības.

4. Teorētisko mācību kursu apgūst 18 mēnešos. Instrumentālo lidojumu procedūru moduli un prasmju pārbaudi pabeidz, derīguma termiņa laikā nokārtojot teorētisko eksāmenu.

5. Mācību kursā ir:

a) teorētiskās mācības IR nepieciešamajā zināšanu līmenī;

b) instrumentālie mācību lidojumi.

TEORĒTISKĀS ZINĀŠANAS

6. Apstiprinātā IR(As) moduļu mācību kursā ir teorētiskās mācības vismaz 150 stundu apjomā.

MĀCĪBU LIDOJUMI

7. IR(As) mācību kursā ir vismaz 35 instrumentu mācību stundas, no kurām ne vairāk kā 15 stundas var būt zemes instrumentālā treniņa laiks ar FNPT I vai ne vairāk kā 20 stundas ar FFS vai FNPT II. Ne vairāk kā 5 stundas no zemes instrumentālā treniņa laika ar FNPT II vai FFS var veikt ar FNPT I.

8. CPL(As) vai pamata instrumentālo lidojumu moduļa apguves sertifikāta turētājam 7. punktā noteikto mācību apjomu var samazināt par 10 stundām. Kopējais instrumentālo mācību lidojumu laiks ar dirižabli atbilst 7. punkta prasībām.

9. Ja pretendents ir citas gaisa kuģa kategorijas IR, kopējo mācību lidojumu apjomu ar dirižabļiem var samazināt līdz 10 stundām.

10. Lidojumu uzdevumus līdz IR(As) prasmju pārbaudei veido:

a) Pamata instrumentālo lidojumu modulis:

Pamata instrumentālo lidojumu procedūras un manevri, tostarp vismaz:

pamata instrumentāls lidojums bez ārējiem vizuāliem orientieriem:

- horizontāls lidojums,
- augstuma uzņemšana,
- augstuma samazināšana,
- pagriezieni horizontālā lidojumā, uzņemot augstumu, samazinot augstumu;

instrumentāla lidojuma shēma;

radionavigācija;

iziešana no neparasta stāvokļa gaisā;

ierobežots instrumentu panelis;

b) Instrumentālo lidojumu procedūru modulis:

i) pirmslidojuma procedūras, kas attiecas uz IFR lidojumiem, tostarp lidojumu rokasgrāmatas un attiecīgo gaisa satiksmes vadības dokumentu izmantošana IFR lidojuma plāna sagatavošanā;

ii) procedūras un manevri attiecībā uz IFR normālos, nestandarta un ārkārtas apstākļos, tostarp vismaz:

- pāreja no vizuāla uz instrumentālu lidojumu pacelšanās laikā,
- standarta instrumentāla izlidošana un ielidošana,
- maršruta IFR procedūras,
- procedūra, gaidot nosēšanās atļauju,
- instrumentāla nolaišanās, ievērojot noteiktās obligātās prasības,
- atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā,
- nosēšanās pēc instrumentālas nolaišanās, tostarp riņķošanas;

iii) manevri lidojuma laikā un lidaparāta lidojuma spējas;

iv) dirižabļa izmantošana iepriekš norādītajos uzdevumos, tostarp dirižabļa izmantošana, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, imitējot viendzinēja darbības atteici, kā arī dzinēja izslēgšana un iedarbināšana (pēdējo uzdevumu izpilda drošā augstumā, ja to neveic ar FFS vai FNPT II).

—

*7. papildinājums***IR prasmju pārbaude**

1. IR pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģa mācības, kādu izmanto pārbaudē.
2. Pretendentam jānokārto visas attiecīgās prasmju pārbaudes iedaļas. Ja netiek nokārtots kāds no iedaļas punktiem, nav nokārtota visa iedaļa. Ja pretendents nenokārto vairākas iedaļas, tad vēlreiz jākārtota visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto tikai vienu iedaļu, vēlreiz jākārtota tikai nenokārtotā iedaļa. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtota kāda no iedaļām, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotās iedaļas, pretendents vēlreiz kārtot visu pārbaudi. Visas attiecīgās prasmju pārbaudes iedaļas ir jānokārto 6 mēnešu laikā. IR pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa lidaparāta mācības, kādu izmanto pārbaudē.
3. Pēc nenokārtotas prasmju pārbaudes var būt nepieciešamas papildu mācības. Prasmju pārbaudes kārtšanas reižu skaits nav ierobežots.

PĀRBAUDES NORISE

4. Pārbaudes nolūks ir simulēt faktisku lidojumu. Lidojuma maršrutu izvēlas eksaminētājs. Būtiska iezīme ir pretendenta spēja plānot un veikt lidojumu, izmantojot ikdienas instruktāžas materiālus. Pretendents veic lidojuma plānošanu un nodrošina, ka uz gaisa kuģa ir viss lidojumam nepieciešamais aprīkojums un dokumenti. Lidojuma ilgums ir vismaz 1 stunda.
5. Ja pretendents izvēlas pārtraukt prasmju pārbaudi tādu iemeslu dēļ, kurus eksaminētājs uzskata par neadekvātiem, pretendents visu prasmju pārbaudi kārtot vēlreiz. Ja pārbaudes pārtraukšanas iemeslus eksaminētājs uzskata par adekvātiem, citā lidojumā pārbauda tikai nenokārtotās iedaļas.
6. Ja eksaminētājs uzskata par nepieciešamu, pretendents vēlreiz atkārtot jebkuru no manevriem vai procedūrām. Eksaminētājs jebkurā brīdī var pārtraukt pārbaudi, ja uzskata, ka pretendenta demonstrētās lidojuma prasmes liecina par nepieciešamību vēlreiz kārtot visu pārbaudi.
7. Pretendents vada gaisa kuģi no stāvokļa, kurā ir iespējams veikt PIC funkcijas, un veic pārbaudi tā, it kā gaisa kuģi nebūtu neviena cita apkalpes locekļa. Eksaminētājs nekādā veidā neiesaistās gaisa kuģa lidojumā, izņemot gadījumus, kad iejaukšanās nepieciešama drošības interesēs vai ja ir jānovērš nepieņemama satiksmes aizkavēšana. Atbildību par lidojumu nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem.
8. Lēmumu par relatīvo/absolūto augstumu, minimālo augstuma samazināšanas relatīvo/absolūto augstumu un atkārtotas nolaišanās punktu neizdošanās gadījumā pieņem pretendents, saskaņojot ar eksaminētāju.
9. IR pretendents eksaminētājam norāda izpildītas pārbaudes un pienākumus, tostarp identificētos radiotehniskos līdzekļus. Pārbaudes veic saskaņā ar pārbaudes punktu tabulu gaisa kuģim, ar kuru veic prasmju pārbaudi. Sagatavošanās posmā pirms pārbaudes lidojuma pretendents nosaka dzinēja un ātruma režīmus. Pretendents aprēķina pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās tehniskā raksturojuma parametrus saskaņā ar izmantotā gaisa kuģa ekspluatācijas rokasgrāmatu vai lidojumu rokasgrāmatu.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

10. Pretendents apliecina spēju:

vadīt gaisa kuģi, nepārsniedzot ierobežojumus;

izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;

pareizi spriest un lidotmāku;

izmantojot aeronavigācijas zināšanas praksē; un

pastāvīgi vadīt gaisa kuģi tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.

11. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un gaisa kuģa tehnisko raksturojumu ir attiecināmas pielāides šādās robežās.

Augstums

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā/absolūtajā augstumā	+ 50 pēdas/- 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums/MAP	+ 50 pēdas/- 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana

ar radionavigācijas līdzekļiem	± 5°
nolaišanās precizitāte	50 % novirze, azimuts un nolaišanās trajektorija

Kurss

visi dzinēji darbojas	± 5°
ar imitētu dzinēja atteici	± 10°

Ātrums

visi dzinēji darbojas	± 5 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/- 5 mezgli

PĀRBAUDES SATURS

Lidmašīnas

1. IEDAĻA – PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA	
Pārbaudes punktu saraksts, lidotmāka, atlelošanas un pretaplelošanas apstrādes procedūru u. c. procedūru izmantošana attiecas uz visām iedaļām	
a	Lidojumu rokasgrāmatas (vai līdzvērtīga dokumenta) izmantošana, īpaši attiecībā uz gaisa kuģa lidojuma spēju aprēķiniem, masu un līdzsvaru
b	Gaisa satiksmes vadības dokumenta, meteoroloģisko apstākļu dokumenta izmantošana
c	ATC lidojuma plāna, IFR lidojuma plāna/žurnāla sagatavošana
d	Pārbaude pirmslidojuma posmā
e	Obligātie meteoroloģisko apstākļu nosacījumi
f	Manevrēšana uz zemes
g	Instruktaža pirms pacelšanās, pacelšanās
h (°)	Pāreja uz instrumentālu lidojumu
i (°)	Instrumentālas izlidošanas procedūras, altimetra iestatīšana
j (°)	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
2. IEDAĻA – VISPĀRĒJĀ VADĪBA (°)	
a	Lidmašīnas vadība, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, tostarp: horizontāls lidojums dažādos ātrumos, balansēšana
b	Pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, ar fiksētu 1. ātruma horizontālu pagriezienu
c	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā, tostarp fiksēts 45° sānsveres pagrieziens un asi pagriezieni, samazinot augstumu
d (*)	Iziešana no nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai horizontālā lidojumā, pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, un nosēšanās konfigurācijā – attiecas tikai uz lidmašīnām
e	Ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana: stabilizēta augstuma uzņemšana vai samazināšana, 1. ātruma horizontāli pagriezieni līdz norādītajam kursam, iziešana no neparasta stāvokļa gaisā – attiecas tikai uz lidmašīnām

3. IEDAĻA – MARŠRUTA IFR PROCEDŪRAS (*)	
a	Atrašanās vietas noteikšana, tostarp pārtveršana, piem., NDB, VOR, RNAV
b	Radionavigācijas līdzekļu izmantošana
c	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā, jaudas iestatīšana, balansēšanas metodes
d	Altimetra iestatījumi
e	ETA grafiks un pārskatīšana (ja nepieciešams, gaidīšana maršrutā)
f	Lidojuma procesa uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas patēriņš, sistēmu pārvaldība
g	Pretapledojuuma procedūras; ja nepieciešams, attiecīgos gadījumos imitē
h	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
4. IEDAĻA – PRECĪZAS NOLAIŠANĀS PROCEDŪRAS (*)	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Nolaišanās un nosēšanās instruktaža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (*)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
h (*)	Rīņošana
i (*)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
5. IEDAĻA – NEPRECĪZAS NOLAIŠANĀS PROCEDŪRAS (*)	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra iestatījumi
c	Nolaišanās un nosēšanās instruktaža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (*)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
h (*)	Rīņošana
i (*)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

6. IEDAĻA – LIDOJUMS AR VIENA DZINĒJA DARBĪBAS ATTEICI (tikai daudzdzinēju lidmašīnām) (*)

a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās vai riņķošanas laikā
b	Nolaišanās, riņķošana un atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā ar viena dzinēja darbības atteici
c	Nolaišanās un nosēšanās ar viena dzinēja darbības atteici
d	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

(*) Var veikt FFS, FTD 2/3 vai FNPT II.

(*) Var veikt 4. vai 5. iedaļā.

(*) Jāveic, tikai vadoties pēc instrumentiem.

Helikopteri**1. IEDAĻA – IZLIDOŠANA**

Pārbaudes punktu saraksts, lidotmāka, atleidošanas un pretapleidošanas apstrādes procedūru u. c. procedūru izmantošana attiecas uz visām iedaļām

a	Lidojumu rokasgrāmatas (vai līdzvērtīga dokumenta) izmantošana, īpaši attiecībā uz lidaparāta lidojuma spēju aprēķinu; masa un līdzsvars
b	Gaisa satiksmes vadības dokumenta, meteoroloģisko apstākļu dokumenta izmantošana
c	ATC lidojuma plāna, IFR lidojuma plāna/žurnāla sagatavošana
d	Pārbaude pirmslidojuma posmā
e	Obligātie meteoroloģisko apstākļu nosacījumi
f	Manevrēšana uz zemes/gaisā saskaņā ar ATC vai instruktora norādījumiem
g	Instruktaža, procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās
h	Pāreja uz instrumentālu lidojumu
i	Instrumentālās izlidošanas procedūras

2. IEDAĻA – VISPĀRĒJĀ VADĪBA

a	Helikoptera vadība, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, tostarp:
b	Pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, ar fiksētu 1. ātruma horizontālu pagriezienu
c	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā, tostarp fiksēts 30° sānsveres pagrieziens un asi pagriezieni, samazinot augstumu

3. IEDAĻA – MARŠRUTA IFR PROCEDŪRAS

a	Atrašanās vietas noteikšana, tostarp pārtveršana, piem., NDB, VOR, RNAV
b	Radionavigācijas līdzekļu izmantošana
c	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā, jaudas iestatīšana
d	Altimetra iestatījumi
e	ETA grafiks un pārskatīšana
f	Lidojuma procesa uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas patēriņš, sistēmu pārvaldība
g	Pretapleidojuma procedūras; ja nepieciešams, attiecīgos gadījumos imitē
h	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

4. IEDAĻA – PRECĪZA NOLAIŠANĀS	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Nolaišanās un nosēšanās instruk tāža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (*)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
h (*)	Riņķošana
i (*)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
5. IEDAĻA – NEPRECĪZA NOLAIŠANĀS	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Nolaišanās un nosēšanās instruk tāža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (*)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Augstums, ātrums, kursa vadīšana (stabilizēta nolaišanās)
h (*)	Riņķošana
i (*)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā (*)/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
6. IEDAĻA – NESTANDARTA UN ĀRKĀRTAS PROCEDŪRAS	
Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu. Pārbaude saistīta ar helikoptera vadību, dzinēja atteices identificēšanu, neatliekamām darbībām (praktiski veiktiem uzdevumiem), turpmākajām darbībām un pārbaudēm un lidojuma precizitāti šeit norādītajās situācijās:	
a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās un nolaišanās laikā (**) (drošā augstumā, ja neveic ar FFS vai FNTP II/III, FTD 2/3)
b	Stabilitātes palielināšanas ierīču/hidrauliskās sistēmas atteice (piemērojamos gadījumos)
c	Ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana
d	Autorotācija un atgriešanās iepriekš noteiktā augstumā
e	Manuāla precīza nolaišanās bez lidojuma pilotāžas komandierīces (***) Manuāla precīza nolaišanās ar lidojuma pilotāžas komandierīci (***)

(*) Jāveic 4. vai 5. iedaļā.

(**) Tikai daudzdzinēju helikopteriem.

(***) Pārbauda tikai vienu punktu.

Dirižabļi**1. IEDAĻA – PIRMSLIDOJUMA DARBĪBAS UN IZLIDOŠANA**

Pārbaudes punktu saraksts, lidotmāka, atbilstības sadarbībai ar ATC, radiosakaru procedūru izmantošana attiecas uz visām iedaļām

a	Lidojumu rokasgrāmatas (vai līdzvērtīga dokumenta) izmantošana, īpaši attiecībā uz gaisa kuģa lidojuma spēju aprēķiniem, masu un līdzsvaru
b	Gaisa satiksmes vadības dokumenta, meteoroloģisko apstākļu dokumenta izmantošana
c	ATC lidojuma plāna, IFR lidojuma plāna/žurnāla sagatavošana
d	Pārbaude pirmslidojuma posmā
e	Obligātie meteoroloģisko apstākļu nosacījumi
f	Instruktaža pirms pacelšanās, procedūra atbrīvošanai no masta, manevrēšana uz zemes
g	Pacelšanās
h	Pāreja uz instrumentālu lidojumu
i	Instrumentālas izlidošanas procedūras, altimetra iestatīšana
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

2. IEDAĻA – VISPĀRĒJĀ VADĪBA

a	Dirižabļa vadība, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus
b	Pagriezieni, uzņemot un samazinot augstumu, ar fiksētu pagrieziena ātrumu
c	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā
d	Ierobežota paneļa instrumentu funkcionēšana

3. IEDAĻA – MARŠRUTA IFR PROCEDŪRAS

a	Atrašanās vietas noteikšana, tostarp pārtveršana, piem., NDB, VOR, RNAV
b	Radionavigācijas līdzekļu izmantošana
c	Horizontāls lidojums, kursa vadīšana, augstums un ātrums gaisā, jaudas iestatīšana, balansēšanas metodes
d	Altimetra iestatījumi
e	ETA grafiks un pārskatīšana
f	Lidojuma procesa uzraudzīšana, lidojuma žurnāls, degvielas patēriņš, sistēmu pārvaldība
g	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

4. IEDAĻA – PRECĪZAS NOLAIŠANĀS PROCEDŪRAS

a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra pārbaude
c	Nolaišanās un nosēšanās instruktaža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (*)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Stabilizēta nolaišanās (augstums, ātrums un kursa vadīšana)

h (*)	Riņķošana
i (*)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
5. IEDAĻA – NEPRECĪZAS NOLAIŠANĀS PROCEDŪRAS	
a	Navigācijas tehnisko līdzekļu iestatīšana un pārbaude, tehnisko līdzekļu identificēšana
b	Ielidošanas procedūras, altimetra iestatījumi
c	Nolaišanās un nosēšanās instruktāža, tostarp augstuma samazināšanas/nolaišanās/nosēšanās pārbaude
d (*)	Gaidīšanas procedūra
e	Atbilstība publicētajai nolaišanās procedūrai
f	Nolaišanās laiks
g	Stabilizēta nolaišanās (augstums, ātrums un kursa vadīšana)
h (*)	Riņķošana
i (*)	Atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā/nosēšanās
j	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras
6. IEDAĻA – LIDOJUMS AR VIENA DZINĒJA DARBĪBAS ATTEICI	
Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu. Pārbaude saistīta ar dirižabļa vadību, dzinēja atteices identificēšanu, neatliekamām darbībām, turpmākajām darbībām un pārbaudēm un lidojuma precizitāti šeit minētajās situācijās	
a	Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās vai riņķošanas laikā
b	Nolaišanās, riņķošanas procedūra ar viena dzinēja darbības atteici
c	Nolaišanās un nosēšanās, atkārtotas nolaišanās procedūra neizdošanās gadījumā ar viena dzinēja darbības atteici
d	Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūras

(*) Var veikt 4. vai 5. iedaļā.

8. papildinājums

Prasību izpildes ieskaitīšana daļai no klases vai tipa kvalifikācijas prasmju pārbaudes**A. Lidmašīnas**

Prasību izpildi ieskaita tikai tad, ja turētājs pagarina IR tiesību termiņu attiecīgi viendzinēja vai vienpilota daudzdzinēju lidmašīnām.

Ja tiek kārtota kvalifikācijas pārbaude, tostarp IR, un turētājam ir derīga:	Prasību izpildes ieskaitīšana ir spēkā prasmju pārbaudes IR daļā attiecībā uz:
MP tipa kvalifikācija;	SE klasi (*) un
Augstas veikspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikācija	SE tipa kvalifikāciju (*), un SP ME klasi, un SP ME zemas veikspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju, tikai 3.B iedaļas prasību izpildes ieskaitīšana prasmju pārbaudē ar vienpilota zemas veikspējas sarežģītu lidmašīnu (9. pielikums) (*)
SP ME zemas veikspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikācija, veikta kā vienpilota lidojums	SP ME klasi (*) un SP ME zemas veikspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju un SE klases un tipa kvalifikāciju (*)
SP ME zemas veikspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikācija, attiecas tikai uz MP lidojumu	a. SP ME klasi (*) un b. SP ME zemas veikspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju (*), c. SE klases un tipa kvalifikāciju (*)
SP ME klases kvalifikācija, veikta kā vienpilota lidojums	SE klases un tipa kvalifikāciju, SP ME klasi, SP ME zemas veikspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju
SP ME klases kvalifikācija, attiecas tikai uz MP lidojumu	SE klases un tipa kvalifikāciju (*), SP ME klasi (*) un SP ME zemas veikspējas sarežģītās lidmašīnas tipa kvalifikāciju (*)
SP SE klase kvalifikācija	SE klases un tipa kvalifikāciju
SP SE tipa kvalifikācija	SE klases un tipa kvalifikāciju

(*) Ar nosacījumu, ka iepriekšējos 12 mēnešos pretendents ir veicis vismaz trīs IFR izlidošanas un nolaišanās ar SP klases vai tipa lidmašīnu vienpilota lidojumos, bet attiecībā uz daudzdzinēju zemas veikspējas nesarežģītām lidmašīnām pretendents ir nokārtojis prasmju pārbaudes 6. iedaļu ar vienpilota zemas veikspējas nesarežģītu lidmašīnu, vienpilota lidojumā ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus.

B. Helikopteri

Prasību izpildi ieskaita tikai tad, ja turētājs pagarina IR tiesību termiņu attiecīgi viendzinēja vai vienpilota daudzdzinēju helikopteriem.

Ja tiek kārtota kvalifikācijas pārbaude, tostarp IR, un turētājam ir derīga:	Prasību izpildes ieskaitīšana ir spēkā attiecībā uz IR daļu kvalifikācijas pārbaudē, ko veic lai iegūtu:
MPH tipa kvalifikācija	SE tipa kvalifikāciju (*), un SP ME tipa kvalifikāciju (*)
SP ME tipa kvalifikācija, veikta kā vienpilota lidojums	SE tipa kvalifikāciju, SP ME tipa kvalifikāciju
SP ME tipa kvalifikācija, attiecas tikai uz daudzpi-lotu lidojumu	SE tipa kvalifikāciju, (*) SP ME tipa kvalifikāciju (*)

(*) Ar nosacījumu, ka iepriekšējos 12 mēnešos pretendents ir veicis vismaz 3 IFR izlidošanas un nolaišanās ar SP tipa helikopteru SP lidojumos.

9. papildinājums

Mācības, prasmju pārbaudes un kvalifikācijas pārbaudes attiecībā uz MPL, ATPL, TIPA un klases kvalifikācijām, kā arī IR kvalifikācijas pārbaude**A. Vispārīga informācija**

1. Prasmju pārbaudes pretendents ir apguvis tādas pašas klases vai tipa gaisa kuģa mācības, kādu izmanto prasmju pārbaudē.
2. Ja visas iedaļas netiek nokārtotas divos mēģinājumos, ir nepieciešamas papildu mācības.
3. Prasmju pārbaudes kārtšanas reižu skaits nav ierobežots.

MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES/KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES SATURS

4. Ja atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai nenosaka citādi, mācību lidojumu programma atbilst šim pielikumam. Programmu var samazināt, ieskaitot prasību izpildi par iepriekšēju pieredzi ar līdzīga tipa gaisa kuģiem saskaņā ar atbilstīgi 21. daļai noteiktajiem datiem par piemērotību ekspluatācijai.
5. Izņemot prasmju pārbaudes ATPL iegūšanai, ja attiecīgajam tipam to nosaka atbilstīgi 21. daļai noteiktie dati par piemērotību ekspluatācijai, var ieskaitīt tādu prasmju pārbaudžu punktu prasību izpildi, kas ir kopīgi citiem gaisa kuģu tipiem vai variantiem, kuru kvalifikāciju pilots ir ieguvis.

PĀRBAUDES NORISE

6. Eksaminētājs var izvēlēties starp dažādiem prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes norises scenārijiem, kur ietilpst attiecīgas imitētas darbības un ko izstrādājuši apstiprināta kompetenta iestāde. Pieejamos pilnīgos lidojumu trenižierus un citas mācību ierīces izmanto saskaņā ar šo daļu.
 7. Kvalifikācijas pārbaudē eksaminētājs pārliecinās, vai klases vai tipa kvalifikācijas turētājs uztur adekvātu teorētisko zināšanu līmeni.
 8. Ja pretendents izvēlas pārtraukt prasmju pārbaudi tādu iemeslu dēļ, kurus eksaminētājs uzskata par neadekvātiem, pretendents visu prasmju pārbaudi kārtos vēlreiz. Ja pārbaudes pārtraukšanas iemeslus eksaminētājs uzskata par adekvātiem, citā lidojumā pārbauda tikai nenokārtotās iedaļas.
 9. Ja eksaminētājs uzskata par nepieciešamu, pretendents vēlreiz atkārtos jebkuru no manevriem vai procedūrām. Eksaminētājs jebkurā brīdī var pārtraukt pārbaudi, ja uzskata, ka pretendenta demonstrētās lidojuma prasmes liecina par nepieciešamību vēlreiz kārtot visu pārbaudi.
 10. Pretendents vada gaisa kuģi no stāvokļa, kurā ir iespējams veikt PIC vai otrā pilota funkcijas, un veic pārbaudi tā, it kā gaisa kuģi nebūtu neviena cita apkalpes locekļa, ja pārbaude tiek kārtota vienpilota lidojuma apstākļos. Atbildību par lidojumu nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem.
 11. Pārbaudes pirmslidojuma posmā pretendents nosaka dzinēja un ātruma režīmus. Pretendents eksaminētājam norāda izpildītās pārbaudes un pienākumus, tostarp radiotehniskos līdzekļus. Pārbaudes veic saskaņā ar pārbaudes punktu sarakstu gaisa kuģim, ar kuru veic prasmju pārbaudi, kā arī (piemērojamos gadījumos) saskaņā ar MCC koncepciju. Pretendents aprēķina pacelšanās, nolaišanās un nosēšanās tehniskā raksturojuma parametrus saskaņā ar izmantotā gaisa kuģa ekspluatācijas rokasgrāmatu vai lidojumu rokasgrāmatu. Lēmumu par relatīvo/absolūto augstumu, minimālo augstuma samazināšanas relatīvo/absolūto augstumu un atkārtotas nolaišanās punktu neizdošanās gadījumā saskaņo ar eksaminētāju.
 12. Eksaminētājs nekādā veidā neiesaistās lidojuma norisē, izņemot gadījumu, kad iejaukšanās ir nepieciešama drošības interesēs vai ja ir jānovērš nepieņemama satiksmes aizkavēšana.
- ĪPAŠAS PRASĪBAS PRASMJU PĀRBAUDEI/KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDEI, LAI IEGŪTU DAUDZPILOTU GAISA KUĢA TIPA KVALIFIKĀCIJAS, VIENPILOTA LIDAPARĀTA TIPA KVALIFIKĀCIJAS, VEICOT DAUDZPILOTU LIDOJUMUS, UN MPL, UN ATPL
13. Prasmju pārbaudi ar daudzpilotu gaisa kuģi vai ar vienpilota lidaparātu, veicot daudzpilotu lidojumus, kārtos daudzpilotu apkalpes apstākļos. Otrā pilota funkcijas var veikt cits pretendents vai cits pilots ar tipa kvalifikāciju. Ja tiek izmantots gaisa kuģis, otrais pilots ir eksaminētājs vai instruktors.

14. Pretendents visās prasmju pārbaudes iedaļās rīkojas kā PF, izņemot tās nestandarta un ārkārtas procedūras, ko var veikt kā PF vai PNF saskaņā ar MCC. Pretendents, kas piesakās uz pirmreizējo daudzpilotu gaisa kuģa tipa kvalifikāciju vai ATPL, apliecina spēju rīkoties kā PNF. Pretendents prasmju pārbaudē var izvēlēties kreisās vai labās puses sēdekli, ja izvēlētajā sēdekli ir iespējams izpildīt visus pārbaudes punktus.
15. Attiecībā uz pretendentiem, kas piesakās uz ATPL, daudzpilotu gaisa kuģa tipa kvalifikāciju vai daudzpilotu lidojumiem ar vienpilota lidmašīnu, pildot PIC pienākumus, neatkarīgi no tā, vai pretendents rīkojas kā PF vai PNF, eksaminētājs īpaši pārbauda šādas prasmes:
 - a) apkalpes sadarbības pārvaldība;
 - b) pastāvīga vispārēja gaisa kuģa darbības uzraudzīšana; un
 - c) prioritāšu noteikšana un lēmumu pieņemšana saskaņā ar drošības apsvērumiem un attiecīgajiem noteikumiem, kas jāņem vērā konkrētajā darbības situācijā, tostarp ārkārtas situācijā.
16. Pārbaudi veic saskaņā ar IFR, ja ir iekļauta IR kvalifikācija, un pēc iespējas veic imitētos komerciālu gaisa pārvadājumu apstākļos. Ir būtiski pārbaudīt pretendenta spēju plānot un veikt lidojumu, izmantojot ikdienas instruktāžas materiālus.
17. Ja tipa kvalifikācijas mācību kursā mācību lidojumu ilgums ir bijis mazāk kā 2 stundas, prasmju pārbaudi var veikt ar FFS un kārtot pirms mācību lidojumiem ar gaisa kuģi. Šajā gadījumā tipa kvalifikācijas mācību kursa, kā arī mācību lidojumu apguves sertifikātu nosūta kompetentajai iestādei pirms jaunās tipa kvalifikācijas atzīmes iekļaušanas pretendenta apliecībā.

B. Īpašas prasības lidmašīnu kategorijai

SEKMĪGS NOVĒRTĒJUMS

1. Attiecībā uz vienpilota lidmašīnām, izņemot vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas, pretendents kārtot visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas. Ja netiek nokārtots kāds no iedaļas punktiem, nav nokārtota visa iedaļa. Ja pretendents nenokārto vairākas iedaļas, tad vēlreiz jākārtot visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto tikai vienu iedaļu, vēlreiz jākārtot tikai nenokārtotā iedaļa. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtota kāda no iedaļām, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotās iedaļas, pretendents vēlreiz kārtot visu pārbaudi. Vienpilota daudzdzinēju lidmašīnām – kārtot attiecīgās pārbaudes 6. iedaļu saistībā ar asimetrisku lidojumu.
2. Attiecībā uz daudzpilotu un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām pretendents kārtot visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 5. punktus, tad vēlreiz jākārtot visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto 5 vai mazāk punktus, vēlreiz jākārtot tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotie punkti, pretendents vēlreiz kārtot visu pārbaudi. 6. iedaļa nav daļa no ATPL vai MPL prasmju pārbaudes. Ja pretendents nenokārto vai vispār nekārto tikai 6. iedaļu, tipa kvalifikāciju izsniedz bez CAT II vai CAT III tiesībām. Lai tipa kvalifikācijas tiesības attiecinātu uz CAT II vai CAT III, pretendents nokārto 6. iedaļu ar attiecīgā tipa gaisa kuģi.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

3. Pretendents apliecina spēju:
 - a) vadīt lidaparātu, nepārsniedzot ierobežojumus;
 - b) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
 - c) pareizi spriest un lidotmāku;
 - d) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē;
 - e) pastāvīgi vadīt lidmašīnu tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.
 - f) attiecīgos gadījumos izprast un izmantot apkalpes sadarbības un darba nespējas procedūras; un
 - g) attiecīgos gadījumos lietpratīgi sazināties ar citiem apkalpes locekļiem.

4. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un lidmašīnas tehnisko raksturojumu attiecināmas pielaišanas šeit norādītajās robežās.

Augstums

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā augstumā	$+ 50$ pēdas/ $- 0$ pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums	$+ 50$ pēdas/ $- 0$ pēdas

Atrašanās vietas noteikšana

ar radionavigācijas līdzekļiem	$\pm 5^\circ$
nolaišanās precizitāte	50 % novirze, azimuts un nolaišanās trajektorija

Kurss

visi dzinēji darbojas	$\pm 5^\circ$
ar imitētu dzinēja atteici	$\pm 10^\circ$

Ātrums

visi dzinēji darbojas	± 5 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	$+ 10$ mezgli/ $- 5$ mezgli

MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES, KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES SATURS

5. Vienpilota lidmašīnas, izņemot augstas veikspējas sarežģītās lidmašīnas

a) Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā pilots, kas lido (PF) vai nelido (PNF)

X = šajā uzdevumā izmanto lidojumu trenāžierus, ja tādi ir pieejami; pretējā gadījumā izmanto lidmašīnu, ja tā ir piemērota attiecīgajam manevram vai procedūrai;

P# = mācības pabeidz, veicot uzraudzītu lidmašīnas pārbaudi.

- b) Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu ($\longrightarrow$).

Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:

A = lidmašīna;

FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;

FTD = lidojumu trenāžieru iekārta (tostarp FNTF II, kas paredzēta ME klases kvalifikācijai).

- c) Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus 3.B iedaļā un – attiecībā uz daudzdzinēju lidmašīnām – 6. iedaļas punktus veic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē ir iekļauta IR derīguma termiņa pagarināšana vai atjaunošana. Ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus neveic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus, un ja nav ieskaitīta prasību izpilde attiecībā uz IR tiesībām, klases vai tipa kvalifikācija attiecas tikai uz VFR.

- d) 3.A iedaļu kārto, lai pagarinātu tipa vai daudzdzinēju klases kvalifikācijas derīguma termiņu tikai ar VFR tiesībām, ja nav izpildītas pieredzes prasības par 10 maršruta sektoru veikšanu iepriekšējos 12 mēnešos. 3.A iedaļas kārtošana nav nepieciešama, ja ir nokārtota 3.B iedaļa.

- e) Burts "M" prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu vai izvēli, ja ir redzami vairāki uzdevumi.

f) Tipa vai daudzdzinēju klases kvalifikāciju praktiskajās mācībās izmanto FFS vai FNPT II, ja tās ir daļa no apstiprināta klases vai tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursa apstiprināšanā ņem vērā šādus apsvērumus:

- i) FFS vai FNPT II kvalifikācija atbilstīgi OR daļas noteikumiem;
- ii) instruktoru kvalifikācija;
- iii) mācību kursā nodrošināto FFS vai FNPT II mācību apjoms; un
- iv) apmācāmā pilota citu tipu kvalifikācijas vai iepriekšējā pieredze.

g) Ja prasmju pārbaude vai kvalifikācijas pārbaude tiek veikta daudzpilotu lidojumos, tipa kvalifikācija attiecas tikai uz daudzpilotu lidojumiem.

VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras				Instruktora iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas	
	FTD	FFS	A		FFS A		
1. IEDAĻA							
1	Izlidošana						
1.1	Darbības pirmslidojuma posmā, tostarp: dokumentu sagatavošana, masa un līdzsvars, meteoroloģisko apstākļu instruktāža, NOTAM						
1.2	Pirmsiedarbināšanas pārbaudes						
1.2.1	Ārējās	P#		P			
1.2.2	Iekšējās			P	M		
1.3	Dzinēja iedarbināšana: normāla darbības traucējumi	P————>	————>	————>	M		
1.4	Manevrēšana uz zemes		P————>	————>	M		
1.5	Pirmsizlidošanas pārbaudes Dzinēja palaišana (piemērojamos gadījumos)	P————>	————>	————>	M		
1.6	Pacelšanās procedūra: normāla, ar lidojumu rokasgrāmatā norādītajiem aizspārņu iestatījumiem, sānvējā (ja ir nepieciešamie apstākļi)		P————>	————>			
1.7	Augstuma uzņemšana: Vx/Vy, Pagriezieni līdz kursam Izlīdzināšana		P————>	————>	M		

VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
					FFS A	
1.8 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
2. IEDAĻA						
2 Lidojums (VMC)						
2.1 Taisns un horizontāls lidojums dažādos ātrumos, tostarp lidojums kritiski zemā ātrumā ar un bez aizspārņiem (tostarp nolaišanās līdz VMCA – piemērojamos gadījumos)		P→	→			
2.2 Asi pagriezieni (360° pa kreisi un pa labi ar 45° sānsveri)		P→	→		M	
2.3 Ātruma zaudēšana un iziešana: i) Tīrā ātruma zaudēšana ii) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai pagriezienā, samazinot augstumu ar sānsveri, ar nolaišanās konfigurāciju un jaudu iii) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai ar nosēšanās konfigurāciju un jaudu iv) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai, pagrieziens, uzņemot augstumu, ar pacelšanās aizspārņiem un augstuma uzņemšanas jaudu (tikai viendzinēja lidmašīnai)		P→	→		M	
2.4 Vadišana, izmantojot autopilotu un lidojuma pilotāžas komandieri (var veikt 3. iedaļā), piemērojamos gadījumos		P→	→		M	
2.5 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
3A IEDAĻA						
3A Maršruta VFR procedūras (sk. B.5 c) un d))						
3A.1 Lidojuma plāns, ceļa aprēķins un kartes nolasīšana						

VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
					FFS A	
3A.2 Augstuma, kursa un ātruma saglabāšana						
3A.3 Orientēšanās, ETA grafiks un pārskatīšana						
3A.4 Radionavigācijas līdzekļu izmantošana (piemērojamajos gadījumos)						
3A.5 Lidojuma pārvaldība (lidojuma žurnāls, parastās pārbaudes, tostarp degviela, sistēmas un aplidojums)						
3A.6 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
3B IEDAĻA						
3B Instrumentāls lidojums						
3B.1* Izlidošanas IFR procedūras		P——>	——>		M	
3B.2* Maršruta IFR procedūras		P——>	——>		M	
3B.3* Gaidīšanas procedūras		P——>	——>		M	
3B.4* ILS līdz 200' (60 m) DH/A vai procedūru obligātās prasības (autopilotu var izmantot nolaišanās trajektorijas pārtveršanā)		P——>	——>		M	
3B.5* Neprecīza nolaišanās līdz MDH/A un MAP		P——>	——>		M	
3B.6* Lidojuma uzdevumi, tostarp imitēta kompasa un augstuma indikatora atteice: 1. ātruma pagriezieni, iziešana no neparasta stāvokļa gaisā	P——>	——>	——>		M	
3B.7* Lokalizētāja vai nolaišanās trajektorijas indikatora atteice	P——>	——>	——>			
3B.8* Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						

VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	FTD	FFS	A	Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
					FFS A	
Ar nolūku atstāts tukšs						
4. IEDAĻA						
4 Ielidošana un nosēšanās						
4.1 Ielidošanas procedūra lidlauka rajonā		P—>	—>		M	
4.2 Normāla nosēšanās		P—>	—>		M	
4.3 Nosēšanās bez aizspārņiem		P—>	—>		M	
4.4 Nosēšanās sānevējā (ja ir piemēroti apstākļi)		P—>	—>			
4.5 Nolaišanās un nosēšanās ar dīkstāves jaudu ne vairāk kā 2 000' virs skrejceļa (tikai viendzinēja lidmašīnām)		P—>	—>			
4.6 Riņķošana minimālā augstumā		P—>	—>		M	
4.7 Nakts riņķošana un nosēšanās (piemērojamos gadījumos)	P—>	—>	—>			
4.8 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
5. IEDAĻA						
5 Nestandarta un ārkārtas procedūras (Šo iedaļu var apvienot ar 1.–4. iedaļu)						
5.1 Atteikta pacelšanās adekvātā ātrumā		P—>	—>		M	
5.2 Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās (tikai viendzinēja lidmašīnām)			P		M	

VIENPILOTA LIDMAŠĪNAS, IZŅEMOT AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				KLASES VAI TIPA KVALIF. PĀRBAUDE	
	FTD	FFS	A	Instruktoru iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS A	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras						
5.3 Imitēta piespiedu nosēšanās bez jaudas (tikai viendzinēja lidmašīnām)			P		M	
5.4 Imitētas ārkārtas situācijas: i) aizdegšanās vai dūmi lidojuma laikā, ii) attiecīgo sistēmu darbības traucējumi	P—>	—>	—>			
5.5 Dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (tikai ME prasmju pārbaude) (drošā augstumā, ja veic ar gaisa kuģi)	P—>	—>	—>			
5.6 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						
6. IEDAĻA						
6 Imitēts asimetrisks lidojums						
6.1* (Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu) Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā (drošā augstumā, ja neveic ar FFS vai FNTF II)	P—>	—>	—>X		M	
6.2* Asimetriska nolaišanās un riņķošana	P—>	—>	—>		M	
6.3* Asimetriska nolaišanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos	P—>	—>	—>		M	
6.4 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra						

6. Daudzpilotu lidmašīnas un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītās lidmašīnas

a) Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā PF vai PNF attiecīgās tipa kvalifikācijas saņemšanai.

X = šajā uzdevumā izmanto lidojumu trenāžierus, ja tādi ir pieejami; pretējā gadījumā izmanto gaisa kuģi, ja tas ir piemērots attiecīgajam manevram vai procedūrai;

P# = mācības pabeidz, veicot uzraudzītu lidmašīnas pārbaudi.

b) Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu (—>).

Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:

A = lidmašīna;

FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;

FTD = lidojumu trenāžieru iekārta;

OTD = citas trenāžieru iekārtas.

c) Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus veic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus. Ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē šis nosacījums netiek izpildīts, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz VFR.

d) Burts "M" prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu.

e) Praktiskajās mācībās un pārbaudēs izmanto FFS, ja FFS veido daļu no apstiprināta tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursa apstiprināšanā ņem vērā šādus apsvērumus:

i) FFS vai FNPT II kvalifikācija;

ii) instruktoru kvalifikācija;

iii) mācību kursā nodrošināto FFS vai FNPT II mācību apjoms; un

iv) apmācāmā pilota citu tipu kvalifikācijas vai iepriekšējā pieredze.

f) Manevros un procedūrās ir MMC daudzpilotu lidmašīnām un vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām daudzpilotu lidojumos.

g) Manevrus un procedūras veic vienpilota statusā ar vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām vienpilota lidojumos.

h) Attiecībā uz vienpilota augstas veiktspējas sarežģītām lidmašīnām, veicot prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi daudzpilotu lidojumos, tipa kvalifikācija attiecas tikai uz daudzpilotu lidojumiem. Ja pretendents vēlas iegūt vienpilota lidojumu tiesības, tad vienpilota statusā veic arī 2.5., 3.9.3.4., 4.3., 5.5. iedaļas manevrus un procedūras un vismaz vienu 3.4. iedaļas manevru vai procedūru.

i) Ciktāl tas attiecas uz tipa kvalifikāciju ar ierobežotām tiesībām saskaņā ar FCL.720.A e) punktu, pretendentiem jāizpilda tādas pašas prasības kā citiem tipa kvalifikācijas pretendentiem, izņemot praktiskos uzdevumus, kas attiecas uz pacelšanās un nosēšanās fāzi.

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
1. IEDAĻA								
1	Lidojuma sagatavošana	P						
1.1	Tehniskā raksturojuma aprēķins							
1.2	Lidmašīnas ārējā vizuālā pārbaude; katras daļas novietojums un pārbaudes mērķis	P#			P			
1.3	Kabīnes pārbaude		P————>	————>	————>			
1.4	Pārbaužu saraksta izmantošana pirms dzinēju iedarbināšanas, startēšanas procedūras, radio un navigācijas aprīkojuma pārbaude, navigācijas un komunikācijas ierīču frekvenču izvēle un iestatīšana	P————>	————>	————>	————>		M	
1.5	Manevrēšana uz zemes saskaņā ar gaisa satiksmes vadības vai instruktora norādījumiem			P————>	————>			
1.6	Pārbaudes pirms pacelšanās		P————>	————>	————>		M	
2. IEDAĻA								
2	Pacelšanās							
2.1	Normālas pacelšanās ar dažādiem aizspārņu iestatījumiem, tostarp paātrināta pacelšanās			P————>	————>			
2.2*	Instrumentāla pacelšanās; pāreja uz instrumentālu lidojumu ir nepieciešama pacelšanās brīdī vai pēc pacelšanās gaisā			P————>	————>			

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras		OTD	FTD	FFS	A	Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārē. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
							FFS A	
2.3	Pacelšanās sānvējā			P————>	————>			
2.4	Pacelšanās ar maksimālo pacelšanās masu (faktiskā vai imitēta maksimālā pacelšanās masa)			P————>	————>			
2.5	Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici:							
2.5.1*	neilgi pēc V2 sasniegšanas (Lidmašīnās, kas nav sertificētas kā pārvadājumu kategorijas vai reģionālās lidmašīnas (<i>commuter aeroplanes</i>), dzinēja atteici neimitē, kamēr nav sasniegts minimālais 500 pēdu augstums virs skrejceļa. Lidmašīnās, kas attiecībā uz pacelšanās masu un augstumu pēc blīvuma atbilst pārvadājumu kategorijas lidmašīnas tehniskajam raksturojumam, instruktors var imitēt dzinēja atteici neilgi pēc V2 sasniegšanas)			P————>	————>			
2.5.2*	starp V1 un V2			P	X		M tikai FFS	
2.6	Atteikta pacelšanās adekvātā ātrumā pirms V1 sasniegšanas			P————>	————>X		M	

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3. IEDAĻA								
3	Lidojuma manevri un procedūras							
3.1	Pagriezieni ar un bez spoileriem			P————>	————>			
3.2	Pikēšana (“tuck under”) un viļņveida satricinājumi pēc kritiskā Maha skaitļa sasniegšanas, kā arī citi specifiski lidmašīnas lidojuma parametri (piemēram, zvalstīšanās (“dutch roll”))			P————>	————>X Šajā uzde- vumā gaisa kuģi neiz- manto			
3.3	Normāla sistēmu un vadības paneļa darbība	P————>	————>	————>	————>			
Sistēmu normāla un nestandarta darbība:							M	Obligā- tais mini- mums ir 3 nestan- darta darbī- bas, kas izvēlē- tas no 3.4.0. līdz 3.4.14. (ieskai- tot)
3.4.0	Dzinējs (ja nepieciešams, ar propelleru)	P————>	————>	————>	————>			
3.4.1	Pārspiediena sistēma un gaisa kondicionētājs	P————>	————>	————>	————>			
3.4.2	Pito/statiskā sistēma	P————>	————>	————>	————>			
3.4.3	Degvielas sistēma	P————>	————>	————>	————>			
3.4.4	Elektriskā sistēma	P————>	————>	————>	————>			

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārē. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.4.5	Hidrauliskā sistēma	P————>	————>	————>	————>			
3.4.6	Lidojuma vadība un balansēšanas sistēma	P————>	————>	————>	————>			
3.4.7	Pretapledošanas apstrādes un atlidošanas sistēma, pretapžilbināšanas pārklājums	P————>	————>	————>	————>			
3.4.8	Autopilots/lidojuma pilotāžas komandierīce	P————>	————>	————>	————>		M (tikai viena pilota g. k.)	
3.4.9	Ātruma zaudēšanas brīdinājuma ierīces vai ātruma zaudēšanas novēršanas ierīces, stabilitātes palielināšanas ierīces	P————>	————>	————>	————>			
3.4.10	Zemes tuvošanās brīdinājuma sistēma, meteoroloģisko apstākļu radars, radio altimetrs, uztvērējraidītājs		P————>	————>	————>			
3.4.11	Radio, navigācijas aprīkojums, instrumenti, lidojuma pārvaldības sistēma	P————>	————>	————>	————>			
3.4.12	Šasija un bremzes	P————>	————>	————>	————>			
3.4.13	Priekšplāksņu un aizspārņu sistēma	P————>	————>	————>	————>			
3.4.14	Palīgdzinējs	P————>	————>	————>	————>			
Ar nolūku atstāts tukšs								
3.6	Nestandarta un ārkārtas procedūras:						M	Obli- gātais mini- mums ir 3 nestan- darta darbī- bas, kas iz- vēlētas no 3.6.1. līdz 3.6.9. (ie- skaitot)

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.6.1	Ugunsgrēka trauksmes imitācija, piemēram, dzinēja, palīgdzinēja, kabīnes, kravas nodalījuma, lidaparāta klāja, spārna un elektrisko ierīču aizdegšanās, tostarp evakuācija		P————>	————>	————>			
3.6.2	Dūmu kontrole un izvadīšana		P————>	————>	————>			
3.6.3	Dzinēja atteice, izslēgšana un atkārtota iedarbināšana drošā augstumā		P————>	————>	————>			
3.6.4	Degvielas izliešana avārijas situācijā (imitēta)		P————>	————>	————>			
3.6.5	Pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa pacelšanās/ nosēšanās laikā			P	X		Tikai FFS	
3.6.6	Imitēta kabīnes spiediena atteice/avārijas augstuma samazināšana			P————>	————>			
3.6.7	Lidojuma apkalpes locekļa darba nespēja		P————>	————>	————>			
3.6.8	Citas ārkārtas procedūras, kas noteiktas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā		P————>	————>	————>			
3.6.9	ACAS notikums	P————>	————>	————>	Gaisa kuģi neiz- manto		Tikai FFS	
3.7	Asi pagriezieni ar 45° sānsveri, no 180° līdz 360° pa kreisi un pa labi		P————>	————>	————>			

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.8	Ātruma zaudēšanas situācijas savlaicīga pamanīšana un pretpasākumi, tuvojoties tai (līdz pat ātruma zaudēšanas brīdinājuma ierīces ieslēgšanai), pacelšanās konfigurācijā (aizspārņi pacelšanās stāvoklī), kreisēšanas lidojuma konfigurācijā un nosēšanās konfigurācijā (aizspārņi nosēšanās stāvoklī, šasija izlaista)			P————>	————>			
3.8.1	Iziešana no pilnīgas ātruma zaudēšanas vai pēc ātruma zaudēšanas brīdinājuma ierīces ieslēgšanas un pāriešana augstuma uzņemšanas, kreisēšanas un nolaišanās konfigurācijā			P	X			
3.9	Instrumentāla lidojuma procedūras							
3.9.1*	Izlidošanas un ielidošanas kursa un ATC norādījumu ievērošana		P————>	————>	————>		M	
3.9.2*	Gaidīšanas procedūras		P————>	————>	————>			
3.9.3*	Precīzas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam (DH) ne zemāk kā 60 m (200 pēdas)							
3.9.3.1*	Manuāli, bez lidojuma pilotāžas komandierīces			P————>	————>		M (tikai prasmju pārbau- de)	
3.9.3.2*	Manuāli, ar lidojuma pilotāžas komandierīci			P————>	————>			
3.9.3.3*	ar autopilotu			P————>	————>			

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārē. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.9.3.4* Manuāli, ar imitētu viena dzinēja darbības atteici; dzinēja atteici imitē pieejas pēdējā posma laikā pirms ārējās atzīmes (OM) šķērsošanas līdz piezemēšanās brīdim vai veicot visu atkārtotas nolaišanās procedūru neizdošanās gadījumā Lidmašīnās, kas nav sertificētas kā pārvadājumu kategorijas (JAR/FAR 25) vai reģionālās lidmašīnas (SFAR 23), nolaišanos ar imitētu dzinēja atteici un tai sekojošu riņķošanu sāk kopā ar neprecīzu nolaišanos atbilstīgi 3.9.4. Riņķošanu sāk, sasniedzot publicēto pietiekamo augstumu virs šķēršļiem (OCH/A), tomēr ne vēlāk kā sasniedzot 500 pēdu minimālo augstuma samazināšanas relatīvo/absolūto augstumu (MDH/A) virs skrejceļa sliekšņa pacēluma. Lidmašīnās, kas attiecībā uz pacelšanās masu un augstumu pēc blīvuma atbilst pārvadājumu kategorijas lidmašīnas tehniskajam raksturojumam, instruktors var imitēt dzinēja atteici saskaņā ar 3.9.3.4.)			P————>	————>		M	
3.9.4* Neprecīza nolaišanās līdz MDH/A			P*——>	————>		M	

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārē. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
3.9.5	Nolaišanās pa riņķi šādos apstākļos: a)* nolaišanās līdz apstiprinātajam minimālajam nolaišanās pa riņķi augstumam attiecīgajā lidlaukā atbilstīgi vietējām instrumentālas nolaišanās iespējām imitēta instrumentāla lidojuma apstākļos; pēc tam veicot: b) nolaišanās pa riņķi līdz citam skrejceļam vismaz 90° no a) apakšpunktā izmantotās pieejas pēdējā posma centra līnijas apstiprinātajā minimālajā nolaišanās pa riņķi augstumā. Piezīme: ja a) un b) apakšpunkta izpilde nav iespējama ATC dēļ, var izpildīt imitētu zemas redzamības shēmu.							
				P*—>	—>			
4 IEDAĻA								
4	Atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā							
4.1	Riņķošana, visiem dzinējiem darbojoties*, pēc ILS nolaišanās, sasniedzot lēmumu pieņemšanas augstumu			P*—>	—>			

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
4.2	Citas atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā			P*—>	—>			
4.3*	Manuāla riņķošana ar imitētu svarīgākā dzinēja darbības atteici pēc instrumentālas nolaišanās, sasniedzot DH, MDH vai MAPt			P*—>	—>		M	
4.4	Atteikta nosēšanās 15 m (50 pēdas) virs skrejceļa sliekšņa un riņķošana			P—>	—>			
5 IEDAĻA								
5	Nosēšanās							
5.1	Normāla nosēšanās* arī pēc ILS nolaišanās ar pāreju uz vizuālu lidojumu, sasniedzot DH			P				
5.2	Nosēšanās ar imitētu iestrēgušu horizontālo stabilizētāju jebkuru darbības traucējumu situācijā			P—>	Šajā uzde- vumā neiz- manto gaiss kuģi			
5.3	Nosēšanās sānvējā (lidaparātā, ja iespējams)			P—>	—>			
5.4	Satiksmes shēma un nosēšanās bez izlaistiem vai daļēji izlaistiem aizspārņiem un priekšplākšņiem			P—>	—>			
5.5	Nosēšanās ar imitētu svarīgākā dzinēja darbības atteici			P—>	—>		M	

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras						Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
5.6	Nosēšanās ar divu dzinēju darbības atteici: — lidmašīnās ar 3 dzinējiem: centrālais dzinējs un 1 piekarināmais dzinējs, ja iespējams, atbilstīgi AFM datiem — lidmašīnās ar 4 dzinējiem: 2 dzinēji vienā pusē			P	X		M Tikai FFS (tikai prasmju pārbaude)	

Vispārīgas piezīmes:

Īpašas prasības tipa kvalifikācijas tiesību attiecināšanai uz instrumentālām nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 200 pēdas (60 m), piemēram, CAT II/III darbības.

6 IEDAĻA

Papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (200 pēdas) (CAT II/III)								
Šie manevri un procedūras ir minimālās mācību prasības, lai saņemtu atļauju veikt instrumentālas nolaišanās līdz DH, kas ir zemāks nekā 60 m (200 pēdas). Instrumentālas nolaišanās un atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā izmanto visu lidmašīnas aprīkojumu, kas nepieciešams, lai piešķirtu tipa sertifikātu instrumentālām nolaišanās līdz DH, kas ir zemāks par 60 m (200 pēdām)								
6.1* Atteikta pacelšanās adekvātā minimālajā apstiprinātajā RVR			P*—>	—>X	Šajā uzde- vumā gaisa kuģi neiz- manto		M*	

DAUDZPILOTU LIDMAŠĪNAS UN VIENPILOTA AUGSTAS VEIKTSPĒJAS SAREŽĢĪTĀS LIDMAŠĪNAS	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					ATPL/MPL/TIPA KVALIF. PRASMJU/ KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruk- tora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
6.2* ILS nolaišanās: imitēta instrumentāla lidojuma apstākļos līdz atbilstīgam DH, izmantojot lidojuma vadības sistēmu. Tiek ievērotas apkalpes sadarbības standarta procedūras (pienākumu sadalījums, izsaukuma procedūras ārkārtas situācijās, savstarpējā uzraudzība, informācijas apmaiņa un atbalsts)			P————>	————>		M	
6.3* Riņķošana: pēc nolaišanās, kā norādīts 6.2. punktā, sasniedzot DH. Mācībās ir arī riņķošana, ko izraisa (imitēta) nepietiekama RVR, pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa, lidmašīnas novirze, kas pārsniedz priekš sekmīgas nolaišanās nepieciešamās robežas, un zemes/aviācijas aprīkojuma atteice pirms DH sasniegšanas, un riņķošana ar imitētu aviācijas aprīkojuma atteici			P————>	————>		M*	
6.4* Nosēšanās: izmantojot vizuālus orientierus, kas noteikti DH pēc instrumentālas nolaišanās. Atbilstīgi konkrētajai lidojuma vadības sistēmai veic automātisku nosēšanos			P————>	————>		M	

Piezīme: CAT II/III darbības veic saskaņā ar attiecīgajām gaisa kuģu ekspluatācijas prasībām.

7. Klases kvalifikācija – jūra

6. iedaļu kārtā, lai pagarinātu daudzdzinēju klases kvalifikācijas derīguma termiņu lidojumiem pāri jūrai tikai ar VFR tiesībām, ja nav izpildītas pieredzes prasības par 10 maršruta sektoru veikšanu iepriekšējos 12 mēnešos.

KLASES KVALIFIKĀCIJA – JŪRA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS	
Manevri/procedūras	Instruktoru iniciāļi pēc mācību apgaves	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
1. IEDAĻA		
1 Izlidošana		
1.1 Darbības pirmslidojuma posmā, tostarp: dokumentu sagatavošana, masa un līdzsvars, meteoroloģisko apstākļu instruktāža, NOTAM		
1.2 Pirmsiedarbināšanas pārbaudes Ārējās/iekšējās		
1.3 Dzinēja iedarbināšana un izslēgšana Parasti darbības traucējumi		
1.4 Manevrēšana uz zemes		
1.5 Manevrēšana virs ūdens lielā ātrumā		
1.6 Pietauvošanās: pludmale molā/piestātnē, bojas		
1.7 Navigācija ar izslēgtu dzinēju		
1.8 Pirmsizlidošanas pārbaudes Dzinēja palaišana (piemērojamos gadījumos)		
1.9 Pacelšanās procedūra: normāla, ar lidojumu rokasgrāmatā norādītajiem aizspārņu iestatījumiem, sānvējā (ja ir nepieciešamie apstākļi)		
1.10 Augstuma uzņemšana Pagriezieni līdz kursam Izlīdzināšana		
1.11 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radio- sakaru procedūra		
2. IEDAĻA		
2 Lidojums (VFR)		
2.1 Taisns un horizontāls lidojums dažādos ātrumos, tostarp lidojums kritiski zemā ātrumā ar un bez aizspārņiem (tostarp nolaišanās līdz VMCA – piemērojamos gadījumos)		

KLASES KVALIFIKĀCIJA – JŪRA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS	
Manevri/procedūras	Instruktoru iniciāļi pēc mācību apguves	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
2.2 Asi pagriezieni (360° pa kreisi un pa labi ar 45° sānsveri)		
2.3 Ātruma zaudēšana un iziešana: i) tīra ātruma zaudēšana ii) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai pagriezienā, samazinot augstumu ar sānsveri, ar nolaišanās konfigurāciju un jaudu iii) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai ar nosēšanās konfigurāciju un jaudu iv) nolaišanās līdz ātruma zaudēšanai, pagrieziens, uzņemot augstumu, ar pacelšanās aizspārņiem un augstuma uzņemšanas jaudu (tikai viendzinēja lidmašīnai)		
2.4 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra		
3. IEDAĻA		
3 Maršruta VFR procedūras		
3.1 Lidojuma plāns, ceļa aprēķins un kartes nolaišana		
3.2 Augstuma, kursa un ātruma saglabāšana		
3.3 Orientēšanās, ETA grafiks un pārskatīšana		
3.4 Radionavigācijas līdzekļu izmantošana (piemērojamos gadījumos)		
3.5 Lidojuma pārvaldība (lidojuma žurnāls, parastās pārbaudes, tostarp degviela, sistēmas un apletojums)		
3.6 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakaru procedūra		
4. IEDAĻA		
4 Ielidošanas un nosēšanās		
4.1 Ielidošanas procedūras lidlauka rajonā (tikai amfībijām)		
4.2 Normāla nosēšanās		
4.3 Nosēšanās bez aizspārņiem		
4.4 Nosēšanās sānvējā (ja ir piemēroti apstākļi)		
4.5 Nolaišanās un nosēšanās ar samazinātu dzinēju jaudu no ne vairāk kā 2 000' virs ūdens (tikai viendzinēja lidmašīnai)		

KLASES KVALIFIKĀCIJA – JŪRA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS	
Manevri/procedūras	Instruktoru iniciāļi pēc mācību apguves	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
4.6 Riņķošana minimālā augstumā		
4.7 Nosēšanās uz spoguļgludas ūdens virsmas Nosēšanās uz viļņainas ūdens virsmas		
4.8 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakarņu procedūra		
5. IEDAĻA		
5 Nestandarta un ārkārtas procedūras (Šo iedaļu var apvienot ar 1.–4. iedaļu)		
5.1 Atteikta pacelšanās adekvātā ātrumā		
5.2 Imitēta dzinēja atteice pēc pacelšanās (tikai viendzinēja lidmašīnai)		
5.3 Imitēta piespiedu nosēšanās bez jaudas (tikai viendzinēja lidmašīnai)		
5.4 Imitētas ārkārtas situācijas: i) aizdegšanās vai dūmi lidojuma laikā ii) attiecīgo sistēmu darbības traucējumi		
5.5 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakarņu procedūra		
6. IEDAĻA		
6 Imitēts asimetrisks lidojums (Šo iedaļu var apvienot ar 1.–5. iedaļu)		
6.1 Imitēta dzinēja atteice pacelšanās laikā (drošā augstumā, ja neveic ar FFS vai FNTF II)		
6.2 Dzinēja izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (tikai ME prasmju pārbaude)		
6.3 Asimetriska nolaišanās un riņķošana		
6.4 Asimetriska nolaišanās un nosēšanās ar pilnīgu apstāšanos		
6.5 Sadarbība ar ATC – atbilstība, radiosakarņu procedūra		

C. Īpašas prasības helikopteru kategorijai

1. Veicot tipa kvalifikāciju un ATPL prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi, pretendents kārto prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes attiecīgi 1.–4. un 6. iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 5. punktus, tad vēlreiz jākārto visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto ne vairāk kā 5. punktus, vēlreiz jākārto tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotie punkti, pretendents vēlreiz kārto visu pārbaudi. Visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas nokārto 6 mēnešos.
2. Veicot IR kvalifikācijas pārbaudi, pretendents kārto kvalifikācijas pārbaudes 5. iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 3. punktus, tad vēlreiz jākārto visa 5. iedaļa. Ja pretendents nenokārto ne vairāk kā 3. punktus, vēlreiz jākārto tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem vai jebkurš no jau nokārtotajiem 5. iedaļas punktiem, pretendents vēlreiz kārto visu pārbaudi.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES**3. Pretendents apliecina spēju:**

- a) vadīt helikopteru, nepārsniedzot ierobežojumus;
- b) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
- c) pareizi spriest un lidotmāku;
- d) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē;
- e) pastāvīgi vadīt helikopteru tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos;
- f) attiecīgos gadījumos izprast un izmantot apkalpes sadarbības un darba nespējas procedūras; un
- g) attiecīgos gadījumos lietpratīgi sazināties ar citiem apkalpes locekļiem.

4. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un lidmašīnas tehnisko raksturojumu attiecināmas pielaides šeit norādītajās robežās.**a) IFR lidojuma ierobežojumi****Augstums:**

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā/absolūtajā augstumā	+ 50 pēdas/– 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums	+ 50 pēdas/– 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana:

ar radionavigācijas līdzekļiem	± 5°
--------------------------------	------

nolaišanās precizitāte	50 % novirze, azimuts un nolaišanās trajektorija
------------------------	--

Kurss:

normālas darbības apstākļos	± 5°
nestandarta/ārkārtas situācijās	± 10°

Ātrums:

viscaur	± 10 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/- 5 mezgli

b) VFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur	± 100 pēdas
---------	-------------

Kurss:

normālas darbības apstākļos	± 5°
nestandarta/ārkārtas situācijās	± 10°

Ātrums:

viscaur	± 10 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/- 5 mezgli

Nonesums:

pacelšanās, gaidīšana zemes ietekmes zonā	± 3 pēdas
nosēšanās	± 2 pēdas (ar 0 pēdām ar asti pa priekšu vai sāniski)

MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES, KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES SATURS

VISPĀRĪGĀS PRAŠĪBAS

5. Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC statusā SPH tipa kvalifikācijas saņemšanai vai apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā PF un PNF attiecīgās MPH tipa kvalifikācijas saņemšanai.

6. Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu (—>).

Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:

FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;

FTD = lidojumu trenāžieru iekārta;

H = helikopters.

7. Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus veic īstos vai imitētos IMC, un tos veic tikai tie pretendenti, kas vēlas atjaunot vai pagarināt IR(H) derīguma termiņu vai attiecināt šīs kvalifikācijas tiesības uz citu tipu.

8. Instrumentāla lidojuma procedūras (5. iedaļa) veic tikai tie pretendenti, kas vēlas atjaunot vai pagarināt IR(H) derīguma termiņu vai attiecināt šīs kvalifikācijas tiesības uz citu tipu. Šim nolūkam var izmantot FFS vai FTD 2/3.

9. Burts "M" prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu.

10. Praktiskajās mācībās un pārbaudēs izmanto FSTD, ja FSTD veido daļu no tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursā ņem vērā šādus apsvērumus:

- i) FSTD kvalifikācija atbilstīgi OR daļas noteikumiem;
- ii) instruktora vai eksaminētāja kvalifikācija;
- iii) mācību kursā nodrošināto FSTD mācību apjoms;
- iv) apmācāmā pilota kvalifikācijas un iepriekšējā pieredze ar līdzīgiem tiptiem; un

v) uzraudzītu lidojumu pieredzes apjoms pēc jaunas tipa kvalifikācijas saņemšanas.

DAUDZPILOTU HELIKOPTERI

11. Pretendenti, kas piesakās uz daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikāciju un ATPL, kārto 1.–4. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.
12. Pretendenti, kas piesakās uz daudzpilotu helikoptera tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas kvalifikācijas pārbaudi, kārto 1.–4. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras				Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	FTD	FFS	H		FFS H	
1. IEDAĻA — darbības un pārbaudes pirmslidojuma posmā						
1.1 Helikoptera ārēja vizuāla pārbaude; katras daļas novietojums un pārbaudes mērķis			P		M (ja veic ar helikopteru)	
1.2 Kabīnes pārbaude		P	—>		M	
1.3 Startēšanas procedūras, radio un navigācijas aprīkojuma pārbaude, navigācijas un komunikācijas ierīču frekvenču izvēle un iestatīšana	P	—>	—>		M	
1.4 Manevrēšana uz zemes/gaisā saskaņā ar gaisa satiksmes vadības vai instruktora norādījumiem		P	—>		M	
1.5 Procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās	P	—>	—>		M	
2. IEDAĻA — lidojuma manevri un procedūras						
2.1 Pacelšanās (dažādi profili)		P	—>		M	
2.2 Nosēšanās un pacelšanās nogāzēs vai sānvējā		P	—>			
2.3 Pacelšanās ar maksimālo pacelšanās masu (faktiskā vai imitēta maksimālā pacelšanās masa)	P	—>	—>			
2.4 Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici neilgi pirms TDP vai DPATO sasniegšanas		P	—>		M	
2.4.1 Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici neilgi pēc TDP vai DPATO sasniegšanas		P	—>		M	
2.5 Pagriezieni līdz kursam, uzņemot un samazinot augstumu	P	—>	—>		M	

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras				Instruktora iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	FTD	FFS	H		FFS H	
2.5.1 Pagriezieni ar 30° sānsveri, 180° līdz 360° pa kreisi un pa labi, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus	P	—>	—>		M	
2.6 Augstuma samazināšana ar autorotāciju	P	—>	—>		M	
2.6.1 Nosēšanās ar autorotāciju (tikai SEH) vai jaudas atgūšanu		P	—>		M	
2.7 Nosēšanās, dažādi profili		P	—>		M	
2.7.1 Nosēšanās vai riņķošana pēc imitētas dzinēja atteices pirms LDP vai DPBL		P	—>		M	
2.7.2 Nosēšanās pēc imitētas dzinēja atteices pēc LDP vai DPBL		P	—>		M	
3. IEDAĻA — sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība						
3 Sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība:					M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
3.1 Dzinējs	P	—>	—>			
3.2 Gaisa kondicionētājs (apsilde, ventilācija)	P	—>	—>			
3.3 Pito/statiskā sistēma	P	—>	—>			
3.4 Degvielas sistēma	P	—>	—>			
3.5 Elektriskā sistēma	P	—>	—>			
3.6 Hidrauliskā sistēma	P	—>	—>			
3.7 Lidojuma vadība un balansēšanas sistēma	P	—>	—>			
3.8 Pretapledošanas apstrādes un atledošanas sistēma	P	—>	—>			
3.9 Autopilots/lidojuma pilotāžas komandierīce	P	—>	—>			
3.10 Stabilitātes palielināšanas ierīces	P	—>	—>			

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	FTD	FFS	H	Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS H	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
3.11 Meteoroloģisko apstākļu radars, radio altimetrs, uztvērējraidītājs	P	—>	—>			
3.12 Zonālās navigācijas sistēma	P	—>	—>			
3.13 Šasijas sistēma	P	—>	—>			
3.14 Palīgdzinējs	P	—>	—>			
3.15 Radio, navigācijas aprīkojums, instrumenti, lidojuma pārvaldības sistēma	P	—>	—>			
4. IEDAĻA — nestandarta un ārkārtas procedūras						
4 Nestandarta un ārkārtas procedūras					M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
4.1 Ugunsgrēka trauksmes imitācija (tostarp evakuācija – piemērojamos gadījumos)	P	—>	—>			
4.2 Dūmu kontrole un izvadišana	P	—>	—>			
4.3 Dzinēja atteice, izslēgšana un atkārtota iedarbināšana drošā augstumā	P	—>	—>			
4.4 Degvielas izliešana avārijas situācijā (imitēta)	P	—>	—>			
4.5 Astes rotora vadības atteice (piemērojamos gadījumos)	P	—>	—>			
4.5.1 Astes rotora zaudēšana (piemērojamos gadījumos)	P	—>	Šajā uzde- vumā neiz- manto heli- kop- teru			
4.6 Apkalpes locekļa darba nespēja – tikai MPH	P	—>	—>			
4.7 Transmisijas darbības traucējumi	P	—>	—>			
4.8 Citas ārkārtas procedūras, kas noteiktas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā	P	—>	—>			

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāli pēc mācību apgūves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
		FTD	FFS	H		FFS H	
5. IEDAĻA — instrumentāla lidojuma procedūras (veic IMC vai imitētos IMC)							
5.1	Instrumentāla pacelšanās: pāreja uz instrumentālu lidojumu ir nepieciešama, līdzko tā ir iespējama pēc pacelšanās gaisā	P*	——>*	——>*			
5.1.1	Imitēta dzinēja atteice pēc izlidošanas	P*	——>*	——>*		M*	
5.2	Izlidošanas un ielidošanas kursa un ATC norādījumu ievērošana	P*	——>*	——>*		M*	
5.3	Gaidīšanas procedūras	P*	——>*	——>*			
5.4	ILS nolaišanās līdz CAT I lēmumu pieņemšanas augstumam	P*	——>*	——>*			
5.4.1	Manuāli, bez lidojuma pilotāžas komandierīces	P*	——>*	——>*		M*	
5.4.2	Manuāla precīza nolaišanās ar vai bez lidojuma pilotāžas komandierīces	P*	——>*	——>*		M*	
5.4.3	Ar radiotehniskajiem līdzekļiem saistīts autopilots	P*	——>*	——>*			
5.4.4	Manuāli, ar imitētu viena dzinēja darbības atteici. (dzinēja atteici imitē pieejas pēdējā posma laikā pirms ārējās atzīmes (OM) šķērsošanas līdz piezemēšanās brīdim vai veicot visu atkārtotas nolaišanās procedūru neizdošanās gadījumā)	P*	——>*	——>*		M*	
5.5	Neprecīza nolaišanās līdz minimālajam augstuma samazināšanas absolūtajam augstumam MDA/H	P*	——>*	——>*		M*	
5.6	Riņķošana, visiem dzinējiem darbojoties, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	P*	——>*	——>*			
5.6.1	Citas atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā	P*	——>*	——>*			
5.6.2	Riņķošana ar imitētu viena dzinēja darbības atteici, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	P*				M*	

VIENPILOTA/DAUDZPILOTU HELIKOPTERI	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras				Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārē. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	FTD	FFS	H		FFS H	
5.7 IMC autorotācija ar jaudas atgūšanu	P*	—>*	—>*		M*	
5.8 Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā	P*	—>*	—>*		M*	
6. IEDAĻA — neobligātā aprīkojuma izmantošana						
6 Papildaprīkojuma izmantošana	P	—>	—>			

D. Īpašas prasības vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģu kategorijai

1. Veicot vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikāciju prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi, pretendents kārto prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes attiecīgi 1.–5. un 6. iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 5. punktus, tad vēlreiz jākārto visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto ne vairāk kā 5. punktus, vēlreiz jākārto tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem, tostarp iepriekšējā reizē nokārtotie punkti, pretendents vēlreiz kārto visu pārbaudi. Visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas nokārto sešos mēnešos.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

2. Pretendents apliecina spēju:

- a) vadīt vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi, nepārsniedzot ierobežojumus;
- b) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
- c) pareizi spriest un lidotmāku;
- d) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē;
- e) pastāvīgi vadīt vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģi tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.
- f) izprast un izmantot apkalpes sadarbības un darba nespējas procedūras; un
- g) lietpratīgi sazināties ar citiem apkalpes locekļiem.

3. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tehnisko raksturojumu attiecināmas pielāides šeit norādītajās robežās.

- a) IFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā/absolūtajā augstumā	+ 50 pēdas/– 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums	+ 50 pēdas/– 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana:

ar radionavigācijas līdzekļiem	$\pm 5^\circ$
nolaišanās precizitāte	50 % novirze, azimuts un nolaišanās trajektorija

Kurss:

normālas darbības apstākļos	$\pm 5^\circ$
nestandarta/ārkārtas situācijās	$\pm 10^\circ$

Ātrums:

viscaur	± 10 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/- 5 mezgli

b) VFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur	± 100 pēdas
---------	-----------------

Kurss:

normālas darbības apstākļos	$\pm 5^\circ$
nestandarta/ārkārtas situācijās	$\pm 10^\circ$

Ātrums:

viscaur	± 10 mezgli
ar imitētu dzinēja atteici	+ 10 mezgli/- 5 mezgli

Nonesums:

pacelšanās, gaidīšana zemes ietekmes zonā	± 3 pēdas
nosēšanās	± 2 pēdas (ar 0 pēdām ar asti pa priekšu vai sāniski)

MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES, KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES SATURS

4. Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā PF vai PNF attiecīgās tipa kvalifikācijas saņemšanai.

5. Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu ($\longrightarrow$).

6. Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:

FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;

FTD = lidojumu trenāžieru iekārta;

OTD = cita trenāžieru iekārta;

PL = vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģis.

a) Pretendenti, kas piesakās uz vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikāciju, kārtu 1.–5. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.

b) Pretendenti, kas piesakās uz vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas kvalifikācijas pārbaudi, kārtu 1.–5. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. un/vai 7. iedaļu.

c) Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus veic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus. Ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē šis nosacījums netiek izpildīts, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz VFR.

7. Burts "M" prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu.
8. Praktiskajās mācībās un pārbaudēs izmanto lidojumu simulācijas treniņierīces iekārtas, ja tās veido daļu no apstiprināta tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursa apstiprināšanā ņem vērā šādus apsvērumus:
- lidojumu simulācijas treniņierīču iekārtu kvalifikācija atbilstīgi OR daļas noteikumiem;
 - instruktora kvalifikācija.

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāļi pēc mācību apguves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
1. IEDAĻA — darbības un pārbaudes pirmslidojuma posmā							
1.1 Vertikālās pacelšanās un nosēšanās gaisa kuģa ārēja vizuāla pārbaude; katras daļas novietojums un pārbaudes mērķis				P			
1.2 Kabīnes pārbaude	P	—>	—>	—>			
1.3 Startēšanas procedūras, radio un navigācijas aprīkojuma pārbaude, navigācijas un komunikācijas ierīču frekvenču izvēle un iestatīšana	P	—>	—>	—>		M	
1.4 Manevrēšana uz zemes saskaņā ar gaisa satiksmes vadības vai instruktora norādījumiem		P	—>	—>			
1.5 Procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās, tostarp jaudas pārbaude	P	—>	—>	—>		M	
2. IEDAĻA — lidojuma manevri un procedūras							
2.1 Normālas VFR pacelšanās profili; Darbības uz skrejceļa (STOL un VTOL), tostarp sānvējā Paaugstināti helikopteru lidlauki Helikopteru lidlauki uz zemes		P	—>	—>		M	
2.2 Pacelšanās ar maksimālo pacelšanās masu (faktiskā vai imitēta maksimālā pacelšanās masa)		P	—>				

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAIŠA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorā iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras							
2.3.1 Atteikta pacelšanās: veicot darbības uz skrejceļa veicot darbības paaugstinātā helikopteru lidlaukā veicot darbības helikopteru lidlaukā uz zemes		P	—>			M	
2.3.2 Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici pēc lēmumu pieņemšanas punkta šķērsošanas: veicot darbības uz skrejceļa veicot darbības paaugstinātā helikopteru lidlaukā veicot darbības helikopteru lidlaukā uz zemes		P	—>			M	
2.4 Augstuma samazināšana ar autorotāciju helikoptera režīmā līdz zemei (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P	—>	—>			M Tikai FFS	
2.4.1 Augstuma samazināšana ar autorotāciju lidmašīnas režīmā līdz zemei (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)		P	—>			M Tikai FFS	
2.5 Normālas VFR nosēšanās profili: darbības uz skrejceļa (STOL un VTOL) paaugstināti helikopteru lidlauki helikopteru lidlauki uz zemes		P	—>	—>		M	
2.5.1 Nosēšanās ar imitētu dzinēja atteici pēc lēmumu pieņemšanas punkta sasniegšanas: veicot darbības uz skrejceļa veicot darbības paaugstinātā helikopteru lidlaukā veicot darbības helikopteru lidlaukā uz zemes							

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAIŠA KUĢU KATEGORIJA		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras		OTD	FTD	FFS	PL	Instruktora iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
							FFS PL	
2.6	Riņķošana vai nosēšanās pēc dzinēja simulētas atteices pirms lēmumu pieņemšanas punkta		P	—>			M	
3. IEDAĻA — sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība								
3	Sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība (var veikt ar šādam uzdevumam kvalificētu FSTD):						M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
3.1	Dzinējs	P	—>	—>				
3.2	Pārspiediena sistēma un gaisa kondicionētājs (apsilde, ventilācija)	P	—>	—>				
3.3	Pito/statiskā sistēma	P	—>	—>				
3.4	Degvielas sistēma	P	—>	—>				
3.5	Elektriskā sistēma	P	—>	—>				
3.6	Hidrauliskā sistēma	P	—>	—>				
3.7	Lidojuma vadība un balansēšanas sistēma	P	—>	—>				
3.8	Pretapledošanas apstrādes un atledošanas sistēma, pretapžilbināšanas pārklājuma apsilde (ja ir ierīkota)	P	—>	—>				
3.9	Autopilots/lidojuma pilotāžas komandierīce	P	—>	—>				

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorā iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
3.10 Ātruma zaudēšanas brīdinājuma ierīces vai ātruma zaudēšanas novēršanas ierīces, stabilitātes palielināšanas ierīces	P	—>	—>				
3.11 Meteoroloģisko apstākļu radars, radio altimetrs, uztvērējraidītājs, zemes tuvošanās brīdinājuma sistēma (ja ierīkota)	P	—>	—>				
3.12 Šasijas sistēma	P	—>	—>				
3.13 Palīgdzinētājs	P	—>	—>				
3.14 Radio, navigācijas aprīkojums, instrumenti un lidojuma pārvaldības sistēma	P	—>	—>				
3.15 Aizspārņu sistēma	P	—>	—>				
4. IEDAĻA — nestandarta un ārkārtas procedūras							
4 Nestandarta un ārkārtas procedūras (var veikt ar šādam uzdevumam kvalificētu FSTD)						M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
4.1 Ugunsgrēka trauksmes imitācija, dzinēja, palīgdzinēja, kravas nodalījuma, lidaparāta klāja un elektrisko ierīču aizdegšanās, kā arī evakuācija	P	—>	—>				
4.2 Dūmu kontrole un izvadīšana	P	—>	—>				
4.3 Dzinēja atteice, izslēgšana un atkārtota iedarbināšana (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi), tostarp OEI pāreja no helikoptera uz lidmašīnas režīmu un pretēji	P	—>	—>			Tikai FFS	

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAIŠA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
4.4 Degvielas izliešana avārijas situācijā (imitēta, ja ir aprīkojums)	P	—>	—>				
4.5 Pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa pacelšanās un nosēšanās laikā (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)			P			Tikai FFS	
4.6 Imitēta kabīnes spiediena atteice/ārkārtas augstuma samazināšana (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P	—>	—>			Tikai FFS	
4.7 ACAS notikums (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P	—>	—>			Tikai FFS	
4.8 Apkalpes locekļa darba nespēja	P	—>	—>				
4.9 Transmisijas darbības traucējumi	P	—>	—>			Tikai FFS	
4.10 Iziešana no pilnīgas ātruma zaudēšanas vai pēc ātruma zaudēšanas brīdinājuma ierīces ieslēgšanas augstuma uzņemšanas, kreisēšanas un nolaišanās konfigurācijā (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P	—>	—>			Tikai FFS	
4.11 Citas ārkārtas procedūras, kas norādītas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā	P	—>	—>				
5. IEDAĻA — instrumentāla lidojuma procedūras (veic IMC vai imitētos IMC)							
5.1 Instrumentāla pacelšanās: pāreja uz instrumentālu lidojumu ir nepieciešama, līdzko tā ir iespējama pēc pacelšanās gaisā	P*	—>*	—>*				
5.1.1 Imitēta dzinēja atteice izlidošanas laikā pēc lēmumu pieņemšanas punkta	P*	—>*	—>*			M*	

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAIŠA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorā iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS PL	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras							
5.2 Izlidošanas un ielidošanas kursa un ATC norādījumu ievērošana	P*	—>*	—>*			M*	
5.3 Gaidīšanas procedūras	P*	—>*	—>*				
5.4 Precīza nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam ne zemāk par 60 m (200 pēdām)	P*	—>*	—>*				
5.4.1 Manuāli, bez lidojuma pilotāžas komandierīces	P*	—>*	—>*			M* (Tikai prasmju pārbaude)	
5.4.2 Manuāli, ar lidojuma pilotāžas komandierīci	P*	—>*	—>*				
5.4.3 Izmantojot autopilotu	P*	—>*	—>*				
5.4.4 Manuāli, ar imitētu viena dzinēja darbības atteici; dzinēja atteici imitē pieejas pēdējā posma laikā pirms ārējās atzīmes (OM) šķērsošanas, turpinot līdz piezemēšanās brīdim vai veicot visu atkārtotas nolaišanās procedūru neizdošanās gadījumā	P*	—>*	—>*			M*	
5.5 Neprecīza nolaišanās līdz minimālajam augstuma samazināšanas absolūtajam augstumam MDA/H	P*	—>*	—>*			M*	
5.6 Riņķošana, visiem dzinējiem darbojoties, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	P*	—>*	—>*				
5.6.1 Citas atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā	P*	—>*	—>*				
5.6.2 Riņķošana ar imitētu viena dzinēja darbības atteici, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	P*					M*	

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAIŠA KUĢU KATEGORIJA		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras		OTD	FTD	FFS	PL	Instruktora iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
							FFS PL	
5.7	IMC autorotācija ar jaudas atgūšanu, lai nosēstos uz skrejceļa – tikai helikoptera režīmā (šajā uzdevumā neizmanto gaisa kuģi)	P*	—>*	—>*			M* Tikai FFS	
5.8	Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā (atbilstīgi FFS kvalitātei)	P*	—>*	—>*			M*	
6. IEDAĻA — papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (CAT II/III)								
6	Papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (CAT II/III). Šie manevri un procedūras ir minimālās mācību prasības, lai saņemtu atļauju veikt instrumentālas nolaišanās līdz DH, kas ir zemāks nekā 60 m (200 pēdas). Instrumentālās nolaišanās un atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā izmanto visu vertikālās pacelšanās un nolaišanās lidaparāta aprīkojumu, kas nepieciešams, lai piešķirtu tipa sertifikātu instrumentālām nolaišanās procedūrām līdz DH, kas ir zemāks par 60 m (200 pēdām)							
6.1	Atteikta pacelšanās adekvātā minimālajā apstiprinātajā RVR		P	—>			M*	
6.2	ILS nolaišanās imitēta instrumentāla lidojuma apstākļos līdz atbilstīgam DH, izmantojot lidojuma vadības sistēmu. Tiek ievērotas apkalpes standarta sadarbības procedūras (SOP)		P	—>	—>		M*	

VERTIKĀLĀS PACELŠANĀS UN NOSĒŠANĀS GAISA KUĢU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāļi pēc mācību apguves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāļi pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
6.3 Riņķošana pēc nolaišanās, kā norādīts 6.2. punktā, sasniedzot DH. Mācībās ir arī riņķošana, ko izraisa (imitēta) nepietiekama RVR, pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa, lidaparāta novirze, kas pārsniedz priekš veiksmīgas nolaišanās nepieciešamās robežas, un zemes/aviācijas aprīkojuma atteice pirms DH sasniegšanas, un riņķošana ar imitētu aviācijas aprīkojuma atteici		P	—>	—>		M*	
6.4 Nosēšanās izmantojot vizuālus orientierus, kas noteikti DH pēc instrumentālas nolaišanās. Atbilstīgi konkrētajai lidojuma vadības sistēmai veic automātisku nosēšanos		P	—>			M*	
7. IEDAĻA — papildaprīkojums							
7 Papildaprīkojuma izmantošana		P	—>	—>			

E. Īpašas prasības dirižabļu kategorijai

1. Veicot dirižabļa tipa kvalifikāciju prasmju pārbaudi vai kvalifikācijas pārbaudi, pretendents kārtu prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes attiecīgi 1.–5. un 6. iedaļu. Ja pretendents nenokārto vairāk kā 5. punktus, tad vēlreiz jākārtota visa pārbaude. Ja pretendents nenokārto ne vairāk kā 5. punktus, vēlreiz jākārtota tikai nenokārtotie punkti. Ja atkārtotajā pārbaudē netiek nokārtots kāds no punktiem vai jebkurš no jau nokārtotajiem punktiem, pretendents vēlreiz kārtu visu pārbaudi. Visas prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes iedaļas nokārto sešos mēnešos.

PĀRBAUDES LIDOJUMA PIELAIDES

2. Pretendents apliecina spēju:

- i) vadīt dirižabli, nepārsniedzot ierobežojumus;
- ii) izpildīt visus manevrus gludi un precīzi;
- iii) pareizi spriest un lidotmāku;

- iv) izmantot aeronavigācijas zināšanas praksē;
 - v) pastāvīgi vadīt gaisa kuģi tā, lai nerastos nopietnas šaubas par procedūras vai manevra izdošanos.
 - vi) izprast un izmantot apkalpes sadarbības un darba nespējas procedūras; un
 - vii) lietpratīgi sazināties ar citiem apkalpes locekļiem.
3. Uz turbulences apstākļiem, vadības īpašībām un dirižabļa tehnisko raksturojumu ir attiecināmas pielāides šādās robežās.

a) IFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur	± 100 pēdas
riņķošanas sākšana lēmumu pieņemšanas relatīvajā/absolūtajā augstumā	+ 50 pēdas/- 0 pēdas
minimālais augstuma samazināšanas relatīvais/absolūtais augstums	+ 50 pēdas/- 0 pēdas

Atrašanās vietas noteikšana:

ar radionavigācijas līdzekļiem	± 5°
nolaišanās precizitāte	50 % novirze, azimuts un nolaišanās trajektorija

Kurss:

normālas darbības apstākļos	± 5°
nestandarta/ārkārtas situācijās	± 10°

b) VFR lidojuma ierobežojumi

Augstums:

viscaur	± 100 pēdas
---------	-------------

Kurss:

normālas darbības apstākļos	± 5°
nestandarta/ārkārtas situācijās	± 10°

MĀCĪBU, PRASMJU PĀRBAUDES, KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDES SATURS

4. Simbolu nozīme:

P = apmācīts PIC vai otrā pilota statusā un kā PF vai PNF attiecīgās tipa kvalifikācijas saņemšanai.

5. Praktiskās mācības veic vismaz ar tāda līmeņa mācību aprīkojumu, kas apzīmēts ar (P), vai ar jebkura augstāka līmeņa aprīkojumu, kas apzīmēts ar bultiņu (—>).

6. Mācību aprīkojuma apzīmēšanai izmantoti šādi saīsinājumi:

FFS = pilnīgs lidojumu trenāžieris;

FTD = lidojumu trenāžieru iekārta;

OTD = cita trenāžieru iekārta;

As = dirižablis.

a) Pretendenti, kas piesakās uz dirižabļa prasmju pārbaudi, kārto 1.–5. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.

b) Pretendenti, kas piesakās uz dirižabļa tipa kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas vai atjaunošanas kvalifikācijas pārbaudi, kārto 1.–5. iedaļu un attiecīgos gadījumos arī 6. iedaļu.

c) Ar zvaigznīti (*) atzīmētos punktus veic, ņemot vērā tikai instrumentu rādījumus. Ja prasmju pārbaudē vai kvalifikācijas pārbaudē šis nosacījums netiek izpildīts, tipa kvalifikācijas tiesības attiecas tikai uz VFR.

7. Burts "M" prasmju pārbaudes vai kvalifikācijas pārbaudes kolonnā norāda uz obligātu uzdevumu.

8. Praktiskajās mācībās un pārbaudēs izmanto lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtas, ja tās veido daļu no tipa kvalifikācijas mācību kursa. Mācību kursā ņem vērā šādus apsvērumus:

a) lidojumu simulācijas trenāžieru iekārtu kvalifikācija atbilstīgi OR daļas noteikumiem;

b) instruktora kvalifikācija.

DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
1. IEDAĻA — darbības un pārbaudes pirmslidojuma posmā							
1.1 Pārbaude pirmslidojuma posmā				P			
1.2 Kabīnes pārbaude	P	——>	——>	——>			
1.3 Startēšanas procedūras, radio un navigācijas aprīkojuma pārbaude, navigācijas un komunikācijas ierīču frekvenču izvēle un iestatīšana		P	——>	——>		M	
1.4 Procedūra atbrīvošanai no masta un manevrēšana uz zemes			P	——>		M	

DIRIŽABŅU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
1.5 Procedūras un pārbaudes pirms pacelšanās	P	—>	—>	—>		M	
2. IEDAĻA — lidojuma manevri un procedūras							
2.1 Normālas VFR pacelšanās profils			P	—>		M	
2.2 Pacelšanās ar imitētu dzinēja atteici			P	—>		M	
2.3 Pacelšanās ar smagumu > 0 (smagā pacelšanās)			P	—>			
2.4 Pacelšanās ar smagumu < 0 (vieglā pacelšanās)			P	—>			
2.5 Normāla augstuma uzņemšanas procedūra			P	—>			
2.6 Augstuma uzņemšana līdz barometriskajam augstumam			P	—>			
2.7 Barometriskā augstuma noteikšana			P	—>			
2.8 Lidojums barometriskā augstumā vai tā tuvumā			P	—>		M	
2.9 Normāla augstuma samazināšana un nolaišanās			P	—>			
2.10 Normālas VFR nosēšanās profils			P	—>		M	
2.11 Nosēšanās ar smagumu > 0 (smagā nosēšanās)			P	—>		M	
2.12 Nosēšanās ar smagumu < 0 (vieglā nosēšanās)			P	—>		M	
Ar nolūku atstāts tukšs							

DIRIŽABĻU KATEGORIJA		PRAKTISKĀS MĀCĪBAS				PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāli pēc mācību apgaves	Pārē. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
3. IEDAĻA — sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība							
3 Sistēmu un procedūru tipiska un netipiska darbība (var veikt ar šādam uzdevumam kvalificētu FSTD):						M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
3.1 Dzinējs	P	→	→	→			
3.2 Balona apvalka pārspiediena sistēma	P	→	→	→			
3.3 Pito/statiskā sistēma	P	→	→	→			
3.4 Degvielas sistēma	P	→	→	→			
3.5 Elektriskā sistēma	P	→	→	→			
3.6 Hidrauliskā sistēma	P	→	→	→			
3.7 Lidojuma vadība un balansēšanas sistēma	P	→	→	→			
3.8 Balonešu sistēma	P	→	→	→			
3.9 Autopilots/lidojuma pilotāžas komandierīce	P	→	→	→			
3.10 Stabilitātes palielināšanas ierīces	P	→	→	→			
3.11 Meteoroloģisko apstākļu radars, radio altimetrs, uztvērējraidītājs, zemes tuvošanās brīdinājuma sistēma (ja ierīkota)	P	→	→	→			
3.12 Šasijas sistēma	P	→	→	→			

DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
					Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārb. ar FFS As	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	As			
3.13 Palīdzinātājs	P	—>	—>	—>			
3.14 Radio, navigācijas aprīkojums, instrumenti un lidojuma pārvaldības sistēma	P	—>	—>	—>			
Ar nolūku atstāts tukšs							
4. IEDAĻA — nestandarta un ārkārtas procedūras							
4 Nestandarta un ārkārtas procedūras (var veikt ar šādam uzdevumam kvalificētu FSTD)						M	No šīs iedaļas obligāti izvēlas vismaz 3 punktus
4.1 Ugunsgrēka trauksmes imitācija, dzinēja, palīdzinātāja, kravas nodalījuma, dirižabļa klāja un elektrisko ierīču aizdegšanās, kā arī evakuācija	P	—>	—>	—>			
4.2 Dūmu kontrole un izvadišana	P	—>	—>	—>			
4.3 Dzinēja atteice, izslēgšana un atkārtota iedarbināšana Noteiktos lidojuma posmos – vairāku dzinēju atteice	P	—>	—>	—>			
4.4 Apkārpes locekļa darba nespēja	P	—>	—>	—>			
4.5 Transmisijas/pār- esumu kārbas darbības traucējumi	P	—>	—>	—>		Tikai FFS	
4.6 Citas ārkārtas procedūras, kas noteiktas attiecīgajā lidojumu rokasgrāmatā	P	—>	—>	—>			

DIRIŽABŪ KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
Manevri/procedūras					Instruktora iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
5. IEDAĻA — instrumentāla lidojuma procedūras (veic IMC vai imitētos IMC)							
5.1 Instrumentāla pacelšanās: pāreja uz instrumentālu lidojumu ir nepieciešama, līdzko tā ir iespējama pēc pacelšanās gaisā	p*	—>*	—>*	—>*			
5.1.1 Imitēta dzinēja atteice pēc izlidošanas	p*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.2 Izlidošanas un ielidošanas kursa un ATC norādījumu ievērošana	p*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.3 Gaidīšanas procedūras	p*	—>*	—>*	—>*			
5.4 Precīza nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam ne zemāk par 60 m (200 pēdām)	p*	—>*	—>*	—>*			
5.4.1 Manuāli, bez lidojuma pilotāžas komandierīces	p*	—>*	—>*	—>*		M* (tikai prasmju pārbaude)	
5.4.2 Manuāli, ar lidojuma pilotāžas komandierīci	p*	—>*	—>*	—>*			
5.4.3 Izmantojot autopilotu	p*	—>*	—>*	—>*			
5.4.4 Manuāli, ar imitētu viena dzinēja darbības atteici; dzinēja atteici imitē pieejas pēdējā posma laikā pirms ārējās atzīmes (OM) šķērsošanas, turpinot līdz piezemēšanās brīdim vai veicot visu atkārtotas nolaišanās procedūru neizdošanās gadījumā	p*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.5 Neprecīza nolaišanās līdz minimālajam augstuma samazināšanas absolūtajam augstumam MDA/H	p*	—>*	—>*	—>*		M*	

DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
					Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārē. ar FFS As	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	As			
5.6 Ripkošana, visiem dzinējiem darbojoties, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	p*	—>*	—>*	—>*			
5.6.1 Citas atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā	p*	—>*	—>*	—>*			
5.6.2 Ripkošana ar imitētu viena dzinēja darbības atteici, sasniedzot DA/DH vai MDA/MDH	p*					M*	
5.7 Iziešana no neparasta stāvokļa gaisā (atbilstīgi FFS kvalitātei)	p*	—>*	—>*	—>*		M*	
6. IEDAĻA — papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (CAT II/III)							
6 Papildu pilnvarojums tipa kvalifikācijai, lai veiktu instrumentālas nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks nekā 60 m (CAT II/III). Šie manevri un procedūras ir minimālās mācību prasības, lai saņemtu atļauju veikt instrumentālas nolaišanās līdz DH, kas ir zemāks nekā 60 m (200 pēdas). Instrumentālās nolaišanās un atkārtotas nolaišanās procedūras neizdošanās gadījumā izmanto visu dirižabļa aprīkojumu, kas nepieciešams, lai piešķirtu tipa sertifikātu instrumentālām nolaišanās līdz lēmumu pieņemšanas augstumam, kas ir zemāks par 60 m (200 pēdām).							

DIRIŽABŅU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
					Instruktorā iniciāli pēc mācību apgaves	Pārē. ar FFS As	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	As			
6.1 Atteikta pacelšanās adekvātā minimālajā apstiprinātajā RVR		P	——>			M*	
6.2 ILS nolaišanās Imitēta instrumentāla lidojuma apstākļos līdz atbilstīgam DH, izmantojot lidojuma vadības sistēmu. Tiek ievērotas apkāpes standarta sadarbības procedūras (SOP)		P	——>			M*	
6.3 Riņķošana pēc nolaišanās, kā norādīts 6.2. punktā, sasniegto DH. Mācībās ir arī riņķošana, ko izraisa (imitēta) nepietiekama RVR, pēkšņa vēja virziena un/vai stipruma maiņa, lidaparāta novirze, kas pārsniedz priekš veiksmīgas nolaišanās nepieciešamās robežas, un zemes/aviācijas aprīkojuma atteice pirms DH sasniegšanas, un riņķošana ar imitētu aviācijas aprīkojuma atteici		P	——>			M*	
6.4 Nosēšanās Izmantojot vizuālus orientierus, kas noteikti DH pēc instrumentālas nolaišanās. Atbilstīgi konkrētajai lidojuma vadības sistēmai veic automātisku nosēšanos		P	——>			M*	

DIRIŽABĻU KATEGORIJA	PRAKTISKĀS MĀCĪBAS					PRAKTISKĀS MĀCĪBAS KVALIFIKĀCIJAS PĀRBAUDE	
					Instruktora iniciāli pēc mācību apguves	Pārb. ar FFS As	Eksaminētāja iniciāli pēc pārbaudes pabeigšanas
Manevri/procedūras	OTD	FTD	FFS	As			
7. IEDAĻA — papildaprīkojums							
7 Papildaprīkojuma izmantošana		P	—>				

II PIELIKUMS

LIDMAŠĪNU UN HELIKOPTERU VALSTS APLIECĪBU UN KVALIFIKĀCIJAS ATZĪMJU KONVERTĀCIJAS NOSACĪJUMI

A. LIDMAŠĪNAS

1. Pilotu apliecības

Pilota apliecību, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā apliecībā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

- a) attiecībā uz ATPL(A) un CPL(A) – kā kvalifikācijas pārbaudi izpilda FCL daļā noteiktās tipa/klares un instrumentālo lidojumu kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas prasības, kas ir būtiskas saistībā ar apliecības tiesībām;
- b) apliecina attiecīgo OPS un FCL daļu zināšanas;
- c) apliecina valodas zināšanas saskaņā ar FCL.055;
- d) atbilst tabulā norādītajām prasībām.

Iegūtā valsts apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Citas prasības	FCL daļas aizstājēja apliecība un nosacījumi (piemērojamos gadījumos)	Nosacījumu atcelšana	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(A)	> 1 500 stundas ar daudzpilotu lidmašīnām PIC statusā	Nav	ATPL(A)	Nepiemēro	a)
ATPL(A)	> 1 500 stundas ar daudzpilotu lidmašīnām	Nav	Tāpat kā c) apakšpunkta 4) punktā	Tāpat kā c) apakšpunkta 5) punktā	b)
ATPL(A)	> 500 stundas ar daudzpilotu lidmašīnām	Apliecina lidojuma plānošanas un tehniskā raksturojuma zināšanas atbilstīgi FCL.515	ATPL(A) tipa kvalifikācija, kas attiecas tikai uz otrā pilota statusu	Apliecina spēju pildīt PIC funkcijas atbilstīgi FCL daļas 9. pielikumam	c)
CPL/IR(A) un nokārtota ICAO ATPL teorijas pārbaude apliecības izsniedzējā dalībvalstī		i) apliecina lidojuma plānošanas un tehniskā raksturojuma zināšanas atbilstīgi FCL.310 un FCL.615 b) apakšpunktam ii) izpilda citas FCL.720.A c) apakšpunkta prasības	CPL/IR(A) ar ieskaitītu ATPL teorijas prasību izpildi	Nepiemēro	d)
CPL/IR(A)	> 500 stundas ar daudzpilotu lidmašīnām vai daudzpilotu lidojumus ar vienpilota lidmašīnām; CS-23 reģionālo lidmašīnu līdzvērtīgu kategoriju saskaņā ar komerciālo gaisa pārvadājumu OPS daļas prasībām	i) nokārtots ATPL(A) eksāmens apliecības izsniedzējā dalībvalstī (*) ii) izpilda citas FCL.720.A c) apakšpunkta prasības	CPL/IR(A) ar ieskaitītu ATPL teorijas prasību izpildi	Nepiemēro	e)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
CPL/IR(A)	> 500 stundas ar vienpilota lidmašīnām PIC statusā	Nav	CPL/IR(A) tipa/klases kvalifikācija, kas attiecas tikai uz vienpilota lidmašīnām		f)
CPL/IR(A)	< 500 stundas ar vienpilota lidmašīnām PIC statusā	Apliecina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas CPL/IR līmenī	Tāpat kā 4) apakšpunkta f) apakšpunktā	Iegūta daudzpilotu tipa kvalifikācija saskaņā ar FCL daļu	g)
CPL(A)	> 500 stundas ar vienpilota lidmašīnām PIC statusā	Nakts lidojumu kvalifikācija (piemērojamos gadījumos)	CPL(A), tipa/klases kvalifikācija, kas attiecas tikai uz vienpilota lidmašīnām		h)
CPL(A)	< 500 stundas ar vienpilota lidmašīnām PIC statusā	i) Nakts lidojumu kvalifikācija (piemērojamos gadījumos) ii) apliecina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310	Tāpat kā 4) apakšpunkta h) apakšpunktā		i)
PPL/IR(A)	≥ 75 stundas atbilstīgi IFR	Nakts lidojumu kvalifikācija, ja nakts lidojumu tiesības nav iekļautas instrumentālo lidojumu kvalifikācijā	PPL/IR(A) (IR attiecas tikai uz PPL)	Apliecina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.615 b) apakšpunktam	j)
PPL(A)	≥ 70 ar lidmašīnām	Apliecina prasmi izmantot radionavigācijas līdzekļus	PPL(A)		k)

(*) CPL turētājiem, kam jau ir daudzpilotu lidmašīnas tipa kvalifikācija, nav jābūt nokārtotam ATPL(A) teorētiskajam eksāmenam, veicot lidojumus ar tāda paša tipa lidmašīnām, bet ATPL(A) teorijas prasību izpilde netiek ieskaitīta, lai izsniegtu FCL daļai atbilstīgu apliecību. Ja ir nepieciešama cita daudzpilotu lidmašīnas tipa kvalifikācija, jāizpilda iepriekšējās tabulas 3) slejas e) rindas i) punktā noteiktās prasības.

2. Instruktoru sertifikāti

Instruktoru sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts vai tiesības	Pieredze	Citas prasības	FCL daļas aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(A)/IRI(A)/TRI(A)/CRI(A)	Atbilstīgi FCL daļas prasībām, kas noteiktas attiecīgajam sertifikātam	Neattiecas	FI(A)/IRI(A)/TRI(A)/CRI(A)

3. SFI sertifikāts

SFI sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	FCL daļas aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(A)	> 1 500 stundas MPA pilota statusā	i) ir vai ir bijis dalībvalsts izsniegtas lidmašīnu CPL, MPL vai ATPL turētājs ii) ir apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā, tostarp MCC	SFI(A)
SFI(A)	SFI pieredze iepriekšējos 3 gados	Ir apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā, tostarp MCC	SFI(A)

Konversijas derīguma termiņš nepārsniedz 3 gadus. Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

4. STI sertifikāts

STI sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja turētājs atbilst tabulā noteiktajām prasībām:

Iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(A)	> 500 stundas SPA pilota statusā	i) ir vai ir bijis dalībvalsts izsniegtas pilota apliecības turētājs ii) ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar FCL daļas 9. pielikumu ar FSTD, kas atbilst instruktora tiesībām, kuras vēlas iegūt	STI(A)
STI(A)	STI pieredze iepriekšējos 3 gados	Ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar FCL daļas 9. pielikumu ar FSTD, kas atbilst instruktora tiesībām, kuras vēlas iegūt	STI(A)

Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

B. HELIKOPTERI**1. Pilotu apliecības**

Pilota apliecību, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā apliecībā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

- kā kvalifikācijas pārbaudi izpilda FCL daļā noteiktās tipa/klares un instrumentālo lidojumu kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas prasības, kas ir būtiskas saistībā ar apliecības tiesībām;
- apliecina attiecīgo OPS un FCL daļu zināšanas;
- apliecina valodas zināšanas saskaņā ar FCL.055;

d) atbilst tabulā norādītajām prasībām.

legūtā valsts apliecība	Kopējā lidojumu piederze (stundas)	Citas prasības	FCL daļas aizstājēja apliecība un nosacījumi (piemērojamos gadījumos)	Nosacījumu atcelšana	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(H), derīga IR(H)	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā	Nav	ATPL(H) un IR	Nepiemēro	a)
ATPL(H), nav IR(H) tiesību	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā	Nav	ATPL(H)		b)
ATPL(H), derīga IR(H)	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem	Nav	ATPL(H) un IR ar tipa kvalifikāciju, kas attiecas tikai uz otrā pilota statusu	Apliecina spēju pildīt PIC funkcijas atbilstīgi FCL daļas 9. pielikumam	c)
ATPL(H), nav IR(H) tiesību	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem	Nav	ATPL(H) tipa kvalifikācija, kas attiecas tikai uz otrā pilota statusu	Apliecina spēju pildīt PIC funkcijas atbilstīgi FCL daļas 9. pielikumam	d)
ATPL(H), derīga IR(H)	> 500 stundas ar daudzpilotu helikopteriem	i) apliecina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.515 un FCL.615 b) apakšpunktam	Tāpat kā 4. punkta c) apakšpunktā	Tāpat kā 5. punkta c) apakšpunktā	e)
ATPL(H), nav IR(H) tiesību	> 500 stundas ar daudzpilotu helikopteriem	Tāpat kā 3. punkta e) apakšpunktā	Tāpat kā 4. punkta d) apakšpunktā	Tāpat kā 5. punkta d) apakšpunktā	f)
CPL/IR(H) un nokārtota ICAO ATPL(H) teorijas pārbaude apliecības izsniedzējā dalībvalstī		i) apliecina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310 un FCL.615 b) apakšpunktam ii) izpilda citas FCL.720.H b) apakšpunkta prasības	CPL/IR(H) ar ieskaitītu ATPL teorijas prasību izpildi, ja ICAO ATPL(H) teorijas pārbaude novērtēta FCL daļas ATPL līmenī	Nepiemēro	g)
CPL/IR(H)	> 500 stundas ar daudzpilotu helikopteriem	i) nokārtots FCL daļas ATPL(H) teorijas eksāmens apliecības izsniedzējā dalībvalstī (*) ii) izpilda citas FCL.720.H b) apakšpunkta prasības	CPL/IR(H) ar ieskaitītu FCL daļas ATPL(H) teorijas prasību izpildi	Nepiemēro	h)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
CPL/IR(H)	> 500 stundas ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	Nav	CPL/IR(H) ar tipa/klares kvalifikācijām, kas attiecas tikai uz vienpilota helikopteriem	Iegūta daudzpilota tipa kvalifikācija saskaņā ar FCL daļu	i)
CPL/IR(H)	< 500 stundas ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	Apliecina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310 un FCL.615 b) apakšpunktam	Tāpat kā 4. punkta i) apakšpunktā		j)
CPL(H)	> 500 stundas ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	Nakts lidojumu kvalifikācija	CPL(H) ar tipa/klares kvalifikācijām, kas attiecas tikai uz vienpilota helikopteriem		k)
CPL(H)	< 500 stundas ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	aplēcina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310	Tāpat kā 4. punkta k) apakšpunktā		l)
CPL(H) bez nakts lidojumu kvalifikācijas	> 500 stundas ar vienpilota helikopteriem PIC statusā		Tāpat kā 4. punkta k) apakšpunktā; attiecas tikai uz VFR lidojumiem dienā	Iegūta daudzpilota tipa kvalifikācija saskaņā ar FCL daļu un nakts lidojumu kvalifikācija	m)
CPL(H) bez nakts lidojumu kvalifikācijas	< 500 stundas ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	Aplēcina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.310	Tāpat kā 4. punkta k) apakšpunktā; attiecas tikai uz VFR lidojumiem dienā		n)
PPL/IR(H)	≥ 75 stundas atbilstīgi IFR	Nakts lidojumu kvalifikācija; ja nakts lidojumu tiesības nav iekļautas instrumentālo lidojumu kvalifikācijā	PPL/IR(H) (IR attiecas tikai uz PPL)	Aplēcina lidojuma plānošanas un izpildes zināšanas atbilstīgi FCL.615 b) apakšpunktam	o)
PPL(H)	≥ 75 stundas ar helikopteriem	Aplēcina prasmi izmantot radionavigācijas līdzekļus	PPL(H)		p)

(*) CPL turētājiem, kam jau ir daudzpilota lidmašīnas tipa kvalifikācija, nav jābūt nokārtotam ATPL(H) teorētiskajam eksāmenam, veicot lidojumus ar tāda paša tipa helikopteriem, bet ATPL(H) teorijas prasību izpilde netiek ieskaitīta, lai izsniegtu FCL daļai atbilstīgu apliecību. Ja ir nepieciešama cita daudzpilota helikoptera tipa kvalifikācija, jāizpilda iepriekšējās tabulas (3) slejas h) rindas i) punktā noteiktās prasības.

2. Instruktoru sertifikāti

Instruktoru sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja pretendents atbilst šādām prasībām:

iegūtais valsts sertifikāts vai tiesības	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(H)/IRI(H)/TRI(H)	Atbilstīgi FCL daļas prasībām, kas noteiktas attiecīgajam sertifikātam		FI(H)/IRI(H)/TRI(H)*

Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

3. SFI sertifikāts

SFI sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja turētājs atbilst šādām prasībām:

iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(H)	> 1 000 stundas MPH pilota statusā	i) ir vai ir bijis dalībvalsts izsniegtas CPL, MPL vai ATPL turētājs ii) ir apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā, tostarp MCC	SFI(H)
SFI(H)	SFI pieredze iepriekšējos 3 gados	Ir apguvis trenāžieru mācības attiecīgā tipa kvalifikācijas mācību kursā, tostarp MCC	SFI(H)

Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

4. STI sertifikāts

STI sertifikātu, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar valstī noteiktajām prasībām, konvertē FCL daļai atbilstīgā sertifikātā, ja turētājs atbilst tabulā noteiktajām prasībām:

iegūtais valsts sertifikāts	Pieredze	Citas prasības	Aizstājējs sertifikāts
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(H)	> 500 stundas SPH pilota statusā	i) ir vai ir bijis dalībvalsts izsniegtas pilota apliecības turētājs ii) ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar FCL daļas 9. pielikumu ar FSTD, kas atbilst instruktora tiesībām, kuras vēlas iegūt	STI(H)
STI(H)	STI pieredze iepriekšējos 3 gados	Ir nokārtojis kvalifikācijas pārbaudi saskaņā ar FCL daļas 9. pielikumu ar FSTD, kas atbilst instruktora tiesībām, kuras vēlas iegūt	STI(H)

Derīguma termiņa pagarināšanai izpilda attiecīgās FCL daļā noteiktās prasības.

III PIELIKUMS

TREŠO VALSTU VAI TREŠO VALSTU VĀRDĀ IZSNIEGTO APLIECĪBU ATZĪŠANAS NOSACĪJUMI

A. APLIECĪBU APSTIPRINĀŠANA

Vispārīga informācija

1. Dalībvalsts kompetentā iestāde var apstiprināt pilota apliecību, ko saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikuma prasībām ir izsniegusi trešā valsts.

Piloti iesniedz pieteikumu tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā viņi dzīvo vai strādā, bet, ja viņi nedzīvo dalībvalstu teritorijā, tad dalībvalstī, kur pamatdarbību īsteno ekspluatants, ar kura gaisa kuģiem piloti veic vai plāno veikt lidojumus.

2. Apliecības apstiprinājuma termiņš nepārsniedz 1 gadu, ja saglabājas pamata apliecības derīgums.

Apstiprinājuma izsniedzēja kompetentā iestāde var vienu reizi pagarināt šo termiņu, ja apstiprinājuma termiņā pilots ir pieteicies mācībām vai ir sācis mācības, lai saņemtu FCL daļai atbilstīgu apliecību. Pagarinātais termiņš atbilst laikam, kas nepieciešams FCL daļai atbilstīgas apliecības izsniegšanai.

Dalībvalsts apstiprinātas apliecības turētāji īsteno savas tiesības saskaņā ar FCL daļas prasībām.

Pilota apliecības komerciāliem gaisa pārvadājumiem un citām komercdarbībām

3. Attiecībā uz pilota apliecībām komerciālu gaisa pārvadājumu un citu komercdarbību veikšanai turētājs izpilda šādas prasības:
 - a) kā prasmju pārbaudi izpilda FCL daļā noteiktās tipa vai klases kvalifikācijas derīguma termiņa pagarināšanas prasības, kas ir būtiskas saistībā ar apliecības tiesībām;
 - b) apliecina attiecīgo OPS un FCL daļu zināšanas;
 - c) apliecina angļu valodas apguvi saskaņā ar FCL.055;
 - d) viņam/viņai ir 1. kategorijas veselības apliecība, kas izsniegta saskaņā ar medicīnisko noteikumu daļu;
 - e) attiecībā uz lidmašīnām izpilda tabulā norādītās pieredzes prasības.

Iegūtā apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Tiesības	
(1)	(2)	(3)	
ATPL(A)	> 1 500 stundas ar daudzpilotu lidmašīnām PIC statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu lidmašīnām PIC statusā	a)
ATPL(A) vai CPL(A)/IR (*)	> 1 500 stundas ar daudzpilotu lidmašīnām PIC vai otrā pilota statusā atbilstīgi darbības prasībām	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu lidmašīnām otrā pilota statusā	b)
CPL(A)/IR	> 1 000 stundu komerciāli gaisa pārvadājumi PIC statusā pēc IR iegūšanas	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar vienpilota lidmašīnām PIC statusā	c)
CPL(A)/IR	> 1 000 stundas ar vienpilota lidmašīnām PIC vai otrā pilota statusā atbilstīgi darbības prasībām	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar vienpilota lidmašīnām otrā pilota statusā atbilstīgi OPS daļai	d)
ATPL(A), CPL (A)/IR, CPL(A)	> 700 stundas ar lidmašīnām, kas nav TMG, tostarp 200 stundas, veicot funkcijas, kuru apstiprinājumu vēlas iegūt, un 50 stundas, veicot šīs funkcijas iepriekšējos 12 mēnešos	Tiesību izmantošana lidmašīnās, veicot lidojumus, kas nav komerciāli gaisa pārvadājumi	e)

(1)	(2)	(3)	
CPL(A)	> 1 500 stundas PIC statusā, veicot komerciālus gaisa pārvadājumus, tostarp 500 stundas ar hidroplānu	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar vienpilota lidmašīnām PIC statusā	f)

(*) Daudzpilotu lidmašīnu CPL(A)/IR turētāji pirms apstiprinājuma saņemšanas apliecina ICAO ATPL(A) līmeņa zināšanas.

f) attiecībā uz helikopteriem izpilda tabulā norādītās pieredzes prasības.

Iegūtā apliecība	Kopējā lidojumu pieredze (stundas)	Tiesības	
(1)	(2)	(3)	
ATPL(H), derīga IR	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā VFR un IFR lidojumos	a)
ATPL(H), nav IR tiesību	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem PIC statusā VFR lidojumos	b)
ATPL(H), derīga IR	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem pilota statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem otrā pilota statusā VFR un IFR lidojumos	c)
ATPL(H), nav IR tiesību	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem pilota statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem otrā pilota statusā VFR lidojumos	d)
CPL(H)/IR (*)	> 1 000 stundas ar daudzpilotu helikopteriem pilota statusā	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar daudzpilotu helikopteriem otrā pilota statusā	e)
CPL(H)/IR	> 1 000 stundu komerciāli gaisa pārvadājumi PIC statusā pēc IR iegūšanas	Komerčiāli gaisa pārvadājumi ar vienpilota helikopteriem PIC statusā	f)
ATPL(H) ar vai bez IR tiesībām, CPL(H)/IR, CPL(H)	> 700 stundas ar helikopteriem, kas nav sertificēti atbilstīgi CS-27/29 vai līdzvērtīgām normām, tostarp 200 stundas, veicot funkcijas, kuru apstiprinājumu vēlās iegūt, un 50 stundas, veicot šīs funkcijas iepriekšējos 12 mēnešos	Tiesību izmantošana helikopteros, veicot lidojumus, kas nav komerciāli gaisa pārvadājumi	g)

(*) Daudzpilotu helikopteru CPL(H)/IR turētāji pirms apstiprinājuma saņemšanas apliecina ICAO ATPL līmeņa zināšanas.

Pilota apliecības nekomerciālām darbībām ar instrumentālo lidojumu kvalifikāciju

4. Attiecībā uz privātpilota apliecībām ar instrumentālo lidojumu kvalifikāciju vai CPL un ATPL ar instrumentālo lidojumu kvalifikāciju, ja pilots vēlas izmantot tikai privātpilota tiesības, turētājs izpilda šādas prasības:

- nokārto prasmju pārbaudi instrumentālo lidojumu kvalifikācijai un tipa vai klases kvalifikācijām, kas ir būtiskas saistībā ar apliecības tiesībām, saskaņā ar FCL daļas 7. un 9. pielikumu;
- apliecina zināšanas par aviācijas tiesībām, aeronavigācijas meteoroloģisko apstākļu kodiem, lidojuma plānošanu un tehnisko raksturojumu (IR) un cilvēka veiktspēju;
- apliecina angļu valodas apguvi saskaņā ar FCL.055;
- viņam/viņai ir vismaz 2. kategorijas medicīnas izziņa, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu;
- viņam/viņai ir vismaz 100 instrumentālo lidojumu stundu pieredze kapteiņa statusā ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.

Pilota apliecības nekomerciālām darbībām bez instrumentālo lidojumu kvalifikācijas

5. Attiecībā uz privātpilota apliecībām vai CPL un ATPL bez instrumentālo lidojumu kvalifikācijas, ja pilots vēlas izmantot tikai privātpilota tiesības, apliecības turētājs izpilda šādas prasības:
- a) apliecina zināšanas par aviāciju regulējošiem normatīviem aktiem un cilvēka veiktspēju;
 - b) nokārto PPL prasmju pārbaudi, kā izklāstīts FCL daļā;
 - c) izpilda FCL daļas attiecīgās prasības, lai izsniegtu tipa vai klases kvalifikāciju, ciktāl tas saistīts ar apliecības tiesībām;
 - d) viņam/viņai ir vismaz 2. kategorijas veselības apliecība, kas izsniegta saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu;
 - e) apliecina valodas prasmes saskaņā ar FCL.055;
 - f) viņam/viņai ir vismaz 100 lidojumu stundu pieredze pilota statusā ar attiecīgās kategorijas gaisa kuģi.

Apliecību apstiprināšana specifiskiem ierobežota ilguma uzdevumiem

6. Neatkarīgi no iepriekšējo punktu noteikumiem attiecībā uz ražotāja lidojumiem dalībvalsts var apstiprināt apliecību, ko trešā valsts izsniegusi saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu uz ne vairāk kā 12 mēnešiem, lai veiktu specifiskus ierobežota ilguma uzdevumus, piemēram, ekspluatācijas sākšanas mācību lidojumus, demonstrācijas lidojumus, pārtransportēšanas vai izmēģinājuma lidojumus, ja pretendents izpilda šādas prasības:
- a) viņam/viņai ir atbilstīga apliecība, medicīnas izziņa un saistītās kvalifikācijas, kas izsniegtas saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikumu;
 - b) tiešā vai netiešā veidā viņš/viņa ir lidmašīnas ražotāja darbinieks/darbiniece.

Šādā gadījumā turētāja tiesības attiecas tikai uz mācību lidojumu vai pārbaužu vadīšanu pirmreizējai tipa kvalifikāciju izsniegšanai, ekspluatanta pilotu veikto sākotnējo lidojumu reisa apstākļos uzraudzīšanu, pārtransportēšanas lidojumiem, sākotnējiem lidojumiem reisa apstākļos, demonstrācijas lidojumiem vai izmēģinājuma lidojumiem.

B. APLIECĪBU KONVERSIJA

1. Dalībvalsts kompetentā iestāde var konvertēt PPL/BPL/SPL, CPL vai ATPL licenci, ko trešā valsts izsniegusi saskaņā ar Čikāgas konvencijas 1. pielikuma prasībām, FCL daļai atbilstīgā PPL/BPL/SPL ar vienpilota klases vai tipa kvalifikāciju.

Pilots iesniedz pieteikumu tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā viņš/viņa dzīvo vai strādā.

2. Apliecības turētājs izpilda šādas minimālās prasības, kas attiecas uz attiecīgās kategorijas gaisa kuģi:
- a) nokārto rakstveida eksāmenu par aviāciju regulējošiem normatīviem aktiem un cilvēka veiktspēju;
 - b) nokārto attiecīgi PPL, BPL vai SPL prasmju pārbaudi saskaņā ar FCL daļu;
 - c) izpilda attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanas prasības saskaņā ar H apakšdaļu;
 - d) viņam/viņai ir vismaz 2. kategorijas veselības apliecība, kas izsniegta saskaņā ar medicīnisko noteikumu daļu;
 - e) apliecina valodas prasmes saskaņā ar FCL.055;
 - f) ir veiktas vismaz 100 lidojumu stundas pilota statusā.

C. KLASĒS UN TIPĀ KVALIFIKĀCIJU APSTIPRINĀŠANA

1. Derīgu klases vai tipa kvalifikācijas atzīmi, kas iekļauta trešās valsts izsniegtā apliecībā, var iekļaut FCL daļai atbilstīgā apliecībā, ja pretendents:
- a) izpilda attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanas pieredzes prasības saskaņā ar FCL daļu;
 - b) nokārto attiecīgās klases vai tipa kvalifikācijas izsniegšanas prasmju pārbaudi saskaņā ar FCL daļu;
 - c) veic lidojumus;

d) lidojumu pieredze:

- i) lidmašīnas klases kvalifikācijām ir vismaz 100 lidojumu stundas šīs klases lidmašīnas pilota statusā;
 - ii) lidmašīnas tipa kvalifikācijām ir vismaz 500 lidojumu stundas šā tipa lidmašīnas pilota statusā;
 - iii) ar vienpilota helikopteriem ar maksimālo pacelšanās masu līdz 3 175 kg ir vismaz 100 lidojumu stundas šā tipa helikoptera pilota statusā;
 - iv) ar visiem citiem helikopteriem ir vismaz 350 lidojumu stundas šīs klases helikoptera pilota statusā.
-

IV PIELIKUMS

[PART-MED]

A APAKŠDAĻA

VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. IEDAĻA

*Vispārīga informācija***MED.A.001 Kompetentā iestāde**

Šajā daļā kompetentā iestāde ir:

a) attiecībā uz aviācijas medicīnas centriem (AMC):

- 1) iestāde, ko izraudzījies dalībvalsts, kurā ir AMC galvenā darbības vieta;
- 2) ja AMC atrodas trešā valstī – aģentūra;

b) attiecībā uz aviācijas medicīnas pārbaucēju veicējiem (AMPV):

- 1) iestāde, ko izraudzījies dalībvalsts, kurā ir AMPV galvenā darbības vieta;
- 2) ja AMPV galvenā darbības vieta ir trešā valstī – iestāde, ko izraudzījies dalībvalsts, kurā AMPV piesakās AMPV sertifikāta izsniegšanai;

c) attiecībā uz terapeitiem [vispārējās medicīniskās prakses ārstiem] – iestāde, ko izraudzījies dalībvalsts, kurā terapeits deklarē savu darbību;

d) attiecībā uz arodveselības ārstiem, kas novērtē salona apkalpes medicīnisko piemērotību, – iestāde, ko izraudzījies dalībvalsts, kam attiecīgie arodveselības ārsti ziņo par savu darbību.

MED.A.005 Darbības joma

Šajā daļā noteiktas šādas prasības attiecībā uz turpmāko:

- a) veselības apliecības izsniegšana, derīgums, atkārtota apstiprināšana un atjaunošana, kas ir nepieciešama pilota apliecības vai studentpilota tiesību izmantošanai;
- b) salona apkalpes medicīniskā piemērotība;
- c) AMPV sertifikācija; un
- d) terapeitu un arodveselības ārstu kvalifikācija.

MED.A.010 Definīcijas

Šajā daļā piemēro šādas definīcijas:

- “akreditēts medicīniskais slēdziens” ir slēdziens, ko izdevis viens vai vairāki medicīnas eksperti, kas ir pieņemami sertifikācijas iestādei, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, attiecīgā gadījuma nolūkā apspriežoties ar lidojuma ekspluatācijas un citiem ekspertiem, ja tas ir nepieciešams,
- “novērtējums” ir slēdziens par personas medicīnisko piemērotību, pamatojoties uz personas slimību vēstures novērtējumu un/vai aviācijas medicīnas pārbaudēm, kas pieprasītas šajā daļā, un nepieciešamības gadījumā papildu pārbaudēm, un/vai medicīniskiem testiem, piemēram, bet ne tikai EKG, asinsspiediena mērījums, asins analīze, rentgens,
- “krāsu drošs” ir pretendenta spēja viegli atšķirt krāsas, ko izmanto aeronavigācijā, un pareizi atpazīt aviācijas krāsainās gaismas,
- “acu speciālists” ir oftalmologs vai redzes aprūpes speciālists ar kvalifikāciju optometrijā un apmācīts, lai atpazītu patoloģiskus stāvokļus,

- “pārbaude” ir apskate, palpācija (iztaustīšana), perkusija (izklausīšana), auskultācija (izklausīšana) vai citi izmeklēšanas līdzekļi jo īpaši slimības diagnosticēšanai,
- “izmeklēšana” ir pretendenta iespējama patoloģiska stāvokļa novērtējums, izmantojot pārbaudes un testus, lai pārbaudītu medicīniska stāvokļa esību vai neesību,
- “sertificēšanas iestāde” ir dalībvalsts kompetentā iestāde, kas izdevusi apliecību vai kurā persona iesniegusi pieteikumu apliecības saņemšanai, vai, ja persona vēl nav iesniegusi pieteikumu apliecības saņemšanai, – kompetentā iestāde saskaņā ar šo daļu,
- “ierobežojums” ir nosacījums, kas iekļauts veselības apliecībā, apliecībā vai salona apkalpes medicīniskajā ziņojumā un kas jāievēro, izmantojot apliecības vai salona apkalpes atestācijas tiesības,
- “refraktīva kļūda” ir novirze no normālas redzes, ko mēra dioptrijās vislielākajā ametropijas meridiānā, ko mēra ar standarta metodēm.

MED.A.015 Medicīniskā konfidencialitāte

Visas personas, kas iesaistītas medicīniskajā pārbaudē, novērtējumā un sertifikācijā, nodrošina, lai vienmēr tiktu ievērota medicīniskā konfidencialitāte.

MED.A.020 Medicīniskās piemērotības samazināšanās

- a) Apliecības turētāji neizmanto savas apliecības un ar to saistīto kvalifikācijas atzīmju vai sertifikātu piešķirtās tiesības laikā, kad viņi:
 - 1) apzinās savas medicīniskās piemērotības samazināšanos, kas varētu viņus padarīt nespējīgus droši izmantot šīs tiesības;
 - 2) izmanto vai lieto parakstītas vai neparakstītas zāles, kas varētu traucēt piemērojamās apliecības piešķirto tiesību drošai izmantošanai;
 - 3) saņem medicīnisko, ķirurģisko vai citu ārstēšanu, kas varētu traucēt lidojuma drošībai.
- b) Turklāt apliecības turētāji bez liekas kavēšanās vēršas pēc aviācijas medicīnas konsultācijas, kad viņi:
 - 1) ir pārcietuši ķirurģisku operāciju vai procedūru ar iejaukšanos;
 - 2) ir sākuši regulāri lietot kādas zāles;
 - 3) ir guvuši nopietnu traumu, kas ietver nespēju darboties kā lidojuma apkalpes loceklim;
 - 4) cieš no nopietnas slimības, kas ietver nespēju darboties kā lidojuma apkalpes loceklim;
 - 5) ir grūtniecības stāvoklī;
 - 6) ir uzņemti slimnīcā vai medicīnas klīnikā;
 - 7) tiem pirmoreiz ir nepieciešamas koriģējošas lēcas.
- c) Šajos gadījumos:
 - 1) šie 1. un 2. klases veselības apliecību turētāji vēršas pēc AMC vai AMPV konsultācijas. AMC vai AMPV novērtē apliecības turētāja medicīnisko piemērotību un nolemj, vai viņi ir piemēroti atsākt savu tiesību izmantošanu;
 - 2) LAPL veselības apliecību turētāji vēršas pēc AMC vai AMPV, vai terapeita, kas parakstīja veselības apliecību, konsultācijas. AMC, AMPV vai terapeits novērtē apliecības turētāju medicīnisko piemērotību un nolemj, vai viņi ir piemēroti atsākt savu tiesību izmantošanu.

- d) Salona apkalpes locekļi nepilda pienākumus gaisa kuģī un attiecīgā gadījumā neizmanto salona apkalpes atestācijas tiesības, kad viņi apzinās savas medicīniskās piemērotības samazināšanos, ja šis stāvoklis viņus varētu padarīt nespējīgus pildīt savus ar drošību saistītos pienākumus un uzdevumus.
- e) Turklāt medicīniskos stāvokļos, kas aprakstīti b) punkta 1)–5) apakšpunktā, salona apkalpes locekļi bez liekas kavēšanās vēršas attiecīgi pēc AMPV, AMC vai arodveselības ārsta konsultācijas. AMPV, AMC vai arodveselības ārsts novērtē salona apkalpes locekļu medicīnisko piemērotību un nolemj, vai viņi ir piemēroti atsākt savus drošības pienākumus.

MED.A.025 AMC, AMPV, terapeitu un arodveselības ārstu pienākumi

- a) Veicot medicīniskās pārbaudes un/vai novērtējumus, AMC, AMPV, terapeiti un arodveselības ārsti:
- 1) nodrošina, lai saziņu ar personu var izveidot bez valodas barjerām;
 - 2) dara personai zināmas sekas, kādas ir nepilnīgu, neprecīzu vai nepatiesu apgalvojumu sniegšanai par savu slimību vēsturi.
- b) Pēc aviācijas medicīnas pārbaūžu un/vai novērtējuma pabeigšanas AMC, AMPV, terapeiti un arodveselības ārsti:
- 1) paziņo personai, vai tā ir piemērota, nepiemērota vai nosūtīta attiecīgi uz sertifikācijas iestādi, AMC vai pie AMPV;
 - 2) informē personu par jebkuru ierobežojumu, kas var ierobežot attiecīgi mācību lidojumu vai ar apliecību piešķirto tiesību izmantošanu, vai salona apkalpes atestāciju;
 - 3) ja persona ir novērtēta kā nepiemērota, viņu informē par viņa/viņas tiesībām uz otrreizēju apskati; un
 - 4) ciktāl tas attiecas uz veselības apliecības pretendentiem, – nekavējoties iesniedz sertifikācijas iestādei parakstītu vai elektroniski autentificētu ziņojumu, kurā iekļauts novērtējuma rezultāts un veselības apliecības kopija.
- c) AMC, AMPV, terapeiti un arodveselības ārsti saglabā dokumentāciju ar ziņām par medicīniskām pārbaudēm un novērtējumiem, kas veikti saskaņā ar šo daļu, un to rezultātiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem.
- d) Ja tas ir nepieciešams veselības apliecību izsniegšanai un/vai uzraudzības funkcijām, AMC, AMPV, terapeiti un arodveselības ārsti iesniedz kompetentās iestādes medicīniskajam vērtētājam pēc pieprasījuma visus aviācijas medicīnas dokumentus un ziņojumus, un jebkuru citu attiecīgu informāciju.

2. IEDAĻA

Prasības veselības apliecībām

MED.A.030 Veselības apliecības

- a) Studentpilots nelido viens pats, ja vien šim studentpilotam nav veselības apliecības, kas ir nepieciešama attiecīgajai apliecībai.
- b) Viegla gaisa kuģa pilota apliecības (LAPL) pretendentiem un turētājiem ir nepieciešama vismaz LAPL veselības apliecība.
- c) Privāta pilota apliecības (PPL), planiera pilota apliecības (SPL) vai balona pilota apliecības (BPL) pretendentiem un turētājiem ir nepieciešama vismaz 2. klases veselības apliecība.
- d) SPL vai BPL pretendentiem un turētājiem, kas ir iesaistīti komerciālos planiera vai balona lidojumos, ir nepieciešama vismaz 2. klases veselības apliecība.
- e) Ja PPL vai LAPL pievienota nakts lidojumu kvalifikācija, apliecības turētājam ir jābūt krāsu drošam.
- f) Komercpilota apliecības (CPL), daudzpilotu apkalpes pilota apliecības (MPL) vai aviokompāniju transporta pilota apliecības (ATPL) pretendentiem un turētājiem ir nepieciešama 1. klases veselības apliecība.
- g) Ja PPL pievieno instrumentālo lidojumu kvalifikāciju, apliecības turētājs veic tīrā toņa audiometrijas pārbaudes atbilstīgi periodiskumam un standartam, kas ir nepieciešams 1. klases veselības apliecību turētājiem.
- h) Apliecības turētājam vienlaikus nedrīkst būt vairāk kā viena veselības apliecība, kas izdota saskaņā ar šo daļu.

MED.A.035 Veselības apliecības pieteikums

- a) Veselības apliecības pieteikumu iesniedz formātā, ko noteikusi kompetentā iestāde.
- b) Veselības apliecības pretendenti iesniedz attiecīgi AMC, AMPV vai terapeitam:
- 1) personu apliecinošu dokumentu;
 - 2) parakstītu deklarāciju:
 - i) par medicīniskiem faktiem attiecībā uz savu slimību vēsturi;
 - ii) par to, vai viņi iepriekš ir izgājuši pārbaudi veselības apliecības saņemšanai, un, ja jā, pie kā un ar kādu rezultātu;
 - iii) par to, vai viņi jebkad ir novērtēti kā nepiemēroti vai viņu veselības apliecība ir bijusi apturēta vai atcelta.
- c) Piesakoties uz veselības apliecības atkārtotu apstiprināšanu vai atjaunošanu, pretendenti veselības apliecību iesniedz AMC, AMPV vai terapeitam pirms attiecīgajām pārbaudēm.

MED.A.040 Veselības apliecību izsniegšana, atkārtota apstiprināšana un atjaunošana

- a) Veselības apliecību izdod, atkārtoti apstiprina vai atjauno tikai tad, kad ir pabeigtas nepieciešamās medicīniskās pārbaudes un/vai novērtējumi un veikts piemērotības novērtējums.
- b) Pirmreizēja izsniegšana
- 1) Pirmās (1.) klases veselības apliecības izdod AMC.
 - 2) Otrās (2.) klases veselības apliecības izdod AMC vai AMPV.
 - 3) LAPL veselības apliecības izdod AMC, AMPV vai, ja tas atļauts saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kur apliecība ir izdota, – terapeiti.
- c) Atkārtota apstiprināšana un atjaunošana
- 1) Pirmās (1.) un otrās (2.) klases veselības apliecības atkārtoti apstiprina vai atjauno AMC vai AMPV.
 - 2) LAPL veselības apliecības atkārtoti apstiprina vai atjauno AMC, AMPV vai, ja tas atļauts saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kur apliecība ir izdota, – terapeiti.
- d) AMC, AMPV vai terapeits izdod, atkārtoti atstiprina vai atjauno veselības apliecību tikai tad, ja:
- 1) pretendents tiem ir sniedzis pilnu slimību vēsturi un, ja to pieprasa AMC, AMPV vai terapeits, to medicīnisko pārbaudi un testu rezultātus, ko veicis pretendenta ārsts vai medicīnas speciālists; un
 - 2) AMC, AMPV vai terapeits ir veikuši aviācijas medicīnas novērtējumu, pamatojoties uz medicīniskajām pārbaudēm un testiem, kas ir nepieciešamas attiecīgajai veselības apliecībai, lai pārbaudītu, ka pretendents atbilst visām attiecīgajām šīs daļas prasībām.
- e) Pirms veselības apliecības izsniegšanas, atkārtotas apstiprināšanas vai atjaunošanas AMPV, AMC vai nosūtījuma gadījumā sertificēšanas iestāde var pieprasīt pretendentam iziet papildu medicīniskas pārbaudes un izmeklējumus, ja tas ir klīniski indicēts.
- f) Sertificēšanas iestāde var attiecīgi izdot vai atkārtoti izdot veselības apliecību, ja:
- 1) lieta ir nosūtīta;
 - 2) tā ir konstatējusi, ka ir nepieciešami labojumi apliecībā norādītajā informācijā.

MED.A.045 Veselības apliecību derīgums, atkārtota apstiprināšana un atjaunošana**a) Derīgums**

- 1) Pirmās (1.) klases veselības apliecības ir derīgas 12 mēnešu laikposmu.
- 2) Pirmās (1.) klases veselības apliecību derīguma termiņu samazina līdz sešiem mēnešiem apliecības turētājiem, kas:
 - i) veic viena pilota komerciālā gaisa transporta darbības, pārvaldānot pasažierus, un ir sasnieguši 40 gadu vecumu;
 - ii) ir sasnieguši 60 gadu vecumu.
- 3) Otrās (2.) klases veselības apliecības ir derīgas šādu laikposmu:
 - i) 60 mēnešus, līdz apliecības turētājs sasniedz 40 gadu vecumu. Veselības apliecība, kas izdota līdz 40 gadu vecuma sasniegšanai, zaudē spēku pēc tam, kad apliecības turētājs sasniedz 42 gadu vecumu;
 - ii) 24 mēnešus – no 40 līdz 50 gadu vecumam. Veselības apliecība, kas izdota līdz 50 gadu vecuma sasniegšanai, zaudē spēku pēc tam, kad apliecības turētājs sasniedz 51 gadu vecumu; un
 - iii) 12 mēnešus pēc 50 gadu vecuma.
- 4) LAPL veselības apliecības ir derīgas šādu laikposmu:
 - i) 60 mēnešus, līdz apliecības turētājs sasniedz 40 gadu vecumu. Veselības apliecība, kas izdota līdz 40 gadu vecuma sasniegšanai, zaudē spēku pēc tam, kad apliecības turētājs sasniedz 42 gadu vecumu;
 - ii) 24 mēnešus pēc 40 gadu vecuma.
- 5) Veselības apliecības, tostarp jebkuras saistītas pārbaudes vai speciāla izmeklējuma, derīguma termiņu:
 - i) nosaka pēc pretendenta vecuma dienā, kad notiek medicīniskā pārbaude; un
 - ii) aprēķina no medicīniskās pārbaudes dienas pirmreizējās izsniegšanas un atjaunošanas gadījumā un no iepriekšējās veselības – apliecības beigu termiņa atkārtotas apstiprināšanas gadījumā.

b) Atkārtota apstiprināšana

Pārbaudes un/vai novērtējumus veselības apliecības atkārtotai apstiprināšanai var veikt ne vēlāk kā 45 dienas pirms veselības apliecības derīguma beigu datuma.

c) Atjaunošana

- 1) Ja veselības apliecības turētājs neatbilst b) apakšpunktam, ir nepieciešama atjaunošanas pārbaude un/vai novērtējums.
- 2) Savukārt 1. un 2. klases veselības apliecību gadījumā:
 - i) ja veselības apliecības termiņš ir beidzies vairāk nekā divus gadus, AMC vai AMPV veic atjaunošanas pārbaudi tikai pēc tam, kad ir izvērtēti pretendenta aviācijas medicīnas dokumenti;
 - ii) ja veselības apliecības termiņš ir beidzies vairāk nekā piecus gadus, piemēro tādas pārbaudes prasības kā apliecības pirmreizējai izsniegšanai, un novērtējumu balsta uz atkārtotas apstiprināšanas prasībām.
- 3) LAPL veselības apliecību gadījumā AMC, AMPV vai terapeits novērtē pretendenta slimību vēsturi un veic aviācijas medicīnas pārbaudi un/vai novērtējumu saskaņā ar MED.B.095.

MED.A.050 Nosūtījums

- a) Ja 1. vai 2. klases veselības apliecības pretendents tiek nosūtīts uz sertificēšanas iestādi saskaņā ar MED.B.001, AMC vai AMPV nodod sertificēšanas iestādei attiecīgo medicīnisko dokumentāciju.

- b) Ja LAPL veselības apliecības pretendents tiek nosūtīts pie AMPV vai uz AMC saskaņā ar MED.B.001, terapeits nodod AMC vai AMPV attiecīgo medicīnisko dokumentāciju.

B APAKŠDAĻA

PRASĪBAS PILOTU MEDICĪNAS APLIECĪBĀM

1. IEDAĻA

Vispārīga informācija

MED.B.001 Veselības apliecību ierobežojumi

a) Ierobežojumi attiecībā uz 1. un 2. klases veselības apliecībām

- 1) Ja pretendents pilnībā neatbilst veselības apliecības attiecīgās klases prasībām, bet tiek uzskatīts, ka, visticamāk, neapdraud lidojuma drošību, AMC vai AMPV:
 - i) pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendentu gadījumā – nosūta sertifikācijas iestādei lēmumu par pretendenta piemērotību, kā norādīts šajā apakšdaļā;
 - ii) gadījumos, kad nosūtīšana sertifikācijas iestādei nav norādīta šajā apakšdaļā, novērtē, vai pretendents spēj droši pildīt savus pienākumus, ievērojot vienu vai vairākus ierobežojumus, kas apstiprināti veselības apliecībā, un izdod veselības apliecību ar ierobežojumu(-iem) pēc nepieciešamības;
 - iii) otrās (2.) klases veselības apliecību gadījumā – novērtē, vai pretendents ir spējīgs droši pildīt savus pienākumus, ievērojot vienu vai vairākus ierobežojumus, kas apstiprināti veselības apliecībā, un izdod veselības apliecību ar ierobežojumu(-iem) pēc nepieciešamības, apspriežoties ar sertifikācijas iestādi;
 - iv) AMC vai AMPV var atkārtoti apstiprināt vai atjaunot veselības apliecību ar tādu pašu ierobežojumu, nenosūtot pretendentu uz sertifikācijas iestādi.

b) Ierobežojumi attiecībā uz LAPL veselības apliecībām

- 1) Ja terapeits pēc pretendenta slimību vēstures pienācīgas apsvēršanas secina, ka pretendents pilnībā neatbilst medicīniskās piemērotības prasībām, terapeits nosūta pretendentu uz AMC vai pie AMPV, izņemot tos, kam ir nepieciešams ierobežojums saistībā tikai ar korektīvu lēcu lietošanu.
- 2) Ja pretendents uz LAPL veselības apliecību ir nosūtīts, AMC vai AMPV pienācīgi apsver MED.B.095, novērtē, vai pretendents spēj droši pildīt savus pienākumus, ievērojot vienu vai vairākus ierobežojumus, kas apstiprināti veselības apliecībā, un izdod veselības apliecību ar ierobežojumu(-iem) pēc nepieciešamības. AMC vai AMPV vienmēr apsver nepieciešamību piemērot pilotam ierobežojumu attiecībā uz pasažieru pārvadāšanu (operatīvs ierobežojums “derīgs tikai lidojumiem bez pasažieriem” – OPL).
- 3) Terapeits var atkārtoti apstiprināt vai atjaunot LAPL veselības apliecību ar tādu pašu ierobežojumu, nenosūtot pretendentu uz AMC vai pie AMPV.

c) Novērtējot, vai ierobežojums ir nepieciešams, īpaši apsver:

- 1) vai akreditētā medicīniskā slēdzienā norādīts, ka īpašos apstākļos pretendenta neatbilstība kādai prasībai – skaitliskai vai citādu – ir tāda, ka pieprasītās apliecības piešķirto tiesību izmantošana, visticamāk, neapdraudēs lidojuma drošību;
- 2) pretendenta spēju, prasmes un pieredzi saistībā ar veicamo darbību.

d) Operatīvo ierobežojumu kodi

1) Operatīvs daudzpilotu ierobežojums (OML – tikai 1. klasei)

- i) Ja CPL, ATPL vai MPL turētājs pilnībā neatbilst 1. klases veselības apliecības prasībām un ir nosūtīts uz sertifikācijas iestādi, tiks novērtēts, vai var izdot veselības apliecību ar OML “derīgs tikai kā otrais pilots vai kopā ar kvalificētu otro pilotu”. Šo novērtējumu veic sertifikācijas iestāde.

- ii) Veselības apliecības ar OML turētājs veic lidojumus ar gaisa kuģi tikai lidojumos ar daudzpilotu apkalpi, kad otrs pilots ir pilnībā kvalificēts attiecīgā tipa gaisa kuģim, viņam nav piemēroti OML ierobežojumi un viņš nav sasniedzis 60 gadu vecumu.
- iii) OML 1. klases veselības apliecībām piemēro un atceļ tikai sertifikācijas iestāde.
- 2) Operatīvs ierobežojums ar dublējošo pilotu (OSL – 2. klases un LAPL tiesības)
 - i) Tādas veselības apliecības turētājs, kurai ir OSL ierobežojums, veic lidojumus ar gaisa kuģi tikai tad, ja kuģī atrodas vēl viens pilots, kas ir kvalificēts kā gaisa kuģa kapteinis attiecīgās klases vai tipa gaisa kuģī, gaisa kuģis ir aprīkots ar dubulto vadību, un šis cits pilots ieņem vietu pie vadības ierīcēm.
 - ii) OSL 2. klases veselības apliecībām var piemērot vai atcelt AMC vai AMPV, apspriežoties ar sertifikācijas iestādi.
- 3) Operatīvs ierobežojums attiecībā uz pasažieriem (OPL – 2. klases un LAPL tiesības)
 - i) Veselības apliecības ar OPL ierobežojumu turētājs veic lidojumus ar gaisa kuģi tikai bez pasažieriem.
 - ii) OPL 2. klases veselības apliecībām var piemērot AMC vai AMPV, apspriežoties ar sertifikācijas iestādi.
 - iii) OPL ierobežojumu LAPL veselības apliecībai var noteikt AMC vai AMPV.
- e) Veselības apliecības turētājam var piemērot jebkuru citu ierobežojumu, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu lidojuma drošību.
- f) Jebkuru ierobežojumu, kas piemērots veselības apliecības turētājam, norāda attiecīgajā apliecībā.

2. IEDAĻA

Medicīniskās prasības attiecībā uz 1. un 2. klases veselības apliecībām

MED.B.005 Vispārīgās prasības

a) Veselības apliecības pretendentiem nedrīkst būt:

- 1) iedzimtas vai iegūtas anomālijas;
- 2) aktīvas, latentas, akūtas vai hroniskas slimības vai nespējas;
- 3) brūces, ievainojums vai komplikācijas pēc operācijas;
- 4) parakstītu vai neparakstītu terapeitisku, diagnostisku vai profilaktisku zāļu iedarbības vai blakusiedarbības,

kas radītu funkcionālas nespējas pakāpi, kura, visticamāk, traucētu ar piemērojamo apliecību piešķirto tiesību drošai izmantošanai vai varētu padarīt pretendentu pēkšņi nespējīgu droši izmantot ar apliecību piešķirtās tiesības.

- b) Gadījumos, kad lēmumu par 1. klases veselības apliecības pretendenta medicīnisko piemērotību nosūta uz sertifikācijas iestādi, šī iestāde var deleģēt AMC pieņemt attiecīgo lēmumu, izņemot gadījumus, kad veselības apliecībai ir nepieciešams piemērot OML.
- c) Gadījumos, kad lēmumu par 2. klases veselības apliecības pretendenta medicīnisko piemērotību nosūta uz sertifikācijas iestādi, šī iestāde var deleģēt AMC vai AMPV pieņemt attiecīgo lēmumu, izņemot gadījumus, kad veselības apliecībai ir nepieciešams piemērot OSL vai OPL.

MED.B.010 Sirds un asinsvadu sistēma

a) *Pārbaude*

- 1) Standarta 12 novadījumu elektrokardiogrammu (EKG) miera stāvoklī un ziņojumu sagatavo klīniskas indikācijas gadījumā un:
 - i) pirmās (1.) klases veselības apliecībai – pārbaudē veselības apliecības pirmreizējai izsniegšanai, tad reizi piecos gados līdz 30 gadu vecumam, reizi divos gados līdz 40 gadu vecumam, reizi gadā līdz 50 gadu vecumam un visās atkārtotas apstiprināšanas vai atjaunošanas pārbaudēs pēc tam;
 - ii) otrās (2.) klases medicīnas apliecībai – pirmajā pārbaudē pēc 40 gadu vecuma un tad reizi divos gados pēc 50 gadu vecuma.

- 2) Paplašināts sirds un asinsvadu (kardiovaskulārais) novērtējums ir nepieciešams, ja klīniski indicēts.
 - 3) Pirmās (1.) klases veselības apliecībai – sirds un asinsvadu paplašinātu novērtējumu veic pirmajā atkārtotas apstiprināšanas vai atjaunošanas pārbaudē pēc 65 gadu vecuma un reizi četros gados pēc tam.
 - 4) Pirmās (1.) klases medicīnas apliecībai – lipīdu līmeņa asins serumā, tostarp holesterīna līmeņa, novērtējums ir nepieciešams pārbaudē veselības apliecības pirmreizējai izsniegšanai un pirmajā pārbaudē pēc 40 gadu vecuma sasniegšanas.
- b) *Sirds un asinsvadu sistēma – vispārīga informācija*
- 1) Pretendentiem nedrīkst būt kardiovaskulāri traucējumi, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
 - 2) Pirmās (1.) klases medicīnas apliecības pretendents ar kādu no šādiem stāvokļiem atzīst par nepiemērotiem:
 - i) kuriem ir torakālās vai virsnieru abdominālās aortas aneirisma, pirms vai pēc operācijas;
 - ii) kuriem ir kāda no sirds vārstuļu būtiska funkcionāla anomālija;
 - iii) kuriem ir veikta sirds vai sirds/plaušu transplantācija.
 - 3) Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents ar šādu stāvokļu reģistrētu vēsturi vai diagnozi nosūta uz sertificēšanas iestādi:
 - i) perifēra arteriāla slimība pirms vai pēc operācijas;
 - ii) abdominālās aortas aneirisma, pirms vai pēc operācijas;
 - iii) funkcionāli nebūtiskas sirds vārstuļu anomālijas;
 - iv) pēc sirds vārstuļa operācijas;
 - v) perikarda, miokarda vai endokarda anomālija;
 - vi) iedzimta sirds anomālija, pirms vai pēc korektīvas operācijas;
 - vii) atkārtota vazovagāla sinkope;
 - viii) arteriāla vai venoza tromboze;
 - ix) plaušu embolija;
 - x) kardiovaskulārās sistēmas stāvoklis, kam ir nepieciešama sistēmiska antikoagulantu terapija.
 - 4) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendents ar vienu no iepriekš 2) un 3) apakšpunktā norādīto veselības stāvokļu reģistrētu diagnozi novērtē kardiologs, pirms, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi, var apsvērt atzīt pretendentu par piemērotu.
- c) *Asinsspiediens*
- 1) Asinsspiedienu pieraksta katrā pārbaudē.
 - 2) Pretendenta asinsspiedienam jābūt normas robežās.
 - 3) Pretendentus uz 1. klases veselības apliecību:
 - i) ar simptomātisku hipotoniju; vai
 - ii) kuru asinsspiediens pārbaudē konsekventi pārsniedz 160 mmHg sistolisko un/vai 95 mmHg diastolisko, ar vai bez ārstēšanas,novērtē kā nepiemērotus.

- 4) Asinsspiediena kontrolei paredzētu zāļu lietošanas sākšanai ir nepieciešams veselības apliecības pagaidu apturēšanas periods, lai konstatētu būtiskas blakusiedarbības neesību.

d) *Vainagartēriju slimība*

- 1) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendenti:

i) attiecībā uz kuriem pastāv aizdomas par miokarda išēmiju;

ii) ar asimptomātisku nenozīmīgu vainagartēriju slimību, kam nav nepieciešama pretstenokardijas ārstēšana,

nosūta uz sertificēšanas iestādi, un viņi iziet kardioloģisko novērtējumu, lai izslēgtu miokarda išēmiju, pirms var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu.

- 2) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendenti ar kādu no 1) apakšpunktā aprakstītajiem veselības stāvokļiem iziet kardioloģisko novērtēšanu, pirms var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu.

- 3) Pretendents ar jebkuru no šādiem veselības stāvokļiem atzīst par nepiemērotiem:

i) miokarda išēmija;

ii) simptomātiska vainagartēriju slimība;

iii) vainagartēriju slimības simptomi, ko kontrolē ar zālēm.

- 4) Pretendents uz 1. klases veselības apliecības pirmreizēju izsniegšanu ar kādu no šādu veselības stāvokļu vēsturi vai diagnozi atzīst par nepiemērotiem:

i) miokarda išēmija;

ii) miokarda infarkts;

iii) vainagartēriju slimības revaskularizācija.

- 5) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendenti, kas ir asimptomātiski pēc miokarda infarkta vai operācijas sakarā ar vainagartēriju slimību, iziet apmierinošu kardioloģisko novērtējumu, pirms, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi, var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu. Pretendents uz 1. klases veselības apliecības atkārtotu apstiprināšanu nosūta uz sertificēšanas iestādi.

e) *Ritma/vadītspējas traucējumi*

- 1) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendents nosūta uz sertificēšanas iestādi, ja viņam ir sirds vadītspējas vai ritma būtisks traucējums, tostarp šāds:

i) sirds priekškambara ritma traucējums, tostarp neregulāra vai reģistrēta sinoatriālā disfunkcija, atriālā mirgošanas aritmija un/vai mirgošana un asimptomātiskas sinusa pauzes;

ii) pilnīga kreisā kambara atzaru bloķēšana;

iii) Mobitz 2. tipa atrioventrikulāra blokāde;

iv) plaša un/vai šaura kompleksa tahikardija;

v) ventrikulāra preeksitācija;

vi) asimptomātiska QT pagarināšanās;

vii) Brugada modelis elektrokardiogrāfijā.

- 2) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendenti ar kādu no 1) apakšpunktā sīki aprakstītajiem veselības stāvokļiem iziet apmierinošu kardioloģisko novērtējumu, pirms, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi, var apsvērt atzīt pretendentu par piemērotu.

3) Pretendentus ar šādiem veselības stāvokļiem:

- i) nepilnīga kambara atzaru blokāde;
- ii) pilnīga labā kambara atzaru blokāde;
- iii) stabila kreisās ass novirze;
- iv) asimptomātiska sinusa bradikardija;
- v) asimptomātiska sinusa tahikardija;
- vi) asimptomātiski izolēti vienmērīgi supraventrikulāri vai ventrikulāri ektopiski kompleksi;
- vii) pirmās pakāpes atrioventrikulārā blokāde;
- viii) Mobitz 1. tipa atrioventrikulārā blokāde;

var atzīt par piemērotiem, ja nav citas anomālijas un ja kardioloģiskais novērtējums ir apmierinošs.

4) Pretendenti ar šādu vēsturi:

- i) kuriem veikta ablācijas terapija;
- ii) elektrokardiostimulatora implantācija;

iziet apmierinošu kardiovaskulāro novērtējumu, pirms var apsvērt to atzīšanu par piemērotiem. 1. klases veselības apliecību pretendents nosūta uz sertificēšanas iestādi. 2. klases veselības apliecību pretendents novērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

5) Pretendentus ar jebkuru no šādiem veselības stāvokļiem atzīst par nepiemērotiem:

- i) simptomātiska sinoatriāla slimība;
- ii) pilna atrioventrikulārā blokāde;
- iii) simptomātiska QT pagarināšanās;
- iv) automātiska implantējama defibrilācijas sistēma;
- v) ventrikulāras antitahikardijas elektrokardiostimulators.

MED.B.015 Elpošanas sistēma

a) Pretendentus ar plaušu funkcijas būtisku pasliktināšanos atzīst par nepiemērotiem. Pretendentu atzīt par piemērotu var apsvērt, kad plaušu funkcija ir atjaunojusies un ir apmierinoša.

b) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendenti iziet plaušu darbības testus pirmreizējā pārbaudē un klīniskas indikācijas gadījumā.

c) Otrās (2.) klases veselības apliecības pretendenti iziet plaušu darbības testus klīniskas indikācijas gadījumā.

d) Pretendenti ar šādu vēsturi vai reģistrētu diagnozi:

- 1) astma, kam nepieciešamas zāles;
- 2) elpošanas sistēmas aktīva iekaisuma slimība;
- 3) aktīva sarkoidoze;
- 4) pneimotorakss;
- 5) elpošanas apstāšanās sindroms miega laikā;

6) krūškurvja nozīmīga operācija;

7) pneimonektomija;

iziet elpošanas novērtējumu ar apmierinošu rezultātu, pirms var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu. Pretendenti ar 3) un 5) apakšpunktā aprakstīto veselības stāvokļu reģistrētu diagnozi iziet atbilstošu kardioloģisko novērtējumu, pirms var apsvērt atzīt kandidātu par piemērotu.

e) Aviācijas medicīnas novērtējums:

1) pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents ar kādu no iepriekš d) apakšpunktā minētajiem veselības stāvokļiem nosūta uz sertificēšanas iestādi;

2) otrās (2.) klases veselības apliecību pretendents ar kādu no iepriekš d) apakšpunktā minētajiem veselības stāvokļiem novērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

f) Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents, kam ir veikta pilna pneimonektomija, atzīst par nepiemērotiem.

MED.B.020 Gremošanas sistēma

a) Pretendentiem nedrīkst būt kuņģa un zarnu trakta vai tā piedēkļu funkcionālas vai strukturālas slimības, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) Pretendents ar slimības vai ķirurģiskas iejaukšanās komplikācijām jebkurā gremošanas trakta vai tā piedēkļu daļā, kas varētu radīt nespēju lidojuma laikā, jo īpaši ar jebkuru obstrukciju striktūras vai kompresijas dēļ, atzīst par nepiemērotiem.

c) Pretendentiem nedrīkst būt trūces, kas varētu radīt darbnespējas simptomus.

d) Pretendents, kam ir kuņģa un zarnu sistēmas traucējumi, tostarp:

1) atkārtots dispeptisks traucējums, kam nepieciešamas zāles;

2) pankreatīts;

3) simptomātiski žultsakmeņi;

4) hroniskas zarnu iekaisuma slimības reģistrēta diagnoze vai vēsture;

5) pēc gremošanas trakta vai tā piedēkļu ķirurģiskas operācijas, tostarp operācijas, kas ietver kāda no šo orgānu pilnīgu vai daļēju izgriešanu vai novirzīšanu;

atzīst par nepiemērotiem. Atzīt pretendentu par piemērotu var apsvērt pēc sekmīgas ārstēšanas vai pilnīgas atveseļošanās pēc operācijas un atkarībā no apmierinoša gastroenteroloģiska novērtējuma.

e) Aviācijas medicīnas novērtējums:

1) pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendents ar 2), 4) un 5) apakšpunktā norādīto veselības stāvokļu diagnozi nosūta uz sertificēšanas iestādi;

2) otrās (2.) klases veselības apliecību pretendentu ar pankreatītu piemērotību izvērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.025 Vielmaiņas un endokrīnā sistēma

a) Pretendentiem nedrīkst būt funkcionāls vai strukturāls metabolisks, uztura vai endokrīns traucējums, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) tiesību drošu izmantošanu.

b) Pretendents ar metabolisku, uztura vai endokrīnu disfunkciju var atzīt par piemērotiem, ja pierāda to veselības stāvokļa stabilitāti un ja aviācijas medicīnas novērtējums ir apmierinošs.

c) *Cukura diabēts*

1) Pretendents ar cukura diabētu, kuriem ir nepieciešams insulīns, atzīst par nepiemērotiem.

2) Pretendents ar cukura diabētu, kuriem nav nepieciešams insulīns, atzīst par nepiemērotiem, ja vien nevar pierādīt, ka cukura līmeni asinīs ir iespējams kontrolēt.

d) Aviācijas medicīnas novērtējums:

- 1) pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendētus, kuriem ir nepieciešamas zāles, izņemot insulīnu, cukura līmeņa kontrolei asinīs, nosūta uz sertificēšanas iestādi;
- 2) otrās (2.) klases veselības apliecību pretendētus, kuriem ir nepieciešamas zāles, izņemot insulīnu, cukura līmeņa kontrolei asinīs, piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.030 Hematoloģija

a) Pretendenti nedrīkst būt hematoloģiskas slimības, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) Pirmās (1.) klases veselības apliecībai – hemoglobīnu pārbauda katrā pārbaudē, ko veic veselības apliecības izsniegšanas nolūkā.

c) Pretendentus ar hematoloģisku stāvokli, piemēram:

- 1) recēšanas, hemorāģisku vai trombotisku traucējumu;
- 2) hronisku leukēmiju;

var atzīt par piemērotiem atkarībā no apmierinoša aviācijas medicīnas novērtējuma.

d) Aviācijas medicīnas novērtējums:

- 1) pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendētus ar vienu no iepriekš c) apakšpunktā norādītajiem veselības stāvokļiem nosūta uz sertificēšanas iestādi;
- 2) otrās (2.) klases veselības apliecības pretendentu ar vienu no iepriekš c) apakšpunktā norādītajiem veselības stāvokļiem piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

e) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendētus ar vienu no turpmāk norādītajiem hematoloģiskajiem stāvokļiem nosūta uz sertificēšanas iestādi:

- 1) anormāls hemoglobīns, tostarp, bet ne tikai mazasinība, policitēmija vai hemoglobīnopātija;
- 2) būtisks limfātisks palielinājums;
- 3) liesas palielinājums.

MED.B.035 Ģenitālā-urīnizvadsistēma

a) Pretendenti nedrīkst būt nieru vai ģenitālās-urīnizvadsistēmas vai tās piedēkļu funkcionālas vai strukturālas slimības, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) Urīna analīze ir katras aviācijas medicīnas pārbaudes daļa. Urīnā nedrīkst būt anomāla elementa, kas tiek uzskatīts par patoloģiskas nozīmes elementu.

c) Pretendentus, kam ir nieru vai urīnizvadtrakta slimības vai ķirurģisku procedūru komplikācijas, kas varētu radīt nespēju, jo īpaši ar jebkādu obstrukciju striktūras vai kompresijas dēļ, atzīst par nepiemērotiem.

d) Pretendentus, kuriem ir šāds ģenitālās-urīnizvadsistēmas traucējums:

- 1) nieru slimība;
- 2) viens vai vairāki nierakmeņi vai nieru kolikas vēsture;

var atzīt par piemērotiem atkarībā no apmierinoša nieru/uroloģiskā novērtējuma.

e) Pretendentus, kam ir veikta liela ķirurģiska operācija urīnizvadsistēmā ar tās orgānu pilnīgu vai daļēju izgriešanu vai novirzīšanu, novērtē kā nepiemērotus un atkārtoti novērtē pēc pilnīgas atveseļošanās, pirms var apsvērt piemērotības novērtējumu. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi atkārtotam novērtējumam.

MED.B.040 Infekcijas slimība

- a) Pretendentiem nedrīkst būt tādas infekcijas slimības reģistrēta vēsture vai klīniska diagnoze, kas varētu traucēt piemērojamās apliecības piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendentus, kas ir HIV pozitīvi, var atzīt par piemērotiem atkarībā no apmierinoša aviācijas medicīnas novērtējuma. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents nosūta uz sertificēšanas iestādi.

MED.B.045 Dzemdniecība un ginekoloģija

- a) Pretendentiem nedrīkst būt dzemdniecības vai ginekoloģijas funkcionāls vai strukturāls stāvoklis, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendentus, kam ir veikta liela ginekoloģiska operācija, atzīst par nepiemērotiem, līdz viņi ir pilnīgi atveseļojušies.
- c) *Grūtniecība*
 - 1) Grūtniecības gadījumā, ja AMC vai AMPV uzskata, ka apliecības turētāja ir piemērota savu tiesību izmantošanai, AMC/AMPV ierobežo veselības apliecības derīguma termiņu līdz grūtniecības 26. nedēļas beigām. Pēc šā brīža sertifikāta darbību aptur. Apturēšanu atceļ pēc pilnīgas atkopšanās pēc grūtniecības beigām.
 - 2) Pirmās (1.) klases veselības apliecību turētājas izmanto savas apliecības piešķirtās tiesības tikai ar OML līdz grūtniecības 26. nedēļai. Neatkarīgi no MED.B.001 šajā gadījumā AMC vai AMPV var noteikt OML un atcelt OML.

MED.B.050 Balsta un kustību aparāts

- a) Pretendentiem nedrīkst būt kaulu, locītavu, muskuļu vai cīpslu iedzimtas vai iegūtas anomālijas, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendentam ir nepieciešams pietiekams garums sēdus stāvoklī, roku un kāju garums un muskuļu spēks piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošai izmantošanai.
- c) Pretendentam ir nepieciešams balstu un kustību aparāta apmierinošs funkcionāls izmantojums, lai nodrošinātu piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu. Pretendentu piemērotību novērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.055 Psihiatrija

- a) Pretendentiem nedrīkst būt akūtas vai hroniskas, iedzimtas vai iegūtas psihiatriskas slimības vai nespējas reģistrēta vēsture vai klīniska diagnoze, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendentus, kam ir garīgs vai uzvedības traucējums sakarā ar alkoholu vai psihotropo vielu citu izmantošanu vai pārmērīgu lietošanu, atzīst par nepiemērotiem, kamēr viņi nav atveseļojušies un atbrīvojušies no vielu izmantošanas, un atkarībā no apmierinoša psihiatriskā novērtējuma pēc sekmīgas ārstēšanas. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents nosūta uz sertificēšanas iestādi. Otrās (2.) klases pretendentu piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.
- c) Pretendenti, kam ir šāds psihiatriskais stāvoklis:
 - 1) garastāvokļa traucējums;
 - 2) neirotisks traucējums;
 - 3) personības traucējums;
 - 4) garīgs vai uzvedības traucējums;

iziet apmierinošu psihiatrisku novērtējumu, pirms var veikt novērtējumu par kandidātu piemērotību.

- d) Pretendentus ar apzinātu paškaitējuma vienas vai atkārtotu darbību vēsturi novērtē kā nepiemērotus. Pretendenti iziet apmierinošu psihiatrisko novērtējumu, pirms var apsvērt piemērotības novērtējumu.

e) Aviācijas medicīnas novērtējums:

- 1) pretendents uz 1. klases veselības apliecību ar vienu no iepriekš b), c) vai d) apakšpunktā norādītajiem veselības stāvokļiem nosūta uz sertificēšanas iestādi;
- 2) otrās (2.) klases veselības apliecības pretendentu ar vienu no iepriekš b), c) vai d) apakšpunktā norādītajiem veselības stāvokļiem piemērotību novērtē, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

f) Pretendents ar šizofrēnijas, šizofrēnijai līdzīga vai mānijas traucējuma reģistrētu vēsturi vai klīnisku diagnozi atzīst par nepiemērotiem.

MED.B.060 Psiholoģija

- a) Pretendenti nedrīkst būt noteikti reģistrēti psiholoģiski trūkumi, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Psiholoģisku novērtējumu var pieprasīt papildus speciālista veiktai psihiatriskai vai neiroloģiskai pārbaudei vai tās ietvaros.

MED.B.065 Neiroloģija

- a) Pretendenti nedrīkst būt tāda neiroloģiska stāvokļa reģistrēta slimības vēsture vai klīniska diagnoze, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pretendenti ar šādu reģistrētu vēsturi vai klīnisku diagnozi:

- 1) epilepsija;
- 2) samanas nenoteikta cēloņa traucējuma atkārtotas epizodes;

atzīst par nepiemērotiem.

c) Pretendenti ar šādu reģistrētu vēsturi vai klīnisku diagnozi:

- 1) epilepsija, kas nav atkārtojusies pēc 5 gadu vecuma;
- 2) epilepsija, kas nav atkārtojusies un nav ārstēta vairāk nekā desmit gadus;
- 3) epilepsijas veida EEG anomālijas un būtiska aizture;
- 4) nervu sistēmas progresējoša vai neprogresējoša slimība;
- 5) samanas nenoteikta cēloņa traucējuma viena epizode;
- 6) samanas zudums pēc galvas traumas;
- 7) caurbļāvē smadzeņu trauma;
- 8) muguras vai perifēriālo nervu trauma;

iziet papildu novērtējumu, pirms var apsvērt piemērotības novērtējumu. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents nosūta uz sertificēšanas iestādi. Otrās (2.) klases pretendentu piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.070 Redzes sistēma

- a) Pretendenti nedrīkst būt acu vai to piedēkļu vai jebkura aktīva patoloģiska stāvokļa iedzimtas vai iegūtas, akūtas vai hroniskas anomālijas vai acu ķirurģijas vai traumas komplikācijas, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) *Pārbaude*

1) Pirmās (1.) klases veselības apliecībai:

- i) visaptveroša acu pārbaude ir pirmreizējās pārbaudes daļa, un to veic periodiski atkarībā no refrakcijas un acs funkcionālās darbības; un
- ii) kārtējā acu pārbaude ir visu atkārtotas apstiprināšanas un atjaunošanas pārbaūžu daļa.

2) Otrās (2.) klases veselības apliecībai:

- i) kārtējā acu pārbaude ir pirmreizējās un visu atkārtotas apstiprināšanas un atjaunošanas pārbaūžu daļa; un
- ii) visaptverošu acu pārbaudi veic, kad klīniski indicēts.

c) Redzes asums tūlumā ar vai bez korekcijas ir:

- 1) pirmās (1.) klases veselības apliecību gadījumā – 6/9 (0,7) vai labāks katrā acī atsevišķi un redzes asums ar abām acīm ir 6/6 (1,0) vai labāks;
- 2) otrās (2.) klases veselības apliecību gadījumā – 6/12 (0,5) vai labāks katrā acī atsevišķi un redzes asums ar abām acīm ir 6/9 (0,7) vai labāks. Pretendentu, kam ir standartam neatbilstoša redze vienā acī, var atzīt par piemērotu, apspriežoties ar sertifikācijas iestādi atkarībā no optiķa apmierinoša novērtējuma;
- 3) tos pretendentes uz pirmreizējo 1. klases veselības apliecību, kam ir standartam neatbilstoša redze vienā acī, atzīst par nepiemērotiem. Atkārtotas apstiprināšanas gadījumā pretendentes, kam ir iegūta standartam neatbilstoša redze vienā acī, nosūta uz sertifikācijas iestādi un var atzīt par piemērotiem, ja tas, visticamāk, netraucē apliecības drošu izmantošanu.

d) Pretendentam jāspēj nolasīt N5 tabula (vai līdzvērtīga) 30-50 cm attālumā un N14 tabula (vai līdzvērtīga) 100 cm attālumā, ar korekciju, ja tā ir parakstīta.

e) Pretendentiem uz 1. klases veselības apliecību ir nepieciešami normāli redzes lauki un normāla binokulārā funkcija.

f) Pretendentes, kam ir veikta acu operācija, var atzīt par piemērotiem atkarībā no optiķa apmierinoša novērtējuma.

g) Pretendentes, kam ir keratokonusa klīniska diagnoze, var novērtēt kā piemērotus atkarībā no oftalmologa apmierinoša novērtējuma. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendentes nosūta uz sertifikācijas iestādi.

h) Pretendentes, kam ir:

- 1) astigmātisms;
- 2) anisotropija;

var atzīt par piemērotiem atkarībā no optiķa apmierinoša novērtējuma.

i) Pretendentes, kam ir redzes dubultošanās, atzīst par piemērotiem.

j) Brilles un kontaktlēcas. Ja apmierinoša redzes funkcija tiek panākta tikai, izmantojot korekciju:

- 1) i) tālredzības gadījumā lieto brilles vai kontaktlēcas, izmantojot piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirtās tiesības;
- ii) tuvredzības gadījumā tuvredzībai paredzētu brillu pāri tur pieejamu apliecības piešķirto tiesību izmantošanas laikā;
- 2) līdzīgi koriģējošu brillu rezerves pārim jābūt viegli pieejamam tūlītējai lietošanai, izmantojot piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirtās tiesības;
- 3) korekcijai jānodrošina optimāla redzes funkcija, jābūt labi panesamai un piemērotai aviācijas nolūkā;
- 4) ja lieto kontaktlēcas, tām jābūt tālredzībai, monofokālām, netonētām un labi panesamām;
- 5) pretendenti, kam ir liela refraktīva kļūda, lieto kontaktlēcas vai augsta indeksa brilles;

6) nedrīkst lietot vairāk kā vienu pāri brillu redzes prasību apmierināšanai;

7) nedrīkst lietot ortokeratoloģijas lēcas.

MED.B.075 Krāsu redze

a) Pretendenti ir jāpierāda spēja viegli uztvert krāsas, kas ir nepieciešamas pienākumu drošai izpildei.

b) Pārbaude

1) Pretendenti nokārto Išihara testu veselības apliecības pirmreizējai izsniegšanai.

2) Pretendenti, kas nenokārto Išihara testu, iziet papildu krāsu uztveres testēšanu, lai noteiktu, vai viņi ir krāsu droši.

c) pirmās (1.) klases veselības apliecību gadījumā pretendentiem ir jābūt normālai krāsu uztverei vai jābūt krāsu drošiem. Pretendents, kas nenokārto papildu krāsu uztveres testēšanu, atzīst par nepiemērotiem. Pirmās (1.) klases veselības apliecību pretendents nosūta uz sertificēšanas iestādi.

d) otrās (2.) klases veselības apliecību gadījumā, ja pretendents nav apmierinājis krāsu uztveres, viņa lidošanas tiesības apturējas tikai ar lidojumiem dienas laikā.

MED.B.080 Otorinolaringoloģija

a) Pretendenti nedrīkst būt ausu, deguna, sinusu vai kakla, tostarp mutes dobuma, zobu un balsenes, funkcijas iedzimtas vai iegūtas, akūtas vai hroniskas anomālijas vai aktīvs patoloģisks stāvoklis, vai ķirurģijas vai traumas komplikācijas, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

b) Dzirdēi jābūt apmierinošai piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošai izmantošanai.

c) Pārbaude

1) Dzirdi pārbauda visās pārbaudēs.

i) Pirmās (1.) klases veselības apliecību un otrās (2.) klases veselības apliecību gadījumā, kad apliecībai jāpievieno instrumentu lidojumu kvalifikācija, dzirdi testē ar tīrā toņa audiometriju pirmreizējā pārbaudē un turpmākajās atkārtotās apstiprināšanas vai atjaunošanas pārbaudēs reizi piecos gados līdz 40 gadu vecumam un reizi divos gados pēc tam.

ii) Pārbaudot ar tīrā toņa audiometru, pirmreizējiem pretendentiem nedrīkst būt dzirdes zudums, kas pārsniedz 35 dB jebkurā no 500, 1 000 vai 2 000 Hz frekvencēm vai pārsniedz 50 dB 3 000 Hz frekvencē katrā ausī atsevišķi. Pretendenti uz atkārtotu apstiprināšanu vai atjaunošanu, kuriem ir lielāks dzirdes zudums, pierāda apmierinošu funkcionālu dzirdes spēju.

iii) Pretendenti ar hipoakūziju pierāda apmierinošu funkcionālu dzirdes spēju.

2) Visaptverošu ausu, deguna un kakla pārbaudi veic 1. klases veselības apliecības pirmreizējai izdošanai un periodiski pēc tam, kad klīniski indicēts.

d) Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendenti, kuriem ir:

1) iekšējās auss vai vidusauss akūts vai hronisks aktīvs patoloģisks process;

2) bungādiņas(-u) neizārstēta perforācija vai disfunkcija;

3) vestibulārās funkcijas traucējums;

4) deguna kanālu būtisks ierobežojums;

5) sinusa disfunkcija;

6) mutes dobuma vai augšējo elpošanas ceļu būtisks izkropļojums vai būtiska akūta vai hroniska infekcija;

7) runas vai balss būtisks traucējums;

iziet papildu medicīnisko pārbaudi un novērtējumu, lai noteiktu, ka stāvoklis netraucē apliecības piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

e) Aviācijas medicīnas novērtējums:

- 1) pretendētus uz 1. klases veselības apliecību, kuriem ir vestibulārās funkcijas traucējums, nosūta uz sertificēšanas iestādi;
- 2) otrās (2.) klases pretendentu, kam ir vestibulārās funkcijas traucējums, piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.

MED.B.085 Dermatoloģija

Pretendenti nav reģistrēta dermatoloģiska stāvokļa, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.

MED.B.090 Onkoloģija

- a) Pretendenti nedrīkst būt reģistrētas primāras vai sekundāras ļaundabīgas slimības, kas varētu traucēt piemērojamās(-o) apliecības(-u) piešķirto tiesību drošu izmantošanu.
- b) Pēc ļaundabīgas slimības ārstēšanas pretendenti iziet apmierinošu onkoloģisko novērtējumu, pirms var veikt piemērotības novērtējumu. Pirmās (1.) klases veselības apliecības pretendētus nosūta uz sertificēšanas iestādi. Otrās (2.) klases pretendentu piemērotību nosaka, apspriežoties ar sertificēšanas iestādi.
- c) Pretendentus ar smadzeņu ļaundabīga audzēja reģistrētu vēsturi vai klīnisku diagnozi atzīst par nepiemērotiem.

3. IEDAĻA

Īpašas prasības LAPL veselības apliecībām

MED.B.095 LAPL veselības apliecības pretendentu medicīniskā pārbaude un/vai novērtējums

- a) LAPL veselības apliecības pretendentu novērtē, pamatojoties uz aviācijas medicīnas paraugpraksi.
- b) Īpašu uzmanību pievērš pretendenta pilnai slimību vēsturei.
- c) Veicot pirmreizējo novērtējumu, visus turpmākos novērtējumus pēc tam, kad pretendents sasniedzis 50 gadu vecumu, kā arī veicot novērtējumus gadījumos, kad medicīniskās pārbaudes veicējam nav pieejama pretendenta slimību vēsture, novērtējumā iekļauj vismaz turpmāko:
 - 1) klīnisku pārbaudi;
 - 2) asinsspiedienu;
 - 3) urīna analīzi;
 - 4) redzi;
 - 5) dzirdes spēju.
- d) Pēc pirmreizējā novērtējuma visos turpmākos novērtējumos līdz 50 gadu vecumam iekļauj turpmāko:
 - 1) LAPL turētāja slimību vēstures novērtējumu; un
 - 2) šā punkta c) apakšpunkta minētos elementus, ja tos uzskata par nepieciešamiem AMC, AMPV vai terapeits saskaņā ar aviācijas medicīnas paraugpraksi.

C APAKŠDAĻA

PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ SALONA APKALPES MEDICĪNISKO PIEMĒROTĪBUI

1. IEDAĻA

Vispārīgās prasības

MED.C.001 Vispārīgās prasības

Salona apkalpes locekļi veic uzdevumus un pienākumus, ko pieprasa aviācijas drošības noteikumi, gaisa kuģi tikai tad, ja viņi atbilst šīs daļas piemērojamajām prasībām.

MED.C.005 Aviācijas medicīnas novērtējumi

- a) Salona apkalpes locekļi iziet aviācijas medicīnas novērtējumus, lai pārbaudītu, ka viņiem nav psihiskas vai garīgas slimības, kas varētu novest pie darbnespējas vai nespējas pildīt uzticētos ar drošību saistītos uzdevumus un pienākumus.
- b) Katrs salona apkalpes loceklis iziet aviācijas medicīnas novērtējumu pirms pienākumu pirmās uzticēšanas gaisa kuģī un pēc tam ne vairāk kā 60 mēnešu intervālos.
- c) Aviācijas medicīnas novērtējumus veic AMPV, AMC vai arodveselības ārsts, ja ievērotas MED.D.040 prasības.

2. IEDAĻA***Prasības attiecībā uz salona apkalpes aviācijas medicīnas novērtējumu*****MED.C.020 Vispārīgās prasības**

Salona apkalpes locekļiem nedrīkst būt:

- a) iedzimtas vai iegūtas anomālijas;
- b) aktīvas, latentas, akūtas vai hroniskas slimības vai nespējas;
- c) brūces, ievainojums vai komplikācijas pēc operācijas; un
- d) lietoto parakstīto vai neparakstīto terapeitisko, diagnostisko vai preventīvo zāļu iedarbības vai blakusiedarbības, kas radītu funkcionālas nespējas pakāpi, kura varētu radīt darbnespēju vai nespēju pildīt drošības uzdevumus un pienākumus.

MED.C.025 Aviācijas medicīnas novērtējumu saturs

- a) Pirmreizējais aviācijas medicīnas novērtējums ietver vismaz:
 - 1) pretendenta–salona apkalpes locekļa slimību vēstures novērtējumu; un
 - 2) klīnisku izmeklējumu attiecībā uz:
 - i) sirds-asinsvadu sistēmu;
 - ii) elpošanas sistēmu;
 - iii) muskuļu-skeleta sistēmu;
 - iv) otorinolaringologiju;
 - v) redzes sistēmu; un
 - vi) krāsu redzi.
- b) Katrā turpmākā aviācijas medicīnas atkārtota novērtējumā ietver:
 - 1) salona apkalpes locekļa slimību vēstures novērtējumu;
 - 2) klīnisku izmeklējumu, ja to uzskata par nepieciešamu saskaņā ar aviācijas medicīnas paraugpraksi.
- c) a) un b) punkta nolūkā jebkuru šaubu gadījumā vai, ja klīniski indicēts, salona apkalpes locekļa aviācijas medicīnas novērtējumā ietver arī jebkuru papildu medicīnisku pārbaudi, testu vai izmeklējumu, ko AMPV, AMC vai arodveselības ārsts uzskata par nepieciešamu.

3. IEDAĻA***Papildu prasības salona apkalpes atestācijas pretendentiem vai turētājiem*****MED.C.030 Salona apkalpes medicīniskais ziņojums**

- a) Pēc katra aviācijas medicīnas novērtējuma pabeigšanas salona apkalpes atestācijas pretendenti un turētāji:
 - 1) saņem salona apkalpes medicīnisko ziņojumu no AMPV, AMC vai arodveselības ārsta; un

- 2) sniedz saistīto informāciju vai salona apkalpes medicīniskā ziņojuma kopiju ekspluatantam(-iem), kas izmanto viņu pakalpojumus.

b) *Salona apkalpes medicīniskais ziņojums*

Salona apkalpes medicīniskajā ziņojumā norāda aviācijas medicīnas novērtējuma datumu, to, vai salona apkalpes loceklis ir atzīts par piemērotu vai nepiemērotu, nākamā nepieciešamā aviācijas medicīnas novērtējuma datumu un attiecīgā gadījumā ierobežojumu(-s). Uz jebkuriem citiem elementiem attiecas medicīniskā konfidencialitāte saskaņā ar MED.A.015.

MED.C.035 Ierobežojumi

- a) Ja salona apkalpes atestācijas turētāji pilnībā neatbilst 2. iedaļā noteiktajām medicīniskajām prasībām, AMPV, AMC vai arodveselības ārsts apsver, vai viņi var būt spējīgi droši pildīt salona apkalpes pienākumus, ja atbilst vienam vai vairākiem ierobežojumiem.
- b) Ierobežojumu(-s) to privilēģiju izmantošanā, ko piešķir salona apkalpes atestācija, norāda salona apkalpes medicīniskajā ziņojumā un atceļ tikai AMPV, AMC vai arodveselības ārsts, apspriežoties ar AMPV.

D APAKŠDAĻA

AVIĀCIJAS MEDICĪNAS PĀRBAUŽU VEICĒJI (AMPV), TERAPEITI, ARODVESELĪBAS ĀRSTI

1. IEDAĻA

Aviācijas medicīnas pārbažu veicēji

MED.D.001 Tiesības

- a) AMPV privilēģijas ir izsniegt, atkārtoti apstiprināt un atjaunot 2. klases veselības apliecības un LAPL veselības apliecības un veikt attiecīgās medicīniskās pārbaudes un novērtējumus.
- b) AMPV sertifikāta turētāji var pietiekties uz savu tiesību paplašināšanu, lai iekļautu medicīniskās pārbaudes 1. klases veselības apliecību atkārtotai apstiprināšanai un atjaunošanai, ja viņi atbilst MED.D.015 prasībām.
- c) AMPV tiesību darbības jomu un jebkuru tā stāvokli nosaka sertifikātā.
- d) Sertifikāta turētāji kā AMPV neveic aviācijas medicīnas pārbaudes un novērtējumus citā dalībvalstī, izņemot dalībvalsti, kas izsniedza viņu sertifikātu kā AMPV, ja vien:
- 1) uzņēmēja dalībvalsts viņiem nav piešķirusi piekļuvi to profesionālās darbības kā specializēta ārsta veikšanai;
 - 2) viņi nav informējuši uzņēmējas dalībvalsts kompetento iestādi par savu nodomu veikt aviācijas medicīnas pārbaudes un novērtējumus un izdot veselības apliecības to tiesību kā AMPV darbības jomas ietvaros; un
 - 3) viņi nav saņēmuši instruktažu no uzņēmējas dalībvalsts kompetentās iestādes.

MED.D.005 Pieteikumi

- a) Pieteikumu uz sertifikātu kā AMPV iesniedz formā un veidā, ko noteikusi kompetentā iestāde.
- b) Pretendenti uz AMPV sertifikātu sniedz kompetentajai iestādei:
- 1) personas datus un profesionālo adresi;
 - 2) dokumentāciju, kas pierāda, ka viņi atbilst MED.D.010 prasībām, tostarp sertifikātu par mācību kursu aviācijas medicīnā pabeigšanu atbilstīgi tiesībām, uz ko viņi piesakās;
 - 3) rakstisku deklarāciju, ka AMPV izsniegs veselības apliecības, pamatojoties uz šajā daļā izklāstītajām prasībām.
- c) Ja AMPV veic aviācijas medicīnas pārbaudes vairāk nekā vienā prakses vietā, viņi sniedz kompetentajai iestādei attiecīgo informāciju par visām prakses atrašanās vietām.

MED.D.010 Prasības AMPV sertifikāta izdošanai

Pretendenti uz AMPV sertifikātu ar privilēģijām 2. klases veselības apliecību pirmreizējai izsniegšanai, atkārtotai apstiprināšanai un atjaunošanai:

- a) ir pilnībā kvalificēti un sertificēti medicīnas praktizēšanai, un tiem ir speciālista apmācības pabeigšanas sertifikāts;
- b) ir izgājuši pamata mācību kursu aviācijas medicīnā;
- c) pierāda kompetentajai iestādei, ka viņiem:
 - 1) ir atbilstošas telpas, procedūras, dokumentācija un funkcionējošas iekārtas, kas ir piemērotas aviācijas medicīnas pārbaudēm; un
 - 2) ir nepieciešamās procedūras un apstākļi, lai nodrošinātu medicīnisko konfidencialitāti.

MED.D.015 Prasības tiesību paplašināšanai

Pretendentiem uz AMPV sertifikātu, kas paplašina viņu tiesības izsniegt, atkārtoti apstiprināt un atjaunot 1. klases veselības apliecības, ir derīgs sertifikāts kā AMPV un viņi ir:

- a) veikuši vismaz 30 pārbaudes 2. klases veselības apliecību izsniegšanai, atkārtotai apstiprināšanai vai atjaunošanai ne vairāk kā piecu gadu laikposmā pirms pieteikuma;
- b) izgājuši progresīvus mācību kursus aviācijas medicīnā; un
- c) izgājuši praktisku apmācību AMV vai sertificēšanas iestādes uzraudzībā.

MED.D.020 Mācību kursi aviācijas medicīnā

- a) Mācību kursus aviācijas medicīnā apstiprina tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kurā organizācijai, kas tos organizē, ir galvenā darbības vieta. Organizācija, kas organizē kursus, pierāda, ka kursu mācību programma ir atbilstoša un ka personām, kas atbildīgas par apmācības organizēšanu, ir atbilstošas zināšanas un pieredze.
- b) Izņemot kvalifikācijas celšanas apmācības gadījumā, kursu noslēgumā ir rakstisks eksāmens kursu saturā iekļautajos priekšmetos.
- c) Organizācija, kas organizē kursus, izsniedz kursu pabeigšanas sertifikātu pretendentiem, kad viņi ir nokārtojuši eksāmenu.

MED.D.025 AMPV sertifikāta izmaiņas

- a) AMPV paziņo kompetentajai iestādei par šādām izmaiņām, kas varētu ietekmēt viņu sertifikātu:

- 1) medicīnas regulācijas iestāde ir sākusi disciplināro procedūru vai izmeklēšanu pret AMPV;
- 2) ir mainījušies nosacījumi, ar kādiem sertifikāts tika piešķirts, tostarp pieteikumā sniegto apgalvojumu saturs;
- 3) vairs nav izpildītas prasības izdošanai;
- 4) ir mainījusies aviācijas medicīnas pārbaucēju veicēja prakses atrašanās vieta(s) vai korespondences adrese.

- b) Ja kompetentajai iestādei attiecīgā informācija nav paziņota, apliecības piešķirtās tiesības aptur vai atsauc, pamatojoties uz tās kompetentās iestādes lēmumu, kas apliecību aptur vai atsauc.

MED.D.030 AMPV sertifikātu derīgums

AMPV sertifikāts tiek izdots uz laikposmu, kas nepārsniedz trīs gadus. To atkārtoti apstiprina, ja turētājs:

- a) joprojām atbilst vispārīgajiem nosacījumiem, kas ir nepieciešami medicīnas praksei un reģistrācijas saglabāšanai kā ārstam saskaņā ar valsts tiesību aktiem;
- b) iziet kvalifikācijas celšanas apmācību aviācijas medicīnā pēdējo trīs gadu laikā;

- c) ir veicis vismaz 10 aviācijas medicīnas pārbaudes katru gadu;
- d) joprojām atbilst sertifikāta saņemšanas nosacījumiem; un
- e) izmanto savas tiesības saskaņā ar šo daļu.

2. IEDAĻA

Terapeiti

MED.D.035 Prasības terapeitiem

a) Terapeits rīkojas kā AMPV tikai LAPL veselības apliecību izsniegšanai:

- 1) ja viņi veic savu darbību dalībvalstī, kurā terapeitam ir atbilstoša piekļuve pretendentu pilnai medicīniskai dokumentācijai; un
 - 2) saskaņā ar jebkurām papildu prasībām, kas noteiktas atbilstīgi valsts tiesību aktiem.
- b) Lai izsniegtu LAPL veselības apliecības, terapeiti ir pilnībā kvalificēti un sertificēti medicīnas praksei saskaņā ar valsts tiesību aktiem.
- c) Terapeits, kas darbojas kā AMPV, dara zināmu savu darbību kompetentajai iestādei.

3. IEDAĻA

Arodveselības ārsti

MED.D.040 Prasības arodveselības ārstiem

Arodveselības ārsti veic salona apkalpes aviācijas medicīnas novērtējumus tikai tad, ja:

- a) kompetentā iestāde ir pārliecināta, ka attiecīgā valsts arodveselības sistēma var nodrošināt atbilstību šās daļas piemērojamām prasībām;
 - b) viņi ir sertificēti medicīnas praksē un kvalificēti arodmedicīnā saskaņā ar valsts tiesību aktiem; un
 - c) ir ieguvuši zināšanas aviācijas medicīnā atbilstīgi salona apkalpes darbības videi.
-

Abonementa cenas 2011. gadā (bez PVN, ieskaitot sūtīšanas izdevumus)

ES Oficiālais Vēstnesis, L un C sērija, tikai papīra formātā	22 oficiālajās ES valodās	EUR 1 100 gadā
ES Oficiālais Vēstnesis, L un C sērija, papīra formātā + DVD, ikgadējs	22 oficiālajās ES valodās	EUR 1 200 gadā
ES Oficiālais Vēstnesis, L sērija, tikai papīra formātā	22 oficiālajās ES valodās	EUR 770 gadā
ES Oficiālais Vēstnesis, L un C sērija, DVD, ikmēneša (apkopojošs)	22 oficiālajās ES valodās	EUR 400 gadā
ES Oficiālā Vēstneša pielikums (S sērija) – Publiskā iepirkuma līgumu konkursi, DVD, viens izdevums nedēļā	daudzvalodu: 23 oficiālajās ES valodās	EUR 300 gadā
ES Oficiālais Vēstnesis, C sērija – Konkursi	valodā(-ās) saskaņā ar konkursu(-iem)	EUR 50 gadā

Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša, kas iznāk oficiālajās Eiropas Savienības valodās, abonements ir pieejams 22 valodās. Tajā ir L sērija ("Tiesību akti") un C sērija ("Paziņojumi un informācija").

Katrai valodas versijai nepieciešams atsevišķs abonements.

Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 920/2005, kas publicēta 2005. gada 18. jūnijā *Oficiālajā Vēstnesī* L 156, Eiropas Savienības iestādes uz zināmu laiku nesaista pienākums visus tiesību aktus sagatavot īru valodā un tos publicēt šajā valodā. Tādēļ *Oficiālā Vēstneša* izdevumus īru valodā var iegādāties atsevišķi.

Oficiālā Vēstneša pielikumu (S sērija – "Publiskā iepirkuma līgumu konkursi") var abonēt 23 oficiālo valodu versijās vienā daudzvalodu DVD formātā.

Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša abonentiem ir tiesības saņemt dažādus *Oficiālā Vēstneša* pielikumus bez papildu samaksas. Abonentus informē par pielikumiem ar *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* iekļautiem paziņojumiem lasītājiem.

Pārdošana un abonementi

Dažādus maksas periodiskos izdevumus, tādus kā *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis*, var abonēt pie mūsu komerciālajiem izplatītājiem. To saraksts ir pieejams šādā tīmekļa vietnē:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_lv.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) piedāvā tiešu bezmaksas piekļuvi Eiropas Savienības tiesību aktiem. Šajā vietnē iespējams iepazīties ar *Eiropas Savienības Oficiālo Vēstnesi*, un tajā ir iekļauti arī līgumi, tiesību akti, tiesu prakse un sagatavošanā esošie tiesību akti.

Lai uzzinātu vairāk par Eiropas Savienību, skatīt: <http://europa.eu>



Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV